

NLB BANKA AD, PODGORICA

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU
ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2023. GODINE

SADRŽAJ

Strana

Izveštaj nezavisnog revizora	1 – 5
Izjava o odgovornosti rukovodstva	6
Bilans uspjeha za godinu završenu 31. decembra 2023.	7
Izveštaj o ukupnom ostalom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2023.	8
Bilans stanja na dan 31. decembra 2023. godine	9
Iskaz o promjenama na kapitalu za godinu završenu 31. decembra 2023.	10
Iskaz o tokovima gotovine za godinu završenu 31. decembra 2023.	11
Napomene uz finansijske iskaze	12 – 129
Godišnji izvještaj menadžmenta	130

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**Akcionarima NLB banke AD Podgorica****Mišljenje**

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza NLB banke AD Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2023. godine, bilans uspjeha, iskaz o ukupnom ostalom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja (u daljem tekstu: „finansijski iskazi“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2023. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijog izvještavanja.

Osnove za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenjivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izvještaja koji je naslovljen *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Nezavisni smo od Banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ostale informacije

Finansijski iskazi Banke za 2022. godinu bili su predmet revizije od strane drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 22. marta 2023. godine izrazio pozitivno mišljenje na ove finansijske iskaze.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<i>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke</i>	
Na dan 31. decembra 2023. godine, bruto vrijednost datih kredita i potraživanja od klijenata iznosila je EUR 599.762 hiljada (31. decembra 2022.: EUR 549.324 hiljada), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata iznosio EUR 16.511 hiljada na dan 31. decembra 2023. godine (31. decembra 2022.: EUR 18.343 hiljada).	Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvrjeđenja datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke, i procijenili primjenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizorskog pitanja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<i>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke</i> Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke smatra se ključnim revizorskim pitanjem, s obzirom da određivanje iznosa rezervacija za umanjenje vrijednosti zahtjeva značajnu procjenu od strane rukovodstva koja se odnosi na određivanje trenutka priznavanja umanjenja vrijednosti kao i iznosa umanjenja vrijednosti. Najznačajnija rasudjivanja se odnose na: • Pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta; • Pravovremena identifikacija izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvređenju; • Vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti po kreditima; Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke u napomenama 3.10, 4.1, 18, 24.2 i 34 uz finansijske iskaze.	Naše testiranje je obuhvatilo sljedeće elemente: • procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta; • detaljno testiranje obračuna parametara rizika, na bazi zvanične metodologije banke koja je predmet ocjene usaglašenosti sa računovodstvenim zahtjevima. Navedeno testiranje podrazumeva i ocjenu pretpostavki modela; • procjena ključnih kontrola i testiranje njihove efikasnosti nad pravovremenom identifikacijom izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti umanjenih vrijednosti kredita; • prikupljanje i detaljno testiranje dokaza na uzorku koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvređenja kredita i rezervisanja za garancije, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita; • procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke; • procjena adekvatnosti različitih identifikovanih odluka Rukovodstva koji se tiču pretpostavki vezanih za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za individualno procjenjivane kredite, kao i odluka o pristupu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za kolektivno procjenjivane kredite, kao i evaluacija primjenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji; • procjenu tačnosti i potpunosti objelodanivanja u finansijskim izvještajima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
Rezervisanja za sudske sporove	
Na dan 31. decembra 2023. godine Banka je imala 104 započeta sudska spora u statusu tuženog lica, u ukupnom iznosu od EUR 23.400 hiljada. Ukupna rezervisanja u vrijednosti od EUR 2.064 hiljade su izdvojena za sudske sporove za koje rukovodstvo Banke procjenjuje da pozitivan ishod spora nije vjerovatan. Procjena rukovodstva u vezi sa priznavanjem i mjerenjem rezervisanja za sudske sporove je inherentno neizvjesna i može se mijenjati tokom vremena uzimajući u obzir da su ishodi sudskih sporova zavisni od budućih presuda. Odluka o priznavanju i osnovi za mjerenje rezervisanja za sudske sporove se zasnivaju na prosuđivanju rukovodstva. Zbog opisanih neizvjestnosti i procjena vezanih za priznavanje i mjerenje rezervisanja za sudske sporove, smatramo da je ovo pitanje ključno revizijsko pitanje.	Naše procedure su uključivale testiranje sudskih sporova kako bi procijenili adekvatnost i kompletnost rezervisanja. Razgovarali smo o aktivnim sudskim sporovima sa Pravnim odjeljenjem Banke. Za materijalno značajne sudske sporove smo pribavili i pročitali odgovarajuću dokumentaciju kako bismo stekli razumijevanje statusa svakog slučaja i procijenili činjenice i okolnosti. Obezbijedili smo pisma direktno od eksternih pravnih zastupnika Banke kao odgovore na naš zahtjev. Za materijalno značajne sudske sporove smo obezbijedili dodatna mišljenja od strane eksternih pravnih zastupnika Banke kako bi ažurirali naše razumijevanje statusa ovih sudskih sporova. Za potencijalno materijalno značajna rezervisanja smo razmatrali razumno moguće ishode kako bismo procijenili prikladnost procjena rukovodstva Banke. Osim toga, razgovarali smo o sudskim sporovima sa rukovodstvom Banke kako bismo razumjeli procjene donijete na osnovu raspoloživih internih i eksternih informacija i razmotrili potrebu za izmjenama rezervisanja, uključujući i razmatranje da li je u pojedinačnim slučajevima nastupila bilo koja konstruktivna obaveza. Procijenili smo adekvatnost i kompletnost objelodanjivanja u Napomeni 34. Rezervisanja i Napomeni 42.a) Potencijalne i preuzete obaveze – Sudski sporovi u vezi sa sudskim sporovima i rezervisanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ostale informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta Banke

Ostale informacije se odnose na informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta, ali ne uključuje finansijske izvještaje i izveštaj revizora o njima. Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Crne Gore. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije usklađene u svim materijalno značajnim aspektima sa finansijskim izvještajima, sa našim saznanjima stečenim u toku revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešnim. Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izveštavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u finansijskim izvještajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa finansijskim izvještajima; i
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Banke stečenih u reviziji, izvijestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa dobijenim ostalim informacijama, nijesmo utvrdili materijalno značajne pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevare je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što prevara može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljavanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke.
- Vršimo ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije. Takođe, obezbeđujemo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i gdje je to primjenjivo, odgovarajuće mjere zaštite.

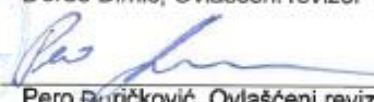
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)***Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)***

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda i shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

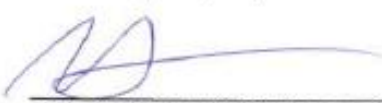
Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Đorđe Dimić.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica
21. mart 2024. godine

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

Pero Đuričković, Ovlašćeni revizor

Anastasija Boljević, Ovlašćeni revizor

Vladimir Kavarić, Ovlašćeno lice

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***IZJAVA O ODGOVORNOSTI RUKOVODSTVA**

Rukovodstvo Banke potvrđuje svoju odgovornost za pripremu finansijskih izvještaja NLB Banke AD Podgorica na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2023. godine, kao i pratećih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kako bi se dao istinit i pravilan prikaz sredstava i obaveza NLB Banke AD Podgorica na dan 31. decembra 2023. godine, kao i finansijskog rezultata za godinu koja se tada završila.

Rukovodstvo potvrđuje dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika, kao i da su računovodstvene procjene izrađene u skladu s načelima opreznosti i dobrog finansijskog upravljanja, te donošenje odgovarajućih mjera za zaštitu sredstava i prevenciju i identifikaciju prevara i drugih neregularnosti ili nezakonitih radnji. Takođe, potvrđuje da su finansijski izvještaji pripremljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

Upravni odbor Banke
Martin Leberle
Predsjednik Upravnog odbora
Lana Đurasović
Član Upravnog odbora
Dražen Vujošević
Član Upravnog odbora

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

BILANS USPJEHA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

	Napomena	2023.	2022.
Prihodi od kamata i slični prihodi	7	41.240	30.796
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	7	202	291
Rashodi od kamata i slični rashodi	7	(975)	(1.322)
NETO PRIHODI OD KAMATA		40.467	29.765
Prihodi od naknada i provizija	8	22.515	18.277
Rashodi naknada i provizija	8	(16.019)	(12.717)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		6.496	5.560
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	9	1.111	1.311
Neto dobitak/gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	10	(78)	24
Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	11	(34)	-
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	12	(42)	-
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	13	782	511
Ostali prihodi	14	1.186	1.031
Troškovi zaposlenih	15	(10.816)	(11.272)
Troškovi amortizacije	16	(2.313)	(2.360)
Opšti i administrativni troškovi	17	(7.608)	(7.251)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	18	1.648	1.145
Troškovi rezervisanja	19	1.374	(328)
Ostali rashodi	20	(117)	(89)
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		32.056	18.047
Porez na dobit	21	(5.446)	(2.550)
NETO PROFIT		26.610	15.497
Neto profit koji pripada matičnom entitetu		26.575	15.477
Neto profit koji pripada manjinskim akcionarima		35	20
Zarada po akciji / u EUR	22	1,734	1,010

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 21. mart 2024. godine

U ime Banke:

Mario Lešanić

Lana Đurasović

Dražen Vujošević

Marija Bakić

Predsjednik Upravnog odbora

Član Upravnog odbora

Član Upravnog odbora

Direktor Sektora finansijskog upravljanja

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2023.

	2023.	2022.
DOBIT PERIODA	26.610	15.497
Ostali rezultat perioda		
Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobit ili gubitak		
Aktuarski dobici/gubici (napomena 39 b)	25	87
Efekti promjene vrijednosti vlasničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	1	1
Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobit ili gubitak		
Efekti promjene vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (napomena 39 b)	1.840	(2.881)
Porez koji se odnosi na ukupan ostali rezultat perioda (napomena 39)	(272)	399
Ukupan ostali rezultat perioda	1.594	(2.394)
UKUPAN SVEOBUH VATNI REZULTAT PERIODA	28.204	13.103
Ukupan sveobuhvatni rezultat perioda koji pripada matičnom entitetu	28.167	13.086
Ukupan sveobuhvatni rezultat perioda koji pripada manjinskim akcionarima	37	17

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 21. mart 2024. godine

U ime Banke:

Mario Lebarić

Predsjednik Upravnog odbora

Lana Đurasović

Član Upravnog odbora

Dražen Vujošević

Dražen Vujošević

Član Upravnog odbora

Marija Bakić

Marija Bakić

Direktor Sektora finansijskog
upravljanja

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2023. GODINE

	Napomena	31.12.2023.	31.12.2022.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	23	124.679	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	24	789.697	673.433
Kredit i potraživanja od banaka	24.1	74.177	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	24.2	583.251	530.981
Hartije od vrijednosti	24.3	128.385	56.220
Ostala finansijska potraživanja	24.4	3.884	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	25	26.745	25.475
Hartije od vrijednosti	25	26.745	25.475
Derivati koji se drže radi zaštite od rizika	26	98	-
Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	26	2.307	-
Investicione nekretnine	27	198	793
Nekretnine, postrojenja i oprema	28	19.706	13.302
Nematerijalna sredstva	29	1.845	1.909
Odložena poreska sredstva	36	1.614	1.387
Stalna sredstva namijenjena prodaji i stalna sredstva poslovanja koje se obustavlja	30	-	348
Ostala sredstva	31	5.126	6.551
UKUPNA SREDSTVA		972.015	852.101
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	32	821.730	719.876
Depoziti banaka i centralnih banaka	32.1	974	1.170
Depoziti klijenata	32.2	798.018	692.873
Kredit i banaka	32.3	7.600	9.436
Kredit i klijenata koji nijesu banke	32.4	15.138	16.397
Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	33	557	291
Derivativne finansijske obaveze kao instrument zaštite	26	2.340	-
Rezervisanja	34	4.859	6.248
Tekuće poreske obaveze	35	5.513	2.465
Odložene poreske obaveze	36	836	392
Ostale obaveze	37	12.125	12.172
Subordinisani dug	38	2.438	2.438
UKUPNE OBAVEZE		850.398	743.882
KAPITAL	39		
Akcijski kapital		26.648	26.648
Emisione premije		7.146	7.146
(Akumulirani gubitak) / Neraspoređena dobit		40.191	34.996
Dobitak tekuće godine		26.610	15.497
Ostale rezerve		21.022	23.932
UKUPAN KAPITAL		121.617	108.219
UKUPAN KAPITAL I OBAVEZE		972.015	852.101

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 21. mart 2024. godine

U ime Banke:

Mario Leberle

Lana Đurasović

Dražen Vujošević

Marija Bakić

Predsjednik Upravnog odbora

Član Upravnog odbora

Član Upravnog odbora

Direktor Sektora finansijskog upravljanja

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

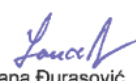
	Akcijski kapital	Emisiona premija	Ostale rezerve	Akumulirani ukupni ostali rezultat		Akumulirani gubitak/neraspoređena dobit	Ukupno
				Rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti	Aktuarski dobiti/gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine		
Stanje 1. januara 2022. godine	26.648	7.146	27.118	(677)	(115)	34.996	95.116
Efekti promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupni ostali rezultat, neto	-	-	-	(2.481)	-	-	(2.481)
Aktuarski dobitak/gubitak po osnovu rezervisanja za otpremnine, neto	-	-	-	-	87	-	87
Dobit tekućeg perioda Banke	-	-	-	-	-	15.497	15.497
Stanje 31. decembra 2022. godine	26.648	7.146	27.118	(3.158)	(28)	50.493	108.219
Efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupni ostali rezultat, neto	-	-	-	1.569	-	-	1.569
Aktuarski dobitak/gubitak po osnovu rezervisanja za otpremnine, neto	-	-	-	-	25	-	25
Oslobađanje viška regulatorne rezerve	-	-	(4.504)	-	-	4.504	-
Isplata dividende	-	-	-	-	-	(14.806)	(14.806)
Dobit tekućeg perioda Banke	-	-	-	-	-	26.610	26.610
Stanje 31. decembra 2023. godine	26.648	7.146	22.614	(1.589)	(3)	66.801	121.617

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 21. marta 2024. godine

U ime Banke:

 Martin Leberle
 Predsjednik Upravnog odbora

 Lana Đurasović
 Član Upravnog odbora

 Dražen Vujošević
 Član Upravnog odbora

 Marija Bakić
 Direktor sektora finansijskog upravljanja

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

	2023.	2022.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	41.183	31.598
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(1.292)	(1.572)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	18.454	18.266
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(12.078)	(12.556)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(17.770)	(19.235)
Smanjenje/povećanje kredita i ostale aktive	(123.377)	(27.033)
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	101.635	83.703
Odlivi po osnovu obaveza za lizing	(921)	(831)
Plaćeni porezi	(2.454)	(559)
Ostali prilivi/odlivi	2.395	1.465
Neto prilivi/odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	5.775	73.246
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(7.385)	(803)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(377)	(754)
Smanjenje/povećanje Stalna sredstva namijenjena prodaji	348	-
Investicione hartije od vrijednosti	577	13.001
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	1.499	2
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(5.338)	11.446
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja		
Isplaćene dividende	(14.793)	-
Troškovi za isplaćenu dividendu	-	-
Neto prilivi/odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	(14.793)	-
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	(515)	617
Neto promjena gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(14.356)	84.692
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine (Napomena 23)	213.749	128.440
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine (Napomena 23)	198.878	213.749

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 21. mart 2024. godine

U ime Banke:

Mario Lebarić

Lana Đurasović

Dražen Vujošević

Marija Bakić

Predsjednik Upravnog odbora

Član Upravnog odbora

Član Upravnog odbora

Direktor Sektora finansijskog
upravljanja

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***1. OPŠTE INFORMACIJE**

NLB Banka AD Podgorica je akcionarsko društvo registrovano za obavljanje bankarskih usluga.

NLB Banka AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka), osnovana je 1990. godine. Banka je 1995. godine registrovana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici. Tokom 2002. godine, nakon usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima, izvršen je upis u Centralni registar privrednih subjekata u Podgorici – registarski broj 4-0006161/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 275 (Rješenje broj 02/3-282/2-02). Banka se kotira na Montenegro berzi, na listi Podsegment slobodnog tržišta akcija.

Većinski vlasnik Banke je Nova Ljubljanska banka d.d. Ljubljana, registrovana u Sloveniji (matična banka), u čijem se vlasništvu nalazi 99,87% običnih akcija na dan 31. decembra 2023. godine (31. decembar 2022. godine: 99,87% običnih akcija).

Akcije Nove Ljubljanske banke su uvrštene na kotaciju Ljubljanske berze, kao i na kotaciju Londonske berze, u vidu globalnih depozitnih priznanica (GDR), koje predstavljaju akcije. Na dan 31. decembra 2023. godine najveći akcionar Nove Ljubljanske banke je Republika Slovenija, koja je u posjedu 25% plus 1 akcije (31. decembra 2022. godine: 25% plus 1 akcija).

Broj žiro računa Banke kod Centralne banke Crne Gore za potrebe platnog prometa je 907-53001-03.

Shodno Zakonu o kreditnim institucijama, Ugovoru o osnivanju, Statutu i Rješenju Centralne banke Crne Gore, Banka ima odobrenje za obavljanje sljedećih usluga:

- Primanje depozita ili drugih povratnih sredstava;
- Odobravanje kredita, uključujući potrošačke kredite, hipotekarne kredite i zajmove za finansiranje komercijalnih poslova, otkup potraživanja sa ili bez regresa (faktoring), uključujući izвозno finansiranje na bazi otkupa sa diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja obezbjeđenih finansijskim instrumentima (forfeting);
- Finansijski lizing;
- Pružanje platnih usluga u skladu sa zakonom;
- Izdavanje garancija ili drugih jemstava;
- Trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - Stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove;
 - Valutnim i kamatnim instrumentima;
- Usluge neposredno povezane sa poslovima kreditiranja, kao što su: prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih lica i preduzetnika;
- Izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje tim instrumentima, a u skladu sa zakonom;
- Iznajmljivanje sefova;
- Učestvovanje u emitovanju finansijskih instrumenata i pružanje usluga vezanih za emitovanje finansijskih instrumenata, u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište kapitala;
- Bavljanje poslovima uslužnog prevoza gotovine (transport gotovine) koje Banka može da pruža u skladu sa odredbama zakona;
- Prodaja potraživanja;
- Obavljanje poslova pružanja usluga drugom pravnom licu koje će u formi oblika obavljanja privredne djelatnosti d.o.o. biti osnovano od strane NLB d.d. Ljubljana;
- Poslovi zastupanja u osiguranju, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje;
- Pružanje usluga upravljanja platnim sistemima, u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet;
- Druge usluge koje Banka može da pruža u skladu sa odredbama zakona.

Banka ima sjedište u Podgorici (Bulevar Stanka Dragojevića br. 46) i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala, i šaltera, koju čine 18 filijala, i 3 šaltera, i to u: Podgorici (7), Ulcinju, Baru, Budvi (2), Cetinju, Bijelom Polju, Rožajama, Herceg Novom, Kotoru (2), Nikšiću, Tivtu, Pljevljima i Beranama.

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka je imala 378 zaposlenih u radnom odnosu kod Banke (31. decembra 2022. godine: 369 zaposlenih).

Bankom upravljaju akcionari, zavisno od visine njihovog akcionarskog kapitala, u skladu sa zakonom i Statutom Banke. Organi upravljanja Bankom su Skupština akcionara, koju čine svi akcionari Banke, Nadzorni odbor i Upravni odbor. Nadzorni odbor obavlja funkciju nadzora nad poslovanjem, dok Upravni odbor obavlja izvršnu funkciju i odgovoran je za upravljanje Bankom na dnevnoj osnovi i njeno zastupanje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

1. OPŠTE INFORMACIJE (nastavak)

Nadzorni odbor ima 7 članova, od kojih su tri nezavisni članovi.

Upravni odbor Banke čine tri člana od kojih je jedan predsjednik. Članovi Upravnog odbora vode poslove i zastupaju Banku zajedno.

Radna tijela Nadzornog odbora su:

- Odbor za rizike,
- Odbor za imenovanja,
- Odbor za primanja.

Stalno tijelo Nadzornog odbora je i Revizorski odbor.

Organi i tijela Upravnog odbora su:

- Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom (ALCO),
- Kreditni odbor,
- Ostali odbori koje Upravni odbor formira za pojedina pitanja.

Finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Banke na sjednici održanoj 20. marta 2024. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA****2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza**

Finansijski izvještaji Banke za 2023. godinu su sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 145/21, 155/22), pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po MRS, odnosno po MSFI koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa („IFAC“) dobilo pravo na prevod i objavljivanje, pri čemu je ranija primjena standarda dozvoljena.

Dodatno, u skladu sa članom 220 Zakona o kreditnim institucijama („Sl. list CG“, br. 072/19, 082/20 i 008/21), Banka je dužna da vodi poslovne knjige, sastavlja knjigovodstvene isprave, vrednuje imovinu i obaveze i sastavlja i objavljuje finansijske iskaze u skladu sa ovim zakonom, propisima donijetim na osnovu ovog zakona i Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Banka je dužna da primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja od datuma koji je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) odredio kao dan početka njihove primjene, ukoliko Centralna banka Crne Gore za određeni MRS/MSFI ne odredi drugi datum kao dan početka njegove primjene. Na dan sastavljanja ovih finansijskih izvještaja ne postoje standardi za koje je Centralna Banka odredila drugačiji datum kao dan početka njegove primjene od datuma određenog od strane Odbor za međunarodne računovodstvene standarde.

Priloženi finansijski izvještaji su pripremljeni u formi propisanoj Odlukom o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj Banci Crne Gore („Sl. list CG“, br. 128/20).

Računovodstvene politike i procjene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procjenama korišćenim u prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja Banke za 2022. godinu.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3.

2.2. Korišćenje procjena

Prezentacija finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Procjene se evaluiraju na kontinuiranoj osnovi i zasnivaju se na prošlom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja u pogledu budućih događaja.

Banka kontinuirano prati povećane faktore neizvjesnosti i uticaj na korišćenje procjena, uključujući rusko-ukrajinski rat, globalnu inflaciju i opasnost od ponovne recesije u europodručju, koji mogu značajno uticati na finansijske performanse Banke u narednom periodu.

Najznačajnije procjene i pretpostavke su objelodanjene u Napomeni 3.

2.3. Uporedni podaci

Uporedni podaci u ovim finansijskim iskazima predstavljaju podatke iz revidiranih finansijskih iskaza Banke na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine.

Ukoliko je potrebno, Banka reklasifikuje uporedne podatke kako bi se postigla konzistentnost u podacima iz finansijskih iskaza za tekuću godinu. Banka nije vršila reklasifikaciju uporednih podataka na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)****2.4. Konsolidacija**

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom, pa samim tim ne postoji obaveza pripreme konsolidovanih finansijskih iskaza.

2.5. Koncept nastavka poslovanja

Rukovodstvo Banke nije u saznanju bilo koje materijalne neizvjesnosti koja može uzrokovati sumnju Bančine mogućnosti kontinuiteta poslovanja. Prezentovani finansijski iskazi sastavljeni su u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

2.6. Izmjene i dopune standarda čije su stupanje na snagu i primjena obavezni u tekućoj godini

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, izuzev sledećih izmijenjenih MSFI koji su usvojeni od strane Banke od 1. januara 2023. godine:

- **MSFI 17 Ugovori o osiguranju**

Novi standard MSFI 17 Ugovori o osiguranju zamijenio je MSFI 4 Ugovori o osiguranju. Primjenjuje se na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ugovor o osiguranju je ugovor prema kojem jedna strana (emitent) prihvata značajan rizik osiguranja od druge strane (ugovaratelja osiguranja) pristankom na nadoknadu ugovaraču osiguranja ako navedeni neizvjestan budući događaj (osigurani slučaj) negativno utiče na ugovarača osiguranja.

Banka je procijenila da novi standard MSFI 17 Ugovori o osiguranju i njegove izmjene nemaju uticaj na finansijske iskaze Banke

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja i MSFI Izvještaj iz prakse 2: Objelodanjivanje računovodstvenih politika (dopune)**

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objelodanjivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objelodanjivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objelodanjivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Takođe, uputstva i ilustrativni primjeri su dodati u Izvještaj iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o obelodanjivanju računovodstvenih politika.

Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda nema uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjenama i greške: Definicija računovodstvenih procjena (dopune)**

Izmjene stupaju na snagu za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu i primjenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se dešavaju na ili nakon početka tog perioda. Izmjenama se uvodi nova definicija računovodstvenih procjena, definisanih kao novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji su predmet nesigurnosti pri odmjerenju. Takođe, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki grešaka.

Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda nema uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Odloženi porezi koji nastaju u vezi sa sredstvima i obavezama koje proističu iz jedne transakcije (dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene sužavaju obim i daju dalja pojašnjenja u vezi sa izuzetkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako kompanije treba da obračunavaju odloženi porez u vezi sa imovinom i obavezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su lizing i obaveze vraćanja u prvobitno stanje. Izmjene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obaveza odbitna za poreske svrhe, stvar je prosuđivanja, uzimajući u obzir važeći poreski okvir, da li se takvi odbici mogu za poreske svrhe pripisati obavezama ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmjenama, izuzetak od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje lizing sredstva i obaveze zakupa (ili obaveze za vraćanje imovine u prvobitno stanje, uključujući sa tom obavezom povezano sredstvo) dovode do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda nema uticaj na finansijske iskaze Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)*

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)**2.7. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nijesu ranije usvojeni****• MSFI 16 Lizing: Obaveze po osnovu u transakciji prodaje i povratnog lizinga (dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac-zakupac koristi u odmjeraivanju obaveze za lizing koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog zakupa u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman zakupa koji nije u vezi sa transakcijama prodaje i povratnog lizinga. Konkretno, prodavac-zakupac određuje „lizing plaćanja” ili „revidirana lizing plaćanja” na takav način da prodavac-zakupac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korišćenja koje zadržava. Primjena ovih zahteva ne sprečava prodavca-zakupca da prizna, u bilansu uspjeha, bilo kakav dobitak ili gubitak u vezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom zakupa. Prodavac-zakupac primjenjuje izmjenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog zakupa koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog perioda u kojem je entitet prvi put primijenio MSFI 16. Ove izmjene još uvek nisu usvojene od strane EU. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

• MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza (dopune)

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, i obavezu da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasifikaciju obaveza na kratkoročne i dugoročne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obaveza, uslov da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog perioda, da namjera menadžmenta ne utiče na klasifikaciju na kratkoročne i dugoročne obaveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obaveza prenosom sopstvenih instrumenata kapitala entiteta ne utiču na klasifikaciju na kratkoročnu i dugoročnu obavezu. Takođe, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima entitet mora biti usklađen na ili pre datuma izvještavanja mogu uticati na klasifikaciju obaveze. Dodatna obelodanjivanja su takođe potrebna za dugoročne obaveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usaglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Ove izmjene još uvek nijesu usvojene od strane EU. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda nema uticaj na finansijske iskaze Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA****3.1. Primjena novih i izmjene postojećih MSFI/MRS**

Izuzev izmijenjenih MRS/MSFI opisanih u napomeni 2.6, usvojene računovodstvene politike identične su kao one u prethodnoj finansijskoj godini.

3.2. Izvještavanje o segmentima

Segmentno finansijsko izvještavanje nalazi osnovu u pravilno definisanim užim organizacionim djelovima Banke – segmentima. Ima značajnu informacionu ulogu u ostvarivanju ciljeva djelova i cjeline poslovnog subjekta, kroz kontrolu poslovanja i pravilno kreiranje motivacione politike za potrebe stimulacije djelova k ostvarenju sopstvenih ciljeva i na taj način ostvarenje ciljeva cjeline.

Sve transakcije između poslovnih segmenata vrše se u skladu sa tržišnim uslovima poslovanja. Prihodi i rashodi direktno povezani sa svakim pojedinačnim segmentom poslovanja koriste se pri određivanju rezultata poslovanja svakog pojedinačnog segmenta.

U skladu sa MSFI 8, izvještajni segmenti Banke su: Retail, Corporate, Finansijska tržišta i Ostalo. Detalji su dati u napomeni 5.

3.3. Preračunavanje stranih valuta**a) Funkcionalna i valuta prikazivanja**

Stavke uključene u finansijske iskaze Banke se odmjeravaju u valuti primarnog privrednog okruženja unutar kojeg Banka posluje (funkcionalna valuta). Finansijski iskazi su prikazani u hiljadama eura (EUR), koji predstavljaju funkcionalnu i valutu prikazivanja Banke.

b) Transakcije i stanja

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u EUR primjenom deviznih kurseva važećih na dan poslovne transakcije.

Monetarna sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunavaju se u EUR primjenom deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja, korišćenjem srednjeg kursa.

Nemonetarne stavke odmjerene po istorijskom trošku u stranoj valuti preračunavaju se u EUR primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama priznaju se u bilansu uspjeha.

Kursne razlike koje nastaju iz promjene otplatne vrijednosti monetarnih stavki u stranoj valuti klasifikovanih kao finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat, priznaju se u bilansu uspjeha. Kursne razlike na nemonetarnim stavkama kao što su vlasničke hartije od vrijednosti klasifikovane po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat priznaju se zajedno sa rezervama po osnovu vrednovanja (po fer vrijednosti) koji se prenose u kapital i akumuliraju u okviru ostalih rezervi u kapitalu.

Dobici i gubici nastali po osnovu kupoprodaje deviza za potrebe trgovanja iskazuju se u bilansu uspjeha kao neto dobiti/gubici od finansijskih sredstava i obaveza koje se drže radi trgovanja.

Kursevi najznačajnijih valuta koji su korišćeni prilikom preračuna pozicija bilansa stanja obuhvataju:

In EUR	2023.	2022.
USD	0,9050	0,9376
CHF	1,0799	1,0155

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.4. Finansijska sredstva****3.4.1. Klasifikacija**

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije:

- Finansijska sredstva koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti;
- Finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a namijenjena su za trgovanje;
- Finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat;
- Finansijska sredstva koja se obavezno priznaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a nisu namijenjena za trgovanje.

Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja. Kriterijumi na osnovu kojih se vrši klasifikacija i mjerenje su poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima i ugovorene karakteristike novčanih tokova finansijskih sredstava.

Procjena poslovnog modela

Poslovni model se definiše na osnovu procjene ciljeva za upravljanje finansijskim sredstvima na portfeljskom nivou, budući da ovakva procjena na najbolji način oslikava način upravljanja poslovnim aktivnostima i način izvještavanja rukovodstva. Informacije koje se razmatraju uključuju:

- Na koji način se prati uspješnost poslovnog modela i finansijskih sredstava, uključenih u taj model i kako se izvještava ključnom rukovodstvu;
- Rizici koji utiču na poslovni model (i finansijska sredstva), kao i način upravljanja ovim rizicima;
- Na koji se način nagrađuje rukovodstvo (npr. da li nagrađivanje zavisi od fer vrijednosti finansijskih sredstava kojim upravljaju ili od naplate ugovorenih novčanih tokova); i
- Učestalost, obim i trenutak prodaje u prethodnom periodu, razlozi za prodaju i očekivanja za prodaju u narednom periodu.

Definisanje poslovnog modela se temelji na razumnim činjenicama, bez uzimanja u obzir najslabijih i stresnih primjera. Ako su stvarni novčani tokovi različiti od prvobitno očekivanih, ne zahtjeva se reklasifikacija svih sredstava unutar tog poslovnog modela, ukoliko su se prilikom procjene poslovnog modela uzele u obzir sve relevantne činjenice.

Generalno, procjena poslovnog modela Banke se može sumirati na sljedeći način:

- krediti i dati depoziti uključeni su u poslovni model „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“, jer je primarna namjera Banke za kreditni portfolio da naplati ugovorene novčane tokove,
- dužničke hartije od vrednosti su podijeljene na tri poslovna modela:
 - prva grupa dužničkih hartija od vrijednosti predstavlja kategoriju „sredstva za trgovinu“,
 - druga grupa dužničkih hartija od vrijednosti pripada poslovnom modelu „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova i za prodaju“, gdje je cilj naplata novčanih tokova, ali i prodaja sredstava, pri čemu ova sredstva predstavljaju dio likvidnosnih rezervi banke,
 - treća grupa dužničkih hartija od vrijednosti pripada poslovnom modelu „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“.

Banka nema finansijskih sredstava u trgovačkoj knjizi.

Za dužničke hartije od vrijednosti unutar poslovnog modela „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“, prodaje koje se odnose na povećanje kreditnog rizika hartije od vrijednosti, rizika koncentracije, prodaje koje su izvršene blizu konačnog roka dospijea, ili prodaje izvršene kako bi se zadovoljile potrebe likvidnosti u „stresnom scenariju“ su dozvoljene. Ostale prodaje, koje nisu posljedica povećanja kreditnog rizika, ipak mogu biti konzistentne sa poslovnim modelom, ako su takve prodaje izuzetak u tom poslovnom modelu i ako:

- su beznačajne po vrijednosti, i pojedinačno i u cjelini, čak i kada su takve prodaje česte;
- su rijetke, čak i kada su značajniji iznosi u pitanju.

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)**3.4. Finansijska sredstva (nastavak)****3.4.1. Klasifikacija (nastavak)**

Pregled ugovornih odredbi instrumenata sa stanovišta SPPI testa (SPPI test – samo plaćanje glavnice i kamate na neotplaćeni dug)

Drugi korak u klasifikaciji finansijskih sredstava je procjena da li ugovorni novčani tokovi predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na neotplaćeni dug (SPPI test). Dužnička finansijska sredstva koja prolaze SPPI test se, u zavisnosti od poslovnog modela, mjere po amortizovanoj vrijednosti (ukoliko je poslovni model samo naplata) ili po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (ukoliko je poslovni model i naplata i prodaja).

Za namjene SPPI testa, glavnica predstavlja fer vrijednost finansijskog sredstva pri početnom priznavanju, a kamata naknadu za vremensku vrijednost novca (protok vremena), kreditni rizik (vezan za neotplaćenu glavicu u određenom periodu), kamatnu maržu i naknadu za druge kreditne rizike i troškove. Ukoliko ti kriterijumi nisu ispunjeni (ugovoreni novčani tokovi ne prolaze SPPI test), finansijska sredstva se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, bez obzira na poslovni model.

Finansijska sredstva, uključena u ostale poslovne modele, čiji cilj nije primanje novčanih tokova ili naplata novčanih tokova i prodaja, se uvijek mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i nisu predmet SPPI testa. Takođe, predmet SPPI testa nisu vlasnički finansijski instrumenti i instrumenti koji su kombinacija duga i kapitala.

MSFI 9 daje mogućnost da se finansijska sredstva, prilikom inicijalnog priznavanja, klasifikuju u grupu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (fair value opcija), ukoliko se razvrstavanjem u ovu kategoriju neutrališe, odnosno značajno smanjuje, nedosljednost mjerenja ili priznavanja, koja bi nastala vrednovanjem finansijskih instrumenata na različitim osnovama. Banka je izabrala politiku, koju dozvoljava MSFI 9, da nastavi da za računovodstvo zaštite primjenjuje MRS 39.

U dijelu klasifikacije i mjerenja finansijskih obaveza standard uglavnom ne zahtijeva promjene u odnosu na MRS 39, sa izuzetkom priznavanja efekata promjene vlastitog kreditnog rizika u ukupnom ostalom rezultatu za obaveze, koje su priznate po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Takva kretanja su uključena u ukupni ostali rezultat, bez mogućnosti naknadne reklasifikacije u bilans uspjeha.

Računovodstvena politika priznavanja modifikovanih finansijskih sredstava

Kada se ugovorni novčani tokovi finansijskog sredstva izmijene, Banka procjenjuje da li su uslovi izmijenjeni do te mjere da u suštini to postaje novo finansijsko sredstvo. Sljedeći faktori se, između ostalog, uzimaju u obzir pri takvoj procjeni:

- razlog za promjenu novčanih tokova (komercijalni razlozi ili finansijske poteškoće klijenta);
- promena valute kredita;
- zamjena duga za kapital;
- da li je inicijalni dužnik zamijenjen novim, koji nije povezano lice sa inicijalnim dužnikom;
- da li je modifikacija takva da mijenja rezultat SPPI testa.

Ako promena rezultira prestankom priznavanja finansijskog sredstva, novo finansijsko sredstvo se inicijalno priznaje po fer vrijednosti, pri čemu se razlika priznaje kao gubitak ili gubitak od prestanka priznavanja, u mjeri u kojoj gubitak od umanjenja vrijednosti sredstva već nije priznat. Ako izmjena uslova ne rezultira novčanim tokovima koji su bitno različiti, modifikacija ne rezultira prestankom priznavanja. Na osnovu promjene novčanih tokova diskontovanih po inicijalnoj efektivnoj kamatnoj stopi, Banka priznaje dobitak ili gubitak od modifikacije, u mjeri u kojoj gubitak od umanjenja vrijednosti sredstva već nije priznat.

b) Reklasifikacija

Finansijska sredstva se mogu reklasifikovati samo kada se promijeni poslovni model upravljanja tim sredstvima. Reklasifikacija se vrši od početka izvještajnog perioda nakon promjene. Očekuje se da promjene poslovnog modela budu vrlo rijetke, i samo ukoliko dođe do početka nove ili prekida djelatnosti koja je značajna za poslovanje, i nisu se dogodile u periodu. Finansijske obaveze se neće reklasifikovati.

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.4. Finansijska sredstva (nastavak)

3.4.2. Priznavanje i mjerenje

Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove, osim u slučaju finansijskih sredstava koja se iskazuju po fer vrijednosti, a čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti se početno priznaju po fer vrijednosti, uvećanoj za neposredne transakcione troškove. Ona se naknadno iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, dobijenoj primjenom metode efektivne kamatne stope, i umanjenoj za ispravku vrijednosti.

Amortizovana vrijednost je izračunata uzimanjem u obzir svih troškova izdavanja i svih diskonta ili premija prilikom poravnanja. Gubici koji proizilaze iz obezvrjeđenja priznati su u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, iskazuju se u periodu u kome su nastali.

Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, sve dok finansijsko sredstvo ne bude isknjiženo, kada se kumulativni dobitci ili gubici prethodno iskazani u kapitalu prenose u bilans uspjeha, osim u slučaju vlasničkih instrumenata kapitala, kod kojih se promjene u fer vrijednosti iz kapitala nikad ne prenose u bilans uspjeha, čak ni u slučaju da je sredstvo isknjiženo.

Kamate, obračunate metodom efektivne kamatne stope, i kursne razlike iz monetarnih stavki, koje su klasifikovane kao finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat, priznaju se neposredno u bilansu uspjeha. Kursne razlike na nemonetarnim hartijama od vrijednosti, koje su klasifikovane kao finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat, priznaju se u okviru kapitala, kao i promjena njihove fer vrijednosti. Prihod od dividendi od hartija od vrijednosti klasifikovanih kao finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat priznaju se u bilansu uspjeha kada se utvrdi pravo Banke na naplatu.

3.4.3. Prestanak priznavanja

Priznavanje finansijskog sredstva prestaje po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva, odnosno kada Banka prenese sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena tj. kada je dug isplaćen, storniran ili istekao. Priznavanje knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze isknjižene na osnovu konverzije duga u kapital prestaje emitovanjem akcijskog kapitala u vrijednosti ekvivalentnoj tržišnoj vrijednosti akcija Banke na crnogorskoj berzi.

3.4.4. Otpisi

Banka otpisuje finansijska sredstva u cjelosti ili djelimično kada je iscrpila sve praktične napore za naplatu i nema razumnih očekivanja povrata ugovornih novčanih tokova. Kriterijumi koji ukazuju na to da ne postoji opravdano očekivanje naplate uključuju period kašnjenja, kvalitet obezbeđenja i različite faze postupaka izvršenja. Banka može otpisati finansijska sredstva koja su još uvek predmet izvršnih aktivnosti, ali to ne utiče na njena prava u izvršnim postupcima. Banka i dalje nastoji da u cjelosti naplati sve iznose na koje ima zakonsko pravo. Otpisom se smanjuje bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva i ispravka vrijednosti. Svaki naknadni povraćaj sredstava knjiži se u korist troška obezvrjeđenja finansijskih sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.4. Finansijska sredstva (nastavak)****3.4.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata**

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan odmjeraivanja, tj. na tekućoj cijeni koja bi bila postignuta prilikom prodaje sredstava ili prenosa obaveza na taj dan. To je cijena koja predstavlja najbolju ponudu i tražnju, bez uzimanja u obzir transakcionih troškova. Ukoliko tržište nekog finansijskog sredstva nije aktivno, Banka utvrđuje fer vrijednost tehnikama procjene. To uključuje primjenu nedavnih transakcija između nezavisnih stranaka, modela diskontovanja budućih novčanih tokova, ili opciju modela formiranja cijena maksimalnim korišćenjem informacija sa tržišta.

Ukoliko se primjenjuje model diskontovanja novčanih tokova, procjena budućih tokova gotovine zasniva se na najboljoj procjeni rukovodstva, a kao diskontna stopa koristi se tržišna stopa srodnog finansijskog instrumenta sa uporedivim karakteristikama na dan bilansa stanja. Ukoliko se primjenjuju modeli formiranja cijena, „inputi“ se zasnivaju na tržišnim vrijednostima sa stanjem na dan izvještavanja.

3.4.6. Derivatni finansijski instrumenti i računovodstvo zaštite od rizika

Derivatni finansijski instrumenti (uključujući terminske ugovore, svopove i opcije) inicijalno se priznaju u bilansu stanja po fer vrijednosti. Derivatni finansijski instrumenti se kasnije mjere po fer vrijednosti. Fer vrijednosti se dobija na osnovu kotiranih tržišnih cijena, upotrebom modela diskontovanih novčanih tokova ili upotrebom cijenovnih modela, u zavisnosti od vrste i značaja pojedinog izvedenog finansijskog instrumenta. Svi derivati se iskazuju po fer vrijednosti u aktivu, kao sredstvo, kada je pozicija derivata povoljna za Banku, i u okviru obaveza kada je pozicija derivata nepovoljna za Banku.

Način priznavanja rezultirajućeg dobitka ili gubitka od vredovanja po fer vrijednosti zavisi od toga da li je derivat označen kao instrument zaštite i, ako jeste, od prirode štice stavke.

Zaštita izvedenim finansijskim instrumentima se računovodstveno iskazuje kao zaštita fer vrijednosti, zaštita novčanih tokova ili kao zaštita neto ulaganja u inostrano društvo. Računovodstveno obuhvatanje zaštite od rizika se vrši u skladu sa zahtjevima MRS 39 - Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje (u skladu sa opcijom koju dopušta MSFI 9). Za upotrebu računovodstvenog obračunavanja zaštite od rizika moraju biti ispunjeni određeni kriterijumi.

Banka dokumentuje odnos između štice stavke i instrumenta zaštite, kao i od kog rizika se štiti i koji je cilj zaštite od rizika, kao i koja je vrsta zaštite u pitanju. Banka takođe dokumentuje (u momentu početka primjene računovodstva zaštite od rizika, ali i u toku trajanja) da li je zaštita od rizika uspješna, odnosno da li je derivatni finansijski instrument efikasan u netiranju efekata promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova štice stavke. Odnos zaštite je uspješan, ako se rezultati zaštite kreću između 80% do 125%.

Računovodstvo zaštite fer vrijednosti

Zaštita fer vrijednosti se u računovodstvenim iskazima iskazuje na sljedeći način: instrument zaštite se vrednuje po fer vrijednosti, a učinak se iskazuje u bilansu uspjeha, a štice stavka se prevrednuje na fer vrijednost i to samo za onaj dio koji se štiti. To znači, da se vrijednost štice stavke koriguje za dobit ili gubitak, koji proizilazi iz rizika, odnosno štice izloženosti. Učinak vredovanja se takođe priznaje u bilansu uspjeha, na poziciji „Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)“.

Ukoliko kriterijumi za primjenu računovodstva zaštite od rizika više nisu ispunjeni, prilagođavanja knjigovodstvene vrijednosti štice stavke se amortizuju u bilans uspjeha, kroz preostali period, do dospjeća.

3.5. „Prebijanje“ finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze se „prebijaju“ i neto iznos se iskazuje u bilansu stanja samo onda kada postoji zakonski izvršivo pravo da se „prebiju“ priznati iznosi i kada postoji namjera da se obaveze izmire na neto osnovi, odnosno da se sredstva realizuju, a obaveze izmire istovremeno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.6. Prihodi i rashodi od kamata**

Kamatni prihodi i rashodi se priznaju u bilansu uspjeha za sva finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti, i sva dužnička finansijska sredstva koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat i koja nose kamatu, na obračunskoj osnovi, korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Prihodi od kamate na sva dužnička finansijska sredstva koja se mjere po fer vrednosti kroz bilans uspjeha, a nisu namijenjena trgovanju, priznaju se korišćenjem ugovorne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod obračuna amortizovane vrijednosti finansijskog sredstva ili finansijske obaveze i alokacije prihoda i rashoda od kamata na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili, prema potrebi, u kraćem vremenskom periodu, na sadašnju vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Kalkulacija uključuje sve naknade i iznose plaćene i primljene između ugovornih strana, troškove transakcije i sve druge premije ili diskonte.

Prihodi od kamata izračunavaju se primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava koja nisu obezvrijeđena.

Za sredstva koja su obezvrijeđena (stage 3), primjenjuje se efektivna kamatna stopa na neto knjigovodstvenu vrijednost. U slučaju da u narednom periodu dođe do značajnog poboljšanja boniteta komitenta (prelazak u stage 1 ili 2), efektivna kamatna stopa se ponovo aplicira na bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva.

3.7. Naknade i provizije

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali po osnovu pružanja, odnosno korišćenja bankarskih usluga, priznaju se u bilansu uspjeha u momentu nastanka, tj. u momentu kada je usluga pružena, odnosno dobijena.

Provizije i naknade, koje su uključene u obračun efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze priznaju se kao kamatni prihodi, odnosno rashodi.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama, vođenja transakcionih računa, kartičnih i bankomatskih poslova i drugih usluga Banke.

3.8. Neto rezultat trgovanja

Dobici i gubici po osnovu trgovanja uključuju dobitke i gubitke od devizne razmjene, dobitke i gubitke od prilagođavanja fer vrijednosti finansijskih sredstava, usklađivanje fer vrijednosti, i dobitke i gubitke od prodaje finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i finansijskih sredstava koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat.

3.9. Računovodstveni obuhvat zakupa

Zakup je ugovoreni odnos, u kome zakupodavac, u zamjenu za plaćanje ili niz plaćanja, na zakupca prenosi pravo korišćenja sredstva za ugovoreni period.

Zakup je ugovor ili dio ugovora koji stvara izvršna prava i obaveze i prenosi pravo na kontrolu upotrebu identifikovane imovine na određeno vrijeme u zamjenu za naknadu. Prema tome, MSFI 16 zahtijeva utvrđivanje da li ugovor ispunjava definiciju zakupa.

a) Banka kao zakupac

Banka priznaje obavezu po osnovu zakupa i imovinu s pravom korišćenja tokom trajanja zakupa za sve zakupe, uz određene izuzetke - zakupi imovine „male vrijednosti“ i kratkoročni zakupi. Kao kratkoročni zakupi definisani su oni zakupi koji na datum početka zakupa imaju rok od 12 mjeseci ili manje, bez mogućnosti kupovine osnovnog sredstva. Zakupi imovine čija je vrijednost na datum početka zakupa manja ili jednaka EUR 5 hiljada, definišu se kao zakupi „male vrijednosti“, i priznaju se kao trošak zakupa za vrijeme trajanja ugovora o zakupu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.9. Računovodstveni obuhvat zakupa (nastavak)****a) Banka kao zakupac (nastavak)***Imovina s pravom korišćenja*

Na datum početka zakupa, Banka vrši odmjeravanje imovine s pravom korišćenja po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost imovine s pravom korišćenja obuhvata: iznos incijalno mjerene obaveze po osnovu zakupa, prilagođen za bilo koja plaćanja izvršena na dan ili prije prvog dana trajanja zakupa, umanjen za eventualne primljene podsticaje u vezi sa zakupom i bilo koje početne direktne troškove koje ima zakupac, i procjenu troškova koji treba da nastanu iz zakupa na kraju roka zakupa. Nakon datuma početka, Banka mjeri imovinu s pravom korišćenja koristeći metod troška (imovina se mjeri po metodi troška, umanjenoj za eventualnu akumuliranu amortizaciju i eventualne akumulirane gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti i prilagođenoj za svako ponovno vrednovanje obaveza po osnovu zakupa) i priznaje amortizaciju imovine s pravom korišćenja linearnom metodom tokom perioda zakupa, i (odvojeno) kamatu na obaveze po osnovu zakupa. U Bilansu stanja imovina s pravom korišćenja je prikazana na poziciji „Nekretnine, postrojenja i oprema”.

Obaveze po osnovu zakupa

Na datum početka ugovora, Banka mjeri obavezu po osnovu zakupa po neto sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nisu plaćene na taj datum. Zakupnine se sastoje od fiksnih plaćanja, varijabilnih plaćanja zakupnina koja zavise od indeksa ili stopa, iznosa za koje se očekuje da će biti plaćeni u okviru garancija rezidualne vrijednosti, plaćanja za zakup u opcionom periodu produženja, ako postoji razumna vjerovatnoća da će se opcija iskoristiti, i isplate koje zahtijeva zakupac za prijevremeni raskid zakupa, ako ugovor o zakupu ostavlja mogućnosti raskida.

Naknadno (nakon datuma početka ugovora o zakupu), Banka mjeri obavezu po osnovu zakupa na način što se vrši:

- povećanje knjigovodstvene vrijednosti, po osnovu promjena kamate na obavezu po osnovu zakupa;
- smanjenje knjigovodstvene vrijednosti po osnovu izvršenih isplata zakupnina; i
- ponovno odmjeravanje knjigovodstvene vrijednosti, kako bi se odrazile sve ponovne procjene ili promjene ugovora o zakupu.

a) Banka kao zakupodavac

Svi zakupi gdje se Banka javlja u ulozi zakupodavca su klasifikovani kao operativni zakupi, jer se ne prenose suštinski svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom nad sredstvima koja su predmet zakupa. Primljena plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se u bilansu uspjeha kao prihod, na proporcionalnoj osnovi, tokom perioda trajanja zakupa. Banka priznaje sve troškove, uključujući amortizaciju, koji se dese u periodu trajanja zakupa kao trošak u bilansu uspjeha. Direktni troškovi nastali pri sklapanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti zakupljenog sredstva i priznaju tokom trajanja zakupa po istoj osnovi kao prihod od zakupa.

3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava**a) Očekivani kreditni gubici**

U skladu sa MSFI 9, Banka je prešla sa modela nastalih gubitaka na model očekivanog gubitka. Prema prethodno pomenutom standardu, Banka je u obavezi da prepozna ne samo kreditne gubitke koji su nastali, već i gubitke za koje se očekuje da će se dogoditi u budućnosti. Ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke je potrebno prepoznati za sve kredite i druge dužničke finansijske instrumente koji se ne drže po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Ispravka vrijednosti se temelji na očekivanim kreditnim gubicima vezanim za vjerovatnoću neispunjavanja obaveza (PD) u narednih 12 mjeseci, osim ako nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja, u kom slučaju se ispravka vrijednosti temelji na vjerovatnoći neispunjavanja obaveza tokom cijelog životnog vijeka finansijske imovine (LECL). Banka utvrđuje da li se rizik od neplaćanja značajno povećao od početnog priznavanja na bazi odgovarajućih i provjerljivih informacija koje se mogu prikupiti bez pretjeranih dodatnih troškova. Ovo uključuje i kvantitativne i kvalitativne informacije i analize, zasnovane na istorijskim podacima Banke, iskustvu i stručnoj kreditnoj procjeni i uključivanju informacija koje se odnose na budućnost.

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)**3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)****a) Očekivani kreditni gubici (nastavak)**

Banka prati i provjerava kvalitet kreditnog portfolija, kako na nivou individualnog klijenta, tako i na nivou cjelokupnog kreditnog portfolija, kako bi u kontinuitetu procjenjivala potrebne rezerve za ECL (očekivani kreditni gubici). Banka formira individualne rezerve za klijente koji se nalaze na individualnoj ocjeni, koji su svrstani u fazu 3. Ovakav izračun se zasniva na informacijama o ispunjavanju ugovorenih obaveza ili drugim finansijskim teškoćama dužnika, ili drugim važnim činjenicama. Pojedinačne procjene zasnovane su na očekivanim diskontovnim novčanim tokovima iz poslovanja, ili procijenjenim očekivanim plaćanjima iz obezbjeđenja.

Za sva rizična sredstva i potencijalne obaveze koji su svrstani u fazu 1 i fazu 2, ili za finansijsku imovinu u fazi 3 sa izloženošću ispod praga materijalnosti ispravke se procjenjuju na kolektivnoj osnovi. ECL u ovoj grupi imovine se procjenjuje na osnovu očekivane vrijednosti parametara rizika kombinujući istorijska kretanja sa budućim makroekonomskim predviđanjima. Kod modela koji se koriste za procjenu budućih parametara rizika vrši se redovna validacija i nanovo se testiraju kako bi procjene gubitaka bile što realnije.

Klasifikacija u fazama

Banka je pripremila metodologiju koja objašnjava model očekivanih kreditnih gubitaka i kojom su definisani kriterijumi razvrstavanja u faze, prelaz između faza, izračun indikatora rizika i validaciju modela. Banka klasifikuje finansijske instrumente u fazu 1, fazu 2, i fazu 3 ili 4, na osnovu primenjene metodologije obezvrjeđenja, kako je opisano u nastavku:

- Faza 1: bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja, Banka priznaje ispravku vrijednosti na osnovu 12-mjesečnog perioda;
- Faza 2: značajno povećanje kreditnog rizika od početnog priznavanja, Banka priznaje ispravku vrijednosti za vijek trajanja finansijskog sredstva, i
- Faza 3: Banka prepoznaje gubitke za vijek trajanja finansijskog sredstva. Definicija neispunjavanja obaveza usklađena je sa smjernicama EBA. Na bazi internog sistema razvrstavanja neperformansni portfolio je raspoređen u D, DF i E bonitetni razred koji uključuje potraživanja koja su u kašnjenju preko 90 dana, kao i potraživanja sa malom vjerovatnoćom plaćanja („unlikely to pay“).
- Faza 4 je tzv. POCL aktiva, koja se smatra nenaplativom već pri početnom priznanju.

Značajno povećanje kreditnog rizika se podrazumjeva u sljedećim situacijama:

- kada se bonitet značajno pogoršao na datum izvještavanja, u odnosu na bonitet pri odobravanju finansijskog sredstva,
- kada postoji kašnjenje preko 30 dana u izmirivanju obaveza po finansijskom sredstvu (dani kašnjenja su uključeni u procjeni boniteta),
- odobravanje restrukturiranja finansijskog sredstva, ili
- ako je finansijsko sredstvo stavljeno na listu za praćenje („watch“ lista 2 za pravna lica, „early warning“ lista za fizička lica) ili listu za intenzivno posmatranje.

Metodologija bonitetnog razvrstavanja za banke i države klasifikacija zavisi od toga da li postoji bonitet utvrđen od strane međunarodnih agencija Fitch, Moody's ili S&P. Bonitet se određuje na osnovu prosječnog međunarodnog boniteta. Ako ne postoje međunarodni kreditni rejting, klasifikacija se zasniva na internoj metodologiji Banke.

Očekivani gubici za finansijsku imovinu faze 1 izračunavaju se na osnovu vjerovatnoće neplaćanja u 12 mjeseci ili kraćem periodu, ako je dospijeće finansijske imovine kraće od 1 godine. Vjerovatnoća neplaćanja u 12 mjeseci uključuje uticaj makroekonomskih prognoza. Očekivani gubici za finansijsku imovinu faze 2 izračunavaju se na osnovu vjerovatnoće neplaćanja u cijelom periodu trajanja sredstva, jer se njihov kreditni rizik značajno povećao od njihovog početnog priznavanja. Izračun se takođe zasniva na većem broju ekonomskih scenarija za identifikovanje vjerovatnoće gubitaka koji su okrenuti ka budućnosti i koji uključuju makroekonomske prognoze.

Za finansijske instrumente u fazi 3 Banka priznaje rezervaciju za gubitak jednak očekivanim kreditnim gubicima u toku životnog vijeka instrumenta (LECL). Izloženosti ispod praga materijalnosti dobijaju kolektivne ispravke vrijednosti koristeći PD od 100%. Finansijski instrumenti će biti prebačeni iz faze 3 ako više ne ispunjavaju kriterijume za fazu 3 nakon probnog perioda. Specijalni tretman se primjenjuje za finansijska sredstva obezvređena u trenutku kupovine ili emisije (POCL), za koje se ispravka vrijednosti prepoznaje samo za očekivane gubitke u periodu od početnog priznavanja.

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)**3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)****a) Očekivani kreditni gubici (nastavak)**

Izračunavanje kolektivnih ispravki vrijednosti vrši se množenjem izloženosti u neplaćanju (EAD) (izloženost po defaultu) na kraju svakog mjeseca sa odgovarajućom vjerovatnoćom neplaćanja (PD) i gubitkom u slučaju neplaćanja (LGD). Izloženost u neplaćanju je suma bilansnih izloženosti i vanbilansnih izloženosti pomnoženih sa faktorom kreditne konverzije (CCF). Dobijeni rezultat se za svaki pojedinačni mjesec diskontuje na sadašnje vrijeme. Za izloženosti u fazi 1 očekivani gubici se odnose na period od 12 mjeseci, dok se za fazu 2 uključuju svi očekivani gubici do datuma isteka sredstva. Očekivani gubitak na kolektivnoj osnovi za finansijsku imovinu u fazi 3 predstavlja proizvod izloženosti, PD-a i LGD-a.

U svrhu procjene gubitaka u slučaju neplaćanja (LGD), Banka koristi alat umanjenja vrijednosti kolaterala (HC) za svaki pojedinačni kolateral i stopu plaćanja za neobezbjedene izloženosti (URR). U nedostatku dovoljno reprezentativnih istorijskih podataka na bazi kojih bi se izračunali predmetne stope, Banka primjenjuje stope koje dobija od NLB d.d.

Očekivani životni vijek

Prilikom ocjene očekivanih kreditnih gubitaka, Banka mora uzeti u obzir maksimalni ugovorni period na koji je Banka izložena kreditnom riziku.

Informacije usmjerene na budućnost

Banka uključuje informacije koje se odnose na budućnost u procjeni značajnog povećanja kreditnog rizika i pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka.

Makroekonomski scenariji koje Banka koristi za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka zasnovani su na postojećem okviru NLB Grupe za testiranje otpornosti na stresne situacije. Scenariji u okviru stresnog testiranja su predmet redovnog praćenja od strane Banke. Scenariji i statistički modeli isti su za sve članice NLB Grupe, uz uvažavanje lokalnih specifičnosti banaka članica kroz proces kalibracije rezultata scenarija. Prema MSFI 9 koristi se trokomponentni okvir scenarija i to osnovni, optimistični i pesimistični scenariji.

Osnovni scenario predstavlja direktnu primjenu zvaničnih prognoza BDP-a (MMF, EK i IMAD) sa dodatnim modifikacijama u cilju ublažavanja mogućeg prekomjernog optimizma ili pesimizma u prognozama. Pesimistički scenario pretpostavlja umjereno ciklično usporavanje ekonomije. Optimistični scenario uzima najbolje projekcije BDP-a u petogodišnjem periodu, dok se pesimistički scenario odnosi na nepovoljan makro scenario iz ICAAP procesa.

Svaki scenario je ponderisan odgovarajućom vjerovatnoćom pojave, a ponderisani prosječni scenario se naknadno izračunava. Ponderi su izvedeni iz istorijskih podataka na osnovu njihovih distributivnih svojstava. Ponderisani prosječni scenario se koristi kao osnova za izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa MSFI 9.

Rekalkulacija svih parametara vrši se godišnje ili češće ako se makroekonomsko okruženje mijenja više nego što je uključeno u prethodne prognoze. U tom slučaju svi parametri se preračunavaju prema novim prognozama.

b) Ispravke vrijednosti za pojedinačno ocijenjene očekivane gubitke*Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti*

Banka obezvređuje finansijska sredstva pojedinačno u slučaju pojedinačno značajnih finansijskih sredstava klasifikovanih u fazu 3; preostala finansijska sredstva su slabo grupisana. Prag materijalnosti za individualno ocijenjena potraživanja su EUR 50 hiljada za fizička lica, odnosno EUR 100 hiljada za pravna lica.

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)**3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)****b) Ispravke vrijednosti za pojedinačno ocijenjene očekivane gubitke (nastavak)**

Iznos gubitka se procjenjuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i neto sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova koji su diskontovani na datum obračuna. Scenario procjene očekivanih kreditnih gubitaka može se zasnivati na pretpostavci "going concern" koji uzima u obzir novčane tokove iz redovnog poslovanja. U slučaju pretpostavke "gone concern" se očekuju nadoknada isključivo od prodaje sredstava obezbjeđenja. Visina naplate iz sredstava obezbjeđenja se zasniva na procjeni tržišne vrijednosti sredstva obezbjeđenja umanjenoj za definisani haircut (HC) i diskontovanoj u određenom vremenskom periodu (svođenje na sadašnju vrijednost). Vanbilansne kreditne izloženosti se takođe procijenjuju pojedinačno, a očekivani kreditni gubici evidentiraju se na strani pasive.

Knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti se umanjuje za vrijednost ispravke vrednosti, a gubitak se priznaje u bilansu uspeha u okviru pozicije „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha“. Ako se iznos ispravki za očekivane kreditne gubitke naknadno smanji, zbog događaja koji je nastao nakon što je umanjeње vrijednosti priznato (npr. otplata u procesu oporavka premašuje očekivano predviđenu otplatu iz kolaterala), ukidanje gubitka se priznaje kao smanjenje ispravke vrijednosti, a dobit se priznaje u istoj poziciji bilansa uspeha na kojoj je priznat gubitak. Za vanbilansne izloženosti, iznos očekivanog kreditnog gubitka se priznaje u bilansu stanja u okviru pozicije „Rezervisanja" i u bilansu uspeha u okviru pozicije „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha“.

Finansijska sredstva klasifikovana po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

Kreditni gubici za dužničke instrumente koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat ne umanjuju knjigovodstvene iznose ovih finansijskih sredstava u bilansu stanja. Umjesto toga, iznos koji je jednak ispravci vrijednosti koja bi nastala ako bi se imovina mjerila po amortizovanoj vrijednosti priznaje se u ukupnom ostalom rezultatu kao akumulirani gubitak od umanjenja, i u bilansu uspeha na poziciji „Neto prihodi/rashodi od obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha“. Pri prestanku priznavanja akumulirani gubitak priznat u ukupnom ostalom rezultatu prenosi se u bilans uspeha, dok se ukidanje očekivanih kreditnih gubitaka prenosi na prihode/rashode obezvređenja finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat.

Ako se iznos ispravki vrijednosti za očekivane kreditne gubitke naknadno smanji, uslijed događaja koji se desio nakon priznavanja umanjenja vrijednosti (npr. otplata u procesu oporavka premašuje predviđenu otplatu iz kolaterala), ukidanje gubitka se priznaje kao smanjenje ispravke vrijednosti, a dobit se priznaje u bilansu uspeha.

c) Restrukturirani krediti

Restrukturirani kredit (ili restrukturirano finansijsko sredstvo) nastaje kao rezultat nemogućnosti dužnika da vrati dug pod prvobitno ugovorenim uslovima, bilo izmjenom uslova prvobitnog ugovora (putem aneksa) ili potpisivanjem novog ugovora prema kojem su ugovorne strane saglasne sa djelimičnom ili potpunom otplatom prvobitnog duga. Ako se kod potraživanja od klijenta uvodi status restrukturiranja, dužnik mora biti svrstan u rejting grupu C (interna rejting skala) ili nižu.

Definicija restrukturiranih kredita usklađena je sa regulativom Centralne banke Crne Gore i Evropskog bankarskog tijela (EBA). Cilj ovih definicija je adekvatan obuhvat izloženosti kod kojih su uvedene mjere restrukturiranja.

Računovodstveni tretman restrukturiranih kredita zavisi od vrste restrukturiranja. Kada Banka odobri modifikovane uslove otplate polazeći od produženja roka za otplatu glavnice i/ili kamate i/ili restrukturiranje otplate glavnice i/ili kamate ili smanjenja kamatne stope i/ili ostalih troškova, prilagođava knjigovodstvenu vrijednost kredita na osnovu diskontovane vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova pod izmijenjenim uslovima i priznaje efekat u bilansu uspeha. U slučaju smanjenja potraživanja prema dužniku kao rezultat ugovorenog odricanja duga i promjene vlasništva ili konverzije duga u kapital, Banka prestaje priznavanje potraživanja u dijelu koji se odnosi na otpis ili ugovorno odricanje od duga. Nova procjena budućih novčanih tokova za preostalo potraživanje zasniva se na ažuriranoj procjeni vjerovatnoće gubitka.

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)**3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)****c) Restrukturirani krediti (nastavak)**

Banka razmatra modifikovani položaj dužnika, ekonomska očekivanja i kolateral kod restrukturiranih kredita. Kada se restrukturirani kredit naplaćuje preuzimanjem druge imovine (nekretnine, postrojenja i oprema, hartije od vrijednosti i ostala finansijska imovina), uključujući ulaganja u kapital dužnika dobijenih konverzijom duga u kapital, priznavanje stečene imovine u bilansu stanja vrši se po fer vrijednosti, priznajući razliku između fer vrijednosti sredstva i knjigovodstvene vrijednosti eliminisanog potraživanja u bilansu uspjeha.

Restrukturirane izloženosti mogu se identifikovati i u performing i u non-performing dijelu portfolija. Kada je restrukturirani kredit klasifikovan kao non-performing, može se reklasifikovati u performing ako se izloženost više ne smatra nenaplativom, ako je određen iznos otplaćen, ako je prošla godina od određenog relevantnog događaja (izvršeno restrukturiranje, klasifikacija u non-performing, otplata posljednjeg dospjelog iznosa, kraj grejs perioda) i nakon restrukturiranja nije bilo dospjelih obaveza u kašnjenju ili sumnji u pogledu otplate cjelokupne izloženosti pod uslovima i odredbama definisanih restrukturiranjem. Odsustvo sumnje potvrđuje se analizom finansijskog stanja dužnika.

Status restrukturiranja se može povući kada:

- je proteklo najmanje 2 godine probnog perioda od posljednjeg:
 - trenutka produženja mjera restrukturiranja ili
 - trenutka kada je restrukturirana izloženost klasifikovana kao performing.
- izvršene su redovne isplate glavnice ili kamata u značajnom ukupnom iznosu tokom najmanje polovine probnog perioda; i
- nije bilo kašnjenja u probnom periodu duže od 30 dana u iznosu iznad 100 EUR.

d) Sredstva vraćena u posjed

U određenim okolnostima, Banka, po osnovu neispunjenja ugovorne obaveze otplate duga, preuzima u posjed kolaterale koji su bili sredstvo obezbjeđenja po datom plasmanu. Banka evidentira primljena sredstva po nižoj od neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbjeđenja umanjene za troškove prodaje i, u zavisnosti od namjene, klasifikuje u odgovarajuću kategoriju sredstava. Nakon početnog priznavanja preuzeta sredstva se odmjeravaju i izvještavaju u skladu sa politikom tih kategorija sredstava. Ukoliko nije drugačije navedeno, ova sredstva se iskazuju u okviru stavke „Ostala sredstva“, jer ih Banka privremeno drži sa namjerom prodaje odmah kada je to moguće. Svi dobitci/gubici od njihove prodaje iskazuju se u okviru stavke „Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine“.

3.11. Nematerijalna sredstva*Licence*

Licence se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti zbog amortizacije i potencijalnog obezvrjeđenja. Amortizacija se priznaje primjenom proporcionalne metode, kako bi se trošak licenci raspodijelio u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 5 godina.

Računarski softver

Troškovi razvoja računarskog softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih prilikom stavljanja softvera u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 10 godina. Amortizacija nematerijalnih ulaganja počinje onog trenutka kada nematerijalno ulaganje postane raspoloživo za upotrebu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.12. Nekretnine, postrojenja i oprema**

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti zbog amortizacije i potencijalnog obezvrjeđenja. Nabavna vrijednost uključuje izdatke direktno pripisive nabavljenom sredstvu.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost sredstva. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, vrši se procjena nadoknadivog iznosa. Nadoknativ iznos je veći od neto prodajne cijene ili vrijednosti u upotrebi. Ukoliko je nadoknativ iznos veći od knjigovodstvene vrijednosti, sredstvo ne bi trebalo da bude obezvrjeđeno. Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi održavanja terete ostale rashode poslovanja perioda u kome su nastali.

Amortizacija sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna vrijednost do njihove rezidualne vrijednosti u toku njihovog procijenjenog vijeka trajanja.

U tabeli koja slijedi dat je aproksimativan prikaz korišćenih godišnjih stopa amortizacije tokom 2023. i 2022. godine:

	2023.	2022.
Građevinski objekti	3%	3%
Računari i računarska oprema	14,30% - 50%	14,30% - 50%
Namještaj i oprema	20%	20%
Vozila	20%	20%
Ulaganje u tuđe objekte	20%	20%

Period amortizacije osnovnih sredstava počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti sredstva i iskazuju se u bilansu uspjeha u okviru „Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine“.

3.13. Investicione nekretnine

Nekretnine se klasifikuju u investicione nekretnine ako se ne koriste neposredno za obavljanje djelatnosti, već se posjeduju sa namjenom izdavanja u poslovni zakup. Investicione nekretnine se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti koju, pored kupovne cijene, čine davanja i neposredni troškovi koje je moguće neposredno pripisati nabavci. Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se odmjeravaju po modelu fer vrijednosti koja se temelji na trenutnim tržišnim cijenama. Dobici i gubici iz naknadnog odmjeravanja po fer vrijednosti se priznaju u bilansu uspjeha.

3.14. Stalna sredstva namijenjena prodaji i stalna sredstva poslovanja koje se obustavlja

Stalna sredstva i sredstva poslovanja koje se obustavlja se klasifikuju kao namijenjena prodaji ako se očekuje da će njihova knjigovodstvena vrijednost biti nadoknađena prodajom, a ne upotrebom sredstva. Smatra se da su uslovi za klasifikaciju u ovu kategoriju ispunjeni kada je prodaja veoma vjerovatna, i imovina je na raspogonju za trenutnu prodaju. Rukovodstvo Banke mora biti posvećeno prodaji, i prodaja se očekuje u roku od godinu dana od datuma klasifikacije. Stalna sredstva namijenjena prodaji i stalna sredstva poslovanja koje se obustavlja se početno priznaju po nižoj od prethodne knjigovodstvene vrijednosti ili fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje. Kasnije mjerenje nekretnina namijenjenih prodaji se vrši po modelu fer vrijednosti, umanjene za troškove prodaje. Efekat vrednovanja se priznaje u bilansu uspjeha, u okviru pozicije „Troškovi obezvrjeđenja i rezervisanja“.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.15 Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju gotovinu u blagajni i bankomatima, visoko likvidna finansijska sredstva sa originalnim dospeljem do 90 dana i novčana sredstva bez posebne namjene na računima kod Centralne banke Crne Gore, dužničke hartije od vrijednosti sa originalnim dospeljem do 90 dana, kao i sredstva na računima kod domaćih i inostranih banaka.

3.16. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu kao rezultat prethodnih događaja;
- je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava; i
- se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

3.17. Finansijske garancije

Finansijske garancije se na datum izdavanja priznaju po fer vrijednosti koja je jednaka iznosu primljene naknade. Primljena naknada se prenosi u bilans uspjeha u toku perioda trajanja ugovora primjenom proporcionalne metode. Obaveza banke po osnovu finansijskih garancija naknadno se odmjerava po vrijednosti većoj od:

- inicijalnog odmjeravanja, korigovanog za amortizaciju obračunatu sa ciljem da se prizna prihod od naknade ostvaren u toku važenja garancije; odnosno
- najbolje procjene izdatka koji je potreban za izmirenje obaveze.

3.18. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, koja je obično jednaka primljenom iznosu. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva, umanjenog za transakcione troškove i iznosa otplate, priznaju se u bilansu uspjeha kao kamatni rashodi u periodu korišćenja kredita, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.19. Primanja zaposlenih**a) *Kratkoročna primanja***

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po relevantnim zakonskim propisima. Banka je obavezna i da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih uplati državnim fondovima. Doprinosi se priznaju kao trošak perioda na koji se odnose, u okviru troškova rada. Banka nema zakonsku niti izvedenu obavezu za dalje plaćanje doprinosa državnim fondovima.

b) *Beneficije zaposlenih*

Beneficije zaposlenih uključuju naknade za penzionisanje i jubilarne nagrade.

Pravo na te naknade je obično uslovljeno preostalom dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetkom minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja. Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa, poslije datuma redovnog penzionisanja, ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa kao višak radne snage u zamjenu za otpremninu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.19. Primanja zaposlenih (nastavak)****b) Beneficije zaposlenih (nastavak)**

Ukupni rashodi dugoročnih rezervisanja koji se odnose na buduće odlive po osnovu penzionisanja zaposlenih i jubilarnih nagrada procjenjuju se na osnovu aktuarskog obračuna. Za potrebe procjene Banka angažuje ovlaštenog aktuara, koji vrši obračun budućih obaveza diskontovanjem procijenjenih budućih odliva, korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Obaveze se odmeravaju u visini sadašnje vrijednosti budućih izdataka, uzimajući u obzir rast budućih plata i drugih uslova, koji se raspodjeljuju na ugodnosti zaposlenih na osnovu prošlog i budućeg radnog vijeka. Naknade zaposlenima su uključene u bilans uspjeha u poziciju administrativni troškovi, kao troškovi rada, dok su kamate za obaveze po osnovu otpremnina pri odlasku u penziju i jubilarnih nagrada, priznate kao rashodi kamata i slični rashodi. Te kamate predstavljaju promjenu sadašnje vrijednosti obaveze, koja nastaje usljed približavanja periodu dospelja za plaćanje.

Aktuarski dobici ili gubici po osnovu promjene aktuarskih demografskih i finansijskih pretpostavki i iskustvenih prilagođavanja (razlika između stvarnih i projektovanih isplata iz aktuarskih procjena) se priznaju u kapitalu, kao aktuarski dobici/gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine i ne reklasifikuju se u bilans uspjeha.

Aktuarski dobici ili gubici po osnovu jubilarnih nagrada, se u bilansu uspeha uključuju kao trošak rada.

3.20. Transakcije plaćanja na osnovu akcija namirene gotovinom

Ukoliko su ispunjeni određeni uslovi, članovi Upravnog odbora i zaposleni koji obavljaju posebne poslove – identifikovani zaposleni (oni koji u okviru svojih zadataka i aktivnosti mogu značajno uticati na rizični profil Banke) dobijaju dio varijabilne naknade u vidu instrumenata, čija je vrednost vezana za vrednost akcija Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana. Po isteku zakonom propisanog roka (do pet godina), korisnici dobijaju novčane isplate u zavisnosti od vrednosti akcije Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana u trenutku isplate. U bilansu stanja ova obaveza se priznaje na poziciji „Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspeha.“ Njena fer vrednost se mjeri pri početnom prizavanju, a pri svakom sledećem izvještajnom periodu vrši se ponovna procjena fer vrijednosti obaveze, do (i uključujući) datum poravnjenja. Promjene u fer vrijednosti se priznaju u bilansu uspeha, na poziciji „Neto dobitak/gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspeha, a koji se ne drže radi trgovanja“.

3.21. Oporezivanje**a) Tekući porez na dobit**

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01, 12/02, 80/04 i Sl. list Crne Gore 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16, 146/21, 152/22), primjenom propisane stope na iznos oporezive dobiti iskazane u poreskoj prijavi.

Iznos oporezive dobiti se utvrđuje usklađivanjem dobiti objelodanjene u bilansu uspeha za iznose prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Rashod poreza na dobit se obračunava primjenom progresivnih stopa oporezivanja, i to za iznos oporezive dobiti do EUR 100.000,00 stope od 9%; iznos od EUR 100.000,00 do 1.500.000,00 stope od 12%, i na iznos oporezive dobiti preko 1.500.000,00 EUR stope od 15%. Efektivna stopa poreza na dobit za 2023. godinu iznosi 14,83%.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.21. Oporezivanje (nastavak)****b) Odloženi porez na dobit**

Odloženi porezi se obračunavaju primjenom metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja za sve privremene razlike proizišle iz razlike između poreske vrijednosti sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti, iskazane za potrebe finansijskog izvještavanja.

Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg postoji vjerovatnoća da će budući oporezovani dobitak biti raspoloživ u odnosu na koji se odbitna privremena razlika može iskoristiti.

Odloženi porezi koji se odnose na ponovno odmjeravanje fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere kroz ukupni ostali rezultat priznaju se u okviru kapitala.

Za utvrđivanje odloženih poreskih sredstava ili obaveza koristi se stopi poreza na dobit za koju se očekuje da će se primjenjivati u periodu kada se sredstvo bude realizovalo ili obaveza bude izmirena.

3.22. Akcijski kapital

Uplaćeni akcijski kapital Banke predstavlja iznos novčanih sredstava uplaćenih od strane akcionara. Akcijski kapital Banke čine obične akcije i evidentiraju se kao posebna stavka u bilansu stanja.

Dividende od akcija se evidentiraju u okviru kapitala u periodu u kome je donijeta odluka o njihovoj isplati.

3.23 Korišćenje procjena

Rukovodstvo vrši procjene i pretpostavke koje utiču na prikazane iznose sredstava i obaveza. Procjene i prosuđivanja kontinuirano se ocjenjuju i bazirane su na istorijskom iskustvu i ostalim faktorima uključujući očekivanja o budućim događajima koja se smatraju razumnim pod određenim uslovima. Najznačajnija korišćenja procjena i prosuđivanja su sljedeća:

a) Umanjenje vrijednosti kredita

Banka prati i provjerava kvalitet kreditnog portfolia mjesečno, kako na individualnoj, tako i na skupnoj tj. portfeljskoj osnovi, sa ciljem tekuće procjene potrebne visine ispravke vrijednosti. Prilikom određivanja visine ispravke vrijednosti na individualnoj osnovi (finansijska imovina koja se pripisuje fazi 3), Banka procjenjuje vrijednost budućih novčanih tokova, najčešće iz sredstava obezbjeđenja, koristeći određeni stepen umanjenja vrijednosti kolaterala (hair-cuts) i određeni period naplate. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i perioda budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se uklonile sve razlike između procijenjenih umanjenja vrijednosti kolaterala i stvarnih iskustava.

Ispravke vrijednosti se procjenjuju na grupnom nivou za finansijska sredstva pripisana fazi 1 ili 2, ili za finansijska sredstva u fazi 3 sa izloženošću ispod praga materijalnosti. Očekivani kreditni gubitak u ovoj grupi sredstava procjenjuje se na osnovu očekivane vrijednosti parametara rizika (vjerovatnoća neizvršenja obaveza i iznos gubitka u momentu neizvršenja obaveza) koji kombinuju istorijska kretanja parametara sa budućim makroekonomskim predviđanjima. Modeli koji se koriste za procjenu budućih parametara rizika se provjeravaju i testiraju na redovnoj osnovi kako bi procjene gubitaka bile što realnije.

Banka redovno sprovodi stres testiranje u okviru normativnog pristupa ICAAP procesa, gdje se trogodišnji budžet testira na nepovoljne okolnosti. Odabrani scenario stresa predviđa nepovoljne ekonomske okolnosti u kojima usporavanje globalne ekonomije utiče na ekonomski rast u zemljama sa otvorenim ekonomijama, kakva je Crna Gora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)****3.23. Korišćenje procjena (nastavak)****a) Umanjenje vrijednosti kredita (nastavak)**

Što se tiče kreditnog rizika, tzv. adverse scenario ima nepovoljan uticaj na stope neizvršenja obaveza i stope gubitaka (očekivani gubici nakon nastupanja kašnjenja). Na osnovu postojećih izloženosti za kraj 2022. godine i planiranih bilansa stanja i uspjeha za period 2023. – 2025. godina (koristi se pretpostavka statičnog bilansa stanja), procjenjuje se dodatna ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na postojeće izloženosti sa statusom neizvršenja obaveza i izloženosti koje bi prešle u status neispunjenja obaveza, kao i na preostali portfolio. Takođe se procjenjuju efekti na prihode Banke, druge troškove i regulatorni kapital.

Pored adverse stress testa, banka je izradila i makro adverse scenario i procijenila efekte na rezultat poslovanja u kontekstu pretpostavki povezanih sa dešavanjima na globalnom planu.

Rezultati adverse stresnog scenarija za Banku pokazuju povećanje obezvrjeđenja u odnosu na planirani nivo u 2023. godini za EUR 9,8 miliona (trošak obezvrjeđenja za 2023. u adverse stresnom scenariju: EUR 11,2 miliona, u 2024. EUR 7,6 miliona i u 2025. EUR 4,5 miliona). Efekti su procijenjeni za sve tri godine, polazeći od Budžeta za period 2023. – 2025.

b) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu se dobija na osnovu objavljene tržišne cijene na datum odmjerenja.

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Iako tehnike vrednovanja u dobroj mjeri odražavaju tržišne uslove na dan odmjerenja, isti se ipak mogu razikovati od tržišnih uslova prije i poslije toga dana.

Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument. Promjena procjena tih faktora bi mogla uticati na prikazanu fer vrijednost finansijskih instrumenata.

c) Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenima određen je na osnovu aktuarskog obračuna, uz primjenu aktuarskih pretpostavki: diskontna stopa, budući rast plata u skladu sa stopom inflacije i napredovanja, i rast plata po osnovu minulog rada, kao i promjene u broju zaposlenih koji stiču pravo za isplatu pogodnosti. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti. Aktuarski obračun vrši nezavisni aktuar.

Glavne pretpostavke koje su korišćene u aktuarskom obračunu su date u tabeli niže:

Aktuarske pretpostavke	31.12.2023.	31.12.2022.
Diskontni faktor	7,50%	7,85%
Rast zarade u skladu sa stopom inflacije, napredovanja, i povećanja zarada po osnovu minulog rada	3,5% - 9,8%	3,3% - 14,2%
Ostale pretpostavke		
Broj zaposlenih koji ispunjavaju uslove za isplatu pogodnosti	352	348

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

3. PREGLED MATERIJALNIH INFORMACIJA O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.23. Korišćenje procjena (nastavak)

c) Dugoročne naknade zaposlenima (nastavak)

Analiza osjetljivosti na promjene bitnih aktuarskih pretpostavki za dugoročne naknade zaposlenima data je u tabeli niže:

Aktuarska pretpostavka	Promjena pretpostavki	Uticaj na rezervisanja za otpremnine zaposlenima (u %)	
		2023.	2022.
Diskontna kamatna stopa	+ 0,5 b.p.	-5,0%	-5,1%
	- 0,5 b.p.	5,5%	5,6%
Rast zarada	+ 0,5 b.p.	5,6%	5,7%
	- 0,5 b.p.	-5,1%	-5,3%

Prikaz aktuarskih dobitaka/gubitaka za dugoročne naknade zaposlenima (otpremnine za zaposlene) prikazan je u tabeli niže.

	2023.	2022.
Aktuarski dobitak/gubitak usljed promjene finansijskih pretpostavki	(11)	93
Aktuarski dobitak/gubitak usljed promjene demografskih pretpostavki	-	-
Aktuarski dobitak/gubitak zbog iskustva	36	(6)
Ukupno:	25	87

Ponderisano prosječno trajanje obaveze za otpremnine u godinama na dan 31. decembra 2023. godine iznosi 17,2 godina (31. decembra 2022. godine: 17,4).

d) Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, zgrada, postrojenja i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja, zgrada, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

e) Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM**

U svom poslovanju Banka je izložena sljedećim rizicima:

- Kreditni rizik
- Rizik likvidnosti
- Tržišni rizici
- Operativni rizici
- Rizik zemlje
- Drugi nefinansijski rizici (rizik kapitala, strateški rizik i dr).

Osnovne smjernice za upravljanje rizicima su definisane Rizik apetitom banke i Strategijom upravljanja rizicima, koji, zajedno sa internim politikama koje se usvajaju od strane Upravnog odbora, specificiraju rizik apetit, pristupe i metodologije za praćenje, mjerenje i upravljanje pojedinačnim tipovima rizika, kako bi se ostvarili interno postavljeni ciljevi i ispunili eksterni zahtjevi. Dodatno, usmjerenja koja se odnose na rizike su integrisana u proces planiranja na nivou Banke.

Okvir upravljanja rizikom

Upravljanje finansijskim rizicima se bazira na uspostavljanju odgovarajuće organizacione strukture u Banci, uspostavljanju i implementaciji kvalitetnih radnih procedura i adekvatnom sistemu internih kontrola. Nadzorni odbor nadzire postupak sprovođenja i efikasnost i efektivnost sistema upravljanja kreditnom institucijom, sprovođenje poslovne politike kreditne institucije, strateških ciljeva i strategije i politike Banke. Upravni odbor redovno preispituje strateške ciljeve, strategije i politike upravljanja rizicima, uključujući i upravljanje rizicima koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem Banka posluje. Odbor za rizike savjetuje Nadzorni odbor o cjelokupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti Banke ka preuzimanju rizika i strategiji i pomaže u nadzoru nad sprovođenjem strategije od strane višeg rukovodstva. U Banci je organizovan i Revizorski odbor koji obavlja svoje aktivnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija. Revizorskom odboru pomoć pruža Sektor interne revizije. Interna revizija sprovodi redovne i vanredne provjere procedura i kontrola upravljanja rizikom, a rezultate izvršenih provjera saopštava Revizorskom odboru.

Upravljanje finansijskim rizikom se bazira na organizacionoj samostalnosti, kvalitetnim procedurama i adekvatnom sistemu internih kontrola, a ima za cilj minimizaciju rizika u smislu postizanja projektovanih poslovnih i finansijskih rezultata i optimalnu upotrebu kapitala. Organizacioni djelovi Banke koji su zaduženi za preuzimanje rizika su odvojeni od organizacionog dijela zaduženog za analizu rizika i provjere usklađenosti poslovanja. U tom smislu su u okviru Banke formirane tri linije odbrane od rizika, pri čemu prvu predstavlja poslovni dio, drugu liniju odbrane čine funkcija kontrole rizika i funkcija usklađenosti poslovanja, dok interna revizija čini treću kontrolnu funkciju i treći liniju odbrane od rizika.

Proces upravljanja rizicima u Banci je, prije svega, regulisan Zakonom o kreditnim institucijama, i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore. Pored toga, proces upravljanja rizicima je regulisan i internim aktima koji definišu cilj upravljanja, metodologiju i način praćenja pojedinih vrsta rizika. Navedene interne akte usvaja Upravni odbor Banke.

Banka kontinuirano sprovodi analize kredita velikih klijenata, kao i predviđanja mogućih stresnih situacija. Osim pomenutog, Banka je uspostavila Sektor za restrukturiranje i Sektor upravljanja problematičnim plasmanima u cilju upravljanja i postizanja bolje naplativosti po kreditima klijenata sa sniženim kapacitetima za otplatu duga i nenaplativim kreditima.

Kod izlaganja tržišnom riziku i operativnom riziku, apetit prema riziku je umjeren, odnosno nizak do umjeren. Na polju strukturne likvidnosti Banka je u skladu sa Politikom investiranja u hartije od vrijednosti bankarske knjige nastavila sa stvaranjem rezervi likvidnosti investirajući u državne obveznice zemalja sa visokim rejtingom i u državne zapise i obveznice Crne Gore.

4.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik finansijskog gubitka u slučaju da klijent ili druga strana nisu u mogućnosti da ispune svoje ugovorne obaveze prema Banci, i u najvećoj mjeri proističe iz kredita i plasmana komitentima i drugim bankama i ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti. Banka definiše rizik apetit na području kreditnog rizika kao umjeren. U cilju obezbjeđivanja dugoročne stabilnosti na području upravljanja kreditnim rizikom, Banka teži postepenom poboljšanju kvaliteta kreditnog portfolija i održavanju zadovoljavajuće profitabilnosti, uspostavljanjem adekvatnog odnosa između prinosa i preuzetog rizika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Kreditni portfelj Banke sastoji se od kredita, hartija od vrijednosti, kamata, naknada, depozita kod banaka i avansa, kao i izdatih garancija, otvorenih akreditiva, preuzetih i potencijalnih obaveza, itd., a u odnosu na preduzeća, banke, državu, samostalne preduzetnike, građane i ostale komitente.

Prije odobravanja svakog pojedinačnog plasmana vrši se kreditna analiza i utvrđuje njegova klasifikacija. Prilikom klasifikacije Banka primjenjuje internu metodologiju, koja podrazumijeva analizu sposobnosti dužnika da uredno izmiruju sve obaveze prema Banci i drugim povjeriocima. Pri tom je potrebno uzeti u obzir kako menadžerske, tako i finansijske sposobnosti dužnika, kao i informacije o kvalitetu i kvantitetu.

Pored navedenog, prilikom klasifikacije se uzima u obzir i dosadašnji odnos klijenta sa Bankom i mogućnost obezbjeđivanja instrumenata zaštite od rizika novčanih tokova koji su dovoljni za izmirenje obaveza, kao i drugi relevantni faktori, kao što su informacije o opštem ekonomskom ciklusu, stanje i izgledi bankarskog sektora i položaj dužnika unutar sektora, usaglašenost namjene kredita sa djelatnošću dužnika.

Utvrđivanje iznosa obezvrjeđenja za bilansne stavke, vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke i rezervacija za potencijalne gubitke se sprovodi u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 134/21). Procjena pojedinačnih i skupnih umanjenja (ispravki) vrijednosti potraživanja i rezervisanja na kraju svakog mjeseca se vrši za izloženosti mjerene po amortizacionom trošku i mjerene po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat na temelju MSFI 9. Pojedinačno značajnim potraživanjem se smatra ukupna bruto izloženost banke prema pravnom licu koja je veća od EUR 100 hiljada, odnosno fizičkom licu koja je veća od EUR 50 hiljada¹.

Iznos individualnih obezvrjeđenja se utvrđuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i procijenjenih budućih novčanih tokova (od unovčavanja kolaterala, iz poslovanja kompanije i ostalih izvora) po efektivnoj ili drugoj, odgovarajućoj, kamatnoj stopi. U slučaju vanbilansnih stavki, one se konvertuju u kreditne stavke koristeći kreditni faktor kreditne konverzije.

Za procjenu ispravke vrijednosti za skupno ocijenjene klijente, primjenjuje se model očekivanog gubitka koji pruža ocjenu kreditnih gubitaka procjenom niza mogućih ishoda koji uključuju predviđanje budućih ekonomskih uslova. Model očekivanih gubitaka zahtijeva da se prepoznaju ne samo kreditni gubici koji su već nastali, već i gubici za koje se očekuje da će se dogoditi u budućnosti. Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke je potrebna za sve kredite i ostalu dužničku finansijsku imovinu koja se ne drži po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, zajedno s kreditnim obavezama i ugovorima o finansijskim garancijama. Obračunu očekivanog gubitka prethodi razvrstavanje finansijskih instrumenata u jednu od četiri faze, što opredjeljuje model obračuna ispravke vrijednosti u sljedećoj iteraciji. Prvi korak pri pripremi portfolija za obračun ispravke vrijednosti jeste da se klasifikuju potraživanja koja se vrijednuju po amortizovanoj vrijednosti, ili po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat.

Ako se na datum za koji se računa obezvrjeđenje kreditni rizik rizičnih sredstava i potencijalnih obaveza nije značajno povećao, Banka priznaje rezervacije za gubitak u periodu od 12 mjeseci očekivanih kreditnih gubitaka (faza 1). Ako je kreditni rizik značajno povećan od početnog priznavanja, Banka reklasifikuje finansijsku imovinu i potencijalne obaveze u fazu 2 ili fazu 3 i priznaje rezervaciju za gubitak jednak očekivanim kreditnim gubicima u toku životnog vijeka instrumenta. U POCI aktivu se svrstavaju finansijski instrumenti koji se pri početnom priznanju tretiraju kao nenaplativi. Kada se kreditni rizik snizi, rizična sredstva i potencijalne obaveze se mogu reklasifikovati nazad u „bolju“ fazu nakon zadovoljenja određenih kriterijuma definisanih internim procedurama i međunarodnim standardima.

Za pripremu obračuna rezervisanja potrebno je procijeniti nekoliko pokazatelja rizika, kao što su umanjenje vrijednosti kolaterala u slučaju prodaje (haircuts), otplate iz drugih izvora osim kolaterala, u slučaju neispunjavanja obaveza klijenta i vjerovatnoću neispunjavanja obaveza za homogene segmente klijenata. Skupna obezvrjeđenja se izračunavaju množenjem izloženosti, vjerovatnoće da izloženost postane nenaplativa, gubitka za nenaplative izloženosti i unovčavanja kod vanbilansnih pozicija iz poslova garancija.

¹ bruto izloženost Banke se posmatra na nivou grupe povezanih lica

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

a) Preuzete obaveze iz kreditnih sredstava

Preuzete obaveze su instrumenti koji obezbjeđuju sredstva klijentima onda kada su im potrebna. Garancije i akreditivi, koji predstavljaju neopozivu pisanu obavezu Banke da će u ime svog klijenta platiti trećoj strani dogovoreni iznos, u slučaju da njen klijent ne ispuni svoju obavezu plaćanja, nose isti rizik kao krediti. Kod kreditnog rizika u pogledu preuzetih obaveza po odobrenim a neiskorišćenim kreditima Banka je izložena potencijalnom gubitku u iznosu odobrenog a neiskorišćenog kredita. Međutim, vjerovatni iznos gubitka po osnovu kreditnog rizika je manji od ukupnog neiskorišćenog kredita, zbog toga što je većina preuzetih obaveza po odobrenim kreditima uslovljena ispunjavanjem određenih standarda od strane klijenata. Banka vrši nadzor ročnosti kreditnih obligacija, s obzirom na to da duži period važenja istovremeno nosi i veći kreditni rizik.

b) Interni bonitetni sistem

Interni bonitetni sistem Banke definiše pet klasa izloženosti, A, B, C, D i E. Učešće svake klase u ukupnom portfoliju prikazano je niže (uključena su finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti; finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat, i potencijalne obaveze).

31.12.2023.					
	Bruto iznos	(%)	Pokrivenost izloženosti ispravkama (%)	Ispravka vrijednosti	Ispravka vrijednosti (%)
A	800.097	81,24%	0,58%	(4.627)	23,84%
B	160.941	16,34%	2,13%	(3.422)	17,64%
C	16.457	1,67%	35,89%	(5.907)	30,45%
D i E	7.379	0,75%	73,80%	(5.446)	28,07%
Ukupno	984.874	100%	1,97%	(19.402)	100%

31.12.2022.					
	Bruto iznos	(%)	Pokrivenost izloženosti ispravkama (%)	Ispravka vrijednosti	Ispravka vrijednosti (%)
A	637.823	76,06%	0,52%	(3.343)	16,12%
B	158.440	18,90%	2,20%	(3.485)	16,80%
C	32.889	3,92%	25,72%	(8.460)	40,79%
D i E	9.393	1,12%	58,06%	(5.454)	26,29%
Ukupno	838.545	100%	2,47%	(20.742)	100%

Kreditni rejting odražava kreditnu sposobnost klijenta čija izloženost proističe iz finansijskog instrumenta.

Kreditni rejting kategorije „A“ dodjeljuje se klijentima sa dobrom kreditnom sposobnošću, kod kojih se ne očekuju problemi u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije „B“ ukazuje na nešto slabiju finansijsku poziciju klijenta, koja je privremenog karaktera, i ne ukazuje na probleme u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije „C“ ukazuje na nedovoljan nivo kapitala i visok stepen zaduženosti klijenta, odnosno na to da klijent nema dovoljan priliv tokova gotovine da izmiri svoje obaveze, tako da kasni sa otplatom. Kategorije „D“ i „E“ odnose se na klijente sa evidentnim finansijskim poteškoćama, odnosno klijente koji su u postupku prinudnog poravnjanja, stečaja ili likvidacije. Očekuje se da ovi klijenti neće moći da izmire većinu ili bilo koju obavezu na osnovu tokova gotovine iz aktivnosti poslovanja. Klijenti klasifikovani u rejtinge „C“, „D“ i „E“ predstavljaju loše, odnosno tzv. nenaplative kredite. Kreditni rejting potraživanja je, pored navedenog, opredijeljen i stepenom urednosti u otplati.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

c) Maksimalna izloženost kreditnom riziku

31.12.2023.

	Bruto maksimalna izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto maksimalna izloženost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124.689	(10)	124.679
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	74.189	(12)	74.177
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>			
Kredit državi	30.063	(500)	29.563
Kredit finansijskim organizacijama	4.678	(161)	4.517
Kredit fizičkim licima	397.957	(5.576)	392.381
<i>Kreditna linija</i>	4.847	(218)	4.629
<i>Kreditne kartice</i>	4.239	(107)	4.132
<i>Stambeni krediti</i>	184.717	(1.321)	183.396
<i>Potrošački krediti</i>	204.094	(3.884)	200.210
<i>Ostali krediti fizičkim licima</i>	60	(46)	14
Kredit pravnim licima	167.064	(10.274)	156.790
<i>Kartice</i>	278	(33)	245
<i>Kredit velikim preduzećima</i>	19.216	(301)	18.915
<i>Kredit malim i srednjim preduzećima</i>	147.570	(9.940)	137.630
<i>Ukupno kredit i potraživanja od klijenata</i>	599.762	(16.511)	583.251
Hartije od vrijednosti	128.705	(320)	128.385
Ostala finansijska sredstva	4.227	(343)	3.884
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat			
Hartije od vrijednosti	26.745	(203)	26.745
Ostala sredstva	5.955	(829)	5.126
<i>Ukupno</i>	964.272	(18.025)	946.247
<i>Potencijalne obaveze</i>	151.246	(2.013)	149.233
Akreditivi	1.384	(13)	1.371
Garancije	54.240	(848)	53.392
Odobreni neiskorišćeni krediti	95.622	(1.152)	94.470
UKUPNO	1.115.518	(20.038)	1.095.480

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

c) Maksimalna izloženost kreditnom riziku (nastavak)

			31.12.2022.
	Bruto maksimalna izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto maksimalna izloženost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	128.912	(9)	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
Kredit i potraživanja od banaka	84.837	(12)	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata			
Kredit državi	20.775	(339)	20.436
Kredit finansijskim organizacijama	1.000	(32)	968
Kredit fizičkim licima	361.124	(5.387)	355.737
Kreditna linija	3.290	(164)	3.126
Kreditne kartice	3.905	(96)	3.809
Stambeni krediti	172.529	(1.790)	170.739
Potrošački krediti	181.329	(3.299)	178.030
Ostali krediti fizičkim licima	71	(38)	33
Kredit pravnim licima	166.425	(12.585)	153.840
Kartice	301	(47)	254
Kredit velikim preduzećima	30.343	(570)	29.773
Kredit malim i srednjim preduzećima	135.781	(11.968)	123.813
Ukupno kredit i potraživanja od klijenata	549.324	(18.343)	530.981
Hartije od vrijednosti	56.607	(387)	56.220
Ostala finansijska sredstva	1.776	(369)	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat			
Hartije od vrijednosti	25.475	(214)	25.475
Ostala sredstva	7.448	(897)	6.551
Ukupno	854.379	(20.017)	834.362
Potencijalne obaveze	120.526	(1.631)	118.895
Akreditivi	1.808	(26)	1.782
Garancije	41.737	(707)	41.030
Odobreni neiskorišćeni krediti	76.981	(898)	76.083
UKUPNO	974.905	(21.648)	953.257

Maksimalna izloženost kreditnom riziku predstavlja ukupnu izloženost Banke kreditnom riziku koja obuhvata: kredite i potraživanja od banaka, kredite državi, kredite finansijskim institucijama, kredite fizičkim licima, kredite pravnim licima, dužničke hartije od vrijednosti, ostala finansijska potraživanja i potencijalne obaveze. U gore navedenim tabelama dat je pregled bruto izloženosti, ispravke vrijednosti (iznos obezvrjeđenja) i neto izloženosti potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

d) Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

	31.12.2023.				
	Očekivani gubitak za fazu 1 (12 mjeseci)	Očekivani gubitak za fazu 2	Očekivani gubitak za fazu 3	Finansijska sredstva s oslabljenim kreditnim kvalitetom (POCI)	Ukupno
A	647.143	19.902	-	-	667.045
B	90.690	26.585	-	-	117.275
C	363	299	14.230	301	15.193
D i E	3	8	7.328	31	7.370
Ispravka vrijednosti	(4.691)	(1.392)	(11.027)	(76)	(17.186)
Neto vrijednost	733.508	45.402	10.531	256	789.697
	31.12.2022.				
	Očekivani gubitak za fazu 1 (12 mjeseci)	Očekivani gubitak za fazu 2	Očekivani gubitak za fazu 3	Finansijska sredstva s oslabljenim kreditnim kvalitetom (POCI)	Ukupno
A	508.692	16.443	-	-	525.135
B	97.620	29.361	221	-	127.202
C	1.854	7.046	21.823	107	30.830
D i E	465	241	8.517	154	9.377
Ispravka vrijednosti	(4.085)	(2.151)	(12.761)	(114)	(19.111)
Neto vrijednost	604.546	50.940	17.800	147	673.433

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

e) *Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat*

31.12.2023.

	Očekivani gubitak za fazu 1 (12 mjeseci)	Očekivani gubitak za fazu 2	Očekivani gubitak za fazu 3	Finansijska sredstva s oslabljenim kreditnim kvalitetom (POCI)	Ukupno
A	26.745	-	-	-	26.745
Ispravka vrijednosti	(203)	-	-	-	(203)
Knjigovodstvena vrijednost	<u>26.745</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>26.745</u>

31.12.2022.

	Očekivani gubitak za fazu 1 (12 mjeseci)	Očekivani gubitak za fazu 2	Očekivani gubitak za fazu 3	Finansijska sredstva s oslabljenim kreditnim kvalitetom (POCI)	Ukupno
A	25.475	-	-	-	25.475
Ispravka vrijednosti	(214)	-	-	-	(214)
Knjigovodstvena vrijednost	<u>25.475</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>25.475</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

f) Kreditne obaveze i ugovori o finansijskim garancijama

					31.12.2023.
	Očekivani gubitak za fazu 1 (12 mjeseci)	Očekivani gubitak za fazu 2	Očekivani gubitak za fazu 3	Finansijska sredstva s oslabljenim kreditnim kvalitetom (POCI)	Ukupno
A	105.644	659	5	-	106.308
B	39.853	3.814	-	-	43.667
C	-	9	1.254	-	1.263
D i E	-	-	8	-	8
Rezervisanja	(1.718)	(86)	(209)	-	(2.013)
Neto vrijednost	143.779	4.396	1.058	-	149.233

					31.12.2022.
	Očekivani gubitak za fazu 1 (12 mjeseci)	Očekivani gubitak za fazu 2	Očekivani gubitak za fazu 3	Finansijska sredstva s oslabljenim kreditnim kvalitetom (POCI)	Ukupno
A	85.676	1.429	108	-	87.213
B	26.282	4.956	-	-	31.238
C	286	702	1.071	-	2.059
D i E	4	-	12	-	16
Rezervisanja	(1.245)	(166)	(220)	-	(1.631)
Neto vrijednost	111.003	6.921	971	-	118.895

Banka razvrstavanje potraživanja u faze vrši uzimajući u obzir kriterijume: odnos boniteta u momentu odobravanja i boniteta u momentu obračuna potraživanja, podatak o restrukturiranju potraživanja, podatak o kašnjenju, podatak o pripadnosti listama za nadzor i intenzivno praćenje (EW1, EW2, WL1, WL2, ICL). Kao jedan od kriterijuma koristi odnos boniteta u momentu odobravanja i boniteta u momentu obračuna ispravki vrijednosti potraživanja, pri čemu se kao bonitet uzima bonitet prema internoj metodologiji NLB Grupe, koja ne odgovara u potpunosti klasifikaciji u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore. U tabelama gore, Banka je prikazala klase u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore; stoga postoje određeni slučajevi A ili B boniteta, a da pripadaju fazi 3, ili D i E boniteta, a da pripadaju fazi 1 ili fazi 2.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

g) Reprogramirane izloženosti

31.12.2023.

	Ukupna reprogramirana izloženost (bruto iznos)			Ispravka vrijednosti		Kolaterali i finansijske garancije primljene za restrukturirane kredite
	Ukupno	A i B klasa	C, D, E klasa	A i B klasa	C, D, E klasa	
Kredit i potraživanja od klijenata (uključujući kredite po amortizovanoj vrijednosti i fer vrijednosti)						
Kredit fizičkim licima	2.294	1.207	1.087	(108)	(515)	8.361
Stambeni krediti	1.267	577	690	(10)	(332)	4.130
Potrošački krediti	995	630	365	(98)	(154)	4.110
Ostali krediti fizičkim licima	32	-	32	-	(29)	121
Kredit pravnim licima	17.019	5.550	11.469	(76)	(5.659)	44.168
Kredit malim i srednjim preduzećima	16.631	5.550	11.081	(76)	(5.647)	41.197
Kredit velikim preduzećima	388	-	388	-	(12)	2.971
Neiskorišćeni krediti	-	-	-	-	-	-
Ukupna izloženost sa mjerama reprograma	19.313	6.757	12.556	(184)	(6.174)	52.529

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

g) Reprogramirane izloženosti (nastavak)

	Ukupna reprogramirana izloženost (bruto iznos)			Ispravka vrijednosti		31.12.2022.
	Ukupno	A i B klasa	C, D, E klasa	A i B klasa	C, D, E klasa	Kolaterali i finansijske garancije primljene za restrukturirane kredite
Kredit i potraživanja od klijenata (uključujući kredite po amortizovanoj vrijednosti i fer vrijednosti)						
<i>Kredit i fizičkim licima</i>	2.679	1.627	1.052	(135)	(509)	8.856
Stambeni krediti	1.593	835	758	(50)	(434)	5.116
Potrošački krediti	1.054	792	262	(85)	(50)	3.608
Ostali krediti fizičkim licima	32	-	32	-	(25)	132
<i>Kredit i pravnim licima</i>	23.276	2.334	20.942	(177)	(8.230)	44.903
Kredit malim i srednjim preduzećima	23.270	2.334	20.936	(177)	(8.229)	44.875
Kredit velikim preduzećima	-	-	-	-	-	-
Neiskorišćeni krediti	6	-	6	-	(1)	28
<i>Ukupna izloženost sa mjerama reprograma</i>	25.955	3.961	21.994	(312)	(8.739)	53.759

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

g) Reprogramirane izloženosti (nastavak)

Reprogramirane izloženosti su iznosile EUR 19.313 hiljada na dan 31. decembra 2023. godine (na dan 31. decembra 2022. godine: EUR 25.955 hiljada).

Reprogramirane izloženosti po periodima reprogramiranja su prikazane u tabeli niže za 31. decembar 2023. godine i 31. decembar 2022. godine., u bruto iznosima.

	31.12.2023.			
	do 3 mjeseca	od 3 do 6 mjeseci	od 6 do 12 mjeseci	preko 12 mjeseci
Izloženost A i B klasa	103	96	148	6.411
Izloženost C, D, E klasa	12	-	171	12.372
<i>Ukupna izloženost sa mjerama reprograma</i>	115	96	319	18.783

	31.12.2022.			
	do 3 mjeseca	od 3 do 6 mjeseci	od 6 do 12 mjeseci	preko 12 mjeseci
Izloženost A i B klasa	48	1.097	796	2.020
Izloženost C, D, E klasa	40	605	6.022	15.327
<i>Ukupna izloženost sa mjerama reprograma</i>	88	1.702	6.818	17.347

Reprogramirane izloženosti po danima kašnjenja su prikazane u tabeli niže za 31. decembar 2023. godine i 31. decembar 2022. godine., u bruto iznosima.

	31.12.2023.				
	do 31 dan	od 31 do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 180 do 360 dana	preko 360 dana
Izloženost sa mjerama reprograma	16.175	15	30	70	3.023

	31.12.2022.				
	do 31 dan	od 31 do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 180 do 360 dana	preko 360 dana
Izloženost sa mjerama reprograma	22.645	55	171	173	2.911

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

h) Finansijski efekat kolaterala za kredite i plasmane

31.12.2023.

	Kredit i ostala finansijska aktiva u potpunosti ili više obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu u potpunosti obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu obezbijedeni kolateralom	
	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	325.141	785.700	20.625	16.518	443.931	-
Kredit državi	3.703	6.208	-	-	25.860	-
Kredit bankama	-	-	-	-	74.177	-
Kredit finansijskim organizacijama	-	-	-	-	4.517	-
<i>Kredit fizičkim licima</i>	228.833	519.183	3.382	2.362	160.166	-
<i>Kreditna linija</i>	611	923	50	35	3.968	-
<i>Kreditne kartice</i>	19	26	310	81	3.803	-
<i>Stambeni kredit</i>	175.582	360.034	2.035	1.562	5.779	-
<i>Potrošački kredit</i>	52.607	157.938	987	684	146.616 ²	-
<i>Ostali kredit fizičkim licima</i>	14	262	-	-	-	-
<i>Kredit ostalim klijentima</i>	92.605	260.309	17.243	14.156	46.942	-
<i>Kartice</i>	-	-	4	1	241	-
<i>Kredit velikim preduzećima</i>	8.123	29.979	6.262	3.346	4.530	-
<i>Kredit malim i srednjim preduzećima</i>	84.482	230.330	10.977	10.809	42.171	-
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	128.385	-
Ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	3.884	-
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat					26.745	-
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	26.745	-
UKUPNO	325.141	785.700	20.625	16.518	470.676	-

² Od čega 28.177 hiljada EUR potrošačkih kredita koji su obezbijeđeni polisom osiguranja potrošačkih kredita.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

h) Finansijski efekat kolaterala za kredite i plasmane (nastavak)

	31.12.2022.					
	Kredit i ostala finansijska aktiva u potpunosti ili više obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu u potpunosti obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu obezbijedeni kolateralom	
	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	292.351	504.683	22.714	16.855	358.368	-
Kredit državi	4.258	6.208	-	-	16.178	-
Kredit bankama	-	-	-	-	84.825	-
Kredit finansijskim organizacijama	-	-	-	-	968	-
<i>Kredit fizičkim licima</i>	207.245	469.012	3.166	2.357	145.326	-
<i>Kreditna linija</i>	148	207	3	2	2.975	-
<i>Kreditne kartice</i>	19	26	359	98	3.431	-
<i>Stambeni krediti</i>	162.544	333.180	1.603	1.417	6.592	-
<i>Potrošački krediti</i>	44.501	135.294	1.201	840	132.328 ³	-
<i>Ostali krediti fizičkim licima</i>	33	305	-	-	-	-
<i>Krediti ostalim klijentima</i>	80.848	29.463	19.548	14.498	53.444	-
<i>Kartice</i>	-	-	5	4	249	-
<i>Kredit velikim preduzećima</i>	7.626	24.680	7.974	4.433	14.173	-
<i>Kredit malim i srednjim preduzećima</i>	73.222	4.783	11.569	10.061	39.022	-
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	56.220	-
Ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	1.407	-
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat					25.475	-
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	25.475	-
UKUPNO	292.351	504.683	22.714	16.855	383.843	-

³ Od čega 21.696 hiljada EUR potrošačkih kredita koji su obezbijedeni polisom osiguranja potrošačkih kredita.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

h) Finansijski efekat kolaterala za kredite i plasmane (nastavak)

Banka uzima različita sredstva obezbjeđenja kredita da bi umanjila kreditni rizik. Odluka o vrsti i vrijednosti kolaterala zavisi od analize komitenta i potencijalnog plasmata. Uzimanjem sredstava obezbjeđenja, Banka smanjuje rizik od potencijalne nemogućnosti klijenta da na vrijeme izvrši obaveze plaćanja. Objelodanjenu fer vrijednost kolaterala utvrđuje ovlašćeni procjenitelj Banke. Objelodanjena fer vrijednost kolaterala predstavlja vrijednost koja se može realizovati od strane zakonskih vlasnika sredstava. Obezvredjivanje finansijskih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrijednosti je determinisano fer vrijednošću kolaterala.

Finansijski instrumenti kojima je prekoračen rok dospeljeća, ali nisu obezvrijeđeni, jesu oni finansijski instrumenti kod kojih je prekoračen rok ugovornih dospeljeća glavnice i kamate, ali Banka smatra da njihovo umanjenje vrijednosti nije adekvatno na osnovu količine raspoloživih instrumenata obezbjeđenja ili trenutka naplate iznosa koji se duguju Banci.

Iako su krediti pokriveni kolateralom, može doći do obezvredjenja kredita ukoliko se određeni dio kolaterala ne može prodati usljed administrativnih i drugih ograničenja, što može dovesti do produženja vremenskog perioda potrebnog za prodaju kolaterala.

i) Analiza neto kredita i potraživanja po geografskim sektorima

Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Zemlja		
Crna Gora	634.373	564.454
Zemlje Evropske unije	143.007	99.737
- Slovenija	50.750	50.522
- Ostale EU članice	92.257	49.215
Ostale zemlje	12.317	9.242
Ukupno	789.697	673.433

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

j) Analiza dužničkih hartija od vrijednosti po geografskim sektorima

U tabelama je za dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine prikazana struktura neto izloženosti Banke po geografskim područjima. Na oba datuma Banka nema hartija od vrijednosti koje se drže radi trgovanja.

Zemlja	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti %	31.12.2023.	
			Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat
Crna Gora	34.163	26,62%	19.657	73,53%
Slovenija	-	-	7.077	26,47%
Njemačka	11.663	9,08%	-	
Austrija	7.979	6,21%	-	
Francuska	7.782	6,06%	-	
Irska	6.158	4,80%	-	
Finska	7.964	6,20%	-	
Evropska Unija	19.188	14,95%	-	
Holandija	11.856	9,23%		
Belgija	7.990	6,22%		
Slovačka	4.918	3,83%		
Sjedinjene Američke Države	8.724	6,80%		
Ukupno	128.385	100,00%	26.734	100,00%
Zemlja	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti %	31.12.2022.	
			Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat
Crna Gora	33.892	60,29%	18.130	71,20%
Slovenija	-	-	7.335	28,80%
Njemačka	9.979	17,75%	-	
Austrija	-	-	-	
Francuska	4.987	8,87%	-	
Irska	-	-	-	
Finska	-	-	-	
Evropska Unija	-	-	-	
Holandija	-	-	-	
Belgija	-	-	-	
Slovačka	-	-	-	
Sjedinjene Američke Države	7.362	13,09%	-	
Ukupno	56.220	100,00%	25.465	100,00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

k) Analiza kreditnog rizika po privrednim sektorima*

Banka prati koncentraciju kreditnog rizika po privrednim sektorima. Analiza koncentracije kreditnog rizika na dan 31. decembra prikazana je u sljedećoj tabeli. Kreditne izloženosti u tabelama ispod prikazane su po neto principu.

	Neto krediti i potraživanja	31.12.2023. %
Banke	76.714	9,71%
Finansije	98.745	12,50%
Javni sektor	64.079	8,11%
Stanovništvo	392.381	49,70%
Građevinski sektor	21.317	2,70%
Industrijski sektor	20.555	2,60%
Poljoprivreda	1.110	0,14%
Rudarstvo	3.388	0,43%
Usluge	26.468	3,35%
Ugostiteljstvo	20.756	2,63%
Saobraćaj i komunikacije	13.475	1,71%
Trgovina	49.349	6,25%
Ostala finansijska sredstva	1.360	0,17%
Ukupno	789.697	100,00%

**finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti*

k) Analiza kreditnog rizika po privrednim sektorima (nastavak)

	Neto krediti i potraživanja	31.12.2022. %
Banke	84.825	12,60%
Finansije	968	0,14%
Javni sektor	84.214	12,51%
Stanovništvo	355.737	52,82%
Građevinski sektor	16.939	2,52%
Industrijski sektor	24.440	3,63%
Poljoprivreda	1.163	0,17%
Rudarstvo	2.887	0,43%
Usluge	12.343	1,83%
Ugostiteljstvo	23.386	3,47%
Saobraćaj i komunikacije	11.044	1,64%
Trgovina	54.080	8,03%
Ostala finansijska sredstva	1.407	0,21%
Ukupno	673.433	100,00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

I) Struktura dužničkih hartija od vrijednosti bankarske knjige prema rejtingu agencije Fitch

31.12.2023.

Fitch rejting	Knjigovodstvena vrijednost	%
AAA	61.893	39,90%
AA	46.598	30,04%
A	11.996	7,73%
BBB	-	-
Ostalo	-	-
Bez Fitch rejtinga (Crna Gora)	34.632	22,33%
Ukupno	155.119	100%

31.12.2022.

Fitch rejting	Knjigovodstvena vrijednost	%
AAA	17.340	21,23%
AA	4.987	6,11%
A	7.385	9,04%
BBB	-	-
Ostalo	-	-
Bez Fitch rejtinga (Crna Gora)	51.973	63,62%
Ukupno	81.685	100%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)**4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.2. Rizik likvidnosti**

U skladu sa rizik apetitom, tolerancija za rizik likvidnosti je niska, pa Banka održava dovoljan nivo rezervi likvidnosti (counterbalancing capacity i liquidity buffer) i dobro diversifikovane izvore sredstava. Banka mora imati odgovarajući nivo rezervi likvidnosti da pokrije dospjele i potencijalne obaveze, i ovo mora biti ostvarivo u veoma kratkom intervalu.

Upravljanje likvidnošću na operativnom, strukturnom i strateškom nivou regulisano je Politikom upravljanja likvidnošću.

Politika upravljanja likvidnošću definiše rizik likvidnosti, određuje metode i procedure za adekvatno mjerenje i upravljanje rizikom likvidnosti, definiše dužnosti i obaveze organa Banke u sistemu upravljanja rizikom likvidnosti, utvrđuje metode vršenja pregleda trenutnog stanja likvidnosti i budućih tokova gotovine, kao i mjere za ostvarivanje ciljeva optimalne likvidnosti Banke.

Plan za upravljanje likvidnošću u nepredviđenim situacijama, kao dio Politike upravljanja likvidnošću, utvrđuje smjernice i plan aktivnosti koje imaju za cilj prepoznavanje problema i iznalaženje najboljih rješenja u uslovima nastanka nepredviđenih okolnosti, odnosno održavanje likvidnosti koja garantuje nesmetano obavljanje poslova i zaštitu interesa deponenata, povjerilaca i akcionara Banke.

Procedure za upravljanje rizikom likvidnosti na operativnom nivou su takođe dio Politike upravljanja likvidnošću, i imaju za cilj uspostavljanje mehanizama praćenja i održavanja dnevne, kao i likvidnosti na kratak rok, kroz sagledavanje odnosa kratkoročne aktive i pasive Banke i uspostavljanje mjera i postupaka za održavanje njihove adekvatne ročne usklađenosti.

Glavni ciljevi na polju upravljanja rizikom likvidnosti su:

- održavanje kratkoročne i dugoročne likvidnosti;
- izmirenje svih dospjelih obaveza;
- korišćenje najpovoljnijih sredstava za izmirenje dospjelih obaveza;
- poštovanje zakonskih propisa, odnosno standarda na nivou NLB Grupe, kao i internih kriterijuma i ciljeva u skladu sa Politikom i drugim aktima Banke kojima se uređuje oblast likvidnosti.

Banka na mjesečnom nivou sprovodi stres testove likvidnosti u skladu sa različitim vrstama stresnih scenarija (tržišni, specifični i kombinovani scenario), kao i projekcije budućih novčanih tokova u skladu sa Business view metodologijom.

Likvidnim sredstvima se, u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti u kreditnim institucijama ("Sl.list Crne Gore 127/20, 140/21) podrazumijevaju:

1. gotovina;
2. sredstva na obračunskom računu kod Centralne banke (do maksimalnog iznosa 100% kapitala Banke, u skladu sa Odlukom NLB d.d. u pogledu maksimalne izloženosti prema Centralnoj banci i Vladi Crne Gore);
3. čekovi i druga novčana potraživanja;
4. sredstva na računima kod domaćih banaka (depoziti po viđenju);
5. sredstva kod agenata platnog prometa;
6. sredstva na računima kod stranih banaka (depoziti po viđenju);
7. 50% sredstava obavezne rezerve koja se u skladu sa posebnim propisom Centralne banke mogu koristiti za održavanje dnevne likvidnosti Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Prikaz likvidnih sredstava banke na dan 31. decembar 2023. godine i 31. decembar 2022. godine dat je u tabeli niže. U tabeli nisu prikazana sredstva obavezne rezerve.

Likvidna aktiva	31.12.2023.	31.12.2022.
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	81.105	91.369
Potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	74.189	84.837
Hartije od vrijednosti bankarske knjige	158.697	81.685
Ukupna likvidna aktiva	313.991	257.891

Banka stavlja veliki naglasak na obim, strukturu i koncentraciju rezervi likvidnosti, imajući u vidu tržišna kretanja i potencijalne promjene istih.

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore” 72/19, 82/20, 8/21) od januara 2022. godine je u upotrebi koeficijent likvidne pokrivenosti. Na dan 31. decembra 2023. godine ovaj pokazatelj iznosio je 366% (na dan 31. decembra 2022. godine: 596%). Limit se postepeno prilagođava tokom prelaznog perioda (do 2024. godine), i to po godinama: 2022: 60%; 2023: 70%, 2024: 80%. Sistemom internih limita definisano je da Banka mora održavati koeficijent likvidne pokrivenosti na minimalnom nivou od 100%.

Banka upravlja likvidnošću na:

- a) operativnom nivou;
- b) strukturnom nivou;
- c) strateškom nivou.

Upravljanje likvidnošću na operativnom nivou postiže se kroz:

- dnevno praćenje sredstava i obaveza tj. planiranjem dnevnih priliva i odliva;
- dnevno praćenje kretanja depozita i kredita;
- planiranje novčanih tokova po danima za period narednih mjesec dana;
- praćenje i mjerenje osnovnih indikatora likvidnosti na dnevnom nivou;
- praćenje koncentracije većih depozita i aktivnom saradnjom sa najznačajnijim deponentima u cilju blagovremene najave priliva/odliva sredstava;
- Intraday Liquidity Management.

Upravljanje likvidnošću na strukturnom nivou postiže se kroz:

- praćenje i mjerenje ročne usklađenosti sredstava i izvora sredstava;
- praćenje i mjerenje stabilnosti a vista depozita;
- definisanje pokazatelja strukturne likvidnosti i njihovo redovno izračunavanje i praćenje;
- definisanje optimalne ili granične vrijednosti pojedinačnih pokazatelja strukturne likvidnosti;
- praćenje trenda odabranih pokazatelja strukturne likvidnosti;
- izradu analiza i predloga za izmjenu strukture likvidnosti iskaza o finansijskom položaju koji mogu uticati na stepen izloženosti riziku likvidnosti;
- sprovođenje stres testova za likvidnost, kao i projekcija budućih novčanih tokova u skladu sa Business view metodologijom;
- izradu Scoring modela za identifikaciju i praćenje rizika likvidnosti;
- uspostavljanje sistema ITC, koji je detaljno opisan kroz Metodologiju utvrđivanja ITC.

Likvidnost Banke je predmet svakodnevnog razmatranja Komisije za likvidnost, a jednom mjesečno Odbora za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom i Nadzornog odbora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata

U tabeli koja slijedi prikazani su novčani tokovi po osnovu neizvedenih finansijskih instrumenata u odnosu na preostalo dospijeće na kraju godine. Objelodanjeni iznosi predstavljaju preostale nediskontovane tokove gotovine, prema preostalom dospijeću. U novčane tokove prikazane u tabeli uključene su i buduće kamate.

						31.12.2023.
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	102.890	-	-	21.789	-	124.679
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti						
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	-	-	-	-	74.177
Kredit i potraživanja od klijenata	5.292	10.183	70.816	249.834	418.770	754.895
Hartije od vrijednosti	15.969	14.397	79.959	19.363	935	130.623
Ostala finansijska sredstva	3.884	-	-	-	-	3.884
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat						
Hartije od vrijednosti	2	11.958	384	12.150	4.237	28.731
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koja se ne drže radi trgovanja						
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	61	37	98
Ostala sredstva	1.078	1.095	159	2.610	184	5.126
Ukupno sredstva	203.292	37.633	151.318	305.807	424.163	1.122.213
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
Depoziti banaka i centralnih banaka	974	-	-	-	-	974
Depoziti klijenata	736.204	26.883	110.393	59.245	2.494	935.219
Kredit banaka i centralnih banaka	42	104	140	8.286	-	8.572
Kredit klijenata koji nijesu banke	1	9	97	1.030	14.205	15.342
Subordinisani dug	-	-	-	2.438	-	2.438
Ukupno finansijske obaveze	737.221	26.996	110.630	70.999	16.699	962.545
Garancije	2.384	6.216	28.473	17.106	61	54.240
Potencijalne obaveze koje se odnose na kreditni rizik	3.410	800	4.624	6.296	8.611	23.741
Potencijalne obaveze	5.794	7.016	33.097	23.402	8.672	77.981
Izloženost riziku likvidnosti	(539.723)	3.621	7.591	211.406	398.792	81.687

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata (nastavak)

						31.12.2022.
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	110.136	-	-	18.767	-	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti						
Kredit i potraživanja od banaka	84.825	-	-	-	-	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	16.854	22.524	119.815	282.607	219.042	660.842
Hartije od vrijednosti	78	15.139	8.071	34.970	952	59.210
Ostala finansijska sredstva	1.407	-	-	-	-	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat						
Hartije od vrijednosti	55	106	494	22.213	3.618	26.486
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koja se ne drže radi trgovanja						
Derivati koji se drže radi zaštite od rizika	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	1.377	899	638	3.467	170	6.551
Ukupno sredstva	214.732	38.668	129.018	362.024	223.782	968.224
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.170	-	-	-	-	1.170
Depoziti klijenata	619.978	13.672	46.941	13.025	189	693.805
Kredit banaka i centralnih banaka	701	371	1.060	7.039	1.299	10.470
Kredit klijenata koji nijesu banke	2	269	968	6.333	9.092	16.664
Subordinisani dug	38	-	-	2.471	-	2.509
Ukupno finansijske obaveze	621.889	14.312	48.969	28.868	10.580	724.618
Garancije	34	743	10.954	26.350	3.656	41.737
Potencijalne obaveze koje se odnose na kreditni rizik	90	4	44	12.047	839	13.024
Potencijalne obaveze	124	747	10.998	38.397	4.495	54.761
Izloženost riziku likvidnosti	(407.281)	23.609	69.051	294.759	208.707	188.845

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata (nastavak)

Objelodanjeni iznosi u tabeli koja slijedi predstavljaju preostale nediskontovane tokove gotovine, prema preostalom dospijeću. U novčane tokove prikazane u tabeli nisu uključene buduće kamate.

						31.12.2023.
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	102.890	-	-	21.789	-	124.679
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti						-
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	-	-	-	-	74.177
Kredit i potraživanja od klijenata	2.350	4.534	46.348	172.297	357.722	583.251
Hartije od vrijednosti	15.969	14.122	79.392	17.988	914	128.385
Ostala finansijska sredstva	3.884	-	-	-	-	3.884
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat						
Hartije od vrijednosti	-	11.858	-	10.757	4.130	26.745
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja						
Derivati koji se drže radi zaštite od rizika	-	-	-	61	37	98
Ostala sredstva	1.078	1.095	159	2.610	184	5.126
Ukupno sredstva	200.348	31.609	125.899	225.502	362.987	946.345
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
Depoziti banaka i centralnih banaka	974	-	-	-	-	974
Depoziti klijenata	726.456	8.459	38.306	22.386	2.411	798.018
Kredit banaka i centralnih banaka	-	-	-	7.600	-	7.600
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	-	63	921	14.154	15.138
Subordinisani dug	-	-	-	2.438	-	2.438
Finansijske obaveze koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja						
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-
Ukupno finansijske obaveze	727.430	8.459	38.369	33.345	16.565	824.168
Garancije	2.384	6.216	28.473	17.106	61	54.240
Potencijalne obaveze koje se odnose na kreditni rizik	3.410	800	4.624	6.296	8.611	23.741
Potencijalne obaveze	5.794	7.016	33.097	23.402	8.672	77.981
Izloženost riziku likvidnosti	(532.876)	16.134	54.433	168.755	337.750	44.196

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata (nastavak)

						31.12.2022.
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	110.136	-	-	18.767	-	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti						-
Kredit i potraživanja od banaka	84.825	-	-	-	-	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	14.380	17.927	100.527	221.732	176.415	530.981
Hartije od vrijednosti	-	14.988	7.374	32.951	907	56.220
Ostala finansijska sredstva	1.407	-	-	-	-	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat						
Hartije od vrijednosti	-	-	-	21.857	3.618	25.475
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja						
Derivati koji se drže radi zaštite od rizika	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	1.377	899	638	3.467	170	6.551
Ukupno sredstva	212.125	33.814	108.539	298.774	181.110	834.362
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.170	-	-	-	-	1.170
Depoziti klijenata	619.919	13.425	46.530	12.816	183	692.873
Kredit banaka i centralnih banaka	649	286	929	6.286	1.286	9.436
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	257	922	6.194	9.024	16.397
Subordinisani dug	38	-	-	2.400	-	2.438
Finansijske obaveze koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja						
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-
Ukupno finansijske obaveze	621.776	13.968	48.381	27.696	10.493	722.314
Garancije	34	743	10.954	26.350	3.656	41.737
Potencijalne obaveze koje se odnose na kreditni rizik	90	4	44	12.047	839	13.024
Potencijalne obaveze	124	747	10.998	38.397	4.495	54.761
Izloženost riziku likvidnosti	(409.775)	19.099	49.160	232.681	166.122	57.287

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata (nastavak)

Objelodanjeni iznosi u tabeli koja slijedi predstavljaju preostale nediskontovane tokove gotovine, prema očekivanom dospijeću. U novčane tokove prikazane u tabeli nisu uključene buduće kamate.

	31.12.2023.					
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	102.890	-	-	21.789	-	124.679
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti						-
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	-	-	-	-	74.177
Kredit i potraživanja od klijenata	8.713	16.812	101.142	251.450	205.134	583.251
Hartije od vrijednosti	15.969	14.122	79.392	17.988	914	128.385
Ostala finansijska sredstva	3.884	-	-	-	-	3.884
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat						
Hartije od vrijednosti	-	11.858	-	10.757	4.130	26.745
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja						
Derivati koji se drže radi zaštite od rizika	-	-	-	61	37	98
Ostala sredstva	1.078	1.095	159	2.610	184	5.126
Ukupno sredstva	206.711	43.887	180.693	304.655	210.399	946.345
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
Depoziti banaka i centralnih banaka	974	-	-	-	-	974
Depoziti klijenata	187.480	8.709	37.212	287.496	277.121	798.018
Kredit banaka i centralnih banaka	-	-	-	7.600	-	7.600
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	-	63	921	14.154	15.138
Subordinisani dug	-	-	-	2.438	-	2.438
Ukupno finansijske obaveze	188.454	8.709	37.275	298.455	291.275	824.168
Garancije	2.384	6.216	28.473	17.106	61	54.240
Potencijalne obaveze koje se odnose na kreditni rizik	3.410	800	4.624	6.296	8.611	23.741
Potencijalne obaveze	5.794	7.016	33.097	23.402	8.672	77.981
Izloženost riziku likvidnosti	12.463	28.162	110.321	(17.202)	(89.548)	44.196

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata (nastavak)

	31.12.2022.					
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	110.136	-	-	18.767	-	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti						-
Kredit i potraživanja od banaka	84.825	-	-	-	-	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	7.803	17.518	97.406	226.232	182.022	530.981
Hartije od vrijednosti	-	14.988	7.374	32.951	907	56.220
Ostala finansijska sredstva	1.407	-	-	-	-	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat						
Hartije od vrijednosti	-	-	-	21.857	3.618	25.475
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja						
Derivati koji se drže radi zaštite od rizika	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	1.377	899	638	3.467	170	6.551
Ukupno sredstva	205.548	33.405	105.418	303.274	186.717	834.362
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.170	-	-	-	-	1.170
Depoziti klijenata	152.096	13.414	46.522	246.737	234.104	692.873
Kredit banaka i centralnih banaka	649	286	929	6.286	1.286	9.436
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	257	922	6.194	9.024	16.397
Subordinisani dug	38	-	-	2.400	-	2.438
Ukupno finansijske obaveze	153.953	13.957	48.373	261.617	244.414	722.314
Garancije	34	743	10.954	26.350	3.656	41.737
Potencijalne obaveze koje se odnose na kreditni rizik	90	4	44	12.047	839	13.024
Potencijalne obaveze	124	747	10.998	38.397	4.495	54.761
Izloženost riziku likvidnosti	51.471	18.701	46.047	3.260	(62.192)	57.287

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.3. Tržišni rizik**

Izloženost tržišnim rizicima predstavlja rizik da će fer vrijednost budućih tokova gotovine finansijskih instrumenata fluktuirati kao posljedica kolebanja tržišnih stopa, odnosno cijena i kamatnih stopa, deviznih kurseva ili cijena hartija od vrijednosti. Upravljanje tržišnim rizikom predstavlja proces praćenja i mjerenja pomenute izloženosti u cilju maksimalnog smanjenja negativnih posljedica uzrokovanih kolebanjem tržišnih cijena, kao i izradu stresnih scenarija za pojedinačne tipove rizika.

a) Rizik promjene kamatnih stopa

Upravljanje rizikom od promjene kamatnih stopa u bankarskoj knjizi se vrši na osnovu metoda mjerenja osjetljivosti neto kamatnih prihoda (ΔNII) na promjenu kamatne stope, mjerenja osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala - Economic Value of Equity (EVE) metodologija.

Mjerenje osjetljivosti neto kamatnih prihoda i ekonomske vrijednosti kapitala na promjenu tržišnih kamatnih stopa zasniiva se na analizi kamatnih gapova. Gap analiza se odnosi na tehniku mjerenja rizika od promjene kamatnih stopa pomoću koje se sredstva, obaveze i vanbilansna aktiva raspoređuju u odgovarajuće vremenske okvire prema datumu ponovnog određivanja cijena (za instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom) ili datumu dospjeća (za instrumente sa fiksnom kamatnom stopom), u zavisnosti od toga koji je raniji.

Sredstva i obaveze koje nemaju definisan datum dospjeća (npr. depoziti po viđenju), ili im datumi dospjeća variraju u odnosu na originalne datume dospjeća definisane ugovorom (kredit sa fiksnom kamatnom stopom koji mogu biti prijevremeno otplaćeni, oročeni depoziti koji mogu biti prijevremeno razročeni...), svrstavaju se u odgovarajuće vremenske okvire na osnovu procjene i prethodnog iskustva Banke.

Za potrebe mjerenja i upravljanja rizikom kamatne stope, Banka određuje iznos i trajanje „core“ avista depozita, koji predstavljaju dio stabilnih avista depozita koji se vjerovatno neće promijeniti čak ni u slučaju značajnih promjena tržišnih kamatnih stopa, i raspoređuje ih u buduće kamatne GAP-ove.

U izračun se uključuje i uticaj automatskih (floor i cap) i bihejvioralnih opcija (prijevremena otplata kredita i prijevremeno razročenje depozita), kao i očekivani novčani tokovi po osnovu nenaplativih kredita (NPL) i vanbilansa.

U cilju što adekvatnijeg mjerenja i upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa koristi se EVE (economic value of equity) metodologija koja služi za mjerenje osjetljivosti finansijskih instrumenata na promjenu tržišnih kamatnih stopa. Na osnovu ove metode procjenjuje se koliko će se promijeniti vrijednost pozicije ukoliko se tržišne kamatne stope promjene u skladu sa 6 definisanih scenarija.

Na osnovu ΔNII metoda vrši se procjena uticaja promjene kamatnih stopa na tržištu na neto kamatni prihod Banke. Na osnovu otvorenih kratkoročnih kamatnih pozicija izračunatih gap analizom procjenjuju se promjene očekivanih kamatnih prihoda, koje su posljedica anticipiranih promjena tržišnih kamatnih stopa.

Analiza efekata povećanja ili smanjenja kamatnih stopa na tržištu na ekonomsku vrijednost kapitala i na bilans uspjeha Banke je kako slijedi:

	2023.		
	Prosjek	Minimum	Maksimum
Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi - EVE	6.563	4.387	8.326
Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi - EVE, u odnosu na regulatorni kapital	8,76%	6,03%	11,27%
	2022.		
	Prosjek	Minimum	Maksimum
Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi - EVE	4.307	1.561	7.301
Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi - EVE, u odnosu na regulatorni kapital	6,34%	2,27%	10,42%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

a) Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)

Vrijednosti u prethodnoj tabeli su izvedene na osnovu redovnih mjesečnih izračuna. U pitanju je scenario paralelnog uvećanja kamatnih stopa za 200 bazičnih poena, koji je najnepovoljniji „worst case“ scenario za NLB Banku Podgorica.

			31.12.2023.
<i>Osjetljivost kamatnih prihoda</i>	Prosjek	Minimum	Maksimum
EUR	1.307	1.009	1.777
USD	93	38	138
CHF	1	-	1

			31.12.2022.
<i>Osjetljivost kamatnih prihoda</i>	Prosjek	Minimum	Maksimum
EUR	539	431	1.050
USD	51	11	81
CHF	1	-	1

Vrijednosti u prethodnoj tabeli su izvedene na osnovu redovnih mjesečnih izračuna. U pitanju je scenario paralelne promjene kratkoročnih kamatnih stopa za 100 bazičnih poena.

Glavno sredstvo upravljanja izloženošću riziku od promjene kamatnih stopa jeste upravljanje kamatonosnom aktivom i pasivom. Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom usvaja, na predlog stručnih službi, strategiju korigovanja stavki aktive i pasive prema predviđenim promjenama u tržišnim kamatnim stopama, a prvenstveno vodeći računa da se Banka zaštiti od promjena kamatnih stopa.

Banka upravlja tržišnim rizikom kroz upravljanje bilansnim pozicijama, i to:

- upravljanjem portfeljom dužničkih hartija od vrijednosti;
- uvođenjem novog i posebnog tretmana postojećih bankarskih proizvoda;
- upravljanjem ročnošću postojećih bilansnih stavki.

Portfelj dužničkih hartija od vrijednosti mora da ispunjava kriterijume, odnosno limite postavljene internom Politikom investiranja u hartije od vrijednosti bankarske knjige. Njihova svrha je obezbjeđivanje likvidnosti i limitiranje izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa.

U sljedećim tabelama prikazana je izloženost Banke riziku od promjene kamatnih stopa primjenom metode kamatnih gap-ova. U kamatne gapove su uključene knjigovodstvene vrijednosti finansijskih instrumenata Banke koji su grupisani u kategorije na osnovu ranijeg od datuma ponovnog utvrđivanja cijena, odnosno datuma dospijea. Finansijski instrumenti koji nemaju definisan datum dospijea (avista depoziti) su uključeni u period „do 1 mjeseca“, bez obzira na očekivanja Banke. Tehnike modeliranja koje Banka primjenjuje za izračun izloženosti kamatnom riziku u skladu sa EVE metodologijom nijesu primijenjene na novčane tokove u narednim tabelama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

a) Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)

31.12.2023.

	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Nekama- tonosno	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	21.792	-	-	-	-	102.887	124.679
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti							
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	-	-	-	-	-	74.177
Kredit i potraživanja od klijenata	53.766	29.950	112.884	288.260	116.008	(17.617)	583.251
Hartije od vrijednosti	15.969	14.122	79.392	17.988	914	-	128.385
Ostala finansijska sredstva	3.884	-	-	-	-	-	3.884
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat							
Hartije od vrijednosti	-	11.858	-	10.757	4.130	-	26.745
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja							
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno finansijska sredstva	169.588	55.930	192.276	317.005	121.052	85.270	941.121
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti							
Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-	-	-	-	974	974
Depoziti klijenata	724.534	8.433	38.190	22.274	2.408	2.179	798.018
Kredit banaka i centralnih banaka	643	1.143	643	5.143	-	28	7.600
Kredit klijenata koji nijesu banke	282	200	1.085	5.824	7.730	17	15.138
Finansijske obaveze koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja							
Ostale finansijske obaveze	557	-	-	-	-	-	557
Subordinisani dug	-	-	-	-	2.438	-	2.438
Ukupno finansijske obaveze	726.016	9.776	39.918	33.241	12.576	3.198	824.725
Izloženost riziku promjene kamatnih stopa	(556.428)	46.154	152.358	283.764	108.476	82.072	116.396

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

a) Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)

							31.12.2022.
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Nekama- tonosno	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	18.772	-	-	-	-	110.131	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti							
Kredit i potraživanja od banaka	84.824	-	-	-	-	-	84.824
Kredit i potraživanja od klijenata	16.739	245.812	63.834	103.473	101.123	-	530.981
Hartije od vrijednosti	-	14.966	7.362	32.990	902	-	56.220
Ostala finansijska sredstva	1.407	-	-	-	-	-	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat							
Hartije od vrijednosti	-	-	-	21.873	3.592	10	25.475
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja							
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno finansijska sredstva	121.742	260.778	71.196	158.336	105.617	110.141	827.810
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti							
Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-	-	-	-	1.170	1.170
Depoziti klijenata	615.540	13.403	47.691	13.187	308	2.744	692.873
Kredit banaka i centralnih banaka	643	285	930	6.290	1.288	-	9.436
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	240	923	6.201	9.033	-	16.397
Finansijske obaveze koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja							
Ostale finansijske obaveze	90	-	-	141	60	-	291
Subordinisani dug	-	-	-	2.438	-	-	2.438
Ukupno finansijske obaveze	616.273	13.928	49.544	28.257	10.689	3.914	722.605
Izloženost riziku promjene kamatnih stopa	(494.531)	246.850	21.652	130.079	94.928	106.227	105.205

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)**4.3. Tržišni rizik (nastavak)****b) Valutni rizik**

Valutni rizik predstavlja izloženost Banke promjenama deviznih kurseva i negativnom uticaju koji pomenute promjene mogu imati na poslovni rezultat Banke u lokalnoj valuti. Valutni rizik nastaje kada Banka ima otvorenu poziciju koja može dovesti do gubitka kao posljedica promjena deviznih kurseva, promjene kursa eura u odnosu na druge valute, kao i promjene cijene zlata. Banka upravlja deviznim rizikom kroz upravljanje valutnom strukturom aktive i pasive u skladu sa očekivanim promjenama deviznih kurseva.

Banka ima program, politike i procedure za upravljanje deviznim rizikom u kojima su definisani: uslovi, ciljevi i principi obavljanja aktivnosti deviznog poslovanja, opis aktivnosti deviznog poslovanja, ovlašćenje za obavljanje aktivnosti deviznog poslovanja, procedure za upravljanje aktivnostima deviznog poslovanja i kontrolu nad deviznim rizikom kao i procedure izvještavanja.

Ciljevi Banke u pogledu aktivnosti deviznog poslovanja su usmjereni na kontinuirani nadzor nad valutnim pozicijama, upravljanje deviznim rizikom i izvještavanje u skladu sa zahtjevom Centralne banke Crne Gore i standardima NLB Grupe.

Aktivnosti deviznog poslovanja koje Banka sprovodi i planira da sprovede u narednom periodu su: uspostavljanje i održavanje odnosa sa optimalnim brojem korespondentskih banaka; održavanje optimalnog broja računa kod inostranih banaka; operacije na deviznom tržištu i platni promet; prikupljanje depozita u stranoj valuti; dokumentarni poslovi; transakcije u zemlji koje se odnose na poslovanje sa novčanicama u stranoj valuti; devizna aktiva banaka (depoziti, krediti, plasmani). Poslovanje sa inostranstvom odnosi se na devizne depozite i štednju, konverzije, novčane transakcije i druge transakcije u stranoj valuti.

Upravljanje valutnim rizikom u Banci regulisano je internom Politikom upravljanja valutnim rizikom kojom su precizirani načini i metode mjerenja, praćenja i upravljanja valutnim rizikom. Politika upravljanja valutnim rizikom je usvojena od strane Upravnog odbora Banke.

Izloženost valutnom riziku prati i njome upravlja Sektor za upravljanje bilansnim odnosima i operacijama na finansijskom tržištu, a na osnovu podataka koje na dnevnoj osnovi dobija od Sektora kontrole upravljanja rizicima. Odjeljenje za upravljanje aktivom i pasivom upravlja izloženošću deviznim rizicima po osnovu valute tako da rizici uvijek budu unutar (definisanih) granica. Izloženost deviznim rizicima se razmatra na sastancima o likvidnosti na dnevnoj osnovi i sastancima Odbora za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom Banke na mjesečnoj osnovi.

Banka je postavila limite na otvorene valutne pozicije, 2% regulatornog kapitala Banke za USD, GBP, CHF, CAD, SEK, DKK, NOK i JPY, a 0,5% regulatornog kapitala Banke za ostale valute po pojedinim valutama, odnosno 5% osnovnog kapitala za ukupnu poziciju u stranim valutama. Izloženost valutnom riziku je zbog izuzetno niskog obima poslovanja u stranoj valuti u 2023. godini, kao i u prethodnim godinama, na niskom nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

b) Valutni rizik (nastavak)

U tabeli koja slijedi prikazana je koncentracija valutnog rizika na dan 31. decembar 2023. godine:

	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	118.240	3.895	1.861	683	124.679
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti					
Kredit i potraživanja od banaka	64.864	5.964	1.395	1.954	74.177
Kredit i potraživanja od klijenata	583.251	-	-	-	583.251
Hartije od vrijednosti	119.527	8.858	-	-	128.385
Ostala finansijska sredstva	3.853	31	-	-	3.884
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat					
Hartije od vrijednosti	19.802	6.943	-	-	26.745
UKUPNO FINANSIJSKA SREDSTVA	909.537	25.691	3.256	2.637	941.121
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti					
Depoziti banaka i centralnih banaka	974	-	-	-	974
Depoziti klijenata	765.142	27.041	3.256	2.579	798.018
Kredit banaka i centralnih banaka	7.600	-	-	-	7.600
Kredit klijenata koji nijesu banke	15.138	-	-	-	15.138
Finansijske obaveze koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja					
Subordinisani dug	2.438	-	-	-	2.438
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	791.849	27.041	3.256	2.579	824.725
Neto izloženost valutnom riziku	117.688	(1.350)	-	58	116.396

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

b) Valutni rizik (nastavak)

U tabeli koja slijedi prikazana je koncentracija valutnog rizika na dan 31. decembra 2022. godine:

	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	120.468	5.255	2.121	1.059	128.903
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti					
Kredit i potraživanja od banaka	76.177	5.941	1.100	1.607	84.825
Kredit i potraživanja od clijenata	530.981	-	-	-	530.981
Hartije od vrijednosti	48.858	7.362	-	-	56.220
Ostala finansijska sredstva	2	1.405	-	-	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat					
Hartije od vrijednosti	18.140	7.335	-	-	25.475
UKUPNO FINANSIJSKA SREDSTVA	794.626	27.298	3.221	2.666	827.811
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti					
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.170	-	-	-	1.170
Depoziti clijenata	660.155	27.072	3.213	2.433	692.873
Kredit banaka i centralnih banaka	9.436	-	-	-	9.436
Kredit clijenata koji nijesu banke	16.397	-	-	-	16.397
Finansijske obaveze koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja					
Subordinisani dug	2.438	-	-	-	2.438
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	689.887	27.072	3.213	2.433	722.605
Neto izloženost valutnom riziku	104.739	226	8	233	105.206

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.4 Operativni rizik**

Operativni rizik se definiše kao rizik gubitka koji nastaje usljed neadekvatnosti odnosno manjkavosti internih procedura, ljudskih resursa i sistema kao i usljed spoljašnjih događaja. Pomenuto obuhvata greške, propuste, pad sistema, prirodne katastrofe, terorističke napade i prevarne radnje, što može dovesti do nedostupnosti usluga, finansijskog gubitka odnosno povećanja troškova. Ovom definicijom obuhvaćen je i pravni rizik, s time što su isključeni strateški rizik i rizik reputacije.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnoću njihove realizacije na nivo koji je za Banku prihvatljiv s aspekta finansijske štete, a posredno i sa aspekta očuvanja ugleda Banke.

Aktivnosti upravljanja operativnim rizikom imaju za cilj identifikovanje postojećih izvora operativnih rizika, kao i potencijalnih izvora operativnog rizika koji može nastati kao posljedica uvođenja novih proizvoda, sistema, aktivnosti. Posebna pažnja se poklanja identifikaciji operativnih rizika koji mogu nastati iz angažovanja lica izvan Banke za obavljanje poslova za Banku. Principi upravljanja operativnim rizicima u Banci su definisani Politikom upravljanja operativnim rizikom i Metodologijom upravljanja operativnim rizikom Banke.

Identifikacija izvora rizika obuhvata:

- interne greške i zloupotrebu;
- kršenje propisa od strane eksternih lica;
- propuste u sistemu regrutovanja kadrova i sistemu bezbjednosti na radu;
- probleme u upravljanju odnosima sa klijentima, uvođenju novih proizvoda i poslovnim procedurama – ukoliko su neadekvatni;
- štete nastale na imovini Banke usljed prirodnih nepogoda i drugih događaja;
- poremećaje u organizaciji Banke i greške u funkcionisanju postojećih sistema;
- implementaciji poslovnih procedura i odluka.

Banka vrši nadzor nad izvorima operativnog rizika definisanim u skladu sa unutrašnjom organizacijom i poslovnom aktivnošću Banke, koji uglavnom obuhvataju: transakcije sa privrednim subjektima, transakcije sa subjektima unutar finansijskog sektora a u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, poslove sa stanovništvom, poslove sa privredom, operacije platnog prometa, posredničke poslove, upravljanje aktivom i brokersko-dilerske poslove.

Banka je definisala gornju granicu tolerancije prema operativnom riziku kao vrijednosno izraženu gornju granicu neto gubitaka štetnih događaja, koju banka prihvata u svom poslovanju. Gornja granica tolerancije određuje se na nivou Banke i na nivou pojedinačnog štetnog događaja. Banka je definisala kritičnu granicu štetnih događaja koja predstavlja prag iznad kojeg je potrebna procjena potrebe za povećanjem kapitalnog zahtjeva za operativni rizik kao i dodatne mjere za savlađivanje rizika.

Dodatno, Banka je za određene aktivnosti definisala nultu toleranciju koju ne dopušta u svom poslovanju.

Banka definiše ključne pokazatelje operativnog rizika (KRI) kao sistem ranog upozorenja na potencijalno uvećanje rizika, koje prati u skladu sa Uputstvom za praćenje ključnih indikatora operativnog rizika. Izvještaj sa rezultatima praćenja se podnosi Specijalizovanoj sjednici Upravnog odbora, najmanje jednom godišnje. Primjerenost definisanih KRI provjerava se najmanje jednom godišnje.

Banka je razvila i metodologiju testiranja otpornosti na stres za operativni rizik. Metodologija obuhvata modeliranje podataka o prošlim štetnim događajima i analize scenarija za tzv HSLF (high severity – low frequency) štetne događaje. Analize scenarija izrađuju se na osnovu iskustva i znanja stručnjaka iz različitih kritičnih oblasti.

a) Upravljanje kontinuitetom poslovanja

Banka vrši upravljanje kontinuitetom poslovanja radi zaštite života, stvari i ugleda. Planovi kontinuiteta poslovanja su pripremljeni za upotrebu u slučaju prirodnih katastrofa, IT katastrofa i neželjenih efekata okruženja kako bi se ublažile njihove posljedice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.4. Operativni rizik (nastavak)

a) Upravljanje kontinuitetom poslovanja (nastavak)

Koncept akcionog plana koji se priprema svake godine je takav da aktivnosti doprinose poboljšanju sistema upravljanja kontinuitetom poslovanja. Osnova za modernizaciju planova kontinuiteta poslovanja je redovna godišnja analiza uticaja na poslovanje (BIA). Na osnovu toga, provjerava se adekvatnost planova za organizacione jedinice i IT planova. Najbolji pokazatelj adekvatnosti planova kontinuiteta poslovanja je testiranje. U 2023. godini izvršena su 3 testa tokom kojih nije otkriveno nikakvo veće odstupanje:

- Učešće u testiranju Plana kontinuiteta poslovanja Centralne banke Crne Gore na dizaster okruženju,
- NLB IT test - SWIFT for NLB Group,
- 1 sveobuhvatni BCP test.

Banka je usvojila odgovarajuće dokumente koji su u skladu sa standardima NLB Grupe i koji su revidirani u skladu sa razvojem upravljanja kontinuitetom poslovanja.

4.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

a) Fer vrijednosti finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrijednosti

	31.12.2023.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>		
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	74.177
Kredit i potraživanja od klijenata	583.251	485.880
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>		
Depoziti banaka i centralnih banaka	974	974
Depoziti klijenata	798.018	796.640
Kredit banaka	7.600	7.326
Kredit klijenata koji nijesu banke	15.138	14.823
Subordinisani dug	2.438	1.871
		31.12.2022.
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>		
Kredit i potraživanja od banaka	84.825	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	530.981	424.806
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>		
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.170	1.170
Depoziti klijenata	692.873	691.677
Kredit banaka	9.436	9.096
Kredit klijenata koji nijesu banke	16.397	16.055
Subordinisani dug	2.438	1.871

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

a) Fer vrijednosti finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)

31.12.2023.

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
Kredit i potraživanja od banaka	-	74.177	-
Kredit i potraživanja od klijenata	-	485.880	-
Hartije od vrijednosti	128.385	-	-
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			
Depoziti banaka i centralnih banaka	-	974	-
Depoziti klijenata	-	796.640	-
Kredit banaka	-	7.326	-
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	14.823	-
Subordinisani dug	-	1.871	-
			31.12.2022.
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti			
Kredit i potraživanja od banaka	-	84.825	-
Kredit i potraživanja od klijenata	-	424.806	-
Hartije od vrijednosti	53.774	-	-
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			
Depoziti banaka i centralnih banaka	-	1.170	-
Depoziti klijenata	-	691.677	-
Kredit banaka	-	9.096	-
Kredit klijenata koji nijesu banke	-	16.055	-
Subordinisani dug	-	1.871	-

Kredit i potraživanja od banaka

Procijenjena fer vrijednost kredita i potraživanja od banaka se bazira na diskontovanim tokovima gotovine, uzimajući u obzir tržišne kamatne stope za klijente sa sličnim kreditnim rizikom i preostalim rokom dospeljeća.

Kredit i potraživanja od klijenata

Kredit i potraživanja od klijenata su u bilansu stanja prikazani po amortizovanoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje, ukoliko je identifikovano. Za potrebe izračuna fer vrijednosti Banka je primijenila metodu diskontovanog toka gotovine, uzimajući u obzir tržišne kamatne stope za klijente sa sličnim kreditnim rizikom i preostalim rokom dospeljeća.

Shodno tome, obračun fer vrijednosti se bazira na ugovorenim tokovima gotovine. Kreditni rizik pojedinačnih klijenata se uzima u obzir kroz očekivano umanjenoje vrijednosti.

Depoziti banaka i klijenata i pozajmljena sredstva od banaka

Procijenjena fer vrijednost depozita banaka i klijenata i pozajmljenih sredstava se bazira na diskontovanim ugovorenim tokovima gotovine, uzimajući u obzir tržišne kamatne stope, koje će biti plative od strane Banke, u slučaju potrebe zamjene starih izvora sredstava novim, sa istim preostalim rokom dospeljeća.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.6. Upravljanje kapitalom**

Ključni ciljevi upravljanja kapitalom su:

- Obezbeđenje i održavanje dovoljnog nivoa kapitala odgovarajućeg kvaliteta:
 - za pokriće svih regulatornih zahtjeva;
 - za pokriće svih rizika preuzetih u poslovanju banke;
 - za obezbeđenje implementacije strateških ciljeva banke;
- Postizanje optimalnog povrata prema akcionarima.

Praćenje kapitala i adekvatnosti kapitala vrši se u skladu sa smjernicama Centralne banke Crne Gore, kreiranim za potrebe pojedinačnih finansijskih izvještaja Banke. Potrebne informacije o adekvatnosti kapitala dostavljaju se Centralnoj banci Crne Gore na tromjesečnoj osnovi. U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21; u daljem tekstu: Zakon), kreditna institucija u obavezi je da u svakom trenutku ispunjava sljedeće kapitalne zahtjeve:

- 1) koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%;
- 2) koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- 3) koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Dodatno, u skladu sa članom 165 Zakona, Banka kao ostala sistemski važna kreditna institucija je dužna da održava i zahtjev za kombinovani bafer koji je najmanje jednak zbiru sljedećih bafera:

- 1) bafera za očuvanje kapitala;
- 2) kontradikličkog bafera, i
- 3) bafera za ostalu sistemski važnu kreditnu instituciju ili bafera za strukturni sistemski rizik, zavisno od toga koji je veći.

Na dan 31. decembra 2023. godine, zahtjev za kombinovani bafer za Banku iznosio je 2,75% (31. decembra 2022: 2,13%).

Na dan 31. decembra 2023. godine koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala iznosio je 17,43% (31. decembar 2022: 18,36%).

Regulatorni kapital kreditne institucije predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala kreditne institucije.

Osnovni kapital kreditne institucije predstavlja zbir stavki:

- redovnog osnovnog kapitala (CET1) i
- dodatnog osnovnog kapitala (AT1),

nakon izvršenih regulatornih usklađivanja i umanjenja za odbitne stavke.

Dopunski kapital (T2) kreditne institucije predstavlja zbir instrumenata kapitala i drugih stavki dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke. Regulatorni kapital kreditne institucije ni u jednom trenutku ne smije da bude manji od iznosa minimalnog inicijalnog kapitala koji je zahtijevan u vrijeme izdavanja dozvole za rad kreditne institucije. Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija bliže su određeni elementi redovnog osnovnog, dodatnog osnovnog i dopunskog kapitala, kao i odbitne stavke od osnovnog i dopunskog kapitala.

Stavke redovnog osnovnog kapitala definisane su članom 5 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, a odbitne stavke redovnog osnovnog kapitala članom 18 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

Stavke dodatnog osnovnog kapitala definisane su članom 41 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, a odbitne stavke dodatnog osnovnog kapitala članom 48 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

Stavke dopunskog kapitala definisane su članom 54 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, a odbici od stavki dopunskog kapitala članom 58 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika.

Iznos Regulatornog kapitala mora uvijek biti jednak ili veći od:

- minimalnog novčanog dijela osnovnog kapitala u iznosu od EUR 7,5 miliona, kao što propisuje Zakon o kreditnim institucijama;
- ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.6. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Koeficijent adekvatnosti kapitala

	31.12.2023.	31.12.2022.
Regulatorni kapital		
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	33.794	33.794
- <i>plaćeni instrumenti kapitala</i>	26.648	26.648
- <i>emisiona premija (premija na akcije)</i>	7.146	7.146
Neraspoređena (zadržana) dobit	44.332	31.846
- <i>neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina</i>	36.349	27.197
- <i>priznata dobit ili gubitak (tekuće godine)</i>	7.983	4.649
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat)	(1.591)	(3.185)
- <i>dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9</i>	(1.588)	(3.158)
- <i>ostali dobici ili gubici uključeni u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa MRS 1</i>	(3)	(28)
Ostale rezerve	11.108	11.108
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	(27)	2.358
- <i>usklađivanja vrednovanja izračnata prema jednostavnom pristupu</i>	(27)	(26)
- <i>ostala prudencijalna usklađivanja</i>	-	2.383
Ostala nematerijalna imovina	(1.845)	(1.909)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (jer su nastale prije početka primjene ove odluke)	-	-
Ostali elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala	-	731
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	85.771	74.743
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	85.771	74.743
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dopunski kapital	1.789	2.269
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	1.789	2.269
REGULATORNI KAPITAL	87.560	77.011
Aktiva opterećena rizikom		
Iznosi rizikom ponderisanoj izloženosti kreditnom riziku, kreditnom riziku druge ugovorne strane i slobodne isporuke	401.573	369.967
Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku	55.044	48.859
Ostali iznosi izloženosti	-	731
Ukupan iznos izloženosti riziku	456.617	419.556
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET 1)	18,78%	17,81%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1)	18,79%	17,81%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR)	19,18%	18,36%

Upravljanje kapitalom i adekvatnost kapitala NLB Banke su regulisani zakonskim propisima i internim aktima - Politikom upravljanja kapitalom, Planom kapitala i strateškim planom kapitala i Strategijom upravljanja rizicima. Politika upravljanja kapitalom NLB Banke ima za cilj kvalitetnu realizaciju dugoročnih strateških ciljeva kao i strateških planova koji u osnovi imaju pomenute ciljeve, tačnije Budžet i finansijske projekcije Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. POSLOVANJA PO SEGMENTIMA

Segmenti poslovanja su komponente koje se bave poslovnom aktivnošću, ostvaruju prihode ili rashode, odnosno ostvaruju poslovne rezultate. Banka definiše sljedeće segmente:

- Corporate, koji obuhvata poslovanje sa preduzećima i segmentom države (vlada, opštine, fondovi);
- Retail, koji obuhvata poslovanje sa fizičkim licima;
- Finansijsko tržište, koji obuhvata investiciono bankarstvo, međubankarske odnose, poslovanje sa međunarodnim finansijskim institucijama;
- Segment Ostalo predstavlja ostale usluge i aktivnosti Banke od kojih nijedna ne predstavlja poseban segment poslovanja za svrhe izvještavanja, niti ima opšti značaj (iznosi se dominantno odnose na stečenu aktivu, prodaju i dodatno obezvrjeđenje).

Osnov za izradu iskaza o finansijskom položaju i bilansu uspjeha definisanih segmenata je:

- Primjena sistema transfernih cijena, kojim se vrši preraspodjela dohodovnog efekta na pojedinačne djelove (OJ, segmente);
- Postupak alokacije troškova, kojim se indirektni troškovi (režijski troškovi), odnosno troškovi uslužnih sektora, razvrstavaju na definisane (profitne) segmente.

Budući da se svi poslovni segmenti Banke bave finansijskim poslovanjem, tj. najveći dio prihoda ostvaruju po osnovu kamate, analiza se oslanja, prije svega, na neto prihod od kamate, kako bi se ocijenio rezultat poslovanja datog segmenta. Prihod od eksternih strana odmjerava se na način koji odgovara onom u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

Transakcije između poslovnih segmenata vrše se po transfernim cijenama, koje odražavaju tržišne uslove, što za posljedicu ima objelodanjivanje prenosa troškova finansiranja pod stavkom „Neto prihod od kamata ostvaren u transakcijama između segmenata“. Ne postoje druge materijalno značajne stavke prihoda, odnosno rashoda, po osnovu transakcija između segmenata poslovanja.

Informacije o svakom segmentu zasnivaju se na internim izvještajima o dobiti ili gubitku segmenta, aktivni i osnovnim pokazateljima poslovanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. POSLOVANJA PO SEGMENTIMA (nastavak)

Informacije o izvještajnim segmentima za godinu završenu na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine su kao što slijedi:

	2023.				
	Corporate	Retail	Finansijska tržišta	Ostalo	Ukupno
Ukupni neto prihod	13.124	28.684	9.793	(1.830)	49.771
Neto prihodi od eksternih klijenata	15.550	29.666	6.385	(1.830)	49.771
Prihod po osnovu transakcija između segmenata	(2.426)	(982)	3.408	-	-
Ukupno neto prihod od kamata	7.285	24.781	8.492	(91)	40.467
Neto prihod od kamata od eksternih klijenata	9.711	25.763	5.084	(91)	40.467
Neto prihod od kamata ostvaren u transakcijama između segmenata	(2.426)	(982)	3.408	-	-
Administrativni troškovi	(6.619)	(10.870)	(935)	-	(18.424)
Amortizacija	(616)	(1.648)	(49)	-	(2.313)
Rezultat prije obezvređenja i rezervisanja	5.889	16.166	8.809	(1.830)	29.034
Obezvređenje i rezervisanja	1.775	(90)	81	1.256	3.022
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	1.775	(90)	81	(118)	1.648
Troškovi rezervisanja	-	-	-	1.374	1.374
Dobit prije oporezivanja	7.664	16.076	8.890	(574)	32.056
Trošak poreza iz dobiti	-	-	-	(5.446)	(5.446)
Neto dobit za godinu	7.664	16.076	8.890	(6.020)	26.610
Sredstva izvještajnog segmenta	190.870	392.381	353.987	34.777	972.015
Obaveze izvještajnog segmenta	343.913	454.104	23.713	28.668	850.398
Povećanje dugoročnih sredstava	-	246	-	7.297	7.543

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. POSLOVANJA PO SEGMENTIMA (nastavak)

					2022.
	Corporate	Retail	Finansijska tržišta	Ostalo	Ukupno
Ukupni neto prihod	11.380	20.620	6.944	(831)	38.113
Neto prihodi od eksternih klijenata	12.461	23.728	2.755	(831)	38.113
Prihod po osnovu transakcija između segmenata	(1.081)	(3.108)	4.189	-	-
Ukupno neto prihod od kamata	6.534	17.563	5.749	(81)	29.765
Neto prihod od kamata od eksternih klijenata	7.615	20.671	1.560	(81)	29.765
Neto prihod od kamata ostvaren u transakcijama između segmenata	(1.081)	(3.108)	4.189	-	-
Administrativni troškovi	(6.606)	(10.965)	(952)	-	(18.523)
Amortizacija	(629)	(1.681)	(50)	-	(2.360)
Rezultat prije obezvređenja i rezervisanja	4.145	7.974	5.942	(831)	17.230
Obezvređenje i rezervisanja	76	1.428	181	(868)	817
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	76	1.428	181	(540)	1.145
Troškovi rezervisanja	-	-	-	(328)	(328)
Dobit prije oporezivanja	4.221	9.402	6.123	(1.699)	18.047
Trošak poreza iz dobiti	-	-	-	(2.550)	(2.550)
Neto dobit za godinu	4.221	9.402	6.123	(4.249)	15.497
Sredstva izvještajnog segmenta	175.244	355.737	295.423	25.697	852.101
Obaveze izvještajnog segmenta	271.814	421.059	27.003	24.006	743.882
Povećanje dugoročnih sredstava	-	382	-	1.130	1.512

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE PO KATEGORIJAMA

Knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava i obaveza, po kategorijama, prikazane su u tabelama koje slijede:

	31.12.2023.	31.12.2022.
	Knjigovodstvena vrijednosti	Knjigovodstvena vrijednosti
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124.679	128.903
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	583.251	530.981
Hartije od vrijednosti	128.385	56.220
Ostala finansijska potraživanja	3.884	1.407
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		
Hartije od vrijednosti	26.745	25.475
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	98	-
Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	2.307	-
Ukupno finansijska sredstva	943.526	827.811
Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti banaka i centralnih banaka	974	1.170
Depoziti klijenata	798.018	692.873
Pozajmljena sredstva od banaka i centralnih banaka	7.600	9.436
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	15.138	16.397
Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	557	291
Subordinisani dug	2.438	2.438
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	2.340	-
Ostale obaveze	12.125	12.172
Ukupno finansijske obaveze	839.190	734.777

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

7. NETO PRIHODI OD KAMATA

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
<i>Prihodi od kamata i slični prihodi</i>		
<i>Prihodi od kamata koristeći efektivni kamatni metod</i>		
Kredit i pozajmice komitentima koji se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	35.484	28.696
Kredit i plasmani bankama koji se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	2.421	184
Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	1.030	1.234
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	2.097	682
Ukupno	41.032	30.796
<i>Prihodi od kamata ne koristeći efektivni kamatni metod</i>		
Derivati - instrumenti zaštite od rizika	208	-
Ukupno	208	-
<i>Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi</i>	41.240	30.796
<i>Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane</i>		
Privredna društva	185	260
Fizička lica	17	31
Ukupno prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	202	291
Ukupno prihodi od kamata	41.442	31.087
<i>Rashodi od kamata i slični rashodi</i>		
Negativna kamatna stopa	(33)	(180)
Depoziti klijenata	(421)	(701)
Obaveze po kreditima klijenata koji nisu banke	(57)	(72)
Obaveze po kreditima banaka	(203)	(161)
Subordinisani dug (napomena 38)	(146)	(146)
Poslovi lizinga (napomena 37)	(62)	(40)
Derivati - instrumenti zaštite od rizika	(25)	-
Rashodi kamata po osnovu obaveza za primanja zaposlenih (napomena 34.b)	(28)	(22)
Ukupno rashodi od kamata	(975)	(1.322)
NETO PRIHODI OD KAMATA	40.467	29.765

Stavka „Negativna kamatna stopa“ uključuje kamate po depozitima banaka i centralnih banaka u iznosu od EUR 33 hiljada (2022: EUR 161 hiljade). Nije bilo kamate od hartija od vrijednosti sa negativnim prinosom zbog kupovine sa premijumom (u 2022: EUR 19 hiljada).

Rashodi od kamata su dobijeni koristeći metod efektivne kamatne stope, osim kamata po osnovu obaveza za primanja zaposlenih, koji se ne dobijaju koristeći efektivni kamatni metod, nego u skladu sa MRS 19; i kamata po instrumentima zaštite od rizika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

8. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Neto prihod od naknada i provizija

	2023.	2022.
Prihod od naknada i provizija		
Platni promet	5.960	5.412
Kartično i bankomatsko poslovanje	12.583	9.620
Vođenje računa komitenata	2.638	2.458
Naknade po izdatim garancijama i akreditivima	654	637
Ostale naknade	680	150
Ukupno	22.515	18.277
Rashodi od naknada i provizija		
Platni promet	(807)	(803)
Kartično i bankomatsko poslovanje	(9.602)	(6.588)
Osiguranje depozita	(3.942)	(4.000)
Sanacioni fond	(180)	(161)
Osiguranje korisnika računa i kredita	(624)	(633)
Druge usluge	(864)	(532)
Ukupno	(16.019)	(12.717)
Neto prihodi od provizija i naknada	6.496	5.560

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

8. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (nastavak)

b) Analiza prihoda i rashoda od naknada i provizija po segmentima

	2023.			
	Retail	Corporate	Finansijska tržišta	Ostalo
Prihodi od naknada i provizija				
<i>Prihodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>				
<i>Kartično i bankomatsko poslovanje</i>	5.394	7.884	-	(695)
<i>Vođenje računa komitenata</i>	2.430	208	-	-
<i>Prihod od ostalih naknada i provizija</i>	-	-	590	90
<i>Platni promet</i>	1.788	4.172	-	-
Ukupan prihod od naknada i provizija iz ugovora sa klijentima	9.612	12.264	590	(605)
<i>Naknade po izdatim garancijama i akreditivima</i>	6	648	-	-
Ukupno	9.618	12.912	590	(605)
Rashodi od naknada i provizija				
<i>Rashodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>				
<i>Kartično i bankomatsko poslovanje</i>	(1.769)	(5.899)	-	(1.934)
<i>Vođenje računa</i>	(208)	(265)	-	-
<i>Rashod od ostalih naknada i provizija</i>	(3.863)	(289)	(334)	-
<i>Platni promet</i>	(226)	(581)	(27)	-
<i>Osiguranje korisnika računa i kredita</i>	(624)	-	-	-
Ukupan rashod od naknada i provizija iz ugovora sa klijentima	(6.690)	(7.034)	(361)	(1.934)
<i>Naknade po garancijama</i>	-	-	-	-
Ukupno	(6.690)	(7.034)	(361)	(1.934)
Neto prihodi od naknada i provizija	2.928	5.878	229	(2.539)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

8. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (nastavak)

b) Analiza prihoda i rashoda od naknada i provizija po segmentima (nastavak)

	2022.			
	Retail	Corporate	Finansijska tržišta	Ostalo
Prihodi od naknada i provizija				
<i>Prihodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>				
<i>Kartično i bankomatsko poslovanje</i>	4.836	5.180	-	(396)
<i>Vođenje računa komitenata</i>	2.267	191	-	-
<i>Prihod od ostalih naknada i provizija</i>	-	-	33	117
<i>Platni promet</i>	1.683	3.729	-	-
Ukupan prihod od naknada i provizija iz ugovora sa klijentima	8.786	9.100	33	(279)
<i>Naknade po izdatim garancijama i akreditivima</i>	8	629	-	-
Ukupno	8.794	9.729	33	(279)
Rashodi od naknada i provizija				
<i>Rashodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>				
<i>Kartično i bankomatsko poslovanje</i>	(1.424)	(3.937)	-	(1.227)
<i>Vođenje računa</i>	(195)	(248)	-	-
<i>Rashod od ostalih naknada i provizija</i>	(3.893)	(291)	(68)	-
<i>Platni promet</i>	(218)	(518)	(89)	-
<i>Osiguranje korisnika računa i kredita</i>	(609)	-	-	-
Ukupan rashod od naknada i provizija iz ugovora sa klijentima	(6.339)	(4.994)	(157)	(1.227)
<i>Naknade po garancijama</i>	-	-	-	-
Ukupno	(6.339)	(4.994)	(157)	(1.227)
Neto prihodi od naknada i provizija	2.455	4.735	(124)	(1.506)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

9. NETO DOBITAK/GUBITAK PO OSNOVU FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE DRŽE RADI TRGOVANJA

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Dobitak/gubitak od kupovine i prodaje stranih valuta	1.111	1.311
Ukupno	<u>1.111</u>	<u>1.311</u>

10. NETO DOBITAK/GUBITAK OD FINANSIJSKIH INSTRUMENATA ISKAZANIH PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA, A KOJI SE NE DRŽE RADI TRGOVANJA

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
<i>Finansijske obaveze iskazane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (napomena 33)</i>	(78)	24
Ukupno	<u>(78)</u>	<u>24</u>

11. PROMJENA FER VRIJEDNOSTI U RAČUNOVODSTVU ZAŠTITE OD RIZIKA

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Dobici od vrednovanja šticeenje stavke u računovodstvu zaštite od rizika	2.307	-
Gubici od vrednovanja swapa kamatne stope u računovodstvu zaštite od rizika	(2.341)	-
Ukupno	<u>(34)</u>	<u>-</u>

12. NETO GUBICI / DOBICI OD KURSNIH RAZLIKA

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Pozitivne kursne razlike	76.531	57.821
Negativne kursne razlike	(76.573)	(57.821)
Ukupno	<u>(42)</u>	<u>-</u>

13. NETO DOBITAK/GUBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA OSTALE IMOVINE

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Gubici od prestanka priznavanja nematerijalne imovine	-	(49)
Gubici od prestanka priznavanja materijalne imovine	(12)	-
Dobitak od otuđenja materijalne imovine	254	36
Gubici od prodaje investicionih nekretnina (<i>napomena 27</i>)	-	(81)
Dobitak od otuđenja imovine namijenjene za prodaju (<i>napomena 30</i>)	108	-
Dobici od prodaje imovine stečene po osnovu naplate potraživanja (<i>napomena 31</i>)	432	605
Ukupno	<u>782</u>	<u>511</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

14. OSTALI PRIHODI

	2023.	2022.
Prihodi od zakupnine	183	201
Agentske usluge za osiguranje	508	427
Transport novca	175	101
Prihod od usluga trećim licima	113	85
Efekat svođenja investicionih nekretnina na fer vrijednosti <i>(napomena 27)</i>	11	117
Ostali prihodi	196	100
Ukupno	1.186	1.031

15. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	2023.	2022.
Bruto plate	(8.419)	(8.820)
Doprinosi za penzijsko osiguranje-	(489)	(613)
Doprinosi za socijalno osiguranje	(59)	(221)
Ostali doprinosi zavisni od plata	(180)	(212)
Ostali troškovi zaposlenih po ugovoru o radu	(1.313)	(945)
Ostali troškovi zaposlenih	(421)	(376)
Troškovi rezervisanja za otpremnine i druge naknade zaposlenima <i>(napomena 34 b)</i>	65	(85)
Ukupno	(10.816)	(11.272)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

16. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	2023.	2022.
Nematerijalna ulaganja (napomena 29)	(441)	(373)
Nekretnine, postrojenja i oprema (napomena 28 b)	(1.139)	(1.158)
Imovina s pravom korišćenja (napomena 28 c)	(733)	(829)
Ukupno	(2.313)	(2.360)

Amortizacija imovine s pravom korišćenja u skladu sa MSFI 16 se odnosi na amortizaciju nekretnina uzetih u zakup (EUR 429 hiljada, 2022. godine: EUR 575 hiljada), amortizaciju POS terminala uzetih u zakup (EUR 267 hiljada, 2022: EUR 248 hiljada) i amortizaciju računarske opreme uzete u zakup (EUR 37 hiljada, 2022. godine nije bilo troška po ovom osnovu). U 2022. amortizacija vozila uzetih u zakup iznosila je EUR 6 hiljada, dok u 2023. godini nije bilo troška po tom osnovu.

17. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	2023.	2022.
Troškovi materijala	(178)	(223)
Troškovi električne energije i goriva	(188)	(213)
Troškovi održavanja imovine	(817)	(714)
Troškovi marketinga	(777)	(815)
Troškovi osiguranja	(754)	(967)
Troškovi zakupa	(922)	(482)
Ostale usluge	(1.098)	(1.133)
Troškovi Covid – 19	(1)	(28)
Usluge savjetovanja, računovodstvene i revizorske usluge	(1.312)	(1.674)
Troškovi poreza na zakup imovine	(168)	(266)
Ostali troškovi	(1.393)	(736)
Ukupno	(7.608)	(7.251)

U okviru pozicije „Troškovi zakupa“ prikazani su troškovi po osnovu zakupa „male vrijednosti“ u iznosu od EUR 73 hiljada (odnose se na bankomate i reklamne panoe; 2022. godina: EUR 55 hiljada) i troškovi kratkoročnih zakupa u iznosu od EUR 354 hiljada (zakup nekretnina; 2022. godina: 137 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

18. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

	2023.	2022.
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka (<i>napomena 23. a</i>)	-	(1)
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti (<i>napomena 24.5.</i>)	-	(5)
Kredit i potraživanja od ostalih klijenata po amortizovanoj vrijednosti (<i>napomena 24.5.</i>)*-	2.066	1.312
Dužničke hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti (<i>napomena 24.5.</i>)	67	(22)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti (<i>napomena 24.5.</i>)	24	(77)
Dužničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (<i>napomena 25. f</i>)	11	203
Rezervisanje za preuzete i potencijalne obaveze (<i>napomena 34. a</i>)	(382)	191
Ostala finansijska sredstva (<i>napomena 31. b</i>)	68	18
Obezvrjeđenje finansijskih sredstava	1.854	1.619
Obezvrjeđenje imovine stečene po osnovu naplate potraživanja (<i>napomena 31.a</i>)	(220)	(484)
Obezvrjeđenje plemenitih metala	14	10
Ukupno obezvrjeđenje	1.648	1.145

19. TROŠKOVI REZERVISANJA

	2023.	2022.
Trošak rezervisanja za sudske sporove (<i>napomena 34. b</i>)	1.374	(328)
Ukupno	1.374	(328)

20. OSTALI RASHODI

	2023.	2022.
Porezi	(15)	(18)
Takse	(2)	(1)
Ostalo	(100)	(70)
Ukupno	(117)	(89)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***21. POREZ NA DOBIT**

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Tekući poreski rashod	(5.501)	(2.419)
Odloženi poreski prihod	<u>55</u>	<u>(131)</u>
	<u>(5.446)</u>	<u>(2.550)</u>

Osnovicu za obračun tekućeg poreza čini poslovna dobit, usklađena sa poreskim bilansom, u iznosu od EUR 32.056 hiljada (2022: 17.799 hiljada).

Dobit se oporezuje primjenom progresivnih stopa; i to za iznos oporezive dobiti do EUR 100.000,00 stope od 9%; iznos od EUR 100.000,00 do 1.500.000,00 stope od 12%, i na iznos oporezive dobiti preko 1.500.000,00 EUR stope od 15% (2022: za iznos oporezive dobiti do EUR 100.000,00 stope od 9%; iznos od EUR 100.000,00 do 1.500.000,00 stope od 12%, i na iznos oporezive dobiti preko 1.500.000,00 EUR stope od 15%).

Odloženi poreski prihod u iznosu od EUR 56 hiljada je nastao po osnovu odloženog poreskog sredstva na privremenu razliku u oporezivim rashodima i povećanja odložene poreske obaveze na privremenu razliku računovodstvene i poreske vrijednosti materijalnih i nematerijalnih ulaganja. Pri obračunu je korišćena stopa poreza na dobit za koju se očekuje da će se primjenjivati u periodu kada se sredstvo bude realizovalo ili obaveza bude izmirena, od 14,83% (2022: 14,76%).

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim iskazima i poreza na dobit po poreskom bilansu je prikazano u sljedećoj tabeli:

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	32.056	18.047
Poreska stopa (efektivna stopa 14,83%) (2022: 14,73%)	4.758	2.659
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaje u poreske svrhe	707	95
Odložena poreska obaveza po osnovu privremene razlike u oporezivim rashodima	227	207
Odložena poreska obaveza po osnovu privremene razlike računovodstvene i poreske vrijednosti materijalnih i nematerijalnih ulaganja	(75)	(70)
Odložena poreska obaveza po osnovu isplaćenih troškova iz 2021. i 2022. godine	(115)	(268)
Korekcija poreske obaveze iz prehodne godine	<u>11</u>	<u>(158)</u>
Poreska obaveza u poreskom bilansu	<u>5.513</u>	<u>2.465</u>
Poreska obaveza	<u>5.513</u>	<u>2.465</u>

U skladu sa poreskom regulativom, u roku od pet godina od kraja godine za koju je utvrđena poreska obaveza, poreski organi mogu utvrditi dodatne obaveze po osnovu poreza na dobit. Rukovodstvo nije upoznato sa okolnostima koje mogu prouzrokovati eventualne obaveze po tom osnovu. Posljednji period koji je bio predmet inspeksijskog nadzora od strane Uprave prihoda i carina je 2012. godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

22. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Neto dobit (u 000 EUR)	26.610	15.497
Ponderisani prosječni broj običnih akcija u opticaju (<i>napomena 39</i>)	<u>15.347.266</u>	<u>15.347.266</u>
Zarada po akciji/(EUR)	<u>1,734</u>	<u>1,010</u>

Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije za kupovinu akcija na dan bilansa stanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

23. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Gotovina u blagajni	44.482	46.523
Gotovina u bankomatima	4.174	4.375
Stanje na računima kod Centralne banke, bez obavezne rezerve	32.449	40.471
Ukupno	81.105	91.369
Obavezna rezerva kod Centralne banke	43.584	37.543
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka, bruto	124.689	128.912
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava (napomena 23. a)	(10)	(9)
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka, neto	124.679	128.903

Centralna banka Crne Gore propisuje obavezu kreditnim institucijama da, shodno članu 18 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“ br. 40/10, 46/10, 06/13 i 70/17), a na osnovu odredaba Odluke o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ br. 19/22) obračunavaju, izdvajaju i održavaju obaveznu rezervu primjenom stope od 5,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do 365 dana, odnosno do 366 dana i stope od 4,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana. Na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja u roku kraćem od 365 dana, odnosno 366 dana primjenjuje se stopa od 5,5%. Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti po viđenju i oročeni depoziti, osim depozita centralnih banaka.

Kreditne institucije obračunavaju osnovicu u obračunskom periodu koji označava mjesečni period, od prvog do posljednjeg kalendarskog dana u mjesecu, a izdvajanje, odnosno povlačenje sredstava obavezne rezerve, izvršavaju treće srijede u mjesecu na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne mogu je izdvajati i držati u drugom obliku. Period održavanja označava mjesečni period počev od treće srijede u mjesecu do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Na 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća kreditnim institucijama mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od €STR (eurska kratkoročna kamatna stopa) umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Banke mogu da koriste beskamatno do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti, ako korišćeni iznos vrate istog dana.

Izdvojena obavezna rezerva na dan 31. decembar 2023. godine iznosi EUR 43.584 hiljada (31. decembra 2022. godine: EUR 37.543 hiljada).

Gotovina i gotovinski ekvivalenti:

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Stanje na računima kod Centralne banke i gotovina	81.105	91.369
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	43.584	37.543
Kredit i potraživanja od banaka sa originalnim dospijanjem do tri mjeseca (napomena 24.1)	74.189	84.837
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	198.878	213.749

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

23. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

a) Promjena na računima ispravke vrijednosti novčanih sredstava i računa depozita kod centralnih banaka:

	Stanje 1. januara 2023. godine	Povećanje/ smanjenje	Kursne razlike	Stanje 31. decembra 2023. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(9)	-	(1)	(10)
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	(9)	-	(1)	(10)

	Stanje 1. januara 2022. godine	Povećanje/ smanjenje	Promjena parametara rizik	Stanje 31. decembra 2022. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(8)	(2)	1	(9)
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	(8)	(2)	1	(9)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

Pregled po tipu finansijskog sredstva	31.12.2023.	31.12.2022.
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	84.825
Kredit i potraživanja od klijenata	583.251	530.981
Hartije od vrijednosti	128.385	56.220
Ostala finansijska sredstva	3.884	1.407
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	789.697	673.433

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.1. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Redovni devizni računi kod inostranih banaka	74.189	84.837
Ispravka vrijednosti (<i>napomena 24.5.</i>)	(12)	(12)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	74.177	84.825

Većina sredstava na računima kod inostranih banaka je na dan 31. decembra 2023. godine deponovana kod Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, Intesa Sanpaolo Milano, Unicredit Bank Austria AG Vienna i Deutsche Bank AG Frankfurt.

Sredstva u EUR valuti oročavana su preko noći (overnight) po kamatnoj stopi koja se kretala u intervalu od 190 b.p. do 390 b.p. kod Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, od 185 b.p. do 385 b.p., kod UniCredit Bank Austria AG Vienna, 200 b.p. kod RBI Austria, AG Vienna i od 189 b.p. do 339 b.p. kod Intesa Sanpaolo Milano.

U drugoj polovini godine, kod banke Intesa Sanpaolo Milano sredstva su oročavana na rok i do 7 dana, po kamatnoj stopi intervala od 364 b.p. do 389 b.p.

Sredstva u USD valuti oročavana su preko noći (overnight) tokom cijele godine po kamatnoj stopi u intervalu od 385 b.p. do 530 b.p. kod Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana.

24.2. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Kreditni državi	30.063	20.775
Kreditni finansijskim organizacijama	4.678	1.000
<i>Fizička lica</i>		
Kreditna linija	4.847	3.290
Kreditne kartice	4.239	3.905
Stambeni krediti	184.717	172.529
Potrošački krediti	204.094	181.329
Ostali krediti fizičkim licima	60	71
Kreditni fizičkim licima	397.957	361.124
<i>Pravna lica</i>		
Kartice	278	301
Kreditni velikim preduzećima	19.216	30.343
Kreditni malim i srednjim preduzećima	147.570	135.781
Kreditni pravnim licima	167.064	166.425
 Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	 599.762	 549.324
Ispravka vrijednosti (<i>napomena 24.5.</i>)	(16.511)	(18.343)
Ukupno	583.251	530.981

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.2. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Prosječna ponderisana kamatna stopa (u nastavku: PPKS) na kredite pravnim licima u 2023. godini je iznosila 5,01% (mjesečne PPKS su se kretale u intervalu od 4,19% do 5,54%). Veća PPKS je ostvarena u dijelu kreditiranja malih i srednjih preduzeća (5,8%), dok je PPKS u segmentu kreditiranja velikih preduzeća iznosila 4,6%.

U dijelu kreditiranja fizičkih lica, ostvarena je PPKS od 6,85% (mjesečne PPKS su se kretale u intervalu od 6,24% do 7,03%). Stambeni krediti su odobravani po PPKS od 5,14%, dok je PPKS za ostale tipove kredita građanima iznosila 7,45%.

a) Promjene na poziciji krediti i potraživanja od klijenata

Stanje na dan 1. januara 2022. godine	510.273
Neto realizacija kredita/ otplate	60.654
Prenos na stečenu aktivu	-
Otpis	(1.598)
Prodaja potraživanja	(19.877)
Ostalo (kursne razlike, vremenska razgraničenja)	(128)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	549.324
Neto realizacija kredita/prijevremene otplate	66.434
Prenos na stečenu aktivu	-
Otpis	(424)
Prodaja potraživanja	(15.633)
Ostalo (kursne razlike, vremenska razgraničenja)	61
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	599.762

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.3. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

Struktura po vrsti finansijskog sredstva

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
<i>Dužničke hartije od vrijednosti</i>		
- državne obveznice (BONDS)	72.713	34.278
- državni zapisi (T BILLS)	55.992	22.329
Ukupno /bruto	128.705	56.607
<i>Ispravka vrijednosti (napomena 24.5)</i>	<u>(320)</u>	<u>(387)</u>
Ukupno /neto	<u>128.385</u>	<u>56.220</u>

a) Dužničke hartije od vrijednosti

Sljedeća tabela prikazuje fer vrijednost na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine dužničkih hartija od vrijednosti koje su klasifikovane u kategoriju finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti.

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Fer vrijednost na dan 31. decembra - Bonds	71.664	31.500
Fer vrijednost na dan 31. decembra - T Bills	56.007	22.274
Ukupno	127.671	53.774

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.3. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

a) Dužničke hartije od vrijednosti (nastavak)

Detalji i knjigovodstvena vrijednost investicija u hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine su dati u sledećim tabelama:

31.12.2023.	Datum kupovine	Datum dospijeća	Stopa prinosa	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont /premijum	Razgraničena kamata	Naknada za učešće na aukciji	Ispravka vrijednosti	Knjigovodstvena vrijednost
Euro obveznice Crne Gore	od 2. marta 2021. do 13. juna 2022. godine	Od 23. aprila 2024. do 3. oktobra 2029. godine	od 2,51 do 7,17	34.999	(1.004)	449	16	(297)	34.163
Državni zapisi Sjedinjenih Američkih Država	19. decembar 2023. godine	3. oktobar 2024. godine	4,86	9.050	(324)	-	-	(2)	8.724
Državni zapisi Francuske	29. novembar 2023. godine	2. oktobar 2024. godine	3,57	8.000	(213)	-	-	(5)	7.782
Državni zapisi Finske	10. oktobar 2023.	13. februar 2024. godine	3,64	8.000	(35)	-	-	(1)	7.964
Državni zapisi Njemačke	19. decembar 2023.	20. novembar 2024. godine	3,17	12.000	(334)	-	-	(3)	11.663
Državni zapisi Belgije	15. septembar 2023.	11. januar 2024. godine	3,64	8.000	(9)	-	-	(1)	7.990
Državni zapisi Holandije	29. novembar 2023.	29. april 2024. godine	3,63	12.000	(143)	-	-	(1)	11.856
Državne obveznice Austrije	15. septembar 2023.	25. januar 2024. godine	3,7	8.000	(20)	-	-	(1)	7.979
Državne obveznice Irske	29. novembar 2023.	18. mart 2024. godine	3,38	6.000	(1)	160	-	(1)	6.158
EU Supranational obveznice	19. decembar 2023.	4. april 2024. godine	3,37	19.000	(75)	264	-	(1)	19.188
Državne obveznice Slovačka	29. novembar 2023.	17. jun 2024. godine	3,28	5.000	(75)	-	-	(7)	4.918
			Ukupno	130.049	(2.233)	873	16	(320)	128.385

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.3. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

a) Dužničke hartije od vrijednosti (nastavak)

31.12.2022.	Datum kupovine	Datum dospijeća	Stopa prinosa	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont /premijum	Razgraničena kamata	Naknada za učešće na aukciji	Ispravka vrijednosti	Knjigovodstvena vrijednost
Euro obveznice Crne Gore	od 4. marta 2021. do 20. juna 2022. godine	Od 23. aprila 2024. do 3. oktobra 2029. godine	od 2,51 do 7,17	34.999	(1.191)	449	21	(385)	33.893
Državni zapisi Njemačke	10. oktobra 2022. godine	23. mart 2023. godine	0,95	10.000	(21)	-	-	(1)	9.978
Državni zapisi Francuske	10. oktobra 2022. godine	22. mart 2023. godine	1,09	5.000	(12)	-	-	(1)	4.987
Državni zapisi Sjedinjene Američke Države	8. decembra 2022. godine	1. juna 2023. godine	4,55	7.500	(138)	-	-	-	7.362
			Ukupno	57.499	(1.362)	449	21	(387)	56.220

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.3. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

b) Promjene bruto vrijednosti hartija od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti

Stanje na dan 1. januara 2022. godine	65.931
Neto promjena potraživanja od kamate, diskonta i premijuma	196
Prodaja, dospijeće	(42.653)
Kupovina	33.052
Kursne razlike	81
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	56.607
Neto promjena potraživanja od kamate, diskonta i premijuma	1.045
Prodaja, dospijeće	(63.758)
Kupovina	134.991
Kursne razlike	(180)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	128.705

24.4. OSTALA FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31.12.2023.	31.12.2022.
Garantni depozit za kartičarsko poslovanje - VISA	1.391	1.441
Garantni depozit za derivate koji se koriste u računovodstvu zaštite od rizika	2.523	-
Potraživanja po sudskom postupku za naknadu štete	273	273
Ostala potraživanja	40	62
Ostala finansijska sredstva/ bruto	4.227	1.776
Ispravka vrijednosti (napomena 24.5)	(343)	(369)
Ostala finansijska sredstva/ neto	3.884	1.407

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.5. PROMJENE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI FINANSIJSKIH SREDSTAVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

31.12.2023.

	Stanje 1. januara 2023. godine	Transfer	Povećanje/ smanjenje	Otpisi	Promjena parametara rizik	Kursne razlike i ostale promjene	Kamata obračunata na obezvrijeđene plasmane	Stanje 31.12. 2023. godine	Naplata potraživanja s vanbilansa
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(3.814)	(474)	(574)	-	443	2	-	(4.417)	-
Kredit i potraživanja od banaka	(12)	-	-	-	-	-	-	(12)	-
Kredit fizičkim licima	(1.082)	(473)	104	-	(18)	-	-	(1.469)	-
Kredit pravnim licima	(2.237)	(1)	(776)	-	468	-	-	(2.546)	-
Ostala finansijska sredstva	(96)	-	9	-	15	2	-	(70)	-
Dužničke hartije od vrijednosti	(387)	-	89	-	(22)	-	-	(320)	-
Stage 2 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	(2.151)	(162)	957	-	(37)	-	1	(1.392)	-
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredit fizičkim licima	(589)	303	(226)	-	(55)	-	-	(567)	-
Kredit pravnim licima	(1.562)	(465)	1.183	-	18	-	1	(825)	-
Ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stage 3 - obezvrijeđeni finansijski instrumenti (očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja)	(13.087)	738	395	424	30	-	199	(11.301)	860
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredit fizičkim licima	(3.718)	170	(369)	362	(2)	-	17	(3,540)	501
Kredit pravnim licima	(9.096)	568	764	62	32	-	182	(7.488)	359
Ostala finansijska sredstva	(273)	-	-	-	-	-	-	(273)	-
Dužničke hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
POCI	(59)	(102)	83	-	-	-	2	(76)	-
Kredit pravnim licima	(59)	(102)	83	-	-	-	2	(76)	-
Ukupno	(19.111)	-	861	424	436	2	202	(17.186)	860

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

24.5. PROMJENE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI FINANSIJSKIH SREDSTAVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

31.12.2022.

	Stanje 1. januara 2022. godine	Transfer	Povećanje / smanjenje	Otpisi	Promjena parametara rizik	Kursne razlike i ostale promjene	Kamata obračunata na obezvrijeđene plasmane	Stanje 31.12. 2022. godine	Naplata potraživanja s vanbilansa
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(3.561)	(1.001)	667	-	83	(2)	-	(3.814)	-
Kredit i potraživanja od banaka	(7)	-	(5)	-	-	-	-	(12)	-
Kredit fizičkim licima	(1.239)	(995)	1.245	-	(93)	-	-	(1.082)	-
Kredit pravnim licima	(1.933)	(6)	(443)	-	145	-	-	(2.237)	-
Ostala finansijska sredstva	(19)	-	(68)	-	(9)	-	-	(96)	-
Dužničke hartije od vrijednosti	(363)	-	(62)	-	40	(2)	-	(387)	-
Stage 2 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	(3.040)	752	405	-	(269)	-	1	(2.151)	-
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredit fizičkim licima	(889)	207	157	-	(65)	-	1	(589)	-
Kredit pravnim licima	(2.151)	545	248	-	(204)	-	-	(1.562)	-
Ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stage 3 - obezvrijeđeni finansijski instrumenti (očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja)	(13.629)	294	(1.827)	1.605	182	-	288	(13.087)	1.827
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kredit fizičkim licima	(4.829)	788	(804)	931	165	-	31	(3.718)	741
Kredit pravnim licima	(8.527)	(494)	(1.023)	674	17	-	257	(9.096)	1.086
Ostala finansijska sredstva	(273)	-	-	-	-	-	-	(273)	-
Dužničke hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
POCI	(156)	(45)	140	-	-	-	2	(59)	-
Kredit pravnim licima	(156)	(45)	140	-	-	-	2	(59)	-
Ukupno	(20.386)	-	(615)	1.605	(4)	(2)	291	(19.111)	1.827

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

25. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ UKUPNI OSTALI REZULTAT

a) Struktura po vrsti finansijskog sredstva

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Dužničke hartije od vrijednosti	26.734	25.465
Državni zapisi	-	-
Državne obveznice	26.734	25.465
Vlasničke hartije od vrijednosti	11	10
Ukupno	26.745	25.475
<i>Ispravka vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti (napomena 25.f)</i>	(203)	(214)

b) Promjene na hartijama od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

Stanje na dan 1. januara 2022. godine	39.992
Kamata	(272)
Kursne razlike	1.607
Prodaja, dospijeće	(13.092)
Kupovina	-
Neto promjena fer vrijednosti	(2.690)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	25.475
Kamata	995
Kursne razlike	18
Prodaja, dospijeće	(120.616)
Kupovina	119.030
Neto promjena fer vrijednosti	1.843
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	26.745

c) Dužničke hartije od vrijednosti

Banka je, sa ciljem održavanja sekundarnih rezervi likvidnosti, na dan 31. decembra 2023. godine, imala investirana sredstva u Euro obveznice Crne Gore, u državne zapise sledećih država: Belgije, Austrije, Finske, Francuske, Holandije i Njemačke, u državne obveznice: Irske, Slovačke i Slovenije, kao i u obveznice Evropske Unije - Supranational, i državne zapise Sjedinjenih Američkih Država.

Po FITCH agenciji, Euro obveznice Crne Gore su neocijenjene, a holandski i austrijski zapisi nemaju rejting po ovoj agenciji. Belgijski, finski i francuski državni zapisi imaju rejting AA, njemački državni zapisi AAA, irske državne obveznice AA, a slovačke državne obveznice - A. Državni USD zapisi i državne obveznice Republike Slovenije ocijenjeni su i imaju rejting AA (US T-Bills) odnosno A (BOND Republike Slovenije). Obveznice koje je emitovala Evropska Unija – Supranational imaju rejting AAA.

Na dan bilansa je izvršeno vrijednosno odmjeravanje dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat na fer vrijednost. Fer vrijednost se dobija korišćenjem kotirane cijene na aktivnom tržištu. Po osnovu odmjeravanja fer vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti kumulirani negativni efekti u iznosu od EUR 2.107 hiljada priznati su, nakon oporezivanja, na posebnoj stavki Rezerve kapitala, rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (Napomena 39) (2022. godina: negativni efekti u iznosu od EUR 3.959 hiljada).

Dužničke hartije od vrijednosti klasifikovane u ovu grupu finansijskih sredstava se takođe obezvređuju na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka. U 2023. godini po ovom osnovu priznat je negativan efekat u kapitalu na stavki Rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere po fer vrijednost kroz ukupni ostali rezultat u iznosu od EUR 11 hiljada (2022: negativan efekat od 192 hiljade) (Napomena 25. f) i po ovom osnovu pozitivan efekat u bilansu uspjeha na poziciji Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Napomena 18) u iznosu od EUR 11 hiljada (2022. godina: pozitivan efekat na bilans uspjeha u iznosu od EUR 203 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

25. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ UKUPNI OSTALI REZULTAT (NASTAVAK)

c) Dužničke hartije od vrijednosti (nastavak)

Detalji i knjigovodstvena vrijednost investicija u hartije od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. su dati u tabelama u nastavku:

31.12.2023.	Datum kupovine	Datum dospijeća	Stopa prinosa	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont /premijum	Promjena fer vrijednosti	Razgraničena kamata	Fer vrijednost
Euro obveznice Crne Gore	od 3. oktobra 2019. godine do 6. septembra 2021. godine	od 18. marta 2024. do 3. oktobra 2029.godine	od 2,61 do 3,27	21.680	(173)	(2.038)	188	19.657
Obveznice Republike Slovenije	od 17.maja do 6. decembra 2021. godine	18. februar 2024.godine	od 0,42 do 0,79	6.968	44	(69)	134	7.077
Ukupno:				<u>28.648</u>	<u>(129)</u>	<u>(2.107)</u>	<u>322</u>	<u>26.734</u>

31.12.2022.	Datum kupovine	Datum dospijeća	Stopa prinosa	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont /premijum	Promjena fer vrijednosti	Razgraničena kamata	Fer vrijednost
Euro obveznice Crne Gore	od 3. oktobra 2019. godine do 6. septembra 2021. godine	od 18. marta 2024. do 3. oktobra 2029.godine	od 2,61 do 3,27	21.680	(193)	(3.546)	139	18.080
Obveznice Republike Slovenije	od 17.maja do 6. decembra 2021. godine	18. februar 2024.godine	od 0,42 do 0,79	7.219	389	(413)	190	7.385
Ukupno:				<u>28.899</u>	<u>196</u>	<u>(3.959)</u>	<u>329</u>	<u>25.465</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***25. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ UKUPNI OSTALI REZULTAT (nastavak)****d) Vlasničke hartije od vrijednosti**

Vlasnički udio Banke u kapitalu drugih pravnih lica, broj akcija i vrijednost ulaganja na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine dati su u sljedećim tabelama:

	<u>Broj akcija/ % udio</u>	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
SWIFT	1	8	7
Montenegroberza AD	5	3	3
Ukupno		11	10

	<u>Broj akcija</u>	<u>Nominalna vrijednost</u>	<u>Promjena fer vrijednosti</u>	<u>Fer vrijednost</u>
SWIFT	1	5	3	8
Montenegroberza AD	5	3	-	3
Ukupno				11

Ulaganja u SWIFT se ne kotiraju na aktivnom tržištu. U pitanju su ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, pa se priznaju po usklađenoj nabavnoj vrijednosti, na osnovu dobijene informacije od emitenta. Ulaganja u Montenegroberzu se kotiraju na berzi, po cijeni od EUR 0,6 hiljada po akciji.

Efekat promjene fer vrijednosti ulaganja u SWIFT je prikazan u okviru kapitala na poziciji Rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (napomena 39). Učešće u SWIFT i Montenegroberzi nemaju ni značajan uticaj ni kontrolu.

Na dan 31. decembra 2023. Banka u bilansu stanja nema valničkih hartija od vrijednosti koje se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat, a koje su stečene u postupku naplate potraživanja.

e) Analiza prema hijerarhiji fer vrijednosti finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

Banka vrši odmjerenje fer vrijednosti primjenom hijerarhijske ljestvice koja odražava važnost informacija koje se koriste prilikom odmjerenja:

- **Nivo 1:** kotirana tržišna cijena (nekorigovana) na aktivnom tržištu za finansijske instrumente.
- **Nivo 2:** tehnike procjene vrijednosti koje se zasnivaju na dostupnim informacijama, osim kotiranih cijena, bilo da su neposredne (tj. cijene) ili posredne (tj. izvedene na osnovu cijena). Ovom kategorijom obuhvaćeni su instrumenti koji se vrednuju primjenom: kotiranih tržišnih cijena sličnih instrumenata na aktivnom tržištu; kotiranih cijena identičnih ili sličnih instrumenata na tržištima koja se smatraju manje aktivnim; odnosno drugih tehnika procjene vrijednosti kod kojih se sve materijalno značajne informacije mogu neposredno ili posredno vidjeti iz tržišnih podataka.
- **Nivo 3:** tehnike procjene vrijednosti koje se ne zasnivaju na tržišnim podacima. Ova kategorija obuhvata sve instrumente čije tehnike vrednovanja uključuju informacije koje nisu zasnovane na dostupnim podacima, a nedostupne informacije materijalno značajno utiču na procjenu vrijednosti instrumenata. Ovom kategorijom obuhvaćeni su instrumenti koji se vrednuju primjenom kotiranih tržišnih cijena sličnih instrumenata kod kojih se zahtijevaju značajne a neuočljive korekcije, odnosno pretpostavke kako bi se pravilno iskazale razlike između instrumenata.

<u>31.12.2023.</u>	<u>Napomena</u>	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Dužničke hartije od vrijednosti - T Bills	25.a	-	-	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti - BOND	25.a	26.734	-	-	26.734
Instrumenti kapitala	25.a	3	-	8	11
Ukupno		26.737	-	8	26.745

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

25. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ UKUPNI OSTALI REZULTAT (nastavak)

e) Analiza prema hijerarhiji fer vrijednosti finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (nastavak)

31.12.2022.	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Dužničke hartije od vrijednosti - T Bills	25.a	-	-	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti - BOND	25.a	25.465	-	-	25.465
Instrumenti kapitala	25.a	3	-	7	10
Ukupno		25.468	-	7	25.475

Stepen raspoloživosti dostupnih tržišnih cijena i informacije o modelu smanjuju potrebu za prosuđivanjem i procjenama rukovodstva, kao i neizvjesnost u pogledu određivanja fer vrijednosti. Stepen raspoloživosti dostupnih tržišnih cijena i informacija varira zavisno od proizvoda i tržišta i sklon je promjenama koje proističu iz specifičnih događaja i opšteg stanja tržišta u narednim periodima.

f) Promjena na računima ispravke vrijednosti finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

	Stanje 1. januara 2023. godine	Povećanje/ smanjenje	Promjena parametara rizik	Kursne razlike i ostale promjene	Stanje 31. decembra 2023. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(214)	24	(13)	-	(203)
Dužničke hartije od vrijednosti	(214)	24	(13)	-	(203)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

25. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ UKUPNI OSTALI REZULTAT (nastavak)

f) Promjena na računima ispravke vrijednosti finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (nastavak)

	Stanje 1. januara 2022. godine	Povećanje / smanjenje	Promjena parametara rizik	Kursne razlike i ostale promjene	Stanje 31. decembr a 2022. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(406)	181	22	(11)	(214)
Dužničke hartije od vrijednosti	(406)	181	22	(11)	(214)

**26. DERIVATI KOJI SE DRŽE ZBOG ZAŠTITE OD RIZIKA I PROMJENE U FER VRIJEDNOSTI
STAVKI KOJE SU PREDMET ZAŠTITE OD RIZIKA**

Banka mjeri izloženost kamatnom riziku korišćenjem analize kamatnih gapova i računanjem osjetljivosti bilansnih i vanbilansnih stavki u smisu ekonomske vrijednosti kapitala (EVE).

Banka zbog toga koriste derivatne finansijske instrumente - svopove kamatnih stopa (IRS) za zatvaranje otvorenih pozicija po pojedinačnim razredima dospjeća. U tu svrhu se koristi makro hedžing fer vrijednosti, tj. zamjena fiksne kamatne stope štice stavku za varijabilnu kamatnu stopu.

Principi računovodstva zaštite od rizika (tj. hedžing fer vrijednosti) su primijenjeni u zaštiti rizika kamatnih stopa korišćenjem svopova kamatne stope. Ovi odnosi se oglašuju u tome da se karakteristike instrumenata koji se drže radi zaštite od rizika i štice stavke poklapaju (tj. poklapaju se glavni uslovi tj. prosječno dospjeće), dok se za redovno retrospektivno mjerenje efektivnosti zaštite od rizika koristi tzv. dollar-offset method, koja upoređuje promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke sa promjenom fer vrijednosti instrumenta zaštite.

Prospektivno testiranje efektivnosti zaštite od rizika se sprovodi redovno za makro hedžing, pristupom analize osjetljivosti, u kome se efekat hipotetičke promjene kamatnih stopa na promjenu fer vrijednosti mjeri i za zaštićenu stavku, kao i za instrument zaštite.

Izvori neefikasnosti zaštite od rizika mogu nastati. Efikasnost zaštite se procjenjuje mjesečno, upoređivanjem promjena u fer vrijednosti štice stavke koje se mogu pripisati štice riziku, sa promjenama u fer vrijednosti instrumenta zaštite. Efikasnost zaštite je ostvarena, sa realizovanim rezultatima između 80% - 125%.

Nominalna vrijednost svopova kamate stope i fer vrijednost na dan 31. decembra 2023. godine (prikazana u bilansu stanja na poziciji „Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite“) je data u tabeli niže:

	<u>Nominalna vrijednost</u>	<u>Fer vrijednost</u>
Zaštita fer vrijednosti		
31. decembar 2023.	60.000	(2.340)
31. decembar 2022.	-	-
Ukupno	60.000	(2.340)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

26. DERIVATI KOJI SE DRŽE ZBOG ZAŠTITE OD RIZIKA I PROMJENE U FER VRIJEDNOSTI STAVKI KOJE SU PREDMET ZAŠTITE OD RIZIKA (nastavak)

Akumulirana promjena fer vrijednosti štice stavke (portfolio kredita fizičkih lica odobrenih po fiksnoj kamatnoj stopi), koje je prikazana na poziciji „Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika“ u bilansu stanja prikazana je u tabeli niže, zajedno sa nominalnom vrijednošću štice stavke.

	Knjigovodstvena vrijednost štice stavke	Akumulirana promjena fer vrijednosti štice stavke
Štice stavka - makro zaštita fer vrijednost portfolija kredita fizičkim licima sa fiksnom kamatnom stopom		
31. decembar 2023.	60.000	2.307
31. decembar 2022.	-	-
Ukupno	60.000	2.307

27. INVESTICIONE NEKRETNINE

Investicione nekretnine sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine u iznosu EUR 198 hiljada (2022: EUR 793 hiljada) i odnose se na dio imovine u vlasništvu Banke koja je u toku 2022. godine izdata u dugoročni zakup. Banka je nekretnine izdala u poslovni zakup i, shodno MRS 40 – Investicione nekretnine, klasifikovala kao investicione nekretnine. Prihodi od zakupnine iznose EUR 41 hiljada (2022: EUR 57 hiljada), i prikazani su u okviru ostalih prihoda (Napomena 14). Banka je na investicionim nekretninama imala poslovnih rashoda u iznosu od EUR 17 hiljada (2022: EUR 8 hiljada). Po osnovu prodaje nekretnina Banka nije imala efekata u bilansu uspjeha (u 2022. godini ostvarila gubitak u iznosu od EUR 81 hiljade, koji je prikazan na poziciji Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine (napomena 13). U toku 2023. godine priznat je prihod od vrednovanja investicionih nekretnina u iznosu od EUR 11 hiljada (u 2022. EUR 117 hiljada), efekat je priznat na poziciji "Ostali prihodi" (napomena 14).

Promjene na investicionim nekretninama su date u sljedećoj tabeli:

	2023.	2022.
Stanje na dan 1. januara	793	676
Sticanje	-	-
Prodaja	(520)	(81)
Vrednovanje na fer vrijednost	11	117
Transfer na/sa pozicije „nekretnine, postrojenja i oprema“ (napomena 27)	(86)	81
Stanje na dan 31. decembra	198	793

Sljedeća tabela prikazuje analizu dospeća potraživanja od zakupa nekretnina gdje se Banka javlja kao zakupodavac, koja pokazuje nediskontovane uplate zakupa koje će Banka primiti nakon datuma izveštaja, po ročnosti:

Dospijeće u roku do godinu dana	22
Dospijeće u roku od godinu do dvije	-
Dospijeće u roku od 2 godine do 5 godina	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

28. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

a) Struktura po vrsti sredstva

	31.12.2023.	31.12.2022.
Nekretnine, postrojenja i oprema u vlasništvu Banke	16.486	11.076
Imovina s pravom korišćenja	3.220	2.226
Nekretnine, postrojenja i oprema	19.706	13.302

b) Kretanje nekretnina, postrojenja i opreme u vlasništvu Banke

	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema	NPO u pripremi	Sitan inventar	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Stanje 1. januara 2022. godine	1.065	13.075	10.140	40	20	24.340
Nove nabavke	-	259	555	218	-	1.032
Prodaja	-	-	(451)	-	-	(451)
Reklasifikacija na poziciju „stalna sredstva namijenjena prodaji“	-	(517)	-	-	-	(517)
Otpis	-	-	(1.433)	-	-	(1.433)
Reklasifikacija na poziciju „investicione nekretnine“	-	(193)	-	-	-	(193)
Stanje 31. decembra 2022. godine	1.065	12.624	8.811	258	20	22.778
Nove nabavke	-	1.268	1.365	4.752	-	7.385
Prenos u upotrebu	-	-	7	(7)	-	-
Reklasifikacija na poziciju „investicione nekretnine“	-	86	-	-	-	86
Prodaja	-	(2.315)	(804)	-	-	(3.119)
Otpis	-	(29)	(1.918)	-	-	(1.947)
Stanje 31. decembra 2023. godine	1.065	11.634	7.461	5.003	20	25.183
Akumulirana ispravka vrijednosti						
Stanje 1. januara 2022. godine	-	(4.488)	(8.201)	-	(20)	(12.709)
Amortizacija (napomena 16)	-	(476)	(682)	-	-	(1.158)
Prodaja	-	-	451	-	-	451
Reklasifikacija na poziciju „stalna sredstva namijenjena prodaji“	-	169	-	-	-	169
Otpis	-	-	1.433	-	-	1.433
Reklasifikacija na poziciju „investicione nekretnine“	-	112	-	-	-	112
Stanje 31. decembra 2022. godine	-	(4.683)	(6.999)	-	(20)	(11.702)
Amortizacija (napomena 16)	-	(456)	(683)	-	-	(1.139)
Prodaja	-	1.480	729	-	-	2.209
Reklasifikacija na poziciju „stalna sredstva namijenjena prodaji“	-	-	-	-	-	-
Reklasifikacija na poziciju „investicione nekretnine“	-	-	-	-	-	-
Otpis	-	29	1.906	-	-	1.935
Stanje 31. decembra 2023. godine	-	(3.630)	(5.047)	-	(20)	(8.697)
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023. godine	1.065	8.004	2.414	5.003	-	16.486
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2022. godine	1.065	7.941	1.812	258	-	11.076

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

28. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka posjeduje vlasničke listove kao dokaz o vlasništvu za sve nepokretnosti koje se evidentiraju u bilansima Banke, osim nekretnina koje su uzete u zakup i prikazane u okviru pozicije „Imovina s pravom korišćenja”, u skladu sa MSFI 16.

Banka nema nekretnine date pod hipoteku, kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza. Banka nema nekretnine koje su prikazane na ovoj poziciji, a koje su stečene u postupku naplate potraživanja.

c) Imovina s pravom korišćenja

<i>Struktura po vrsti sredstva</i>	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Nekretnine i zemljište	1.667	1.423
Računarska oprema	140	-
POS terminali	1.413	803
Imovina s pravom korišćenja	3.220	2.226

Promjena na poziciji Imovina s pravom korišćenja

	<u>Nekretnine</u>	<u>Vozila</u>	<u>POS terminali</u>	<u>Ostalo</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost					
Stanje 1. januara 2022. godine	2.791	20	1.143	7	3.961
Nove nabavke	653	-	106	-	759
Raskid ugovora o zakupu	(921)	(20)	-	(7)	(948)
Stanje 31. decembra 2022. godine	2.523	-	1.249	-	3.772
Nove nabavke	557	-	860	171	1.588
Raskid ugovora o zakupu	(75)	-	-	-	(75)
Stanje 31. decembar 2023. godine	3.005	-	2.109	171	5.285
Akumulirana ispravka vrijednosti					
Stanje 1. januara 2022. godine	(744)	(14)	(217)	(7)	(982)
Amortizacija (napomena 16)	(575)	(6)	(248)	-	(829)
Raskid ugovora o zakupu	219	20	-	7	246
Ostalo	-	-	19	-	19
Stanje 31. decembra 2022. godine	(1.100)	-	(446)	-	(1.546)
Amortizacija (napomena 16)	(428)	-	(267)	(38)	(733)
Raskid ugovora o zakupu	-	-	-	-	-
Ostalo	190	-	17	7	214
Stanje 31. decembar 2023. godine	(1.338)	-	(696)	(31)	(2.065)
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023. godine	1.667	-	1.413	140	3.220
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2022. godine	1.423	-	803	-	2.226

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka nema finansijskih obaveza preuzetih pri sticanju nekretnina, postrojenja i opreme, niti ugovornih obaveza za sticanje nematerijalne imovine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

29. NEMATERIJALNA SREDSTVA

	Softver	Licence	Ukupno
<i>Nabavna vrijednost</i>			
Stanje 1. januara 2022. godine	3.002	708	3.710
Nove nabavke	347	407	754
Otpis	(286)	(7)	(293)
Stanje 31. decembra 2022. godine	3.063	1.108	4.171
Nove nabavke	335	42	377
Otpis	(9)	-	(9)
Stanje 31. decembra 2023. godine	3.389	1.150	4.539
<i>Ispravka vrijednosti</i>			
Stanje 1. januara 2022. godine	(1.810)	(323)	(2.133)
Tekuća amortizacija (napomena 16)	(241)	(132)	(373)
Prodaja	-	-	-
Otpis	241	3	244
Stanje 31. decembra 2022. godine	(1.810)	(452)	(2.262)
Tekuća amortizacija (napomena 16)	(265)	(176)	(441)
Prodaja	-	-	-
Otpis	9	-	9
Stanje 31. decembra 2023. godine	(2.067)	(627)	(2.694)
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023. godine	1.322	523	1.845
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2022. godine	1.253	656	1.909

30. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA

Stavka „Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja“ obuhvata poslovne nekretnine koji su u procesu prodaje. Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka nije imala nekretnine uključene u stalna sredstva koja su namijenjena prodaji. Na dan 31. decembra 2022. godine, vrijednost imovine uključene u sredstva namijenjena prodaji od strane Banke iznosila je EUR 348 hiljada, i odnosila se na dvije nekretnine. Ove nekretnine su prodane u toku 2023. godine, i po tom osnovu je priznat prihod od prodaje u iznosu od EUR 108 hiljada, efekat je priznat na poziciji „Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine“ (napomena 13).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***31. OSTALA SREDSTVA**

	31.12.2023.	31.12.2022.
Potraživanja po osnovu kartica	1.089	1.246
Potraživanja po osnovu naknada i provizija	264	256
Potraživanja od kupaca	238	231
Potraživanja po osnovu refundacije bolovanja	200	162
Plemeniti metali	184	170
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja, neto	2.609	3.467
Odloženi troškovi	1.095	899
Dati avansi	15	48
Privremeni računi	100	328
Potraživanja iz komisionih poslova	2	2
Zalihe opreme	102	574
Ostala poslovna potraživanja	57	65
Ostala sredstva/ bruto	5.955	7.448
Ispravka vrijednosti (napomena 31. b)	(829)	(897)
Ostala sredstva/ neto	5.126	6.551

Sredstva preuzeta od klijenata po osnovu naplate potraživanja priznata su u okviru stavke „Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja” budući da nisu u potpunosti ispunjeni kriterijumi za njihovo priznavanje u okviru dugoročnih sredstava koja se drže radi prodaje u skladu sa MSFI 5 – Stalna imovina koja se drži za prodaju.

U toku godine prodato je više nekretnina (napomena 31 a). Po osnovu transakcije prodaje po cijeni većoj od knjigovodstvene ostvarena je dobit u iznosu od EUR 432 hiljada (2022: EUR 605 hiljada), koja je priznata na poziciji „Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine” (napomena 13). Dodatno obezvrjeđenje imovine stečene po osnovu naplate potraživanja u iznosu od EUR 220 hiljada (2022: EUR 484 hiljada) priznato je u bilansu uspjeha na poziciji troškovi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Napomena 18).

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list Crne Gore” br. 126/20) propisano je da ukupna ulaganja kreditne institucije u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije. Izuzetno, kreditna institucija može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa redovnog osnovnog kapitala, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos redovnog osnovnog kapitala, kreditna institucija tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije;
- nakon umanjivanja redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije, nivo regulatornog kapitala i koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala kreditne institucije prelaze zakonom propisani minimum.

Za nepokretnost koju je kreditna institucija stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, postupku likvidacije nad dužnikom kreditne institucije, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, kreditna institucija je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti najmanje u sljedećim procentima:

- 0%, ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 30%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 50%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 75%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina

Na stečenu nekretninu, čija vrijednost na dan 31. decembra 2023. godine iznosi EUR 1.008 hiljada (31. decembra 2022. godine EUR 1.016 hiljada), Viši sud je 26. aprila 2017. godine izdao privremenu mjeru zabrane raspolaganja i korišćenja, usljed postupka koji je pokrenut protiv rukovodstva privrednog društva od kojeg je Banka stekla imovinu, kao i Banke. Rukovodstvo Banke smatra da privremena mjera Višeg suda može trajati do završetka pokrenutog sudskog postupka, kao i da će sudski postupak biti okončan u korist Banke. Prilikom vrednovanja navedene imovine, Banka je uzela u obzir sve raspoložive informacije do datuma izrade finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

31. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

a) Promjena na poziciji sredstva stečenih po osnovu naplate potraživanja:

	2023.	2022.
<i>Bruto vrijednost</i>		
Stanje na dan 1. januara, bruto	13.547	17.125
Sticanje	-	-
Prodaja	(2.132)	(3.581)
Zavisni troškovi nabavke	-	3
Stanje na dan 31. decembra, bruto	11.415	13.547
<i>Ispravka vrijednosti</i>		
Stanje na dan 1. januara	(10.080)	(11.665)
Prodaja	1.494	2.069
Vrednovanje (napomena 18)	(220)	(484)
Stanje na dan 31. decembra	(8.806)	(10.080)
<i>Neto vrijednost</i>		
Stanje na dan 1. januara, neto	3.467	5.460
Stanje na dan 31. decembra, neto	2.609	3.467

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

31. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

b) Promjena na računima ispravke vrijednosti ostalih sredstava:

	Stanje 1. januara 2023. godine	Transfer	Povećanje/ smanjenje	Otpisi	Promjena parametara rizik	Ispravka Komerijalna banka	Stanje 31. decembra 2023. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(255)	-	113	-	3	-	(139)
Ostala sredstva	(255)	-	113	-	3	-	(139)
Stage 2 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	(5)	2	(4)	-	-	-	(7)
Ostala sredstva	(5)	2	(4)	-	-	-	(7)
Stage 3 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	(637)	(2)	(51)	-	7	-	(683)
Ostala sredstva	(637)	(2)	(51)	-	7	-	(683)
POCI		-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	(897)	-	58	-	10	-	(829)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

31. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

b) Promjena na računima ispravke vrijednosti ostalih sredstava (nastavak):

	Stanje 1. januara 2022. godine	Transfer	Povećanje/ smanjenje	Otpisi	Promjena parametara rizik	Ispravka Komerijalna banka	Stanje 31. decembra 2022. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	(246)	(11)	2	-	-	-	(255)
Ostala sredstva	(246)	(11)	2	-	-	-	(255)
Stage 2 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	(7)	(64)	67	-	(1)	-	(5)
Ostala sredstva	(7)	(64)	67	-	(1)	-	(5)
Stage 3 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	(672)	79	(57)	10	3	-	(637)
Ostala sredstva	(672)	79	(57)	10	3	-	(637)
POCI		(4)	4	-	-	-	-
Ostala sredstva	-	(4)	4	-	-	-	-
UKUPNO	(925)	-	16	10	2	-	(897)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

32. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

32.1. DEPOZITI BANAKA

Depoziti banaka uključuju depozite po viđenju koji na dan 31. decembra 2023. godine iznose EUR 974 hiljada (31. decembra 2022: EUR 1.170 hiljada).

32.2. DEPOZITI KLIJENATA

Depoziti klijenata

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Depoziti po viđenju	721.154	610.331
Oročeni depoziti	76.864	82.542
Ukupno:	<u>798.018</u>	<u>692.873</u>

Depoziti po viđenju klijenata

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Država	45.734	35.765
Finansijske organizacije	5.790	5.956
Stanovništvo	393.546	345.538
Privreda	247.821	201.351
Preduzetnici	8.383	4.786
Neprofitne organizacije	19.880	16.935
Ukupno depoziti po viđenju klijenata	<u>721.154</u>	<u>610.331</u>

Oročeni depoziti klijenata

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Država	-	-
Finansijske organizacije	-	1.000
Stanovništvo	60.558	75.522
Privreda	15.993	5.699
Preduzetnici	10	10
Neprofitne organizacije	303	311
Ukupno oročeni depoziti klijenata	<u>76.864</u>	<u>82.542</u>
Ukupno depoziti klijenata	<u>798.018</u>	<u>692.873</u>

Depoziti po viđenju u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0,01% na godišnjem nivou za fizička lica i 0,001% za pravna lica, dok su depoziti po viđenju u stranoj valuti deponovani po kamatnoj stopi od 0,001%.

PPKS na oročene depozite pravnih lica iznosila je 0,73%, a na oročene depozite fizičkih lica 0,45%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***32. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)****32.3. KREDITI BANAKA***Kreditni od banaka odnose se na kredite odobrene od:*

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Nova Ljubljanska banka d.d. Ljubljana	6.449	7.736
EBRD	<u>1.151</u>	<u>1.700</u>
Ukupno	<u>7.600</u>	<u>9.436</u>

Banka koristi dugoročnu kreditnu liniju odobrenog iznosa EUR 9.000 hiljada, odobrenu od strane matične banke NLB d.d., Ljubljana, sa rokom dospeljeća do 2028. godine. Kamatna stopa, koju Banka plaća na odobreni kredit, iznosi 1,30% p.a.

Pozajmljenja sredstva od Evropske banke za obnovu i razvoj (European Bank for Reconstruction and Development: EBRD) odnose se na sredstva iz WiB kreditne linije za realizaciju projekta „Žene u biznisu“ u iznosu od EUR 1.000 hiljada, koju je Banka povukla u toku 2021. godine, sa rokom dospeljeća od 5 godina, koji uključuje gracie period od 2 godine i sa kamatnom stopom od 1,5% + 6M euribor. U toku 2022. godine povučena je dodatna tranša kredita u iznos od EUR 1.000 hiljada.

Na dan 31. decembar 2023. godine Banka je imala EUR 5.000 hiljada odobrenih nepovučanih sredstava. Sredstva se odnose na liniju koja je od strane EBRD odobrena u okviru Trade Facilitation Programme kao podrška dokumentarnom poslovanju 2022. godine (EUR 2.000 hiljada), kao i na liniju koja je od strane EBRD odobrena za podršku ženskom preduzetništvu tzv. WiB („Žene u biznisu“) liniju (EUR 1.000 hiljada), i liniju odobrenu za podsticanje energetske efikasnosti fizičkih lica tzv. GEFF liniju (EUR 2.000 hiljada). Na dan 31. decembar 2022. odobrena nepovučena sredstva su se odnosila na EUR 2.000 hiljada odobrena u okviru Trade Facilitation Programme kao podrška dokumentarnom poslovanju.

32.4. KREDITI KLIJENATA KOJI NISU BANKE*Kreditni od ostalih klijenata odnose se na kredite odobrene od:*

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Vlada Crne Gore	<u>14.154</u>	<u>14.717</u>
- Projekat 1000+	10.610	11.173
- Projekat podrške MMSP iz sredstava CEB	<u>3.544</u>	<u>3.544</u>
Investiciono - razvojni fond Crne Gore	984	1.680
Ukupno	<u>15.138</u>	<u>16.397</u>

Rokovi dospeljeća kredita odobrenih od strane ostalih klijenata:

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Dospeljeće kredita u roku do 12 mjeseci	1.602	1.212
Rok dospeljeća između 1 i 5 godina	5.806	6.166
Rok dospeljeća duži od 5 godina	<u>7.730</u>	<u>9.019</u>
Ukupno	<u>15.138</u>	<u>16.397</u>

Pozajmljena sredstva od Investiciono-razvojnog fonda su uzeta po fiksnoj kamatnoj stopi u rasponu od 1,50% do 2,50% na godišnjem nivou, sa rokom dospeljeća do 2028. godine. Tokom 2023. godine nije bilo povlačenja novih kredita od Investiciono-razvojnog fonda.

Pozajmljena sredstva od Vlade Crne Gore se odnose na učešće Banke u projektu 1000+ za potrebe finansiranja stambenih kredita socijalno ugroženim kategorijama stanovništva. Tokom 2023. godine povučena je nova tranša kredita za učešće u ovom projektu, u iznosu od EUR 57 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.***(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***

32. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)**32.4. KREDITI KLIJENATA KOJI NISU BANKE (nastavak)**

Kreditni odobreni Bankama od strane Vlade Crne Gore vezana za ovaj projekat 1000+ imaju rok dospeljeća do 20 godina koji uključuje grace period do 5 godina sa kamatnim stopama od 0,98%, za prvi dio sredstava dodijeljenih 2011. godine, 0,75%; za drugi dio dodijeljen 2016. godine; dok je kamatna stopa za sredstva povučena 2019., 2021. 2022. i 2023. godine 0%.

Drugi dio pozajmljenih sredstava od Vlade Crne Gore dobijen je tokom 2021. godine radi obezbeđenja podrške autonomnim mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima pogođenim pandemijom Covid 19, koje je Vlada obezbijedila iz kredita dobijenih od Razvojne banke Savjeta Evrope (Council of Europe Development Bank: CEB). Pozajmljena sredstva Banke iz ovog Vladinog projekta iznose EUR 3.544 hiljada sa rokom dospeljeća od 9 godina koji uključuje grace period od 2 godine, i kamatnom stopom od 0%. U toku 2023. godine nije bilo dodatnog povlačenja sredstava iz ovog projekta.

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka je po ovom osnovu imala i EUR 2.658 hiljada odobrenih nepovučanih sredstava (31. decembar 2022: EUR 2.658 hiljade).

33. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJIMA SE NE TRGUJE I KOJE SE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha na dan 31. decembra 2023. godine iznose EUR 557 hiljada (31. decembar 2022. godine EUR 291 hiljada), i odnose se na obaveze po osnovu finansijskih instrumenta predatih identifikovanim zaposlenim u skladu sa Politikom primanja i nagrađivanja zaposlenih u Banci. Ukoliko su ispunjeni određeni uslovi, članovi Upravnog odbora i zaposleni koji obavljaju posebne poslove (tj. oni koji u okviru svojih zadataka i aktivnosti mogu značajno uticati na rizični profil Banke) dobijaju dio varijabilne naknade u vidu finansijskih instrumenata, čija je vrijednost vezana za vrijednost akcija Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana. Po osnovu vrednovanja ovih obaveza na fer vrijednost u toku 2023. godine ostvaren je negativan efekat u iznosu od EUR 78 hiljada, prikazan na poziciji „Neto dobitak/gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja“ (Napomena 10) (2022. godine: pozitivan efekat u iznosu od EUR 24 hiljade).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

34. REZERVISANJA

	31.12.2023.	31.12.2022.
Rezervisanja za garancije i preuzete obaveze	2.013	1.631
Rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima	428	587
Rezervisanja za sudske sporove	2.064	3.649
Neiskorišćeni godišnji odmori	354	381
Ukupno	4.859	6.248

a) Promjene na računu rezervisanja za garancije i preuzete obaveze

	Stanje 1. januara 2023. godine	Transfer	Povećanje/ smanjenje	Promjena parametara rizik	Kursna razlika	Stanje 31. decembra 2023. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	1.245	22	697	(247)	-	1.717
Rezervisanja za preuzete obaveze	1.245	22	697	(247)	-	1.717
Stage 2 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	166	(1)	(48)	(30)	-	87
Rezervisanja za preuzete obaveze	166	(1)	(48)	(30)	-	87
Stage 3 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	220	(21)	20	(10)	-	209
Rezervisanja za preuzete obaveze	220	(21)	20	(10)	-	209
Ukupno	1.631	-	669	(287)	-	2.013

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

34. REZERVISANJA (nastavak)

a) Promjene na računu rezervisanja za garancije i preuzete obaveze (nastavak)

	Stanje 1. januara 2022. godine	Transfer	Povećanje/ smanjenje	Promjena parametara rizik	Kursna razlika	Stanje 31. decembra 2022. godine
Stage 1 - 12-mjesečni očekivani kreditni gubici	1.047	13	4	181	-	1.245
Rezervisanja za preuzete obaveze	1.047	13	4	181	-	1.245
Stage 2 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	260	68	(415)	253	-	166
Rezervisanja za preuzete obaveze	260	68	(415)	253	-	166
Stage 3 - očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja	516	(81)	(205)	(9)	(1)	220
Rezervisanja za preuzete obaveze	516	(81)	(205)	(9)	(1)	220
Ukupno	1.823	-	(616)	425	(1)	1.631

Rezervisanja za rizične vanbilansne stavke odnose se na obaveze po osnovu izdatih garancija, akreditiva i preuzetih obaveza (Napomena 41 a). Efekti rezervisanja za garancije i preuzete obaveze su prikazani u bilansu uspjeha, u okviru stavke Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koja se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Napomena 18).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

34. REZERVISANJA (nastavak)

b) Promjene na računima ostalih rezervisanja

	Rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima	Rezervisanja za sudske sporove	Rezervisanja za reorganizaciju	Neiskorišćeni godišnji odmori	Rezervisanja za kartično poslovanje	Ukupno
Stanje 1. januara 2022. godine	1.044	3.608	-	455	-	5.107
Kreirane/ukinute rezerve	159	328	-	(74)	-	413
Korištene rezerve	(551)	(287)	-	-	-	(838)
Povećanje diskontovanog iznosa	22	-	-	-	-	22
Aktuarski dobitak/gubitak	(87)	-	-	-	-	(87)
Stanje 31. decembra 2022. godine	587	3.649	-	381	-	4.617
Kreirane/ukinute rezerve	(38)	(1.374)	-	(27)	-	(1.439)
Korištene rezerve	(124)	(211)	-	-	-	(335)
Povećanje diskontovanog iznosa	28	-	-	-	-	28
Aktuarski dobitak / gubitak	(25)	-	-	-	-	(25)
Stanje 31. decembra 2023. godine	428	2.064	-	354	-	2.846

Efekti rezervisanja za sudske sporove su prikazani u bilansu uspjeha u okviru stavke Troškovi rezervisanja (Napomena 19), dok su efekti rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima i neiskorišćene godišnje odmori priznati u okviru stavke Troškovi zaposlenih (Napomena 15).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

35. TEKUĆE PORESKE OBAVEZE

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Tekuće poreske obaveze	<u>5.513</u>	<u>2.465</u>

Obaveza za tekući porez iznosi EUR 5.513 hiljada.

36. NETO ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Odložena poreska sredstva	1.614	1.387
Privremena razlika u oporezivim rashodima	1.614	1.387
Odložene poreske obaveze	836	392
Privremena razlika u oporezivim rashodima	673	558
Privremena razlika za osnovna sredstva	475	418
Promjena u fer vrijednosti ulaganja u hartije od vrijednosti	(312)	(584)
Neto odložena poreska obaveza	(778)	(995)
Odloženi porez uključen u rezultat tekuće godine	55	(131)
Odloženi porez uključen u kapital tekuće godine	272	(399)

Promjene na odloženim poreskim obavezama u toku 2022. i 2023. godine su prikazane u sljedećoj tabeli:

	<u>Osnovna sredstva</u>	<u>Promjena privremene razlike u oporezivim rashodima</u>	<u>Aktuarski dobitak/ gubitak</u>	<u>Promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti</u>	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Stanje na dan 1. januara	418	(830)	1	(584)	(995)	(727)
Korekcija početnog stanja	-	-	-	-	-	-
Povećanje priznato u bilansu uspjeha	57	(111)	(1)	-	(55)	131
Smanjenje priznato u kapitalu	-	-	-	272	272	(399)
Saldo Komercijalne banke	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	475	(941)	-	(312)	(778)	(995)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

37. OSTALE OBAVEZE

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Primljeni avansi za otplate kredita	2.415	2.440
Obaveze po osnovu kastodi poslova	13	13
Obaveze prema dobavljačima	383	680
Obračunati troškovi	2.245	1.747
Obaveze po kartičnom poslovanju	426	2.494
Obaveze na neraspoređene prilive	1.194	936
Obaveze po osnovu zakupa	3.005	2.167
Ostala pasiva	1.065	1.141
Ostale obaveze	1.379	554
Ukupno	<u>12.125</u>	<u>12.172</u>

Na poziciji „Obaveze po osnovu zakupa“, Banka je priznala obaveze po osnovu ugovora o zakupu poslovnih zgrada (EUR 1.418, 2022. godine: EUR 1.315 hiljada), POS terminala (EUR 1.446 hiljada, 2022: EUR 852 hiljade) i računarske opreme (EUR 141 hiljada, dok u 2022. nije bilo obaveza po ovom osnovu). Obaveze po osnovu zakupa predstavljaju neto sadašnju vrijednost obaveza za zakupninu.

Poziciju „ostala pasiva“ čine najvećim dijelom obaveze za odložene bonuse menadžera (EUR 522 hiljada, 2022: EUR 347 hiljade) i sredstva koja se ne koriste po odluci Centralne Banke Crne Gore (EUR 542 hiljada, 2022: EUR 785 hiljada).

Promjene na poziciji obaveze po osnovu zakupa i struktura po ročnosti

Stanje na dan 1. januara 2022. godine	<u>2.914</u>
Ispravke u toku godine zbog novih zakupa/raskida ugovora	62
Plaćanja u toku godine	(849)
Kamata na obaveze po osnovu zakupa (<i>napomena 7</i>)	40
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	<u>2.167</u>
Ispravke u toku godine zbog novih zakupa/raskida ugovora	1.696
Plaćanja u toku godine	(920)
Kamata na obaveze po osnovu zakupa (<i>napomena 7</i>)	62
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	<u>3.005</u>

Sledeća tabela prikazuje analizu dospijeća obaveza po ugovorima o zakupu nekretnina gdje se banka javlja kao zakupac, koja pokazuje nediskontovane očekivane isplate:

Dospijeće u roku do godinu dana	783
Dospijeće u roku od godinu do dvije	717
Dospijeće u roku od 2 godine do 5 godina	1.980
Dospijeće u roku preko 5 godina	231
Budući finansijski rashod	(706)
Ukupno:	<u>3.005</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

37. OSTALE OBAVEZE (nastavak)

Struktura rashoda i prihoda po osnovu zakupa za period od 1. januara do 31. decembra prikazana je u sledećoj tabeli:

<i>U hiljadama EUR</i>	2023.	2022.
Troškovi amortizacije imovine sa pravom korišćenja (<i>napomena 16 i 28 c</i>)	(733)	(829)
Rashodi kamate po osnovu lizing obaveza (<i>napomena 7</i>)	(62)	(40)
Troškovi zakupnina (<i>napomena 17</i>)	(922)	(482)
Prihodi od podzakupa	126	113
	1.591	1.238

Banka iznajmljuje razne kancelarije, filijale i drugu opremu koju koristi u svom poslovanju. Ugovori o zakupu kancelarija i filijala uglavnom imaju rokove zakupa od 2 do 10 godina, dok se neki ugovori sklapaju na neodređeno vrijeme. Ugovori na neodređeno vrijeme uključeni su u mjerenje obaveze u skladu sa planskim projekcijama. Obično se pretpostavlja rok zakupa od 5 godina. Druga oprema ima rok zakupa na neodređeno vrijeme. Postoji nekoliko ugovora o zakupu koji uključuju opcije produženja i raskida. Rukovodstvo dogovara ove opcije kako bi se uskladile sa poslovnim potrebama Banke. Plaćanja zakupnine koja se vrše pod razumno određenim opcijama produženja uključena su u mjerenje obaveze.

Uslovi zakupa se dogovaraju na individualnoj osnovi i sadrže niz različitih odredbi. Sredstva koja su uzeta u zakup se ne mogu koristiti kao obezbjeđenje za potrebe pozajmljivanja.

38. SUBORDINISANI DUG

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka iskazuje subordinisani dugoročni kredit u iznosu od EUR 2.438 hiljada. Kredit je uzet od Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana u toku 2021. godine; po fiksnoj kamatnoj stopi od 6%, sa rokom dospeljeća od 6 godina i jednokratnom otplatom duga na kraju perioda. U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list CG” br. 128/20, 140/21, 144/22), subordinisani dug je uključen u dopunski kapital II.) Puni iznos instrumenta dopunskog kapitala čiji je preostali rok do dospeljeća duži od pet godina ispunjava uslove za stavke dopunskog kapitala. Tokom poslednjih pet godina do dospeljeća, instrument se amortizuje u skladu sa članom 56 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, tj. obim u kojem instrument dopunskog kapitala ispunjava uslove za stavke dopunskog kapitala izračunava se tako što se nominalna vrijednost instrumenta umanjuje linearno, do dospeljeća.

Kretanje subordinisanog duga

	2023.	2022.
Stanje na dan 1. januara	2.438	2.438
Stavke novčanog toka:	(146)	(146)
Isplata kamate	(146)	(146)
Stavke koje nisu element novčanog toka:	146	146
Razgraničenje kamate	146	146
Stanje na dan 31. decembra	2.438	2.438

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***39. KAPITAL I REZERVE**

	31.12.2023.	31.12.2022.
Akcijski kapital	26.648	26.648
Emisiona premija	7.146	7.146
Akumulirana dobit/gubitak	40.191	34.996
Dobit tekuće godine	26.610	15.497
Ostale rezerve	21.022	23.932
Ukupno	121.617	108.219

Akcijski kapital čine obične akcije, istog reda, izdate upisom na račune imaoca u centralnom registru kod Centralnog klirinškog depozitarnog društva (dalje: CKDD). Imaoci akcija imaju pravo učešća u upravljanju, pravo na dio dobiti (dividendu) i pravo na odgovarajući dio imovine pri likvidaciji ili stečaju, u skladu sa zakonom.

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembra 2023. godine iznosi EUR 26.648 hiljada i sastoji se od 15.347.266 akcije pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 1,7364 (31. decembra 2022. godine: 15.347.266 akcija, po nominalnoj vrijednosti od EUR 1,7364).

Uzimajući u obzir situaciju vezanu za COVID-19, Centralna banka Crne Gore je 2020. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem, kojom se zabranjuje isplata dividende akcionarima, osim isplate u obliku akcija banke. Zbog krize u Ukrajini i uticaja na poslovanje kreditnih institucija, Odluka je dopunjena u toku 2022. godine (Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID-19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem, "Sl. List Crne Gore" 138/21, 54/22, 62/22), a zatim i u toku 2023. godine (Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID-19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem, "Sl. List Crne Gore" 135/22, 69/23), pa je izmjenama predviđeno da zabrana isplate dividende važi do 31. novembra 2023. godine. Odlukom je predviđeno da kreditna institucija koja zadovoljava propisane regulatorne zahtjeve, zahtjeve utvrđene supervizorskim procesom i utvrđene interne limite može, uz prethodnu saglasnost Centralne banke, vršiti isplatu dividende ili dijela dividende po osnovu dobiti ostvarenih 2019., 2020. ili 2021. godine u iznosu koji ne utiče na ispunjavanje navedenih zahtjeva i limita.

U skladu sa odlukom Skupštine akcionara koja je održana 29. septembra 2023., dio ostvarene dobiti u 2019. godini u visini od EUR 5.000 hiljada je raspodijeljen za isplatu dividende akcionarima Banke, kao i dio dobiti iz 2021. godine u visini od EUR 9.807 hiljada. Dividenda je isplaćena po bruto vrijednosti od EUR 0,9648 po jednoj akciji. Isplata dividende je realizovana u novembru, po dobijanju saglasnosti od Centralne banke Crne Gore.

Dio ostvarene dobiti po godišnjem računu Banke za 2022. godinu, u ukupnom iznosu od EUR 10.848 hiljada odlukom Skupštine akcionara koja je održana 28. decembra 2023. godine raspodijeljen je za isplatu dividende akcionarima Banke, pod uslovom da se za navedeno dobije saglasnost Centralne banke Crne Gore (u skladu sa Preventivnim upozorenjem Centralne banke Crne Gore).

Dio ostvarene dobiti po godišnjem računu Banke za 2022. godinu u iznosu od EUR 4.649 hiljada usmjeren je na neraspoređenu dobit i predstavlja stavku osnovnog kapitala Banke, odlukom Skupštine akcionara banke od 27. aprila 2023. godine.

U skladu sa članom 5 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (Službeni list Crne Gore br. 128/20, 140/21 i 144/22), NLB Banka je dio dobiti ostvarene u 2023. godini, u iznosu od EUR 7.983 hiljade, uključila u izračun redovnog osnovnog kapitala.

Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list CG” br. 72/19, 82/20 i 8/21), koji je stupio na snagu 1. januara 2022. godine, definisan je minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 7.500 hiljada. Na dan 31. decembra 2023. godine regulatorni kapital Banke je iznosio EUR 87.560 hiljada (31. decembra 2022. godine sopstvena sredstva Banke su iznosila EUR 77.011 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

39. KAPITAL I REZERVE (nastavak)

U tabeli niže prikazana je vlasnička struktura akcijskog kapitala sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine, i 31. decembra 2022. godine:

	31.12.2023.		31.12.2022.	
	000 EUR	% učešća	000 EUR	% učešća
Nova Ljubljanska banka d.d. Ljubljana	26.614	99,87	26.614	99,87
Ostali akcionari	34	0,13	34	0,13
	26.648	100,00	26.648	100,00

a) *Ostale rezerve kapitala čine:*

	31.12.2023.	31.12.2022.
Rezerve iz dobiti	11.108	11.108
Rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	(1.589)	(3.158)
Aktuarski gubitak po osnovu rezervisanja za otpremnine	(3)	(28)
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	11.506	16.010
Ukupno	21.022	23.932

Banka utvrđuje potrebne rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu kao pozitivnu razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa kriterijumima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Sl. List Crne Gore“, br. 40/10, 6/13 i 70/17) i zbira iznosa ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa zahtjevima Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9. Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od regulatornog kapitala banke. Odluka o dopuni Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama je jedna od odluka kojom se uspostavio regulatorni okvir za stupanje na snagu MSFI 9 - Finansijski instrumenti. Ovom odlukom bankama se dozvoljava da, pri utvrđivanju godišnjih finansijskih iskaza, sredstva na računu 3025 - Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, djelimično ili u potpunosti prenesu na račun neraspoređene dobiti.

Banka je, u toku 2023. godine, dio posebne rezerve za kojom ne postoji potreba u iznosu od EUR 4.504 hiljada, a koja je iskazana na računu 3025, oslobodila i prenijela na račun akumuliranog gubitka/dobitka iz prethodnog perioda, kako je prikazano u Iskazu o promjenama na kapitalu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

39. KAPITAL I REZERVE (nastavak)

b) Promjene na rezervi po osnovu fer vrijednosti u toku 2023. i 2022. godine, prikazane u Iskazu o promjenama na kapitalu, bile su sljedeće:

	Vlasničke hartije od vrijedno- sti	Dužničke hartije od vrijedno- sti	Aktuarski dobici/gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine	2023.	2022.
Stanje na dan 1. januara	2	(3.160)	(28)	(3.186)	(792)
Promjena fer vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	1	1.851	-	1.852	(2.688)
Obezbvredjenje hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat na osnovu 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka	-	(11)	-	(11)	(192)
Aktuarski dobiti/gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine	-	-	25	25	87
Odložena poreska obaveza po stopi od 14,8% (2022.: 14,7%)	-	(272)	-	(272)	399
Stanje na dan 31. decembra	3	(1.592)	(3)	(1.592)	(3.186)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)*

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka posmatra povezana lica shodno zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 24, koji definiše da su povezana lica:

- strane koje direktno ili indirektno, putem jednog ili više posrednika, kontrolišu, su kontrolisane ili su pod zajedničkom kontrolom sa (tim) entitetom;
- strane u kojima Banka posjeduje udio u entitetu koji joj omogućava značajan uticaj nad entitetom, a koje nisu ni povezana pravna lica niti učesnici u zajedničkom poduhvatu;
- privatna lica koja direktno ili indirektno posjeduju glasačko pravo u Banci koje im omogućava značajan uticaj nad Bankom, odnosno bilo koji subjekat za koji se očekuje da ima uticaj ili je pod uticajem povezanog lica Banke;
- članovi ključnog rukovodećeg kadra, odnosno lica koja posjeduju ovlašćenja i odgovornosti u pogledu planiranja, upravljanja i kontrolisanja poslovanja Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom razmatranja svake pojedinačne transakcije sa povezanim licima, pažnja je, osim na pravnu formu, usmjerena i na suštinu tj. sadržaj transakcije.

Većinski vlasnik banke je Nova Ljubljanska banka d.d. Ljubljana registrovana u Sloveniji (matična banka), u čijem se vlasništvu nalazi 99,87% običnih akcija na dan 31. decembra 2023. godine (31. decembar 2022: 99,87%).

Ostala pravna lica prikazana u tabeli niže smatraju se povezanim licima budući da su članice NLB Grupe. Članice NLB Grupe su povezane sa Bankom budući da su zajednički kontrolisane od strane matične banke.

Banka obavlja brojne transakcije sa povezanim pravnim licima u toku svog redovnog poslovanja, po tržišnim uslovima.

Pomenute transakcije obuhvataju plasmane, depozite, transakcije u stranoj valuti kao i lična primanja članova rukovodstva Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Obim transakcija sa povezanim licima, stanje sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2023. godine i odnosni rashodi i prihodi u bilansu uspjeha za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine prikazani su u sljedećim tabelama:

31.12.2023.

	NLB d.d. Ljubljana	NLB Komerijalna banka Beograd	Bankart d.o.o. Ljubljana	NLB DigIT	Tara Hotel d.o.o. .	NLB Interfin ans AG Zurich	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB Banka Priština	NLB Leasing Ljubljana	NLB Banka Skoplje	Ream Podgorica	NLB Crna Gora	Povezana fizička lica	Ukupno
Potraživanja															
Kredit bankama	48.227	61	-	-	-	-	15	19	13	-	34	-	-	-	48.369
Dati kredit Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.270	1.270
Ostala potraživanja	98	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	98
Ukupno potraživanja	50.848	61	-	-	-	-	15	19	13	-	34	-	1	1.270	52.261
Obaveze															
Depoziti po viđenju	104	-	-	-	-	4	79	103	3	-	667	915	318	703	2.896
Oročeni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	116	116
Primljeni kredit Derivativne finansijske obaveze kao instrument zaštite	6.449	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.449
Subordinisani kredit	2.341	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.341
Ostale obaveze	2.438	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.438
Ukupno obaveze	37	-	56	94	-	-	-	1	-	-	11	4	-	-	203
Neto potraživanja/o baveze	11.369	-	56	94	-	4	79	104	3	-	678	919	318	819	14.443
Vanbilansne stavke	39.479	61	(56)	(94)	-	(4)	(64)	(85)	10	-	(644)	(919)	(317)	451	37.818
	63.921														63.921

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

	2023.													
	NLB d.d. Ljubljana	Bankart d.o.o. Ljubljana	NLB Leasing Ljubljana	Tara Hotel d.o.o.	NLB Komerijalna Banka Beograd	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB DigIT	NLB Banka Beograd ⁴	NLB Banka Skoplje	Ream Podgorica	NLB Crna Gora	Povezana fizička lica	Ukupno
Prihodi														
Prihodi od kamata	2.057	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54	2.111
Prihodi od naknada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Promjene fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika	1.489													1.489
Finansijski prihodi, neto	(40)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(40)
Ostali prihodi	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	13	-	19
Prihodi od dividende	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno prihodi	3.510	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13	54	3.580
Rashodi														
Rashodi kamata	(262)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(263)
Rashodi provizija	(59)	(721)	-	-	(17)	(6)	-	-	-	(58)	-	-	-	(861)
Promjene fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika	(3.829)													(3.829)
Troškovi (lični i materijalni)	(90)	(4)	(4)	-	-	-	-	(175)	-	(11)	(57)	-	(1.881)	(2.222)
Ostali rashodi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno rashodi	(4.240)	(725)	(4)	-	(17)	(6)	-	(175)	-	(69)	(57)	-	(1.882)	(7.175)
Neto prihodi/rashodi	(730)	(725)	(4)	-	(17)	(6)	-	(175)	-	(69)	(54)	13	(1.828)	(3.595)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U tabeli niže prikazani su obim transakcija sa povezanim licima, stanja na računima sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2022. godine, kao i stanje na računima prihoda i rashoda za godinu završenu na taj dan:

31.12.2022.

	NLB d.d. Ljubljana	NLB Komerčijalna banka Beograd	Bankart d.o.o. Ljubljana	NLB DigiT	Tara Hotel d.o.o. .	NLB Interfin ans AG Zurich	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB Banka Priština	NLB Leasing Ljubljana	NLB Banka Skoplje	Ream Podgorica	NLB Crna Gora	Povezana fizička lica	Ukupno
Potraživanja															
Kreditni bankama	50.521	121	-	-	-	-	41	20	-	-	23	-	-	-	50.726
Dati krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	931	931
Ostala potraživanja	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	41
Ukupno potraživanja	50.561	121	-	-	-	-	41	20	-	-	23	-	1	931	51.698
Obaveze															
Depoziti po viđenju	104	-	-	-	2	6	79	73	6	-	888	713	678	265	2.814
Oročeni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	142	142
Primljeni krediti	7.736	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7.736
Hibridni kredit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Subordinisani kredit	2.438	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.438
Ostale obaveze	50	-	98	64	-	-	-	1	-	-	28	6	-	-	247
Ukupno obaveze	10.328	-	98	64	2	6	79	74	6	-	916	719	678	407	13.377
Neto potraživanja/o baveze	40.233	121	(98)	(64)	(2)	(6)	(38)	(54)	(6)	-	(893)	(719)	(677)	524	38.321
Vanbilansne stavke	1.401														1.401

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

2022.

	NLB d.d. Ljubljana	Bankart d.o.o. Ljubljana	NLB Leasing Ljubljana	Tara Hotel d.o.o.	NLB Komercijalna Banka Beograd*	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB DigIT	NLB Banka Beograd ⁵	NLB Banka Skoplje	Ream Podgorica	NLB Crna Gora	Povezana fizička lica	Ukupno
Prihodi														
Prihodi od kamata	162	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	189
Prihodi od naknada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Finansijski prihodi, neto	(19)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(19)
Ostali prihodi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	13	-	15
Prihodi od dividende	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno prihodi	143	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13	27	186
Rashodi														
Rashodi kamata	(378)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(379)
Rashodi provizija	(19)	(515)	-	-	(14)	(8)	-	-	(6)	(95)	-	(1)	-	(658)
Troškovi (lični i materijalni)	(138)	(2)	(1)	-	-	-	(1)	(82)	(29)	(11)	(70)	-	(2.073)	(2.407)
Ostali rashodi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno rashodi	(535)	(517)	(1)	-	(14)	(8)	(1)	(82)	(35)	(106)	(70)	(1)	(2.074)	(3.444)
Neto prihodi/rashodi	(392)	(517)	(1)	-	(14)	(8)	(1)	(82)	(35)	(106)	(67)	12	(2.047)	(3.258)

⁵ NLB Banka AD Beograd pripojena je Komercijalnoj banci AD Beograd 30. aprila 2022. godine. Spojena banka nastavlja da posluje kao NLB Komercijalna Banka. Prihodi i rashodi do 30. aprila 2022. godine koji se odnose na NLB Banku AD Beograd prikazani su stoga u posebnoj koloni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

40. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Naknade ključnim članovima rukovodstva

	31.12.2023.			31.12.2022.		
	Uprava	Drugi ključni članovi rukovodstva	Ukupno	Uprava	Drugi ključni članovi rukovodstva	Ukupno
Plate i druge kratkoročne naknade	552	1.213	1.765	785	1.171	1.956
Nadoknada troškova	69	33	102	84	19	103
Dugoročne naknade	14	-	14	14	-	14
Ukupno	635	1.246	1.881	883	1.190	2.073

Kratkoročne naknade obuhvataju novčane naknade (bruto plate i zarade i ostale kratkoročne naknade).

Nadoknada troškova obuhvata plaćene zakupnine za stan i ostale ugovorene troškove.

Dugoročne naknade obuhvataju dodatno osiguranje.

Nezavisnim članovima Nadzornog odbora Banke je za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine isplaćena nadoknada za rad u Odboru i njegovim radnim tijelima u iznosu od EUR 22 hiljade (2022: EUR 25 hiljada).

41. VANBILANSNE STAVKE

a) Struktura ugovorenih iznosa vanbilansnih finansijskih instrumenata Banke

	31.12.2023.	31.12.2022.
Rizična vanbilansna aktiva		
Akreditivi	1.384	1.808
Kratkoročne garancije	27.082	24.957
Dugoročne garancije	27.158	16.780
Preuzete obaveze	95.622	76.981
Ukupna rizična vanbilansna aktiva	151.246	120.526
Rezervisanja (Napomena 34)	(2.013)	(1.631)
Ukupno	149.233	118.895
Derivatni finansijski instrumenti	60.000	-
Ostale vanbilansne stavke	3.758.524	3.274.348
Ukupno ostala vanbilansna aktiva	3.818.524	3.274.348
Memorandum računi	-	-
Ukupno vanbilansna evidencija	3.969.770	3.394.874

- Garancije su date lokalnim vlastima i preduzećima za izmirenje obaveza po osnovu uzetih kredita i izvršenja ugovorenog posla. Na izdate garancije i ostale preuzete obaveze Banka je izdvojila rezervacije u iznosu od EUR 2.013 hiljada (2022: EUR 1.631 hiljada) (Napomena 34).
- Ostale vanbilansne stavke se, najvećim dijelom, odnose na primljena sredstva obezbjeđenja u iznosu od EUR 3.613.943 hiljada (2022: EUR 3.127.620 hiljada) i poslove u ime i za račun trećih lica u iznosu od EUR 12.097 hiljada (2022: EUR 11.286 hiljada), koje Banka vrši uz odgovarajuću naknadu i po kojima ne snosi bankarski ili drugi rizik.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

41. VANBILANSNE STAVKE (nastavak)

b) Struktura primljenih sredstava obezbjeđenja:

	31.12.2023.	31.12.2022.
Nekretnine	838.390	759.472
Hartije od vrijednosti	-	-
Ostalo	2.775.553	2.368.148
Ukupno	3.613.943	3.127.620

U okviru pozicije „Ostalo“ najznačajnija stavka u iznosu od EUR 1.893.967 hiljada (2022: EUR 1.698.969 hiljada) se odnosi na sredstva obezbjeđenja mjenice. Vrijednosti garancija koje je dala Vlada Crne Gore po osnovu kredita, garancija i akreditiva koje je Banka izdala komitentima iznose EUR 5.113 hiljada (2022: EUR 5.113 hiljada).

c) Vanbilansna evidencija otpisanih potraživanja

Banka je, shodno članu 49.b Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama u ranijem periodu otpisala bilansna potraživanja za koja je procijenjeno da neće biti nadoknađena, bruto izloženosti EUR 29.747 hiljada (2022: EUR 33.345 hiljada). Pošto je izmjenama odluke član 49b brisan, od 1. januara 2018. godine više se ne vrši prenos potraživanja na internu evidenciju, kako je to bilo propisano ovim Članom. Potraživanja prenesena do ovog datuma su uključena u vanbilansnu evidenciju Banke i tu ostaju do okončanja postupka naplate (uvećana za iznos pripadajućih kamata).

Banka nastavlja da vrši prenos potraživanja na vanbilansnu evidenciju za koja se ne očekuje značajnija naplata, u skladu sa zahtjevima MSFI, i u skladu sa Standardom za otpis/prenos dospjelih nenaplaćenih kredita i potraživanja u NLB Grupi (napomena 3.4.4). Ova potraživanja se nadalje vode na vanbilansnoj evidenciji do okončanja postupka naplate. U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine po ovom osnovu Banka je otpisala potraživanja u iznosu od EUR 404 hiljada (2022: EUR 784 hiljada).

d) Poslovanje u tuđe ime i za tuđi račun

Sredinom maja 2020. godine, Odbor direktora Banke donio je odluku o zatvaranju područja kastodi i depozitarni poslovi uslijed neprofitabilnosti područja, uzrokovano slabo razvijenim tržištem kapitala, bez prepoznavanja značajnijeg tržišnog potencijala i pozitivnog uticaja na bilans uspjeha u narednom srednjeročnom periodu, uz prepoznate visoke operativne rizike poslovanja i sve zahtjevnije regulatorne zahtjeve, kao i zahtjeve na nivou NLB Grupe, koje traže dodatne kadrovske resurse za savladavanje operativnih i compliance rizika (dodatno negativan uticaj na bilans uspjeha). Nakon odluke Odbora direktora o početku zatvaranja kastodi područja, Komisija za tržište kapitala je u julu 2020. godine oduzela Banci licencu za obavljanje kastodi poslova i naložila Banci prenos portfelja kastodi klijenata i gašenje računa. Na dan 31. decembra 2023. godine, u kastodi portfelju Banke nalazila se imovina samo jednog kastodi klijenta u iznosu od EUR 12.097 hiljada (2022: EUR 11.286 hiljada). Pomenuta sredstva se računovodstveno obuhvataju odvojeno od sredstava Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

42. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE

a) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka je imala 104 započetih sudskih sporova u kojima je imala status tuženog lica, u ukupnom iznosu od EUR 23.400 hiljada. Imajući u vidu stepen materijalnosti i procjenu rizika, Banka je izvršila rezervisanje u iznosu od EUR 2.064 hiljada.

Ishod sporova u toku za koje nije izvršeno rezervisanje za sada nije moguće pozdano ocijeniti ili utvrditi visinu potencijalne štete. Mišljenje rukovodstva i pravnog savjetnika je da se ne očekuju dodatni negativni ishodi sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske iskaze Banke. Vrijednost tužbi protiv Banke i svih materijalno značajnih sporova je procijenjena pojedinačno i mala je vjerovatnoća da će Banka imati gubitke koje treba priznati u pojedinačnim finansijskim iskazima, osim onih već priznatih.

Osim pomenutog, Banka vodi i 37 sudskih sporova u kojima ima status tužioca, u ukupnom iznosu od EUR 7.887 hiljada.

b) Preuzete obaveze/potraživanja po osnovu operativnog zakupa

Banka, kao zakupac, nema obavezu za buduća plaćanja po osnovu zakupnina po ugovorima o poslovnim zakupima koji se ne mogu otkazati.

Banka, kao zakupodavac, nema zaključene ugovore o poslovnom zakupu koji se ne mogu, pod određenim okolnostima i u ugovorenom roku, otkazati jednostranom voljom.

43. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala na način koji je opisan u napomeni 4.6. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21) i propisima Centralne banke Crne Gore.

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Osnovni kapital	85.772	74.743
Regulatorni kapital	87.560	77.011
Ponderisana bilansna aktiva	370.059	348.693
Ponderisane vanbilansne stavke	28.704	21.274
Koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala (OCR) (minimalni koeficijent za Banku na dan 31. decembra 2023. godine iznosi 14,41%*)	19,18%	18,36%
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET 1) (minimalni koeficijent 4,5%)	18,78%	17,81%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) (minimalni koeficijent 6%)	18,78%	17,81%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) (minimalni koeficijent 8%)	19,18%	18,36%
Dnevni koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar (minimalni koeficijent 0,9)	1,20	1,53
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na 31. decembra (minimalni koeficijent 1)	1,25	1,54
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% osnovnog kapitala banke)	12,42%	18,94%
Koeficijent likvidne pokrivenosti (minimalno 100%**)	366%	596,49%

* Na dan 31. decembra 2022. godine – 10,01%

** Limit se postepeno prilagođava tokom prelaznog perioda (do 2024. godine), i to po godinama: 2022. - 60%, 2023. - 70%, 2024. – 80%. Sistemom strukturnih limita Banke definisano je da mora biti održavan na minimalnom nivou od 100%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2023.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

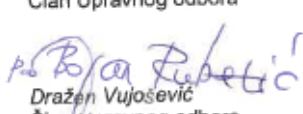
44. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon datuma bilansa stanja nije bilo događaja koji bi mogli imati uticaja na finansijsko stanje i rezultate poslovanja prikazane u finansijskim iskazima na dan 31. decembra 2023. godine.

Podgorica, 21. mart 2024. godine.

Martin Leberle
Predsjednik Upravnog odbora

Lana Đurasović
Član Upravnog odbora

Dražen Vujošević
Član Upravnog odbora

Marija Bakić
Direktorica Sektora finansijskog upravljanja

NLB Banka AD Podgorica

Godišnji izvještaj menadžmenta za 2023. godinu

Godišnji izvještaj menadžmenta NLB Banke AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) sačinjen je shodno odredbama Zakona o računovodstvu (Službeni list Crne Gore, broj 145/21,152/22). Uvažavajući sadržinu propisanu članom 12, daje cjelovitu prezentaciju poslovanja Banke, od prikaza poslovnih aktivnosti i organizacije, načina upravljanja rizicima, do osvrta na budući planirani investicioni razvoj.

Prezentovani podaci i informacije u Izvještaju za 2023. godinu bazirani su na konačnim knjigovodstvenim podacima, uvažavajući i podatke iz dodatnih evidencija u Banci, u poređenju sa stanjem na kraju i za 2022. godinu.

Opšti podaci o Banci na dan 31. decembar 2023.

Naziv	NLB Banka a.d. Podgorica
Sjedište i adresa	Bulevar Stanka Dragojevića br. 46, 81000 Podgorica
PIB	02011395
Djelatnost	Ostalo monetarno posredovanje
Broj zaposlenih	378
Broj akcionara	197
Vrijednost osnovnog kapitala	26.648.331,98 EUR
Broj akcija	15.347.266
Nominalna vrijednost akcije	1,73635695 EUR

Vlasnici sa najvećim učešćem	% vlasništva
1. NOVA LJUBLJANSKA BANKA d.d.	99,871%
2. JP " STAMBENO - KOMUNALNO PREDUZEĆE "	0,013%
3. "MEGATREND CO" sa p.o. Preduz. za intel. Usluge	0,007%
4. GIP " RADNIK " DD. BIJELO POLJE	0,004%
5. SO " BUDVA " BUDVA	0,004%
6. OG DI "VUKMAN KRUŠČIĆ" - MOJKOVAC	0,004%
7. OPŠTINSKI FOND ZAJEDNIČKIH REZERV ULCINJ	0,003%
8. INEX " ZLATNA OBALA " - PJ SUTOMORE	0,003%
9. JZU. OPŠTA BOLNICA " BLAŽO ORLANDIĆ " BAR.	0,003%
10. HORIZON LOGISTICS U STEČAJU A.D BAR	0,003%

Nadzorni odbor

Archibald Kremser, predsjednik
 Marjana Usenik, zamjenica predsjednika
 Uroš Jerovšek, član
 Igor Macura, član
 Liliana Lapadatoni Huluta, nezavisni član
 Gordana Đurović, nezavisni član
 Branka Pavlović, nezavisni član

Revizorski odbor

Tatjana Jamnik Skubic, predsjednica
 Andreja Golubić, zamjenica predsjednice
 Polona Kurtevska, član

Upravni odbor

Martin Leberle, Predsjednik Upravnog odbora
 Dražen Vujošević, član Upravnog odbora
 Lana Đurasović, član Upravnog odbora

Odbor za imenovanja

Archibald Kremser, predsjednik
 Igor Macura, član
 Gordana Đurović, član

Odbor za rizike

Marjana Usenik, predsjednica
 Uroš Jerovšek, član
 Liliana Lapadatoni Huluta, član

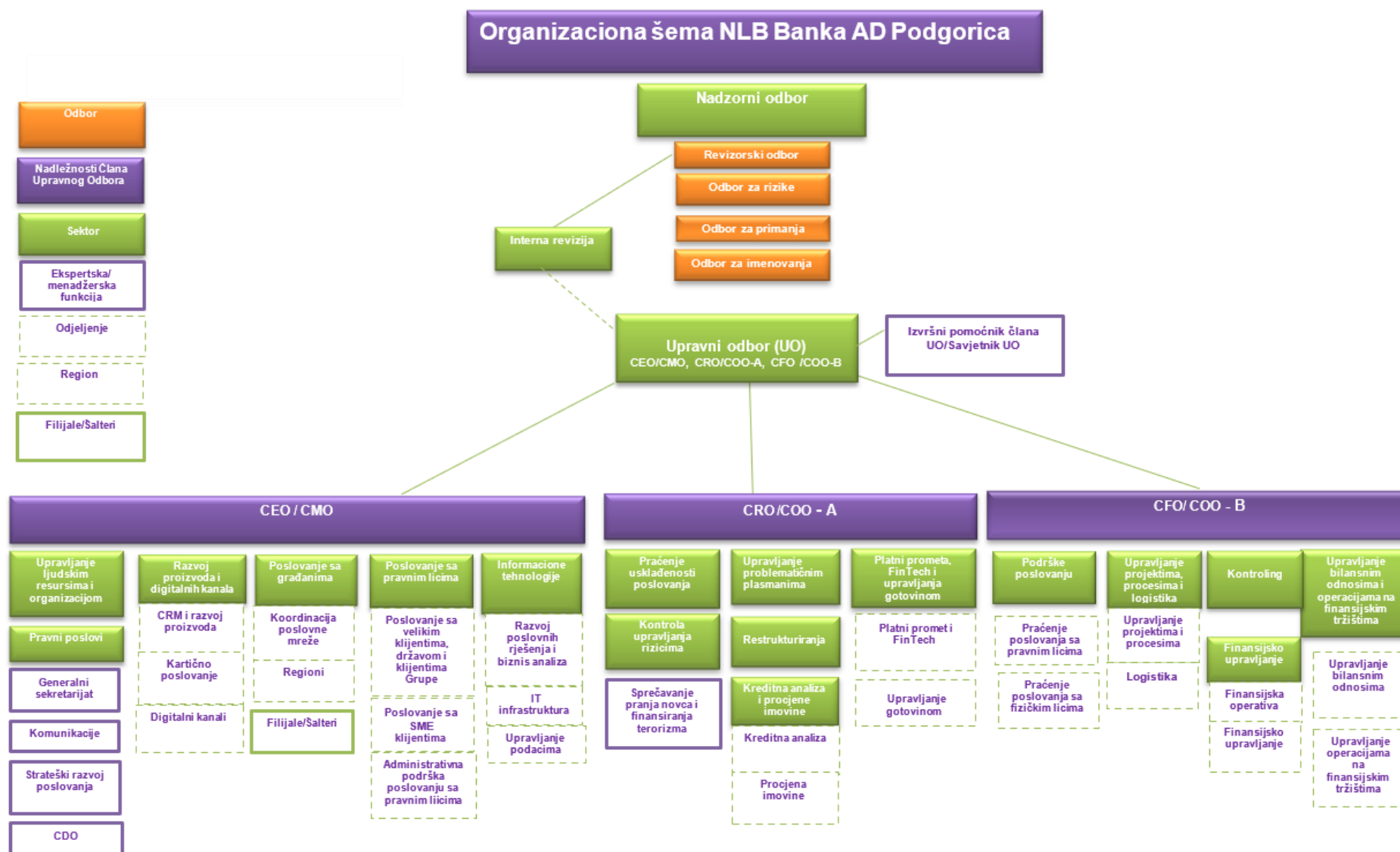
Odbor za primanja

Uroš Jerovšek, predsjednik
 Igor Macura, član
 Branka Pavlović, član

Revizor

Crowe MNE d.o.o.

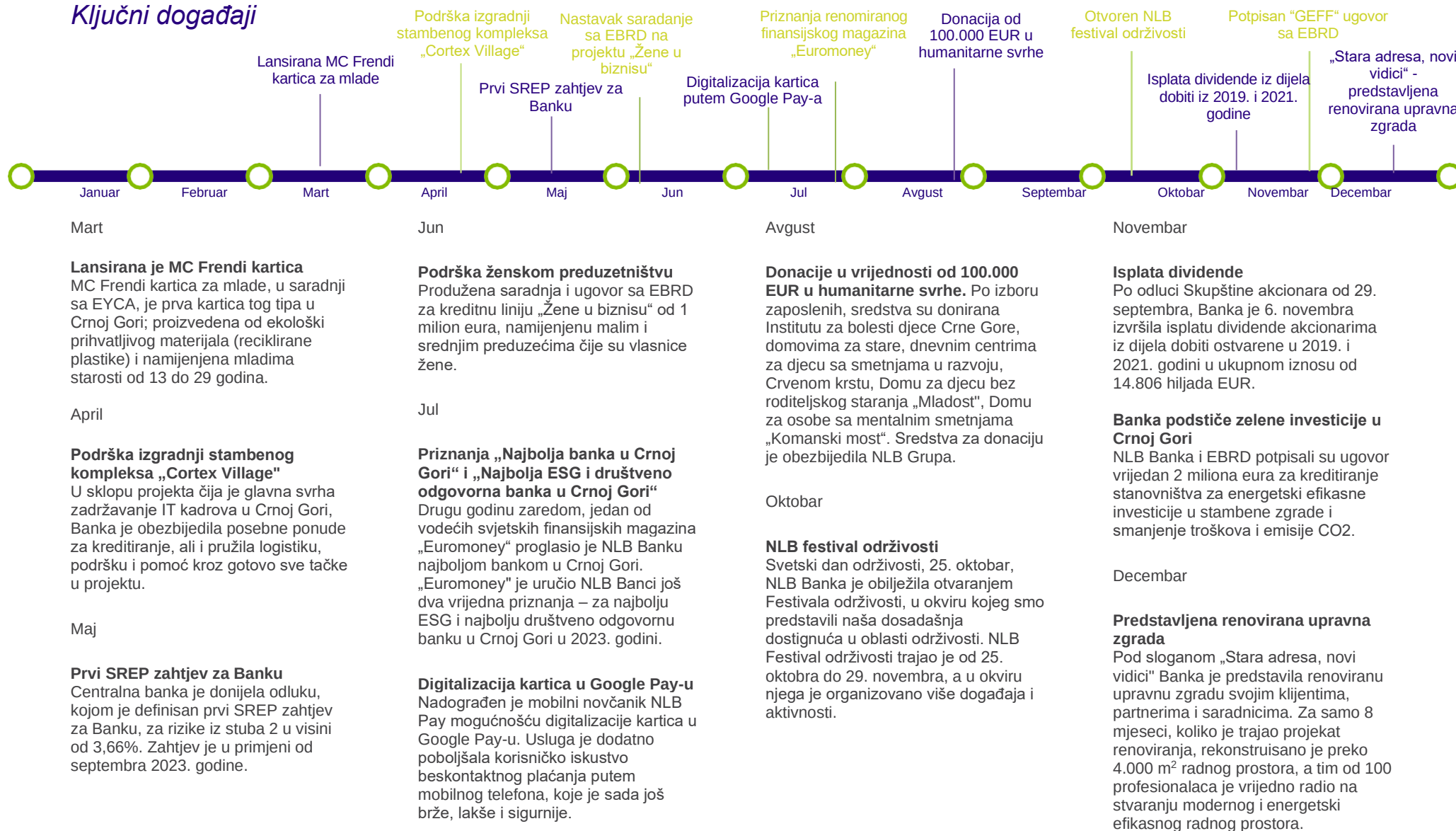
Organizaciona šema Banke na dan 31. decembar 2023.

SADRŽAJ

Ključni događaji	134
Ključna dešavanja 2023. godine.....	135
Makroekonomski indikatori	136
Regulatorno okruženje	138
Opis poslovne aktivnosti	139
Poslovanje Banke	140
Pozicija na tržištu.....	140
Analiza finansijskog rezultata	141
Analiza bilansa stanja	145
Kapital i adekvatnost kapitala	149
Likvidnosna pozicija.....	149
Poslovne jedinice.....	149
Planirani budući razvoj	150
Upravljanje rizicima	151
Ciljevi i metode upravljanja rizicima	151
Izloženost rizicima	152
Politike upravljanja rizicima.....	153
Uvođenje ESG (Environmental, Social, & Governance) rizika u područje upravljanja rizicima	153
Sistem internih kontrola	154
Aktivnosti razvoja.....	155
Upravljanje kadrovima	156
Prikaz pravila korporativnog upravljanja	157
Ostalo	158
Socijalna i kadrovska pitanja	158
Održivost	158
Društveno odgovorna uloga Banke	160
Sprečavanje mita i korupcije	163
PRILOG 1. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja	164

Ključni događaji

Ključna dešavanja 2023. godine

Finansijski pokazatelji	Poslovna aktivnost i projekti	Kvalitet portfelja	Kapital i likvidnost	Strategija i perspektiva
Godina rekordne neto dobiti u iznosu od 26,6 miliona EUR, uz poboljšanje performansi u svim segmentima poslovanja, što je samo jedan od dokaza konstantnog organskog rasta Banke. Neto kamatni prihodi bilježe snažan rast od 36%, generisani jakom kreditnom aktivnošću i rastom marže. Neto naknade i provizije porasle su 17% u odnosu na prethodnu godinu. Rezultat prije obezvređenja i rezervisanja bilježi rast od 69% u odnosu na prethodnu godinu.	Godinu su obilježile brojne kampanje i inovacije u cilju poboljšanja ponude, kako u segmentu fizičkih, tako i u segmentu pravnih lica. Novi realizovani krediti stanovništvu bilježe rast od 12% u odnosu na prethodnu godinu, dok je kod pravnih lica zabilježen rast od čak 95%. Banka je i u 2023. godini nastavila intenzivne aktivnosti na polju društveno odgovornog poslovanja, podržavajući brojne projekte i kampanje humanitarnog karaktera, kao i pružanjem finansijske podrške preduzetništvu i privredi. Uzimajući u obzir aktivnosti i posvećenost navedenom segmentu, kao i finansijske performanse, Banka je u 2023. godini dobila prestižnu nagradu renomiranog finansijskog časopisa Euromoney: „Najbolja banka u Crnoj Gori”.	Banka nastoji finansirati samo kreditno sposobne klijente koji pripadaju A i B bonitetnim grupama, što doprinosi kvalitetu kreditnog portfolija. Stabilna tržišna situacija kao i prethodne godine (poreska reforma koja je dovela do uvećanja zarada stanovništva i uvećanje zarada u javnom sektoru) odrazila se i na stabilnost kvaliteta portfolija, što je uticalo na povoljan trošak rizika i u 2023. godini. Prethodno navedeno, uz proaktivan pristup restrukturiranju i naplati portfolija NPE (nekvalitetna izloženost), dovelo je do smanjenja učešća NPE do nivoa 3,4% (-3 p.p) na kraju 2023. godine, uz jasnu strategiju daljeg smanjenja u narednom periodu.	Koeficijent adekvatnosti kapitala na kraju 2023. godine iznosi 19,2% i značajno je iznad regulatornog minimuma (14,4%). Rastom akumulirane dobiti, Banka je poboljšala koeficijent adekvatnosti kapitala za 0,8 p.p. Depoziti nebanaka na nivou bankarskog sektora bilježe rast od 5%, uz povećanje LTD-a (2022: 63%; 2023: 65%). Sa druge strane, ovaj pokazatelj se u Banci kretao u suprotnom smjeru, generisan jačim rastom depozita od rasta kredita i smanjio se sa 80% na 75%. Banka je u svakom momentu aktivno upravljala likvidnim sredstvima, održavajući adekvatan nivo, usmjeravanjem viška likvidnosti u kupovinu hartija od vrijednosti.	I pored izazovne geopolitičke situacije, izraženih inflatornih pritisaka i rizika u fiskalnoj sferi, dalji planovi se zasnivaju na strateškoj orijentaciji i potencijalu rasta u pojedinim segmentima uz jači fokus na digitalizaciju, uzimajući u obzir optimalnu alokaciju kapitala u odnosu na profitabilnost i sklonost riziku. U fokusu će biti stabilan rast prihoda, uz održiv nivo troškova. Banka će se i u budućnosti starati da doprinese poboljšanju kvaliteta života u regionu u kome posluje. Kao dio NLB Grupe, posvećeni smo ispunjavanju potreba naših stejkholdera i održivom poslovanju.

Makroekonomski indikatori

Septembar 2023.

Rast BDP-a za prvih 9 mjeseci iznosio je 6,6%.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u trećem kvartalu 2023. godine iznosio je 2.171,6 miliona eura, dok je u istom periodu prethodne godine iznosio 1.868,9 miliona eura. Stopa realnog rasta BDP-a u trećem kvartalu 2023. godine iznosila je 6,6% (6,1% rast u prvom kvartalu, 6,9% rast u drugom kvartalu 2023).

Industrijska proizvodnja je u prvih devet mjeseci 2023. godine u odnosu na isti period 2022. godine ostvarila rast od 6,0%. Rast proizvodnje je evidentiran u sektorima snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 33,1% i vađenje ruda i kamena od 2,4%, dok je pad zabilježen u sektoru prerađivačka industrija od 9,7%.

Godišnja inflacija u septembru 2023. godine, mjerena potrošačkim cijenama, iznosila je 7,9%, dok je godišnja stopa mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena iznosila 8,2%. Najveći rast cijena zabilježen je u kategoriji odjeća i obuće 8,4%, najviše zbog rasta cijena obuće od 10,6%.

Prosječna zarada (bruto) u septembru 2023. godine u Crnoj Gori iznosila je 998 eura, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa (neto) iznosila 800 eura. Prosječna (neto) zarada u septembru 2023. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine, zabilježila je rast od 11,4%.

Broj nezaposlenih lica u septembru 2023. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine manji je za 14,95%.

Broj dolazaka turista, u kolektivnom smještaju, u prvih devet mjeseci 2023. godine iznosio je 1,22 miliona što je za 23,87% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 4,56 miliona noćenja, što predstavlja rast od 18,86%.

Očekivanja i prognoze za 2024.

Svjetska banka prognozira rast crnogorskog BDP-a u 2024. godini od 3,2%.

Iako je rast u Crnoj Gori u 2023. godini bio snažniji od očekivanog, Svjetska banka u najnovijim prognozama predviđa pad crnogorskog BDP-a u 2024. godini sa 4,8 % na 3,2%, odnosno na 3,1% u 2025. godini.

Za 2024. godinu, 44. Vlada Crne Gore koja je izabrana 31. oktobra 2023. godine, najavila je unapređenje standarda penzionera, povećanjem minimalne penzije na 450 eura neto od 1. januara, što predstavlja povećanje od 52%, kao i početak implementacije dodatnih mjera do kraja godine koje će dovesti do rast minimalne neto zarade na 700 eura, i prosječne neto zarade, koja će iznositi 1.000 eura.

Kapitalnim budžetom je planiran snažan investicioni ciklus, koji je za 40 miliona eura veći u odnosu na 2023. godinu, za početak izgradnje druge dionice autoputa od Mateševa do Andrijevice. Očekuje se realizacija 94 projekta u 2024. godini, od čega je 80 novih projekata, što će dati zamah investicijama. Planirano je unapređenje regionalnog razvoja izmjenama Zakona o finansiranju lokalne samouprave, kojim će se opredijeliti više novca za opštine na sjeveru. Očekuje se da se sve planirano postigne fiskalnom konsolidacijom, odnosno da sve tekuće obaveze budu finansirane iz tekućih prihoda.

U naredne tri godine planiran je suficit tekuće potrošnje, zaduživanje isključivo za otplatu starih dugova (za koje je u tom periodu neophodna 1,6 milijarda eura) i za finansiranje kapitalnih projekata, kojima se utiče na dalji razvoj i stvara nova ekonomska vrijednost.

Kretanje ključnih makroekonomskih indikatora u Crnoj Gori

	2020.	2021.	2022.	2023.
BDP (godišnja stopa rasta %)	-15,3	13,0	6,4	6,6
Platni bilans (%BDP)	-26,0	-10,8	-18,3	8,9
Javni dug (%BDP)	105,3	84,0	70,8	60,2
Prosječna inflacija (%)	-0,9	4,6	17,2	4,3
Stopa nezaposlenosti (%)	17,9	16,6	14,7	11,8

Bankarski sektor

Bankarski sistem je tokom 2023. godine bio stabilan i visoko likvidan.

Zabilježen je rast aktive banaka, između ostalog i po osnovu značajnog povećanja njihovog ulaganja u hartije od vrijednosti. Veći uticaj na povećanje aktive imao je rast kredita, pri čemu su tokom prve polovine godine najviše porasli krediti odobreni nerezidentima, odnosno stanovništvu, dok su najveći udio u ukupnim imali gotovinski i krediti odobreni za likvidnost. Trend rasta aktivnih kamatnih stopa, započet u drugoj polovini prethodne, nastavljen je i tokom 2023. godine, prevashodno kao odraz kretanja na međunarodnim finansijskim tržištima.

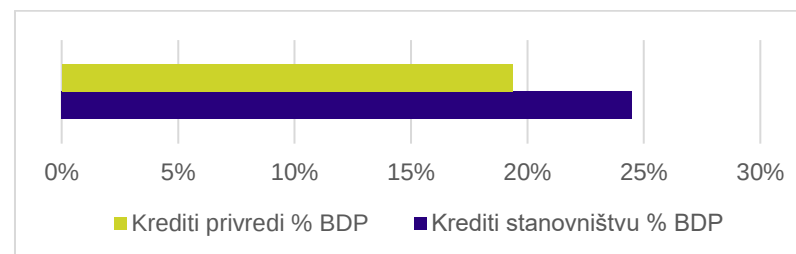
Ukupna aktiva banaka na kraju trećeg kvartala 2023. godine bila je na istorijskom maksimumu i iznosila je 6,8 milijardi eura. Kapital banaka na kraju trećeg kvartala 2023. godine iznosio je 808,5 miliona eura, što predstavlja rast od 31,8 % na godišnjem nivou. Depoziti u bankama su na kraju trećeg kvartala 2023. godine iznosili 5,6 milijardi eura, što je uvećanje na godišnjem nivou od 11,2%. Ukupno odobreni krediti banaka na kraju trećeg kvartala 2023. godine iznosili su 3,9 milijardi eura i bilježe rast od 8,92% u odnosu na isti period prethodne godine. Trend pada nekvalitetnih kredita se nastavio u 2023. godini, pa je njihovo učešće u ukupnim kreditima na kraju trećeg kvartala 2023. godine iznosilo 5%.

Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa banaka na ukupno odobrene kredite na kraju trećeg kvartala 2023. godine iznosila je 5,92% i u odnosu na isti period 2022. godine viša je za 0,80 pp.

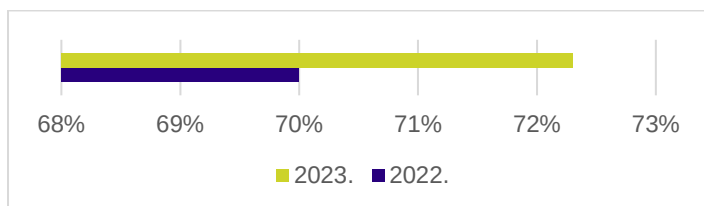
Krajem godine usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore kojim se vrši potpuno usklađivanje važećeg Zakona o Centralnoj banci Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda, a u cilju snaženja institucionalne, funkcionalne, personalne i finansijske nezavisnosti Centralne banke Crne Gore.

Primjenom BRRD 2 Direktive (Bank Recovery and Resolution Directive), čiji su ključni aspekti od strane Centralne banke Crne Gore predstavljeni u 2023. godini poslovnim bankama, značajno će biti poboljšana mogućnost sprovođenja sanacije kreditnih institucija u Crnoj Gori. Najznačajniji aspekt se odnosi na kvalifikovane obaveze koje će banke koristiti za ispunjavanje minimalnog zahtjeva za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama (MREL zahtjev).

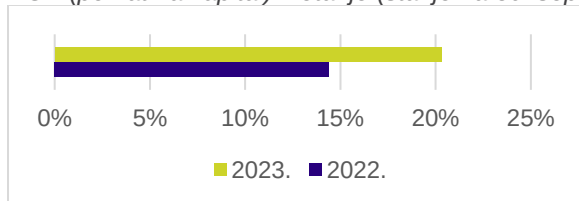
Kreditni privredi i stanovništvu u Crnoj Gori u 2023. godini

Kretanje LTD (kredit/depoziti)

ROE (povrat na kapital) kretanje (stanje na 30. septembar 2023.)

Kretanje kredita i depozita bankarskog sistema u Crnoj Gori u 2023. godini (stanje na 30. septembar 2023.)

	u mil EUR	Δ % YoY
Privreda krediti	1.460	3,3
Fizička lica krediti	1.734	9,2
Privreda depoziti	2.201	-5,2
Fizička lica depoziti	2.730	11,1

Kretanje ključnih indikatora bankarskog sistema u Crnoj Gori u 2023. godini (stanje na 30. septembar 2023.)

Neto kamatna marža		Nekvaliteni krediti		Koeficijent solventnosti	
2022. %	2023. %	%	Δ pp YoY	%	Δ pp YoY
4,0	4,8	5,0	-15,25	20,7	12,5

Regulatorno okruženje

Tokom 2023. godine, nastavljene su aktivnosti na donošenju podzakonskih akata za izmjene i dopune **Zakona o platnom prometu**, u cilju omogućavanja uslova za njegovu punu implementaciju i usaglašavanje sa PSD2 Direktivom (Payment Services Directive 2). Najvažniji podzakonski akti su:

- Odluka o obezbjeđivanju pouzdane provjere autentičnosti klijenta i zajedničkim i sigurnim otvorenim standardima komunikacije koja propisuje sigurnosne zahtjeve i izuzetke od primjene zahtjeva, koje treba da ispune pružaoci platnih usluga, u slučajevima propisanim Zakonom;
- Odluka o sigurnosnim mjerama za operativne i sigurnosne rizike povezane sa platnim uslugama kojom se utvrđuju sigurnosne mjere za operativne i sigurnosne rizike povezane sa platnim uslugama, kao i uspostavljanje, sprovođenje i praćenje sigurnosnih mjera.
- Odluka o izvještavanju o značajnim incidentima povezanim sa pružanjem platnih usluga.

U cilju implementacije **Zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama**, donijeta je Odluka o načinu i rokovima dostavljanja podataka o međubankarskim naknadama koja definiše način i rokove dostavljanja Centralnoj banci Crne Gore, podataka o međubankarskim naknadama koje pružaoci platnih usluga naplaćuju prilikom izvršavanja platnih transakcija u Crnoj Gori, na osnovu platnih kartica izdatih potrošačima.

U cilju dalje razrade odredbi **Zakona o kreditnim institucijama** koje se odnose na zaštitu klijenata, Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o načinu i rokovima za dostavljanje podataka o prigovorima klijenata kreditnih institucija i korisnika finansijskih usluga. Banka je preduzela neophodne aktivnosti prilagođavanja novom načinu izvještavanja Centralne banke po ovom pitanju.

U cilju dalje stabilizacije finansijskog sistema, Centralna banka Crne Gore je usvojila Odluku o izmjenama Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti Covid 19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem, koja uvodi mogućnost isplate cijele dividende ili njenog dijela, u novcu, uz zadovoljavanja određenih uslova, prethodnu saglasnost Centralne banke i sa utvrđenim planom dinamike isplate.

Takođe, izmjenom Odluke o makroprudencijalnim mjerama koje se odnose na kredite koje kreditne institucije odobravaju fizičkim licima, produžava se primjena makroprudencionih mjera na period od još godinu dana, tj. do 31. decembra 2024. godine.

Skupština Crne Gore je krajem 2023. godine usvojila **Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma**. Usaglašavanje sa propisom je u toku.

Banka prati i primjenjuje Odluke o uvođenju (ili izmjenama i dopuni) međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije, koje usvaja Vlada Crne Gore.

Opis poslovne aktivnosti

NLB Banka AD Podgorica je akcionarsko društvo registrovano za obavljanje bankarskih usluga.

NLB Banka AD Podgorica (u daljem tekstu Banka), osnovana je 1990. godine. Banka je 1995. godine registrovana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici. Tokom 2002. godine, nakon usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima, izvršen je upis u Centralni registar privrednih subjekata u Podgorici – registarski broj 4-0006161/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 275 (Rješenje broj 02/3-282/2-02). Banka se kotira na Montenegro berzi, na listi Podsegment slobodnog tržišta akcija.

Shodno Zakonu o kreditnim institucijama, Ugovoru o osnivanju, Statutu i Rješenju Centralne banke Crne Gore, Banka ima odobrenje za obavljanje sljedećih usluga:

- Primanje depozita ili drugih povratnih sredstava;
- Odobranje kredita, uključujući potrošačke kredite, hipotekarne kredite i zajmove za finansiranje komercijalnih poslova, otkup potraživanja sa ili bez regresa (faktoring), uključujući izvozno finansiranje na bazi otkupa sa diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja obezbjeđenih finansijskim instrumentima (forfeting);
- Finansijski lizing;
- Pružanje platnih usluga u skladu sa zakonom;
- Izdavanje garancija ili drugih jemstava;
- Trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - Stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove;
 - Valutnim i kamatnim instrumentima;
- Usluge neposredno povezane sa poslovima kreditiranja, kao što su: prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih lica i preduzetnika;
- Izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje tim instrumentima, a u skladu sa zakonom;
- Iznajmljivanje sefova;
- Učestvovanje u emitovanju finansijskih instrumenata i pružanje usluga vezanih za emitovanje finansijskih instrumenata, u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište kapitala;

- Bavljanje poslova uslužnog prevoza gotovine (transport gotovine) koje Banka može da pruža u skladu sa odredbama zakona;
- Prodaja potraživanja;
- Obavljanje poslova pružanja usluga drugom pravnom licu koje će u formi oblika obavljanja privredne djelatnosti d.o.o. biti osnovano od strane NLB d.d. Ljubljana;
- Poslovi zastupanja u osiguranju, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje;
- Pružanje usluga upravljanja platnim sistemima, u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet;
- Druge usluge koje Banka može da pruža u skladu sa odredbama zakona.

Poslovanje Banke

Pozicija na tržištu

Banka je završila godinu sa udjelom u kreditima fizičkim licima od 23%, uz 11,5% udjela u kreditima pravnim licima.

Krediti	% rasta/pada 2023.		promjena učešća 2023.
	NLB	Bankarski sektor	
Pravna lica	2,5%	3,7%	-0,1%
Država	44,8%	21,6%	1,5%
Fizička lica	10,2%	9,2%	0,2%
<i>Kreditni nebanke</i>	<i>9,2%</i>	<i>7,7%</i>	<i>0,2%</i>

Na dan 31. decembra 2023. udio u depozitima fizičkih lica je iznosio 16,6%, dok je udio u bazi depozita pravnih lica iznosio 12,9%.

Depoziti	% rasta/pada 2023.		promjena učešća 2023.
	NLB	Bankarski sektor	
Pravna lica	26,4%	-4,6%	3,2%
Država	27,2%	28,8%	-0,1%
Fizička lica	7,9%	11,0%	-0,5%
<i>Depoziti nebanke</i>	<i>15,2%</i>	<i>4,8%</i>	<i>1,3%</i>

Analiza finansijskog rezultata

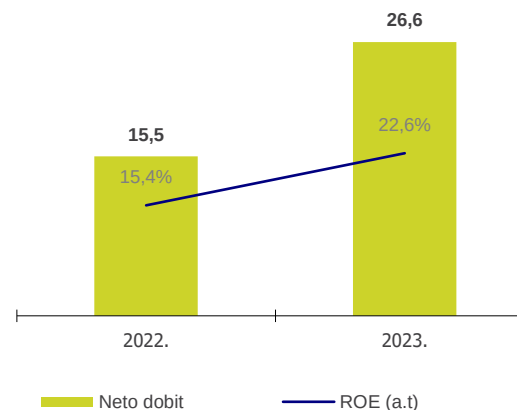
Banka je i u 2023. godini nastavila trend stabilnog poslovanja i ostvarila rekordnu neto dobit u iznosu od 26,6 miliona EUR, uz rezultat prije rezervacija i poreza u iznosu od 29 miliona EUR. Realizovana neto dobit bilježi rast u iznosu od 11,1 miliona EUR u odnosu na prethodnu godinu.

Kada je u pitanju obim kreditiranja, Banka bilježi bolje rezultate u odnosu na prethodnu godinu - novoodobreni krediti bilježe rast od 43%. Na ovakav trend, između ostalog, uticaj su imali blagovremeno organizovane i dobro sprovedene kampanje potrošačkih kredita, uz rast zarada u javnom sektoru i par većih plasmana u segmentu poslovanja sa pravnim licima. Uz nastavak pune posvećenosti klijentima i konstantno inoviranje ponude, zabilježen je značajan godišnji rast ukupnih bruto kredita od 50,4 miliona EUR, ili 9%. Rast kamatnih stopa uzrokovan rastom kamatnih stopa na međunarodnom tržištu, te rast portfelja, inovirana ponuda i poboljšana kreditna aktivnost, generisali su rast neto kamatnih prihoda od 36%.

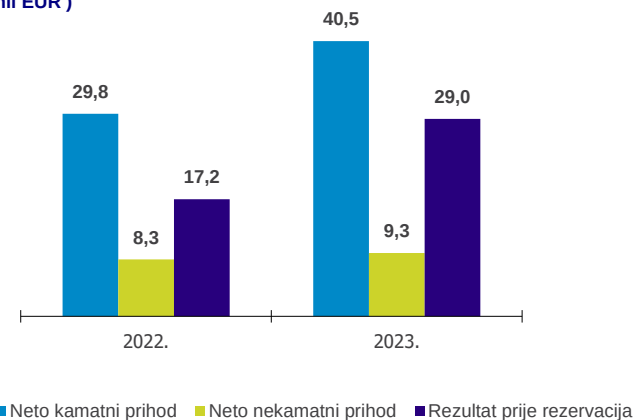
Takođe, dobri rezultati prisutni su i u segmentu neto nekamatnih prihoda. Segment neto naknada i provizija bilježi rast od 17% u odnosu na 2022.

U 2023. godini zbog rasta obima kreditiranja došlo je do rasta rizikom ponderisane aktive u iznosu od 37,1 miliona EUR, dok je iznos regulatornog kapitala povećan za 10,5 miliona EUR, pa je koeficijent solventnosti porastao u odnosu na prethodnu godinu za 0,8 p.p. i značajno je iznad zakonskog minimuma; na kraju 2023. godine iznosio je 19,2% (zakonski minimum 14,4%).

Neto dobit (mil EUR)/ Povrat na kapital nakon poreza (ROE a.t)

Rezultat prije rezervacija, Neto kamatni/nekamatni prihod (mil EUR)

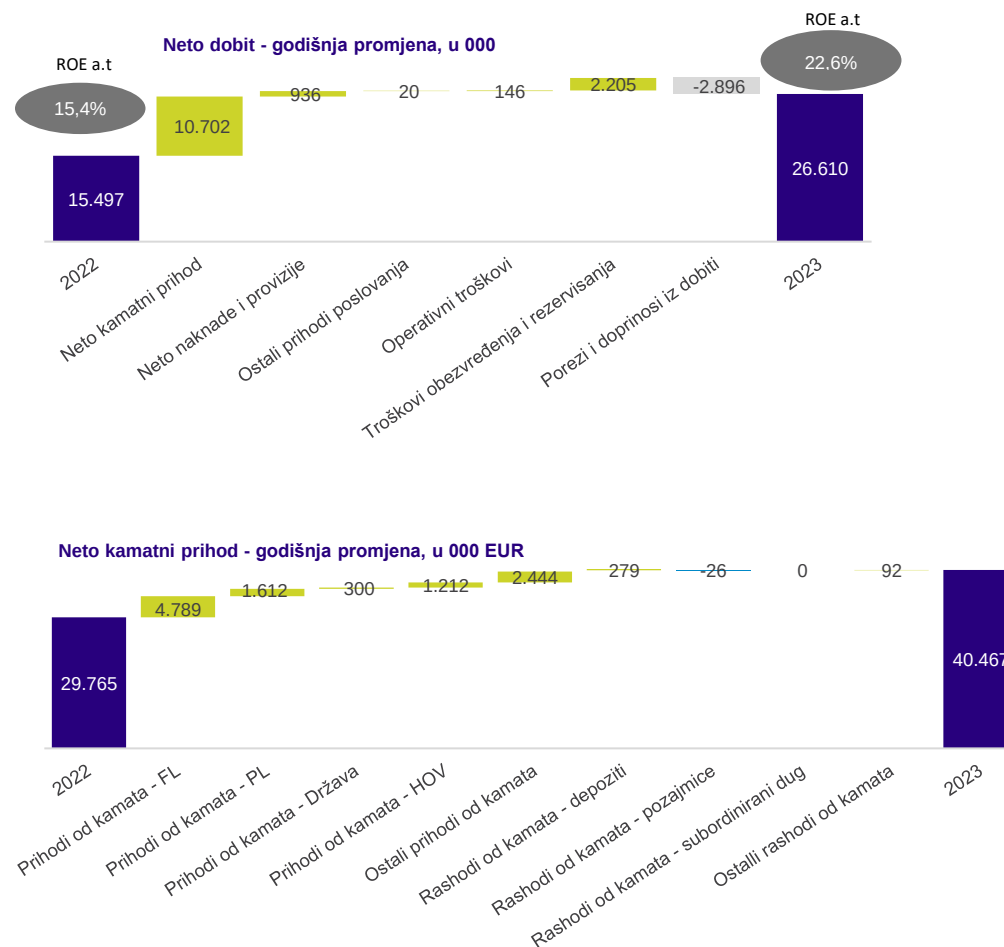

Povećanje neto dobiti u 2023. godini dominantno je uzrokovano rastom neto kamatnih prihoda, oslobađanjem ispravki za kredite, kao i rastom neto prihoda od naknada i provizija (posebno u dijelu neto prihoda od računa i platnog prometa).

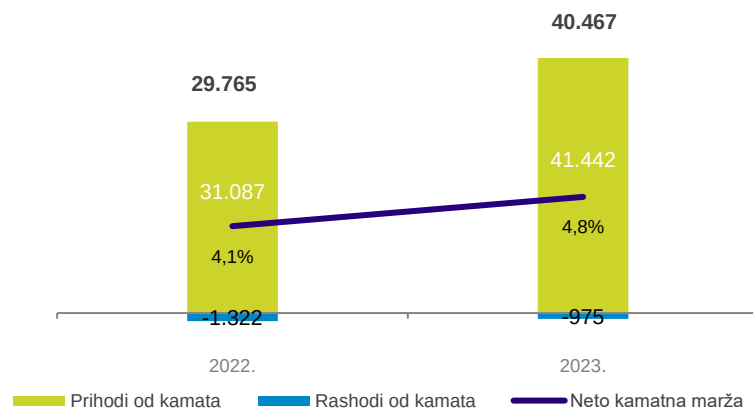
Uprkos značajnom rastu neto operativnih prihoda, operativni troškovi su ostali na nivou iz prethodne godine (uz troškovnu disciplinu, uticaj je imao i evidentiran jednokratni trošak kod troškova zarada u iznosu od 1,56 miliona EUR u 2022. godini, po osnovu Rješenja Uprave prihoda i carina o plaćanju dodatnih poreza i doprinosa za period od 01.01.2017. do 31.03.2019. godine).. Stoga, pod uticajem rasta već pomenutih neto operativnih prihoda (+11,7 miliona EUR ili +31%), došlo je do poboljšanja pokazatelja odnosa operativnih troškova i neto operativnog prihoda (CIR), koji je na kraju 2023. godine iznosio 41,7% (2022: 54,8%).

Bilans uspjeha

	2023.	2022.	Promjena	
Prihodi od kamata i slični prihodi	41.240	30.796	10.444	▲ 34%
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	202	291	(89)	▼ -31%
Rashodi od kamata i slični rashodi	(975)	(1.322)	347	▼ -26%
NETO PRIHODI OD KAMATA (1 + 2 - 3)	40.467	29.765	10.702	▲ 36%
Prihodi od naknada i provizija	22.515	18.277	4.238	▲ 23%
Rashodi naknada i provizija	(16.019)	(12.717)	(3.302)	▲ 26%
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4 - 5)	6.496	5.560	936	▲ 17%
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	1.111	1.311	(200)	▼ -15%
Neto dobitak/gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	(78)	24	(102)	▼ -425%
Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	(34)	-	(34)	
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	(42)	-	(42)	
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	782	511	271	▲ 53%
Ostali prihodi	1.186	1.031	155	▲ 15%
Troškovi zaposlenih	(10.816)	(11.272)	456	▼ -4%
Troškovi amortizacije	(2.313)	(2.360)	47	▼ -2%
Opšti i administrativni troškovi	(7.608)	(7.251)	(357)	▲ 5%
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja:	1.648	1.145	503	▲ 44%
Troškovi rezervisanja	1.374	(328)	1.702	▼ -519%
Ostali rashodi	(117)	(89)	(28)	▲ 31%
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	32.056	18.047	14.009	▲ 78%
Porez na dobit	(5.446)	(2.550)	(2.896)	▲ 114%
NETO PROFIT	26.610	15.497	11.113	▲ 72%
Zarada po akciji u EUR	1,73	1,01	0,72	▲ 72%

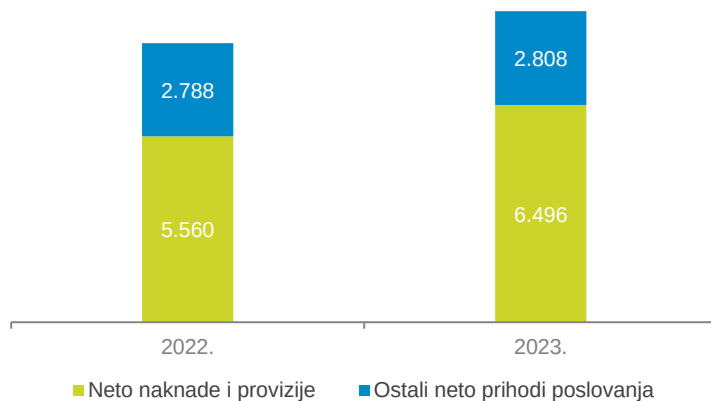
Neto kamatni prihod, (u 000 EUR)

Rast neto prihoda od kamata uzrokovan je rastom prihoda od kamata (+33% ili 10,4 miliona EUR), vođen dominantno rastom u okviru segmenta stanovništva. Prihodi od kamata u segmentu pravnih lica, države, banaka, kao i u segmentu HOV takođe bilježe pozitivan trend.

Kamatni rashodi bilježe pad od 26% (347 hiljada EUR) u odnosu na prošlu godinu, uzrokovano padom kamatnih rashoda po depozitima u okviru segmenta stanovništva, usljed pomjeranja baze depozita u korist depozita po viđenju.

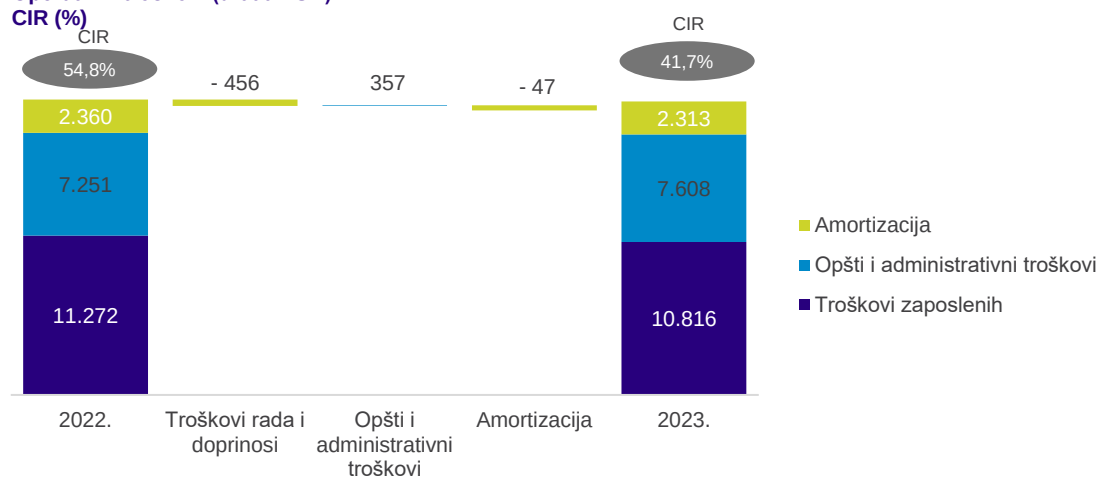
Neto nekamatni prihod, (u 000 EUR)

Ukupna zarada od neto naknada i provizija bilježi rast od 16,8% (936 hiljada EUR), dominantno uzrokovana rastom prihoda od platnog prometa, kao i zarade od osnovnih računa. Zarada od garancijskog poslovanja takođe bilježi povećanje u odnosu na prethodnu godinu, dok neto prihodi od kartičnog poslovanja bilježe blago smanjenje u odnosu na prošlu godinu.

Kada je u pitanju *struktura neto operativnog prihoda*, zarada od neto nekamata bilježi pad udjela u neto operativnom prihodu: 18,7% (2022: 21,9%). Posljedično prihod od neto kamata povećao je udio: 81,3% (2022: 78,1%).

Operativni troškovi (u 000 EUR)

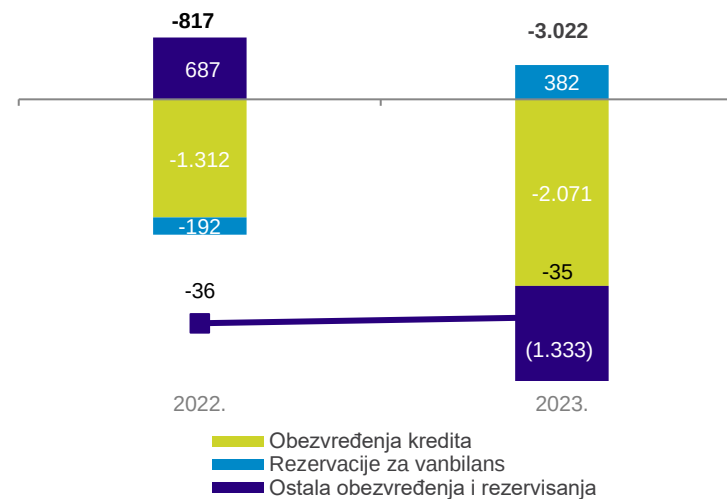
Trošak rizika je i u 2023. godini bio negativan i iznosio -35 bazičnih poena, kao rezultat nastavka trenda dobrog kvaliteta portfelja i jakih aktivnosti na naplati. Obezbvredjenje kredita je bilo za 759 hiljada EUR manje nego u prethodnoj godini, dominantno usled oslobađanja troška obezbvredjenja u okviru segmenta poslovanja sa pravnim licima, kao posljedica strategije aktivnog pristupa praćenju i restrukturiranju nekvalitetnih kredita. Obezbvredjenje vanbilansa je bilo za 574 hiljade EUR veće nego u prethodnoj godini, dominantno usled dodatnog troška obezbvredjenja u okviru segmenta poslovanja sa pravnim licima, kao posljedica rasta vanbilansne izloženosti. Ostala obezbvredjenja i rezervisanja su zabilježila pad u iznosu od 2 miliona EUR u odnosu na nivo iz prethodne godine.

Operativni troškovi nisu zabilježili rast u odnosu na prethodnu godinu, prvenstveno zbog nižih troškova rada (4% ili 456 hiljada EUR). Naime, tokom 2022. godine evidentiran je jednokratni trošak kod troškova zarada u iznosu od 1,56 miliona EUR na osnovu Rješenja Uprave prihoda i carina o plaćanju dodatnih poreza i doprinosa za period od 01.01.2017. do 31.03.2019. godine.

Usljed inteziviranja poslovne aktivnosti, opšti i administrativni troškovi bilježe rast od 5% ili 357 hiljada EUR u odnosu na prošlu godinu.

Sa druge strane, neto operativni prihod bilježi rast od 31%, pa CIR (kao pokazatelj pokrivenosti troškova neto prihodima) bilježi značajno poboljšanje; na kraju 2023. godine iznosio je 41,7%.

Troškovi obezbvredjenja i rezervisanja (u 000 EUR), Trošak rizika (b.p)

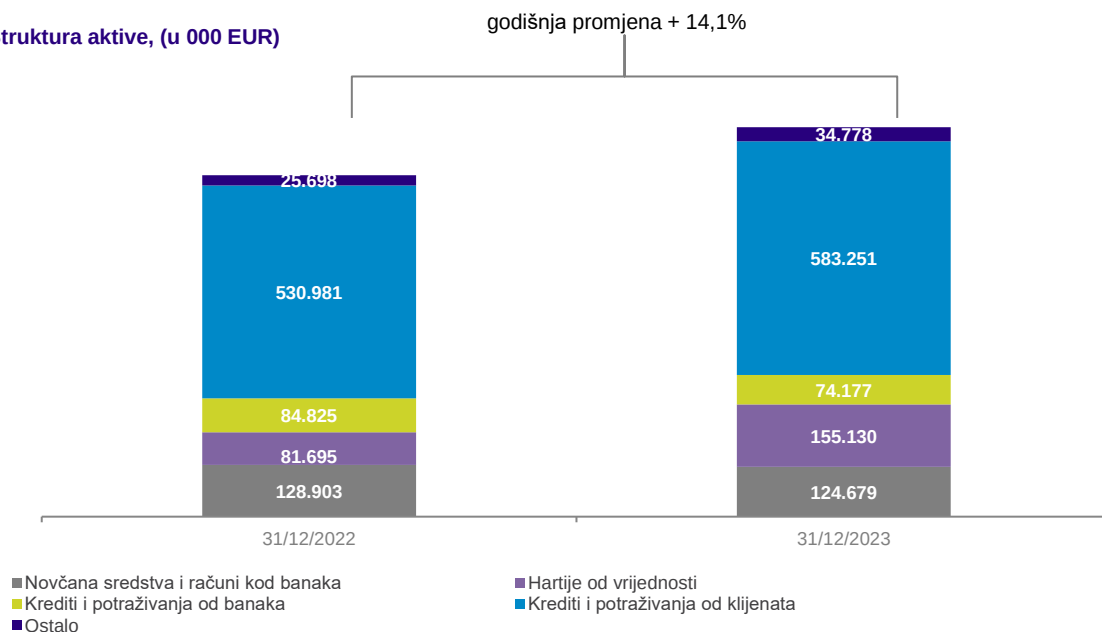
Analiza bilansa stanja

Bilans stanja

	31.12.2023.	31.12.2022.	Promjena	
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	124.679	128.903	(4.224) ▼	-3%
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	789.697	673.433	116.264 ▲	17%
Kredit i potraživanja od banaka	74.177	84.825	(10.648) ▼	-13%
Kredit i potraživanja od klijenata	583.251	530.981	52.270 ▲	10%
Hartije od vrijednosti	128.385	56.220	72.165 ▲	128%
Ostala finansijska potraživanja	3.884	1.407	2.477 ▲	176%
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	26.745	25.475	1.270 ▲	5%
Hartije od vrijednosti	26.745	25.475	1.270 ▲	5%
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koja se ne drže radi trgovanja	-	-	- ▲	0%
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	- ▲	0%
Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	98	-	98 ▲	100%
Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	2.307	-	2.307 ▲	100%
Investicione nekretnine	198	793	(595) ▼	-75%
Nekretnine, postrojenja i oprema	19.706	13.302	6.404 ▲	48%
Nematerijalna sredstva	1.845	1.909	(64) ▼	-3%
Odložena poreska sredstva	1.614	1.387	227 ▲	16%
Ostala sredstva	5.126	6.899	(1.773) ▼	-26%
UKUPNA SREDSTVA	972.015	852.101	119.914 ▲	14%
OBAVEZE				
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	821.730	719.876	101.854 ▲	14%
Depoziti banaka	974	1.170	(196) ▼	-17%
Depoziti klijenata	798.018	692.873	105.145 ▲	15%
Krediti banaka	7.600	9.436	(1.836) ▼	-19%
Krediti klijenata koji nijesu banke	15.138	16.397	(1.259) ▼	-8%
Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	557	291	266 ▲	91%
Ostale finansijske obaveze	557	291	266 ▲	91%
Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	2.340	-	2.340 ▲	100%
Rezerve	4.859	6.248	(1.389) ▼	-22%
Tekuće poreske obaveze	5.513	2.465	3.048 ▲	124%
Odložene poreske obaveze	836	392	444 ▲	113%
Ostale obaveze	12.125	12.172	(47) ▼	0%
Subordinisani dug	2.438	2.438	- ▲	0%
UKUPNE OBAVEZE	850.398	743.882	106.516 ▲	14%
KAPITAL				
UKUPAN KAPITAL	121.617	108.219	13.398 ▲	12%
UKUPAN KAPITAL I OBAVEZE	972.015	852.101	119.914 ▲	14%

Bilansna suma u 2023. godini bilježi rast od 119,9 miliona EUR (+14%). Na strani pasive, najveći dio rasta je ostvaren na poziciji depozita klijenata, u iznosu od 105,1 miliona EUR, dok je kapital porastao za 13,4 miliona EUR. Na strani aktive, najveći dio rasta je ostvaren zbog rasta portfolija HOV (+73,4 miliona EUR), kao i usljed rasta kredita i potraživanja od klijenata (+52,3 miliona EUR). Nekretnine, postrojenja i oprema takođe bilježe rast od 6,4 miliona EUR, dok krediti i potraživanja od banaka bilježe pad od 10,6 miliona EUR, kao i novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka za 4,2 miliona EUR.

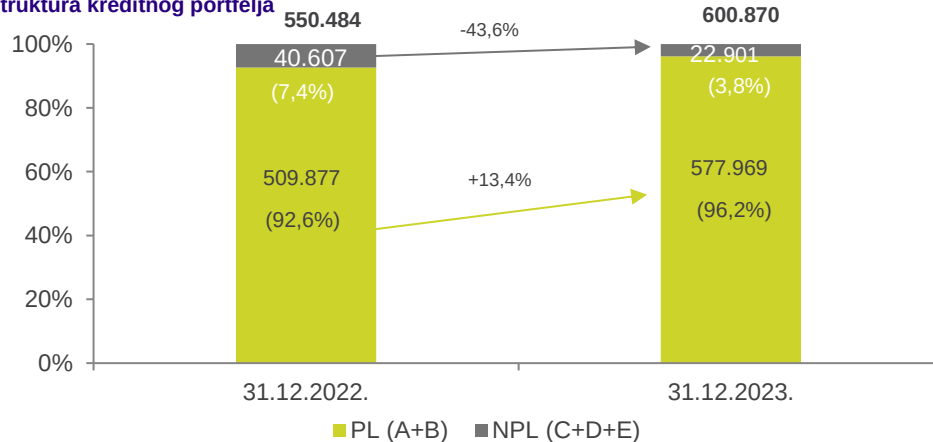
Struktura aktive, (u 000 EUR)

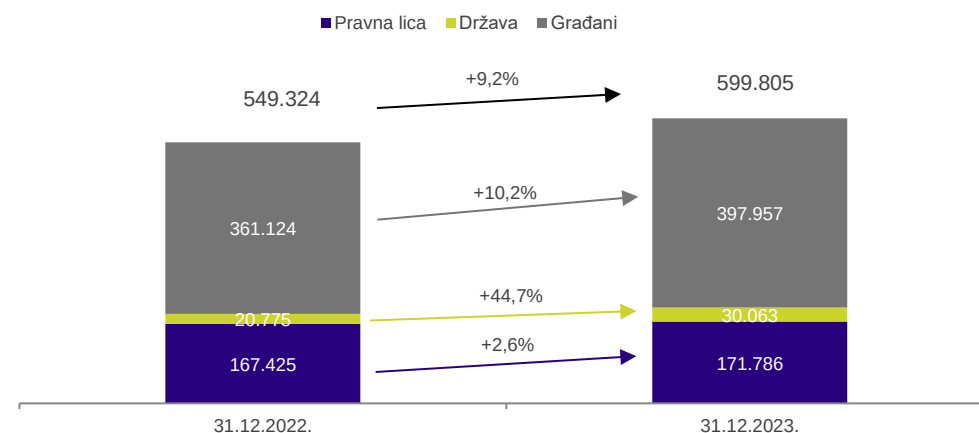
Struktura aktive Banke ostala je stabilna, sa kreditima i potraživanjima od klijenata kao dominantnim segmentom. Usled velikog rasta depozita klijenata u sistemu i u toku 2023. godine došlo je do rasta novčanih sredstava i stanja na računima, kako kod Centralne banke Crne Gore, tako i na korespondentnim računima u inostranstvu. Iz tog razloga Banka je odlučila da investira dodatna novčana sredstva u HOV, čime je učešće istih povećano na 16%, učešće kredita i potraživanja od klijenata smanjeno je sa 62,3% na 60%, a učešće novčanih sredstava i računa kod banaka je 12,8% ukupnih sredstava.

Ukupni neto krediti nebankarskom sektoru bilježe porast u iznosu od 52,3 miliona EUR, uz porast bruto kredita u iznosu od 50,4 miliona EUR i smanjenje ispravke vrijednosti po kreditima za 1,8 miliona EUR. Bruto kvalitetni krediti zabilježili su povećanje u iznosu od 68,1 miliona EUR, čineći 96,2% ukupnih bruto kredita na kraju 2023. godine. Krediti građanima bilježe stopu rasta od 10,2%, krediti pravnim licima povećani su za 2,6%, dok su krediti državi povećani za 44,7%. Usljed aktivne strategije upravljanja NPL-om u toku 2023. godine, udio nekvalitetnih kredita smanjen je za 3,6 p.p. u 2023. godini, i čini 3,8% ukupnih bruto kredita.

Bruto krediti nebankama bez kamata i vremenskih razgraničenja - bonitetna struktura kreditnog portfelja

Kretanje stanja bruto kredita nebankama po segmentima, u 000 EUR

Uticaj rata u Ukrajini na poslovanje Banke

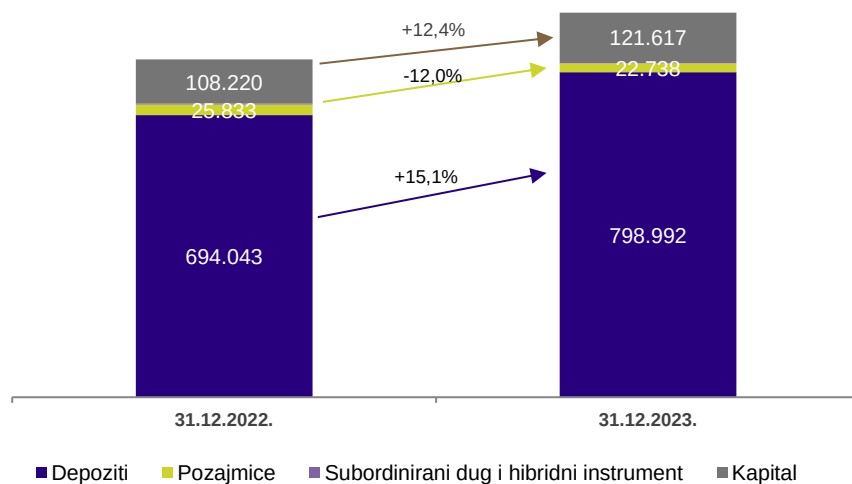
Sukob Rusije i Ukrajine imao je ozbiljan uticaj na globalnu ekonomiju, te i dalje može imati velike negativne efekte na turističku tražnju u Crnoj Gori, uvažavajući visok procenat stranih turista u prethodnim godinama koji se odnosio na Ruse i Ukrajinke. Takođe, uvažavajući visoku zavisnost ekonomije od uvoza, indirektni efekti krize su bili značajni u Crnoj Gori, što se odrazilo na visok rast cijena goriva, građevinskih materijala, đubriva i hrane. Inflatorni pritisak imao je značajan uticaj na standard i kreditnu sposobnost građana i u 2023. godini, iako je došlo do povećanja prosječne zarade od 13% (novembar u odnosu na kraj 2022. godine). Uvažavajući navedeno, efekti krize ni u 2023. godini nisu doveli do slabljenja portfolija fizičkih lica, dok se turistička privreda pokazala otpornijom na eksterne šokove nego što se očekivalo kroz supstituciju tražnje na tržišta zapadne Evrope i regiona bivše Jugoslavije, pa je kvalitet portfolija bio zadovoljavajući (poboljšana rejting struktura, značajno smanjen udio NPL-a, negativan CoR itd).

Centralna banka Crne Gore donijela je Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem. Do 30. juna 2023. godine, kreditna institucija mogla je da iz izračuna stavki redovnog osnovnog kapitala isključi 100% iznosa nerealizovanih gubitaka, utvrđenih nakon stupanja na snagu ove Odluke, prilikom vrednovanja dužničkih finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju u skladu sa MSFI 9, koji su uključeni u ukupni ostali rezultat. Iznos koji se isključivao primjenom ove mjere utvrđivao se za potrebe obračuna redovnog osnovnog kapitala u periodu važenja iste, a osnovicu za njegov obračun predstavljala je razlika između tržišne vrijednosti dužničkih finansijskih instrumenata na dan 24. februar 2022. godine i tržišne vrijednosti tih instrumenata na dan obračuna tog kapitala.

Dužnički finansijski instrumenti na koje se primjenjivala ova mjera su dužnički finansijski instrumenti koje su emitovale centralne vlade iz člana 131 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija ("Službeni list CG", br. 128/20 i 140/21) i jedinice regionalne i lokalne samouprave iz člana 132 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija. Kreditna institucija dužna je bila da, najkasnije tri dana prije donošenja odluke o primjeni mjere iz tog stava, dostavi obavještenje Centralnoj banci Crne Gore o primjeni te mjere.

Nakon izbijanja rusko-ukrajinske krize, Banka je sa povećanom pažnjom pratila potencijalni uticaj krize na poslovanje i kreditnu sposobnost klijenata. Takođe, konverzijom značajnog dijela portfolija kredita sa varijabilnim kamatnim stopama na fiksne ili kombinovane, kao i korišćenjem računovodstva zaštite od rizika putem swap-ova kamatne stope, smanjen je kamatno indukovani kreditni rizik, koji je posljednica visokog rasta EURIBOR-a.

Kretanje strukture izvora, u 000 EUR

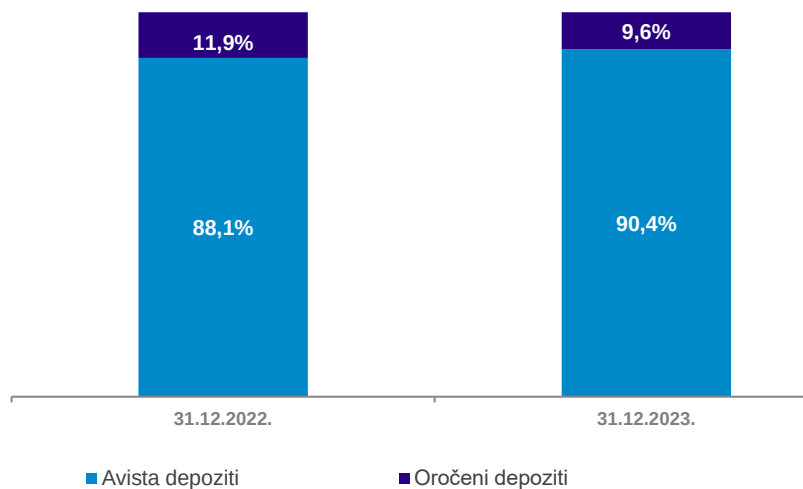

Kada su u pitanju izvori, Banka se dominantno oslanja na depozite, čiji udio u ukupnim izvorima iznosi 82%. Dominantni su depoziti fizičkih lica, sa udjelom od 57%, dok depoziti pravnih lica i države čine 43% ukupnih depozita nebankarskog sektora. Avista depoziti čine 90,4% ukupnih depozita, što predstavlja rast od 2,3 p.p. u odnosu na prethodnu godinu.

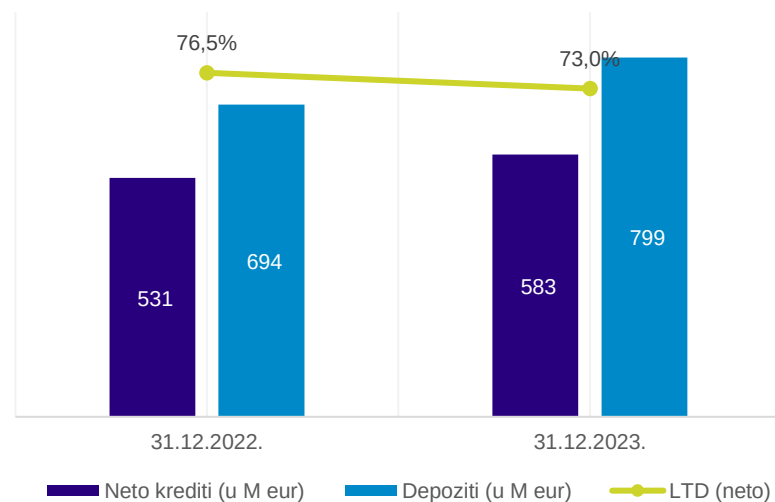
U 2023. godini Banka bilježi rast depozita od 15,1% i knjigovodstvenog kapitala od 12,4%, dok su pozajmice zabilježile pad od 12%.

Odnos neto kredita u odnosu na depozite je smanjen na nivo od 73% zbog ostvarene veće stope rasta depozita u odnosu na kredite.

Struktura depozita, (u 000 EUR)

Kretanje LTD (neto) pokazatelja

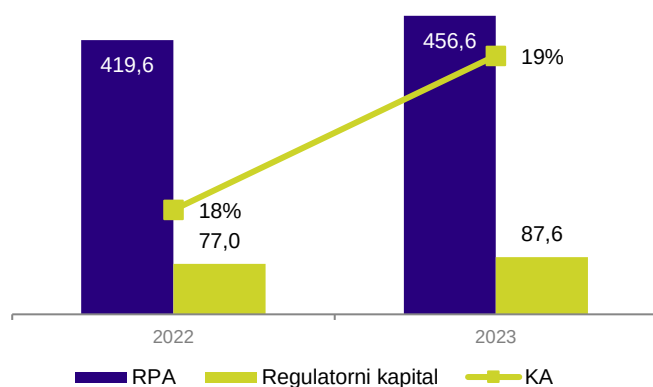

Kapital i adekvatnost kapitala

Koeficijent adekvatnosti kapitala ostao je značajno iznad zakonskog minimuma, te je na kraju 2023. godine iznosio 19,2% (zakonski minimum 14,4%).

Regulatorni kapital je zabilježio godišnji rast od 14%. Banka je, uz odobrenje CBCG, uključila dio dobiti 2023. godine u iznosu od 8 miliona EUR u izračun stavki redovnog osnovnog kapitala na 31.12.2023. godine. Na drugoj strani, rizikom ponderisana aktiva je povećana za 8,8% ili 37,1 miliona EUR.

Adekvatnost kapitala

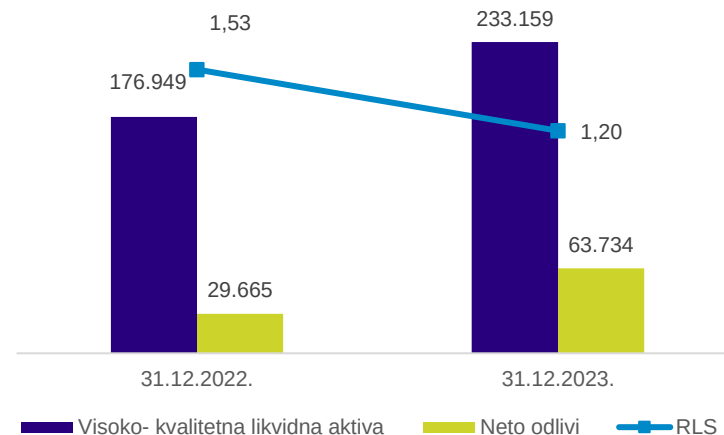

Likvidnosna pozicija

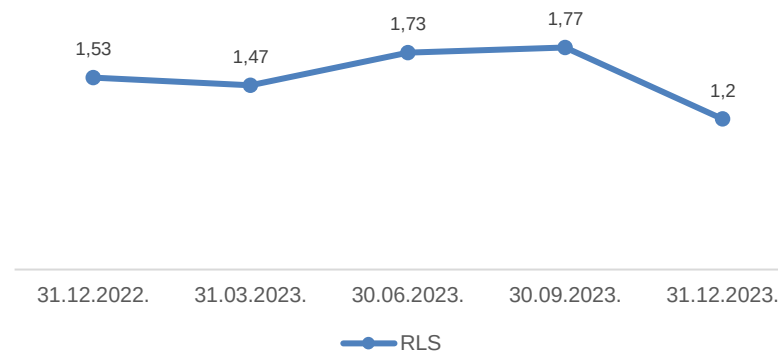
Likvidnosna pozicija Banke je stabilna, sa visokim učešćem neblokiranih likvidnih rezervi u ukupnoj aktivi (24% po stanju na 31. decembar 2023. godine). Svi ključni pokazatelji likvidnosti su u okviru granica definisanih Rizik apetitom Banke.

Banka je tokom 2023. godine imala visok pokazatelj RLS (raspoloživa likvidna sredstva), značajno iznad zakonskog minimuma od 0,9. Na 31. decembar 2023. godine, RLS je bio niži u odnosu na prosječni nivo tokom 2023. (iznad zakonskog minimuma: +0,3 p.p), usljed toga što je Banka odlučila investirati dodatna novčana sredstva u HOV.

Likvidnosna pozicija

Likvidnosna pozicija - Raspoloživa likvidna sredstva (RLS) - kvartalni trend

Poslovne jedinice

Banka ima sjedište u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala i šaltera, koju čine 18 filijala i 3 šaltera, i to u: Podgorici (7), Ulcinju, Baru, Budvi (2), Cetinju, Bijelom Polju, Rožajama, Herceg Novom, Kotoru (2), Nikšiću, Tivtu, Pljevljima i Beranama.

Poslovnice	
PODGORICA	
Filijala Podgorica I	Bulevar Ivana Crnojevića 171
Filijala Podgorica II	Bulevar Svetog Petra Cetinskog 53
Filijala Podgorica V	Mali of Montenegro, Drpe Mandića bb
Filijala Podgorica VI	Cetinjski put 20, City Kvart
Filijala Podgorica VII	Rimski trg 3
Šalter Podgorica TCP	Bulevar Džordža Vašingtona 100
Filijala Stari aerodrom	Bulevar Pera Cetkovića 52
BUDVA	
Filijala Budva	Mediterranska 19
Filijala Podkošljun Budva	Podkošljun bb
NIKŠIĆ	
Filijala Nikšić	Novaka Ramova 17
BIJELO POLJE	
Filijala Bijelo Polje	Tomaša Žižića 8
BAR	
Filijala Bar	Maršala Tita 24
BERANE	
Filijala Berane	Miloša Malidžića bb
PLJEVLJA	
Filijala Pljevlja	Kralja Petra bb
HERCEG NOVI	
Filijala Herceg Novi	Trg Nikole Đurkovića bb
ROŽAJE	
Filijala Rožaje	Maršala Tita 45/a
KOTOR	
Filijala Kotor	Trg od oružja 431, Stari grad
Šalter Kotor	Trg od oružja bb
ULCINJ	
Filijala Ulcinj	26. novembra bb
CETINJE	
Filijala Cetinje	Balića pazar bb
TIVAT	
Filijala Tivat	II Dalmatinske b.b.

Planirani budući razvoj

- Banka će se svakodnevno fokusirati na svoje klijente, uz aktivno istraživanje njihovih potreba za finansijskim uslugama i savjetima. Strateški će biti prepoznata po dobrom poznavanju svojih klijenata i njihovih potreba, nivou i brzini usluge i savjetodavnim sposobnostima, dostupnosti i konkurentnim proizvodima, uslugama i prodajnim kanalima.
- Banka će raditi sa ciljem uspostavljanja dugoročnih poslovnih odnosa sa klijentima u ključnim segmentima, kreirajući za njih dodatnu vrijednost uz adekvatan prinos za Banku; poštujući pritom standarde održivog poslovanja, u skladu sa Principima društveno odgovornog bankarstva Ujedinjenih nacija, čije je NLB Grupa potpisnica.
- Banka aktivno radi na optimizaciji, automatizaciji i digitalizaciji internih procesa, uvijek imajući u vidu najbolje korisničko iskustvo kao krajnji cilj.
- Banka svoje strategije sprovodi kako putem lokalno definisanih projekata, tako i projekata koji se implementiraju na nivou NLB Grupe.
- Jasan fokus ostaje i dalje na rastu kredita fizičkim licima i izgradnji apetita i ekspertize za rastuće kreditiranje mikro, malih i srednjih preduzeća. Predviđeni tržišni udio u kreditima povećava se na 17% (fizička lica 23,6%, pravna lica 10,6%).
 - Segment građana – fokus Banke za 2024. godinu biće na potrošačkim kreditima, uz dalje skraćivanje procedure odobravanja kredita kroz stabilizaciju rješenja za Consumer lending kreditiranje, širenje mreže partnera i pokretanje Kontakt centra kao prodajnog kanala. Za stambene kredite planirano je zadržavanje stabilnog tržišnog udjela, sa fokusom na uključivanje u nove projekte. Migracija klijenata na druge prodajne kanale (osim filijale) omogućiti će fokusiranje blagajnika na prodaju, što će dovesti do jačanja kapaciteta za kreditiranje i mogućnosti uspostavljanja poslovnih odnosa sa novim klijentima. Značajan fokus u 2024. godini biće usmjeren i na segment „zelenih“ kredita, posebno na kredite za obnovljive izvore energije i na zelene stambene kredite.
 - Segment pravnih lica – fokus Banke za 2024. godinu biće na optimizaciji prodajnih mogućnosti kroz analizu tržišta i KYC/M („Know Your Client/Market“ ili „upoznajte svoje kupce/tržište“), te optimizaciji strukture portfelja i jačanju statusa pouzdane, efikasne i kvalitetne Banke, kao i na zelenom kreditiranju, posebno u domenu kredita za obnovljive izvore energije.

Upravljanje rizicima

Ciljevi i metode upravljanja rizicima

Područje upravljanja rizicima je uređeno zakonskim pravnim aktima, internim aktima na nivou Banke, kao i usmjerenjima matične banke – Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, koja važe za bankarske članice NLB Grupe. Upravljanje finansijskim rizicima se bazira na uspostavljanju odgovarajuće organizacione strukture u Banci, uspostavljanju i implementaciji kvalitetnih radnih procedura i adekvatnom sistemu internih kontrola. Nadzorni odbor nadzire postupak sprovođenja i efikasnost i efektivnost sistema upravljanja kreditnom institucijom, sprovođenje poslovne politike kreditne institucije, strateških ciljeva i strategije i politike kreditne institucija (banke). Upravni odbor redovno preispituje strateške ciljeve, strategije i politike upravljanja rizicima, uključujući i upravljanje rizicima koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem kreditna institucija posluje. Odbor za rizike savjetuje Nadzorni odbor o cjelokupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti kreditne institucije ka preuzimanju rizika i strategiji i pomaže u nadzoru nad sprovođenjem strategije od strane višeg rukovodstva.

Cilj upravljanja pojedinačnim finansijskim rizicima (kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik, operativni i rizik zemlje) jeste minimiziranje rizika, uz postizanje projektovanih poslovnih i finansijskih rezultata i optimalnu upotrebu kapitala.

Proces upravljanja rizicima je regulisan i internim aktima koji definišu ciljeve upravljanja, metodologije i način praćenja pojedinih vrsta finansijskih rizika. Navedena interna akta (politike, procedure, metodologije) usvaja Upravni odbor Banke uz saglasnost Nadzornog odbora (ukoliko je potrebna). U hijerarhiji internih akata koja pokrivaju područje upravljanja finansijskim rizicima, posebno mjesto zauzimaju Standardi upravljanja rizicima, Strategija upravljanja rizicima, Rizik apetit, Interni sistem limita i pojedinačne Politike za upravljanje rizicima.

Rizik apetit daje smjernice o tome koji konkretni rizici i do koje mjere su prihvatljivi ili neprihvatljivi za Banku. Takav okvir omogućava donošenje strateških i operativnih odluka na nivou cijele organizacije. Rizik apetit se definiše kroz *kvalitativne i kvantitativne ciljeve*, usklađene sa poslovnom strategijom Banke.

Strategija upravljanja rizicima definiše načine na koje Banka preuzima rizike u svojim poslovnim aktivnostima. Osnovna svrha strategije upravljanja rizicima je definisanje ključnih pretpostavki/orijentacija u preuzimanju rizika, u cilju ostvarivanja strateških poslovnih ciljeva.

Strateški cilj Banke je izgradnja dugoročno održivog poslovanja, a strategija upravljanja rizicima jeste potpora ovom strateškom cilju Banke. Prema strategiji upravljanja rizicima, Banka prudenciono preuzima rizike i obezbjeđuje dugoročno profitabilno poslovanje, vodeći računa o odnosu preuzetog rizika i ostvarenog prinosa.

Metode upravljanja finansijskim rizicima su definisane internim aktima Banke, prvenstveno kroz pojedinačne politike/metodologije upravljanja finansijskim rizicima.

U dijelu upravljanja kreditnim rizikom, jedan od alata upravljanja jeste analiziranje pojedinačnih zahtjeva za odobrenje plasmana, donošenje odluke o bonitetu klijenta i utvrđivanje limita izloženosti. Generalno, opredjeljenje Banke je da ograniči svoju izloženost prema pojedinačnim klijentima ili tzv. grupama povezanih lica do najviše 25% osnovnog kapitala Banke, čime se postiže disperzija rizika. Takođe, Banka nastoji da svoje plasmane usmjeri prema pojedinačnim klijentima, na način da se postigne što je moguće bolja diverzifikacija portfolija i u kontekstu izloženosti Banke prema pojedinačnim granama privrede.

U dijelu rizika likvidnosti, **ciljevi upravljanja** uključuju: obezbjeđivanje likvidnosti Banke na kratak i dugi rok, obezbjeđenje izvršavanja svih dospjelih obaveza, korišćenje najpovoljnijih izvora sredstava za izvršavanje dospjelih obaveza, poštovanje zakonskih kriterijuma i regulatornih zahtjeva, odnosno standarda na nivou NLB Grupe, kao i internih kriterijuma i ciljeva definisanih Politikom, odnosno drugim aktima Banke koji uređuju područje likvidnosti. Banka je definisala Plan upravljanja likvidnošću u vanrednim tj. nepredviđenim situacijama. Banka upravlja rizikom likvidnosti održavajući odgovarajuće novčane (likvidne) rezerve, praćenjem planiranih i stvarnih novčanih tokova i održavanjem adekvatnog odnosa ročnosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza.

U dijelu tržišnih rizika (rizik deviznog kursa i rizik kamatne stope), **cilj** Banke je ograničavanje potencijalnog gubitka zbog promjena u nivou deviznih kurseva /kamatnih stopa na tržištu na nivo koji je prihvatljiv u pogledu rezultata poslovanja i adekvatnosti kapitala Banke. Upravljanje kamatnim rizikom se

postoji usmjeravanjem poslovnih aktivnosti (cjenovni uslovi, ročnost plasmana i obaveza) na način koji obezbjeđuje da izloženost riziku bude na prihvatljivom nivou. Banka na dnevnom nivou prati i vrši usklađivanje sredstava i obaveza u pojedinačnim valutama (upravljanje valutnim rizikom).

U dijelu operativnih rizika, **cilj** Banke je ograničiti obim potencijalnih gubitaka iz operativnih rizika, odnosno gubitaka koji su posljedica neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja i ograničiti vjerovatnoću njihove realizacije na nivo koji je za Banku prihvatljiv s aspekta finansijske štete, a posredno i sa aspekta očuvanja ugleda Banke. Upravljanje operativnim rizicima se postiže mjerenjem i praćenjem gubitaka koji proizilaze iz operativnog rizika i identifikacijom i ocjenjivanjem nivoa operativnih rizika sa kojima se Banka suočava u svom poslovanju, za koje se, zavisno od utvrđenog nivoa rizika, utvrđuju adekvatne mjere za savlađivanje.

Izloženost rizicima

Izloženosti Banke prema pojedinačnim tipovima finansijskog rizika su usklađene sa apetitom rizika.

Kreditni rizik predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi imalo za rezultat finansijski gubitak. Kreditni rizik pojedinačnog dužnika se izražava kroz bonitetnu klasu dužnika. Određivanje bonitetne klase (A, B, C, D, E) prethodi procesu odobravanja plasmana.

Učešće svake bonitetne klase u kreditnom portfoliju Banke na dan 31. decembra 2023. godine je prikazan niže:

	Kreditni plasmani %	Ispravka vrijednosti %
A	79,25%	16,41%
B	17,36%	16,31%
C	2,26%	34,71%
D	0,19%	2,43%
E	0,94%	30,14%
	100%	100%

Jedan od indikatora kreditnog rizika jeste učešće tzv. nekvalitetnih kredita u ukupnom kreditnom portfoliju Banke. Nekvalitetnim kreditima se smatraju krediti za koje je utvrđen bonitet C, D i E. Procenat nekvalitetnih kredita (bonitet C, D, E) na dan 31. decembra 2023. godine iznosi 3,39%. Reprogramirane izloženosti Banke na dan 31. decembra 2023. godine su na nivou od 19.313 hiljada EUR.

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći da isplati dospjele obaveze u svakom trenutku.

U skladu sa rizik apetitom, tolerancija za rizik likvidnosti je niska, pa Banka održava dovoljan nivo rezervi likvidnosti (*liquidity buffer*) i dobro diversifikovane izvore sredstava.

Svi ključni pokazatelji likvidnosti su u okviru granica definisanih Rizik apetitom Banke.

Na 31. decembar 2023. godine novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka iznose 125 milion EUR. Sredstva na nostro računima iznose 74 miliona EUR, a hartije od vrijednosti bankarske knjige 155 miliona EUR. Banka stavlja naglasak na obim, strukturu i koncentraciju rezervi likvidnosti, imajući u vidu tržišna kretanja i potencijalne promjene istih.

Jednom mjesečno vrše se i stres testovi likvidnosti, koji se koriste kako bi se identifikovali potencijalni negativni događaji na likvidnost Banke. Koristeći stres testove, određuje se izloženost riziku likvidnosti i koliko šokovi mogu uticati na poslovanje Banke. Stres testovi bi trebalo da upozore Banku na buduće neočekivane odlive likvidnih rezervi. Bafer za likvidnost na 31. decembar 2023. godine iznosi 233.159 hiljada EUR.

Rezultati izračuna stabilnog dijela avista depozita na 31. decembar 2023. godine pokazuju i dalje povoljnu likvidnosnu poziciju, s obzirom da izračun pokazuje stabilni dio avista depozita u iznosu od 82%.

Tržišni rizici (rizici cijena) se odnose na rizik da određene promjene tržišnih cijena, kao što su promjene kurseva stranih valuta i promjene kamatnih stopa na tržištu, mogu da utiču na visinu prihoda Banke ili na vrijednost finansijskih instrumenata. U tom smislu, govorimo o valutnom riziku, riziku kamatne stope i credit spread-u.

Izloženost **valutnom riziku** je na niskom nivou. Obim poslovanja sa stranim valutama je sam po sebi na nižem nivou. Takođe, razlika između sredstava i obaveza u pojedinačnim valutama se kreće u okviru propisanih limita. Na dan 31. decembra 2023. godine, najveća izloženost se vezuje za srpski dinar (RSD). Neto pozicija u valuti srpskog dinara, kao razlika između sredstava i

obaveza Banke u ovoj valuti je bila na nivou od 39 hiljada EUR (0,04% regulatornog kapitala Banke; limit 0,5% regulatornog kapitala).

Upravljanje **rizikom promjene kamatnih stopa** u bankarskoj knjizi se vrši na osnovu metoda mjerenja osjetljivosti neto kamatnih prihoda (ΔNII) na promjenu kamatne stope i mjerenja osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala - *Economic Value of Equity* (EVE) metodologija. Mjerenje osjetljivosti neto kamatnih prihoda i ekonomske vrijednosti kapitala na promjenu tržišnih kamatnih stopa zasniva se na analizi kamatnih gapova. Gap analiza se odnosi na tehniku mjerenja rizika od promjene kamatnih stopa pomoću koje se sredstva, obaveze i vanbilansna aktiva raspoređuju u odgovarajuće vremenske okvire prema datumu ponovnog određivanja cijena (za instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom) ili datumu dospelja (za instrumente sa fiksnom kamatnom stopom), u zavisnosti od toga koji je raniji. Na osnovu ΔNII metoda vrši se procjena uticaja promjene kamatnih stopa na tržištu na neto kamatni prihod Banke. Na osnovu otvorenih kratkoročnih kamatnih pozicija izračunatih gap analizom procjenjuju se promjene očekivanih kamatnih prihoda, koje su posljedica anticipiranih promjena tržišnih kamatnih stopa. Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi - EVE, u odnosu na regulatorni kapital na 31. decembar 2023. godine iznosio je 9,29% (limit je 12%). Osjetljivost kamatnih prihoda (NII) na 31. decembar 2023. godine iznosila je 2,25%.

Politike upravljanja rizicima

Politike upravljanja rizicima su dio sveobuhvatnog i pouzdanog sistema upravljanja rizicima, koji je uključen u sve poslovne aktivnosti Banke i koji obezbjeđuje da profil rizika Banke bude uvijek u skladu sa rizik apetitom, odnosno sklonošću Banke za preuzimanjem rizika. Politike i sistemi upravljanja rizikom se redovno sagledavaju kako bi odrazili promjene u tržišnim uslovima, proizvodima i uslugama koje se nude. Usvajanje strategije i politika za upravljanje rizicima je u nadležnosti Upravnog odbora Banke.

Najznačajnije politike kojima se uređuje područje upravljanja rizicima u Banci su:

- Politika upravljanja kreditnim rizikom NLB Banke AD Podgorica,
- Politika upravljanja likvidnošću NLB Banke AD Podgorica,
- Politika upravljanja rizikom kamatne stope NLB Banke AD Podgorica,
- Politika upravljanja valutnim rizikom NLB Banke AD Podgorica,
- Politika upravljanja operativnim rizikom NLB Banke AD Podgorica,

- Politika investiranja u hartije od vrijednosti bankarske knjige NLB Banke,
- Politika upravljanja modelima
- Politika upravljanja kolateralima
- Politika upravljanja nefinansijskim rizicima.

Pored navedenih politika, u Banci se primjenjuju i različite metodologije i procedure za upravljanje rizicima.

Uvođenje ESG (Environmental, Social, & Governance) rizika u područje upravljanja rizicima

Banka uključuje ESG rizike u svoje poslovne strategije, okvir upravljanja rizicima i unutrašnje sisteme upravljanja. Usvajanjem programa održivosti NLB Grupe, Banka je implementirala glavne elemente održivosti u svoj poslovni model i redovno nadgleda integraciju ESG faktora i kriterijuma u poslovne i investicione odluke Banke za dugotrajnu korist klijenata i društva.

ESG rizici su sastavni dio kreditnog, likvidnosnog, tržišnog i operativnog rizika i Banka upravlja njima u okviru uspostavljenog okvira upravljanja rizicima. Upravljanje ESG rizicima prati smjernice matične banke NLB d.d., ECB i EBA, sa tendencijom njihove sveobuhvatne integracije u sve relevantne procese.

Banka je, kao članica NLB grupe, potpisala okvirne sporazume sa EBRD - Ugovor o garanciji sa Multilateralnom agencijom za garancije ulaganja - MIGA, i obavezala se na principe odgovornog bankarstva Ujedinjenih nacija. U procesu odobravanja transakcije uspostavljeno je prikupljanje ESG podataka u KYC (know your client) fazi. Provjera usklađenosti sa propisima predstavlja važan korak koji uključuje provjeru da li se klijent pridržava važećih zakona, propisa i standarda. Ako je transakcija klasifikovana sa visokim ESG rizikom, primjenjuje se strogi proces upravljanja odstupanjima koji obezbjeđuje dalju proširenu procjenu rizika. Tokom životnog vijeka projekta uspostavlja se ESG praćenje rizika kako bi se procijenio uticaj svakog rizika, kao i kreiranje strategije za njihovo ublažavanje. Na taj način, Banka obezbjeđuje da se rizici adekvatno adresiraju i da se sve promjene ili novonastali rizici identifikuju i odmah adresiraju.

Kao dio svoje strategije, Banka ne finansira djelatnosti povezane sa ugljem. Banka pažljivo razmatra potencijalne rizike reputacije i odgovornosti koji bi mogli nastati iz održivog finansiranja njenih klijenata. Posebna pažnja

posvećena je odobravanju novih proizvoda i praćenju ispunjavanja relevantnih kriterijuma od strane klijenata. Obrađeni su dodatni ključni indikatori rizika, koji služe kao sistem ranog upozorenja u oblasti ESG rizika.

Sistem internih kontrola

Banka se u svakodnevnom poslovanju susrijeće sa rizicima koji su sastavni dio bankarskog sistema. Jedan od osnovnih zadataka Banke, koja je odgovorna za ostvarivanje ciljeva kako vlasnicima kapitala, tako i Centralnoj banci Crne Gore, je kontrola rizika, pri čemu uspostavljen i aktivan sistem interne kontrole daje razumne garancije za kontrolu rizika.

Sistem interne kontrole je, shodno Odluci o sistemu upravljanja u kreditnoj instituciji („Sl.list Crne Gore“, br. 119/20), definisan i predstavlja skup procesa i postupaka koji su uspostavljeni za adekvatnu kontrolu rizika, praćenje efikasnosti i efektivnosti poslovanja Banke, pouzdanosti njenih finansijskih i ostalih informacija, kao i usklađenosti sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, u cilju obezbjeđivanja stabilnosti poslovanja Banke.

U skladu sa internim aktom Sistem internih kontrola NLB Banke AD Podgorica, rukovodioci organizacionih djelova, kao važni faktori za rad sistema interne kontrole, vrše nadzor efikasnosti i uspješnosti sistema interne kontrole i o tome vode evidenciju, odnosno, u slučaju otkrivanja kontrolnih nedostataka, izvještavaju nadređene. Rukovodioci svih organizacionih djelova moraju da obezbijede da je nadzor u obliku kontrolnih aktivnosti uključen u svaki dio procesa i da djeluje dinamično i u realnom vremenu.

Sektor interne revizije, kroz procjenu i vrednovanje primjenjenog sistema interne kontrole, vrši cjelokupan nadzor nad funkcionisanjem efikasnosti sistema interne kontrole. Sektor interne revizije preko nezavisnih i odgovarajuće osposobljenih i kompetentnih internih revizora obavlja svestrane interne revizije sistema interne kontrole, na osnovu godišnjeg plana revizorskih aktivnosti koji se zasniva na revizorskoj analizi rizika. Na osnovu obavljene revizije ocjenjuje ispravnost i efikasnost sprovođenja utvrđenih procedura i usklađenost tih procedura sa važećim propisima i odlukama Upravnog odbora Banke, Nadzornog odbora i Revizorskog odbora, ocjenjuje adekvatnost, kvalitet i efikasnost sprovedenih kontrola i izvještavanja koje obavljaju organizacione jedinice, funkcija kontrole rizika i funkcija praćenja usklađenosti, te ocjenjuje efikasnost i efektivnost sistema internih kontrola.

Organizacioni dio za kontrolu upravljanje rizicima priprema, odnosno definiše politike i procedure upravljanja rizicima, uspostavlja i razvija sistem mjerenja, procjene i izvještavanja o rizicima, nadzire sprovođenje i odlučuje o određenim izloženostima, daje savjete u vezi odluka povezanih sa upravljanjem rizicima koje se donose i izvještava Upravni odbor, Nadzorni odbor ili odgovarajuće radno tijelo nadzornog odbora o tome da li su izloženosti rizicima i odluke o preuzimanju rizika u skladu sa sklonošću preuzimanja rizika i strategijom upravljanja rizicima Banke.

Organizaciona jedinica za praćenje usklađenosti poslovanja brine se za usklađenost internih akata sa zakonskim i podzakonskim propisima u oblastima koje su definisane u njenim internim aktima, redovno prati relevantno zakonodavstvo, standarde i norme etičkog ponašanja i druge promjene u pravnom okruženju, priprema ili učestvuje u pripremi odgovarajućih internih akata, savjetuje rukovodstvo i druge zaposlene u dijelu ispunjavanja obaveza i zahtjeva sa područja usklađenosti poslovanja i u dijelu razmatranja nastalih neusklađenosti, edukuje zaposlene sa područja integriteta i usklađenosti poslovanja, daje prijedloge za poboljšanje internih kontrola i druge smjernice u odnosu na opredijeljena područja rizika, u cilju poboljšanja njihovog savlađivanja, u saradnji sa funkcijom kontrole rizika provjerava usklađenosti novih proizvoda ili aktivnosti sa relevantnim propisima; a osim toga zadužena je za krovno starateljstvo sistema interne kontrole Banke.

Organizacione jedinice putem *Kataloga poslovnih rizika i ključnih internih kontrola Banke*, kvartalno izvještavaju o funkcionisanju internih kontrola u poslovnim procesima, koji su u nadležnost tih organizacionih jedinica, sa predlozima mjera za njihovo poboljšanje.

Na osnovu podataka unijetih u Katalog, odnosno evidenciju internih kontrola, Sektor za praćenje usklađenosti poslovanja godišnje priprema Sažetak izvještaja organizacionih jedinica o funkcionisanju sistema internih kontrola.

Aktivnosti razvoja

Svjedoci smo ubrzanog razvoja digitalnih tehnologija u bankarskom sistemu, i kao banka koja je pionir u pružanju servisa kroz digitalne kanale, nastavljamo u tom smjeru i imamo vrlo ambiciozna očekivanja koja će dovesti do značajnih izmjena u svakodnevnom radu klijenata, a i Banke. Kako bi klijentski servisi bili digitalno podržani, interni kapaciteti se razvijaju daljim unapređenjem CRM-a i optimizacijom internih procesa.

Značajna je sinergija na nivou NLB Grupe, jer se kroz razmjenu iskustava i znanja ostvaruje prednost u procesu digitalizacije Banke i doprinosi većoj internoj efikasnosti i boljem korisničkom iskustvu klijenata. S tim u vezi, poslovanje Banke je strateški usmjereno na aktivnosti razvoja i unapređenja poslovanja, prije svega kroz inovacije i unapređenja na području informacione tehnologije, trasirajući time pravac daljeg razvoja Banke i približavajući se cilju digitalnog poslovanja u svakodnevnoj poslovnoj praksi.

U 2023. godini nastavljen je trend ubrzanog digitalizacije. Kroz planske aktivnosti nastavljeni su procesi optimizacije i implementacije novih usluga u cilju pružanja kvalitetnije i efikasnije usluge klijentima.

Nastavak razvoja servisa baziranih na digitalnoj tehnologiji dobio je svoj pravac kroz uvećavanje kvaliteta i kreiranje novih rešenja. Ponuda Banke u dijelu tradicionalnih proizvoda je dodatno inovirana u skladu sa zahtjevima tržišta, dok je digitalizacija procesa najvažniji aspekt utvrđivanja budućeg pravca u tržišnom pozicioniranju Banke. Digitalna rešenja su izbalansirano odgovorila izazovima poslovanja svih segmenta rada sa stanovništvom, malim i srednjim preduzećima, kao i sa velikim kompanijama i državom.

Integracija sa servisima koji su poznati i već prihvaćeni od strane veće grupe klijenata doprinosi boljoj povezanosti i komunikaciji, a otvara se i mogućnost daljeg povećanja obima i kvaliteta usluga, što će nužno dovesti i do većeg zadovoljstva klijenta.

Banka je usvojila strategiju razvoja kanala i time trasirala sebi put i očekivanja za naredni period.

U skladu sa utvrđenom strategijom razvoja kanala, krupni zahvati su izvršeni tokom godine, i to u nekoliko oblasti poslovanja. Po prvi put je upotrebljen prediktivni visokotehnološki model ocenjivanja kreditnog boniteta i njihovog daljeg procesuiranja, kreiran je proces utvrđivanja digitalnog stepena opremljenosti klijenata koji je doprineo kvalitetnijem upravljanju postojećim servisima, kroz praćenje povratnih eksternih reakcija su identifikovani procesi koji će dovesti do daljeg razvoja i prevazilaženje izazova.

Uticaj NLB Grupe i razmjena iskustava je doprinijela realizaciji Digitalnog novčanika na Google platformi i omogućavanje korišćenja servisa Google Pay za sve platne kartice banke.

Kroz sinergiju razvojnih planskih aktivnosti definisanih u strategiji NLB Grupe i Banke za srednjoročni period trasirani su dalji pravci i započeti procesi pojednostavljenja procesa i njihovog ubrzanja, sve u cilju pružanja kvalitetnije i efikasnije usluge klijentima.

Uspješno je realizovan niz infrastrukturnih i aplikativno - tehnoloških projekata, u cilju unapređenja sigurnosti cjelokupnog informacionog sistema i pružanja kvalitetnije IT podrške poslovnim procesima i razvojnim inicijativama, kroz postupke optimizacije postojećih i uvođenja novih inovativnih rešenja. Na grupnom nivou je nastavljen trend unifikacije hardverske opreme i implementacija centralizovanih rešenja u cloudu, a sve u cilju smanjenja troškova i lakšeg upravljanja odnosima sa dobavljačima. Banka kao dio NLB Grupe nastavlja da implementira servise i usluge u cloud platformi u cilju obezbeđenja veće dostupnosti i pouzdanosti usluga, kako za klijente, tako i za zaposlene, istovremeno unapređujući i sigurnost informacionog sistema.

U segmentu infrastrukturnih projekata, posebna pažnja je posvećena povećanju sigurnosti i raspoloživosti cjelokupnog informacionog sistema. Kroz realizaciju više značajnih aktivnosti postignuto je unapređenje bezbjednosti i raspoloživosti cjelokupnog sistema. Vodeći računa o stabilnosti i pouzdanosti infrastrukturnog sistema, realizovane su planirane investicije kako bi sistem ostao na maksimalnom nivou raspoloživosti.

Unaprijeđeno je vođenje značajnih poslovnih procesa i kroz implementaciju RPA (Robotics Proces Automatization) alata dodatno automatizovani pojedini koraci u procesima. Značajan napredak je postignut u dijelu unapređenja kvaliteta i brige o podacima kroz redovnu kontrolu definisanih indikatora kvaliteta podataka, uz konstantno praćenje i unapređenje njihovog kvaliteta. Započeto je kreiranje izvještaja na Business Intelligence platformi i realizacija

planiranog cilja korišćenja podataka kao resursa za dalji planski razvoj Banke. Core softversko rješenje je unaprijeđeno velikim brojem razvojnih i izvještajnih funkcija.

Modernizacije bankomatske mreže uz cash in funkcionalnost u svim filijalama banke i uključenje contactless modula značajno povećava korisničko iskustvo. Mobilno bankarstvo za pravna lica je dodatni servis koji je omogućio svim korisnicima da koriste usluge banke i na mobilnim telefonima u skladu sa najsavremenijim trendovima.

Agilan pristup u realizaciji planiranih aktivnosti je postao praksa kroz realizaciju obuka na planu agilnog vođenja projekata i kroz primjenu stečenih znanja iz ove oblasti u realizaciji planiranih aktivnosti u praksi.

Upravljanje kadrovima

Banka je svjesna da njen uspjeh zavisi od uspješnosti zaposlenih, te je stoga posebno posvećena aktivnostima razvoja njihovih potencijala, kao i njihovog osjećanja zadovoljstva i pripadnosti. U cilju jačanja svojih poslovnih uspjeha, Banka teži poboljšanjima i inovativnoj praksi što boljeg angažovanja i motivacije zaposlenih. Kao strateški partner poslovnog segmenta Banke, Sektor upravljanja ljudskim resursima (HR), je fokusiran na potrebe njenog organizacionog i kulturnog razvoja. Kao dio kontinuirane brige Banke za unapređenje radne atmosfere kroz nivo motivacije i zadovoljstva svih zaposlenih u 2023. godini, organizovano je istraživanje mjerenja angažovanosti zaposlenih u NLB Banci, koje je pokazalo visok stepen unapređenja u posmatranom periodu.

Broj zaposlenih

NLB Banka je poslovnu godinu završila sa 378 zaposlenih.

Tradicija ulaganja u zaposlene

U skladu sa vrijednostima NLB Grupe, Banka vjeruje da je za uspješno uvođenje promjena, ključno ulaganje u razvoj potencijala zaposlenih. Briga o našim zaposlenima je ključna vrijednost koja se ogleda u pružanju mogućnosti i brojnim aktivnostima koje su namjenjena svim zaposlenima. Organizaciona kultura se mijenja angažovanjem u različitim oblastima, omogućavanjem rotacije zaposlenih i promjenom radnog okruženja, promovisanjem razmišljanja van okvira i ličnog razvoja. Kao rezultat toga, promjenom ponašanja mijenja se i organizaciona kultura, uz konstantno unapređenje.

Organizacija koja uči

Različite aktivnosti i obuke imaju za cilj podizanje svijesti i podsticanje zaposlenih da prihvate promjene, kreiranjem atmosfere pogodne za učenje i razvoj vještina, sa realizovanih više od 20.000 sati edukacije na nivou Banke.

Tokom 2023. godine Banka je nastavila praksu eksternih edukacija uz pomoć konsultanata na tržištu Crne Gore i u inostranstvu, a poseban akcenat je bio na prodajnom segmentu Banke, optimizaciji poslovanja, digitalizaciji i upravljanju podacima, unaprijeđenju liderskih vještina, povećanju sinergije i

timskog rada. Banka je u 2023. godini posebnu pažnju posvetila razvoju agilnog modela poslovanja u cilju usvajanja novih metoda saradnje između organizacionih jedinica i unapređenja efikasnosti, kako bi principi, vrijednosti i prakse agilnosti bili osnov svakodnevnog rada i komunikacije. Organizovana je prva interna NLB agilna timska nedelja koju je pohađalo čak 120 naših kolega, uz preko 1.000 časova edukacije.

Banka je svojim zaposlenima omogućila korišćenje platforme za učenje - Udeemy Business na kojoj je moguće pronaći edukacije iz gotovo svih oblasti profesionalnog i ličnog razvoja.

Dobrobit i zdravlje

Banka je posvećena pružanju znanja o dobrom zdravlju, stvaranju radnog okruženja koje omogućava kvalitetne međuljudske odnose i promovisanju aktivnosti koje unapređuju dobro zdravlje i zadovoljstvo zaposlenih.

Sistem nagrađivanja kao motivacija za angažovanost i posvećenost

Zarada zaposlenih Banke se sastoji iz fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio zarade utvrđuje se prema složenosti posla za koji je zaposleni zaključio ugovor o radu, dok varijabilni iznos zavisi od radnog učinka zaposlenog. Procjenu učinka vrši rukovodilac organizacione jedinice zaposlenog u odnosu na ciljeve postavljene za određeni period procjene (kvartal ili polugodište). Ciljevi su postavljeni prema „SMART“ metodi, što znači da moraju biti specifični, mjerljivi, ostvarljivi, relevantni i vremenski ograničeni. Pored tromjesečne ili polugodišnje naknade, zaposlenima se dodjeljuje i zimnica, čiji iznos zavisi od poslovanja Banke u datoj godini.

Inovacije – prvi virtuelni onboarding u Crnoj Gori

Kao predstavnik modernog i inovativnog bankarstva na crnogorskom tržištu, NLB Banka je prva institucija u Crnoj Gori koja je uvela virtuelni onboarding. Uključivanje novih kolega u radni odnos važan je proces za svaku kompaniju, a od posebne je važnosti učiniti ih motivisanim i uzbuđenim zbog novog posla. Zaposleni će kroz virtuelni obilazak lakše zapamtiti informacije i bolje razumjeti svoju ulogu u kompaniji. Virtuelna stvarnost (VR) je kompjuterski generisana simulacija okruženja koja korisnicima omogućava interakciju sa njim. Zaposleni mogu da istražuju okruženje sopstvenim tempom i steknu osećaj kako bi bilo raditi u tom prostoru. Ovo im može pomoći da shvate u kom radnom ambijentu se nalaze i šta ih očekuje u nastavku karijere.

Prikaz pravila korporativnog upravljanja

1. U Banci je na snazi Politika korporativnog upravljanja, koja je javno objavljena na stranici <https://www.nlb.me/me/nlb-banka/opste/korporativno-upravljanje>
Interna akta koja potpomažu sprovođenju Politike korporativnog upravljanja su Statut NLB Banke, poslovnici o radu organa upravljanja (Skupština, Nadzorni odbor, Upravni odbor) i njihovih radnih tijela, Kodeks ponašanja NLB Grupe, koji obavezuje Banku, kao članicu NLB Grupe, kao instituciju i sve njene zaposlene da sprovedu zakonito i transparentno poslovanje u svim segmentima, Politika korporativne društvene odgovornosti NLB Banke AD Podgorica, te brojna akta iz domena upravljanja kadrovima, kao i uspostavljenih kontrolnih funkcija u Banci.
2. Politikom korporativnog upravljanja definisano je više elemenata, koji nijesu izričito propisani zakonom, ali se koriste u cilju unapređenja korporativnog upravljanja i ukupnog poslovanja. Posebno se kao bitni principi ističu:
 - Preuzeta obaveza Nadzornog odbora da ocjenjuje svoju efikasnost;
 - Briga o zaposlenima u Banci (sa pratećom strategijom i aktima) koja se oslanja na savremeni pristup upravljanja sposobnostima zaposlenih koji su temeljni izvor konkurentne prednosti i uspjeha rada, ugleda Banke i održivog razvoja;
 - Definisanje strategije komunikacije;
 - Socijalna zaštita, društvena odgovornost i održivost sa ciljem da se poboljša životna sredina u kojoj živimo i doprinese boljem kvalitetu života.
3. Kodeks ponašanja u NLB Grupi i brojna pod-akta, između ostalog definišu: Sprječavanje neprihvatljivih praksi; Izbjegavanje sukoba interesa; Poštovanje zakonskih i drugih važećih propisa; Razborito i etičko postupanje sa sredstvima i imovinom članica NLB Grupe; Etičnost, Društvenu odgovornost i dr. Kodeks ponašanja NLB Grupe predstavlja skup pravila koja svaki zaposleni NLB Grupe mora da razumije i da poštuje.
Kodeks rezimira vrijednosti i predviđa Osnovna načela ponašanja na kojima se zasnivaju poslovanje i djelovanje NLB Grupe. Dakle, Kodeks pruža uputstva za naše svakodnevne postupke i pomaže nam da razumijemo šta se u NLB Grupi očekuje od svakog zaposlenog i od drugih interesnih strana. Na ovaj način, on takođe definiše i šta je presudno za ispunjenje dugoročne strategije razvoja NLB Grupe i njenog odgovornog

ponašanja kojim održavamo povjerenje naših klijenata, zaposlenih, interesnih strana i društvenog okruženja u kom NLB Grupa posluje. Kodeks jasno definiše očekivanja od svakog zaposlenog u NLB Grupi, a takođe propisuje i standarde koji se očekuju u našem odnosu sa interesnim stranama i uputstva i smjernice u našem svakodnevnom radu i poslovanju NLB Grupe. NLB Grupa posluje u sektorima koji su visoko regulisani zbog neophodnog obezbjeđivanja finansijske stabilnosti i sprječavanja sistemskih rizika. NLB Grupa je svjesna da je usklađenost poslovanja osnova njene poslovne djelatnosti. Od svih zaposlenih se očekuje da poznaju međunarodne standarde, važeće zakone, pravila i propise u svim oblastima, kao i profesionalne standarde sa kojima moraju da se upoznaju tokom svog rada.

Nelojalne poslovne prakse i slični neprihvatljivi postupci imaju negativan uticaj na povjerenje naših klijenata i narušavaju reputacije NLB Grupe i mogu Banku da izlože regulatornim mjerama, novčanim kaznama ili drugim negativnim posljedicama. Dakle, svi zaposleni u NLB Grupi su lično odgovorni i obavezni da djeluju u skladu sa važećim propisima, internim pravilima i procedurama, i uputstvima i da slijede duh, namjenu i pravila navedena u njima.

Banka nije imala poznatih odstupanja od pravila korporativnog upravljanja tokom 2023. godine, jer su svi navedeni principi sprovedeni upravo kako su propisani, uz poštovanje zakonske regulative i pozitivnih pravila poslovne prakse.

Ostalo

Socijalna i kadrovska pitanja

NLB Banka Podgorica kao članica NLB Grupe, svjesna je uloge koja prevazilazi okvir finansijskog sektora pa, shodno tome, u odnosima sa zaposlenima, klijentima i svim zainteresovanim stranama poštuje principe politike društveno odgovornog poslovanja.

Kao i ranijih godina, Banka je i u 2023. godini uzela učešće u Vladinom **Programu stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem**, i omogućila stručno usavršavanje za 19 visokoškolaca.

Nastavljene su aktivnosti razvoja savremenih mehanizama zaštite zaposlenih od svakog oblika diskriminacije i mobinga.

Brigu o zdravlju zaposlenih i odgovoran odnos prema svom kadru, Banka je pokazala i produženjem Ugovora o **Dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju za vanbolničko liječenje zaposlenih**, putem kojeg je svim zaposlenima pružena mogućnost besplatnog liječenja do određenog iznosa.

Održivost

Strateška opredijeljenost

Poboljšanje kvaliteta života u našoj matičnoj regiji, Jugoistočnoj Evropi, jedan je od ključnih strateških ciljeva NLB Grupe i NLB Banke AD Podgorica kao članice Grupe. NLB Banka ostaje odlučna u svojoj namjeri da stvori bolji trag lokalno, gdje obavlja svoju djelatnost i u regionu koji smatra svojim domom. Naša ambicija održivosti utemeljena je u našoj misiji i našem modelu poslovanja i predstavlja stub za transformaciju NLB Grupe. Održivost za nas znači da želimo da odgovorimo na potrebe zajednice, a osnovni uslov za održivost je najprije finansijska otpornost.

U NLB-u čvrsto vjerujemo da ne mora postojati kompromis između ekološke održivosti i ekonomskog razvoja i smatramo da je upravo održivost ta koja može pokrenuti ekonomski razvoj. Zato svoje portfelje kreditiranja NLB Banka usklađuje sa Pariškim sporazumom.

Organizacija ESG aktivnosti

Banka je organizaciji ESG (Environment, Social and Governance) aktivnosti dala poseban akcenat, usvajanjem značajnih dokumenta iz ove oblasti, kao što su: Okvir održivosti, Politika o merenju i izveštavanju karbonskog otiska, Politika o poštovanju ljudskih prava u Crnoj Gori, Politika ekološkog i socijalnog upravljanja i preko 20 metodologija i uputstava koja predstavljaju okvir djelovanja Banke.

Imenovan je ESG koordinator, koji koordinira aktivnosti unutar Banke i komunikaciju sa eksternim institucijama, kao i ESMS officer, koji pokriva sve politike, izveštaje i rizike vezane za ESG područje. Pored toga je formirana posebna agilna ESG grupa, koja se sastoji od predstavnika svih organizacionih jedinica Banke, koji predstavljaju svojevrstne „ESG ambasadore“, šireći svjesnost o ovoj temi.

ESG rejting

NLB Grupa je ponosna što su njeni napori i napredak na polju održivosti i društvene odgovornosti još jednom prepoznati, što potvrđuje i poboljšan ESG rejting po ocjeni jedne od vodećih svjetskih kompanija fokusiranih na ESG istraživanja, rejting i podatke – Sustainalytics. NLB Grupa je 2022. godine dobila prvi ESG (Environment, Social and Governance) rejting rizika ove kompanije, a 2023. godine ga je i značajno unaprijedila. Novi **ESG rejting rizika iznosi 16,0**, a Sustainalytics je procenio da je Banka u niskom riziku od značajnih finansijskih uticaja ESG faktora. Tako je rejting u odnosu na prethodnu godinu poboljšan za 1,7 poena, zahvaljujući čemu je NLB Grupa svrstana među 13% najboljih banaka u svijetu.

Karbonski otisak

U svakodnevnom poslovanju Banka nastoji da umani negativne učinke na prirodnu sredinu, tražeći mogućnosti njene obnove i zaštite, vodeći računa o pomenutom održivom razvoju. Aktivan pristup održivom razvoju je rezultirao u vidljivom smanjenju potrošnje u 2023. godini (električne energije za 8%, goriva za 46% i papira za 33%).

U 2023. godini smo inicirali zamjenu voznog parka sa vozilima sa niskom emisijom ugljen-dioksida.

Kroz različite aktivnosti, putem sponzorstava, donacija, projekata zaštite životne sredine, NLB Banka je u 2023. godini investirala značajna sredstva i vrijeme zaposlenih u povećanje kvaliteta života u zajednici.

NLB festival održivosti

Svetski dan održivosti, 25. oktobar, Banka je obilježila otvaranjem NLB Festivala održivosti, u okviru kojeg smo predstavili naša dosadašnja dostignuća u oblasti održivosti i zajedno preduzeli nekoliko novih koraka na ovom polju. **NLB Festival održivosti trajao je od 25. oktobra do 29. novembra**, a u prvom planu bilo je sticanje novih znanja, ali i akcije, začinjene prijateljskim takmičenjem.

Festival je otvoren događajem zabavnog karaktera koji je bio posvećen reciklaži. U okviru akcije kojoj su prisustvovali naši zaposleni, klijenti, saradnici i prijatelji, artikle za reciklažu (papir, plastiku, staklo, garderobu i slično) odložili smo u kontejnere postavljene za tu svrhu.

Tokom Festivala organizovali smo još 7 održivih izazova i aktivnosti:

- Humanitarna akcija dobrovoljnog darivanja krvi;
- Premijera dokumentarnog filma "Tamna strana svijeta";
- Kalkulacija ličnog karbonskog otiska;
- Etički izazov;
- Brzo i efikasno vežbanje u kancelariji svake srijede;
- E-edukacija o održivosti;
- Dobrovoljno istraživanje održivosti.

Održivo finansiranje

Strategija banke kod kreditiranja klijenata je usmjerena u projekte obnovljive energije, izgradnju energetski efikasnih zgrada uz korišćenja „zelenih materijala“, finansiranje kupovine električnih i hibridnih vozila, upravljanje otpadnim vodama i smećem, sprečavanje zagađenja okoline, upravljanje zelenim površinama. Banka ne sarađuje sa klijentima koji u svom djelovanju ne poštuju osnovne ESG principe

U 2023. godini potpisan je „GEFF“ ugovor sa EBRD od 2 miliona EUR za kreditiranje stanovništva za energetski efikasne investicije u stambene zgrade i smanjenje troškova i emisije CO2. Banka je kreirala proizvod „NLB GEFF Kredit za održivi dom“ koji je namijenjen finansiranju kupovine energetski efikasnih tehnologija za domaćinstva, koje štede energiju, smanjuju troškove

domaćinstva i emisiju CO₂. Jedan od značajnih benefita je povraćaj od 15% do 20% od odobrenog kredita koji se može koristiti nenamjenski.

Dodatno, odobreno je 1,1 milion EUR stambenih kredita za kupovinu stanova u energetske efikasne zgrade, za šta je odrađena analiza na nivou države i pojedinačnog investitora.

Sa korporativnim klijentima Banka je započela saradnju za finansiranje izgradnje solarnih električnih centrala, vjetrenjača, ugradnju solarnih panela i izgradnju energetske-efikasne poslovnih objekata.

Edukacije u ESG oblasti

Velika pažnja je posvećena i edukaciji na ESG području. Organizuju se interne obuke na kojima se vrši edukacija zaposlenih vezano za implementaciju ESG u kreditnom procesu i na nivou cjelokupne organizacije. Svi zaposleni Banke su uspješno završili digitalnu edukaciju na temu osnovnih principa ESG-a.

Integracija Principa Ujedinjenih nacija za odgovorno bankarstvo

Važan dio misije NLB Grupe, pored brige o klijentima kroz predanost, znanje i inovativna rješenja, je stvaranje boljeg života i bolje budućnosti za cijeli region u kojem posluje. NLB Grupa čvrsto vjeruje da može da obezbijedi dodatnu vrijednost klijentima, zaposlenima i istovremeno čitavom društvu, zbog čega je i krenula putem intenzivnog integrisanja održivosti u svoje poslovanje.

S tim u vezi, Banka je predano radila na cilju da u sve svoje aktivnosti integriše Principe Ujedinjenih nacija za odgovorno bankarstvo. Riječ je o jedinstvenom okviru za održivu bankarsku industriju, razvijenom u inovativnom partnerstvu između banaka i Ujedinjenih nacija. NLB d.d. je kao matična banka NLB Grupe 2020. godine potpisala Principe za odgovorno bankarstvo Ujedinjenih nacija, i sve članice NLB Grupe, koja posluje u regionu Jugoistočne Evrope, će slijediti primjer i postepeno uključivati održivost u poslovni model banke.

Principi odgovornog bankarstva definišu ulogu i odgovornost banaka u oblikovanju održive budućnosti. Istovremeno, pomažu u usklađivanju ciljeva banaka sa ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija i Pariskim sporazumom o klimatskim promjenama iz 2015. godine. Takođe, podstiču banku da integriše održivost u sva svoja poslovna područja i utvrdi kako najbolje može doprinijeti održivom svijetu.

Društveno odgovorna uloga Banke

U skladu sa Kodeksom korporativne usklađenosti i etičkog postupanja zaposlenih u Banci i Statutom Banke, dugoročni cilj Banke je nastojanje da se poveća njena vrijednost i pruži doprinos većem kvalitetu života i ispunjenju ciljeva održivog razvoja šire društvene zajednice, njegujući proaktivan stav prema socio-ekonomskim potrebama društva.

U lokalnoj zajednici Banka i dalje ima ulogu koja prevazilazi okvir finansijskog sektora. Svoj uticaj na finansijskom tržištu, između ostalog, Banka duguje upravo posvećenom društveno odgovornom djelovanju u različitim oblastima (sport, zaštita životne sredine, zdravstvo, obrazovanje).

Zaposleni NLB Banke predstavljaju naš važan kapital i jedan su od glavnih pokretača za stvaranje vrijednosti. Snažno smo fokusirani na znanje i cjeloživotno učenje i razvoj naših zaposlenih, te na razvoj njihovih talenta i iskustava, pomažući im da se lako prilagođavaju poslovnom okruženju koje se ubrzano mijenja. Usvojili smo novi sistem vrijednosti za zaposlene u NLB Grupi, a u čijem kreiranju su učestvovali upravo naši zaposleni. Usvojene vrijednosti i ponašanja koja ih prate odnose se na stalni rast i razvoj, preduzetnički duh i proaktivan rad na poboljšanju života u zajednici.

Ključni stubovi društveno - odgovornog poslovanja Banke, u skladu sa principima Politike društveno odgovornog djelovanja su na prvom mjestu briga za svoje zaposlene i zaštita zakonitosti i integriteta, kao i promovisanje ženskog preduzetništva i preduzetništva uopšte, povećavanje finansijske pismenosti i mentorski pristup klijentima, podrška profesionalnim i omladinskim sportovima, humanitarnim aktivnostima i zaštiti kulturne baštine.

Sada, više nego ikada, Banka osluškuje potrebe svojih klijenta i zaposlenih i to ne samo u oblasti finansijskog savjetovanja, već i u svim drugim oblastima od značaja za društvo i pojedinca.

Ulaganje u razvoj sporta

Društveno odgovorno poslovanje Banke i dalje je usmjereno na snažnu promociju sporta, kroz podršku većim i manjim sportskim klubovima, mladim sportistima, čiji talenat i sportski duh su inspiracija za cijelo društvo i doprinose dobrom zdravlju i blagostanju.

U protekloj godini putem Zlatnog sponzorskog ugovora Banka je podržala Košarkaški klub Budućnost Voli za učešće na regionalnom takmičenju - ABA Liga i učešće u Euro Kupu. Ponosni smo sponzor sa dvogodišnjim ugovorom i KK Derby, takođe učesnika ABA lige, sa ciljem pružanja podrške u takmičarskoj sezoni 2023./2024. Napominjemo da je i NLB Grupa snažno posvećena razvoju regionalne košarke, kao zvanični sponzor ABA lige 2.

Na ovaj način afirmiše se sport i najbolji sportski rezultati u Crnoj Gori i širom regiona.

Krajem 2023. godine NLB Banka se **priključila regionalnom projektu NLB Grupe „Sport za mlade“**. Riječ je o godišnjem sponzorskom programu namjenjenom lokalnim sportskim klubovima sa razvijenim takmičarskim selekcijama za mlade, u okviru kojeg se promoviše fizička aktivnost i zdrav stil života. U takmičarskoj sezoni 2023./2024. podržaćemo Fudbalski klub „Karioke“ Podgorica, Fudbalski klub „Breznica“ Pljevlja, Rukometni klub „Lovćen“ Cetinje, Odbojkaški klub „Herceg Novi“ i Plivački vaterpolo klub „Budućnost“ Podgorica. Ovim projektom NLB Banka želi da podstakne mlade da se bave sportom i vode aktivan život i na taj način doprinese razvoju zdravog i odgovornog društva. Verujemo da povezivanjem lokalnih zajednica i edukacijom mladih možemo da obezbijedimo bolje sutra.

Banka je sponzor Šahovskog saveza Crne Gore u okviru projekta „Šah u škole“, koji slijedi rezoluciju Evropskog parlamenta iz 2012 o edukativnoj važnosti šaha kod mlade populacije

Finansijsko opismenjavanje

Kao **finansijski mentor**, Banka je posvećena savjetovanju u oblasti finansijske pismenosti. Naime, uz pomoć posebne web platforme u okviru web portala, kao i zvaničnih profila Banke na društvenim mrežama, klijentima i drugim zainteresovanim građanima se pružaju korisni finansijski savjeti, i daju odgovori na pitanja kako samostalno upravljati ličnim i poslovnim finansijskim, kako se razumno zaduživati, te kako planirati finansijsku budućnost.

U okviru finansijskog mentorstva, u 2023. godini organizovali smo **seriju otvorenih dijaloga između članova Upravnog odbora i mladih učenika i studenata**. Pod nazivom „Razgovori sa mladima“, ova inicijativa je koncipirana kao interaktivne sesije sa ciljem uspostavljanja otvorenog, iskrenog i

konstruktivnog dijaloga sa mladima iz četiri grada u Crnoj Gori - Bara, Nikšića, Bijelog Polja i Podgorice. Kroz ovu inicijativu mladima je omogućeno da razgovaraju o širokom spektru pitanja i tema koje su važne kako za njih same, tako i za društvo u cjelini. Osim što su imali priliku da bolje razumiju složenost ekonomskih procesa i funkcionisanje bankarskog sistema, mladi su podijelili svoja viđenja i strahove pred liderima iz poslovnog svijeta, istovremeno se edukujući o mogućnostima koje su im na raspolaganju. Pored toga, kroz razgovore je uspostavljena platforma putem koje se mladima približavaju vrijednosti sa kojima se oni mogu identifikovati, kao i aktivnosti koje doprinose ostvarivanju tih vrijednosti, a u čijem kreiranju i daljem unapređenju mladi takođe mogu učestvovati.

Kroz razgovor sa liderima koji pokrivaju visoke pozicije u bankarskom sektoru dobili su priliku da prodiskutuju aktuelna ekonomska pitanja relevantna za Crnu Goru, razbijajući određene stereotipe i predrasude o načinu funkcionisanja bankarskog sistema. Teme dijaloga bile su: *Bankarstvo po mjeri mladih, Jačanje finansijskog znanja, Njegovanje i podrška poduhvatima mladih i Održivo bankarstvo za sigurniju budućnost*.

Banka je u ovoj godini nastavila sa projektom posjeta osnovnim školama i predškolskim ustanovama koje su, uz simbolične donacije opreme i potrepština za škole, imale za cilj da se djeca kroz interaktivan pristup edukuju o osnovnim finansijskim pojmovima i o značaju štednje i odgovornog odnosa prema novcu.

Zaštita životne sredine i zdravlje zaposlenih

Banka je posebno posvećena aktivnostima zaštite životne sredine.

Prema prirodi se odnosimo savjesno i odgovorno, trudeći se da bar dijelom vratimo sve što nam daje. Obilježavajući Dan planete Zemlje 22. aprila, započeli smo veliku volontersku akciju ozelenjavanja školskih dvorišta u Crnoj Gori. **U aprilu i maju posadili smo 103 stabla u dvorištima 5 osnovnih škola u Podgorici i jedne u Bijelom Polju**. Takođe, u tim školama smo obučili oko 220 učenika na temu finansijske pismenosti. Naša misija je da u narednih 5 godina ozelenimo sva školska dvorišta u zemlji i stvorimo bolje tragove za buduće generacije.

U cilju promovisanja zdravih stilova života, ali i očuvanja životne sredine, za naše zaposlene organizovali smo izazov u hodanju pod nazivom „Pokreni se“ **NLB Pokreni se izazov** simbolično je startovao 22. septembra, kada se obilježava Svjetski dan bez automobila. Budući da je izazov bio posvećen

očuvanju prirode, automobile smo ostavili kod kuće 45 dana. Postavili smo timski cilj da pređemo 75.000 km za 45 dana i na taj način smanjimo svoj ugljenični otisak za oko 12,5 tona emisije CO₂. Naši zaposleni su birali ekološki način za odlazak u kupovinu, obavljanje obaveza ili odlazak na posao, tako što su pješačili ili koristili biciklo.

U saradnji sa Zavodom za transfuziju Crne Gore, uspješno smo realizovali još jednu **akciju dobrovoljnog davanja krvi**, kojoj se odazvao veliki broj naših kolega.

Briga o klijentima

U 2023. godini obezbijedili smo razne benefite za korisnike digitalnih usluga Banke.

Podrška lokalnoj biznis zajednici

Putem projekta „**Okvir pomoći**“ Banka nastavlja sa podrškom lokalnoj biznis zajednici. Projekat će se realizovati u saradnji sa kompanijom Visa i medijskim partnerima RTCG, Nova M i Metropolis Media. Projekat, za koji su pripreme završene u 2023. godini, stavlja fokus na socijalnu komponentu održivosti.

NLB Banka je prva komercijalna banka u Crnoj Gori koja se pridružila **Programu podrške Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) „Žene u biznisu“**, sa ciljem da podrži potencijal preduzetnica, omogućavajući pristup finansiranju, ali i znanju potrebnim za rast poslovanja.

Kao Banka primarnog izbora za više od 32% registrovanih biznisa kojima upravljaju žene u Crnoj Gori, NLB je na ukazano povjerenje klijentkinja uzvratila programom koji nudi bolje bankarsko iskustvo, uz posebno olakšan pristup izvorima finansiranja, koji je i dalje je glavna prepreka široj inkluziji preduzetnica, i to kroz značajne pogodnosti kreirane na osnovu temeljne analize tržišta, a koje su u potpunosti prilagođene njihovim potrebama i koje uklanjaju barijere za rast i razvoj i prepreke na putu ka realizaciji finansiranja.

NLB Banka je u posljednjem kvartalu 2023. podržala i projekat „**Top Women Business Montenegro 2023**“ kao generalni pokrovitelj. Projekat je podrazumijevao niz aktivnosti u oktobru i novembru, koje su imale za cilj osnaživanje poslovne zajednice žena u Crnoj Gori.

Uspješnu poslovnu 2023. godinu Banka je obilježila **svečanim događajem povodom otvaranja renovirane poslovne zgrade u centru Podgorice**. NLB Banka je predstavila novu upravnu zgradu svojim klijentima, partnerima, saradnicima i prijateljima, pod sloganom „Stara adresa, novi vidici“. Reakcije prisutnih gostiju na novi enterijer, ali i na raznovrstan program na svim spratovima, bile su fantastične. Za samo 8 mjeseci, koliko je trajao višemilionski projekat renoviranja, rekonstruisano je preko 4.000 kvadratnih metara radnog prostora, a tim od 100 profesionalaca je vrijedno radio, ulažući mnogo energije.

Senzori za upravljanje svjetlima, klimatizacijom i slavinama, kao i sistemi za grijanje i hlađenje, čitavu zgradu čine energetski efikasnom, a namještaj i dio opreme, koji su uvezeni iz Švedske, Holandije, Španije, Velike Britanije i Slovenije čine ovaj prostor udobnim i prijatnim mjestom za boravak i rad.

Nagrade

NLB Banka je drugu godinu za redom dobitnik priznanja „**Najbolja banka u Crnoj Gori**“ koje dodjeljuje svjetski uticajan finansijski magazin „Euromoney“. Prestižna nagrada „Awards for Excellence 2023“ dodijeljena je članovima Uprave na ceremoniji koja je 12. jula održana u Londonu. Jasna vizija, pažljivo postavljani ciljevi i kontinuiran rad svih naših kolega na dostizanju zacrtanog, još jednom se pokazalo kao formula koja daje rezultate - NLB Banka je proglašena najboljom bankom u Crnoj Gori u domenu održivosti i društvene odgovornosti. Naime, neposredno nakon osvajanja nagrade za najbolju banku u Crnoj Gori, jedan od vodećih finansijskih magazina „Euromoney“ uručuje NLB Banci još dva vrijedna priznanja. Prepoznajući značajna dostignuća Banke u praksi u oblasti održivosti (ESG) i konstantan doprinos kvalitetu života društvene zajednice u kojoj posluje, u okviru svojih godišnjih nagrada za izvrsnost 2023. **Euromoney proglašava NLB Banku najboljom ESG i najboljom društvenom odgovornom bankom u Crnoj Gori u 2023. godini.**

Značajne rezultate NLB Grupa ostvarila je i na polju prepoznatljivosti NLB-a kao brenda poslodavca. Na dodjeli **Employer Brand Awards Adria 2023** osvojili smo dvije prestižne nagrade. Ovo je važno postignuće za NLB Grupu, ali i snažna potvrda čvrste posvećenosti stvaranju radnog okruženja koje podstiče rast.

U kategoriji „**Najbolji brend poslodavca u bankarskom sektoru**“ prikupili smo najveći broj bodova, nadmašivši konkurenciju u zahtjevnom bankarskom

sektoru. Ovo priznanje ne samo da odražava našu snažnu posvećenost stvaranju pozitivnog radnog okruženja, već i naše kontinuirane napore da promoviramo saradnju, lični rast zaposlenih i privučemo i zadržimo vrhunske talente.

U kategoriji „Integracija korporativnog i poslovnog brenda“, dobili smo zaslužen priznanje za sposobnost da integrišemo korporativni identitet sa brendom poslodavca. I ovo priznanje pokazatelj je naše posvećenosti.

Pomoć ugroženim kategorijama društva

Značajna aktivost iz domena društvene odgovornosti realizovana je sredinom 2023. godine, kada smo **donirali 100.000 EUR u humanitarne svrhe**. Sredstva za donaciju obezbijedila je NLB Grupa, na svim tržištima na kojima posluje. Motivisana izuzetnim poslovnim rezultatima ostvarenim u prvom kvartalu 2023. godine, ali i željom da dio profita usmjeri ka kreiranju održive budućnosti za nas i generacije koje dolaze, NLB Grupa je donirala 1.3 miliona eura na sedam tržišta na kojima posluje, od toga 100.000 eura u Crnoj Gori. Podržali smo organizacije koje su posvećene radu sa najvažnijim i najosjetljivijim grupama, koje su ujedno stub našeg društva – djeci, porodicima i starijim osobama, dok smo odluku o primaocima pomoći prepustili našim zaposlenima.

Uručili smo vrijedne donacije Institutu za bolesti djece Crne Gore, domovima za stare, dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju, Crvenom krstu, Domu za djecu bez roditeljskog staranja „Mladost“, Domu za osobe sa mentalnim smetnjama „Komanski most“ i drugima.

Sprečavanje mita i korupcije

NLB d.d. djeluje u finansijskom sektoru, za koji je karakteristična visoka i obimna regulisanost, jer je izložen visokim rizicima, što uključuje i sistemske rizike. NLB d.d. je takođe svrstana među sistemski značajne banke u Evropskoj Uniji (EU) i kao takva podvrgnuta nadzoru Banke Slovenije i Evropske centralne banke.

NLB d.d. mora obezbjeđivati usklađenost sa važećim pravnim aktima EU i propisima Republike Slovenije i drugim aktima, smjernicama, preporukama i međunarodnim standardima, koje usvajaju EU institucije i drugi organi EU i organi Republike Slovenije.

Sve članice NLB Grupe dužne su da uspostave trajnu i efikasnu funkciju usklađenosti poslovanja.

U okviru funkcije usklađenosti poslovanja, članice NLB Grupe uzimaju u obzir specifične rizike usklađenosti, kojima je konkretno društvo izloženo i uključuju, između ostalog, sprečavanje i istrage prevara, zloupotreba i drugih štetnih radnji i sprečavanje korupcije i sukoba interesa.

U tom smislu, Banka redovno ažurira Politiku sprečavanja korupcije i podmićivanja i upravljanja sukobom interesa, kojom se, uz već uspostavljena osnovna pravila i postupke upravljanja rizicima sukoba interesa na nivou cjelokupne NLB Grupe, uvode i dodatne kontrole transparentnosti u odnosima sa dobavljačima.

Uz već uspostavljena pravila u dijelu primanja i davanja poklona i sprečavanja korupcije, uvedena su dodatna pravila i obaveze organizacionih jedinica u cilju smanjenja rizika od korupcije, pravila za lobiranje, saradnju sa javnim sektorom kao i niz praktičnih primjera. Politika je usklađena sa relevantnim dokumentima NLB d.d. i novim regulatornim okvirom u Crnoj Gori i usvojena od strane Nadzornog odbora u septembru 2023. godine. Banka je tokom 2023. godine sprovela elektronsku edukaciju na teme *Sprečavanje sukoba interesa, Sprečavanje korupcije, Etika, integritet i Kodeks ponašanja i Sprečavanje prevare, zloupotrebe i drugih štetnih ponašanja*, kao i radionice na temu *Sukob interesa i povezana lica*.

Osim toga, Banka primjenjuje i Uputstvo o postupku ispitivanja sumnji o štetnom ponašanju, preduzimanju mjera i zaštita zviždača, koje uspostavlja standarde Banke u postupku ispitivanja štetnih ponašanja, koje izvrše zaposleni u Banci ili spoljni učinioci, pri čemu u oba slučaja u Banci nastane ili bi mogla da nastane materijalna ili nematerijalna šteta. Ovim Uputstvom definisane su i mjere za podsticanje prijava i mehanizmi zaštite internih zviždača.

Banka nije imala poznatih odstupanja od Politike sprečavanja korupcije i podmićivanja i upravljanja sukobom interesa tokom 2023. godine, niti prijavljenih ili otkrivenih slučajeva sukoba interesa i korupcije.

PRILOG 1. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Zakon o računovodstvu, Član 15, („Sl.list CG“ br 145/21 i 152/22),

1.1. U skladu sa članom 15 Zakona o računovodstvu NLB Banka AD Podgorica (u nastavku: **NLB Banka**) izdaje sljedeću Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, koja je sastavni dio Izvještaja za 2023. godinu. Ova izjava biće sastavni dio poslovnog izvještaja, koji čini Godišnji izvještaj menadžementa za 2023. godinu.

Politika korporativnog upravljanja i pratećih internih akata o korporativnom upravljanju

2023. godine NLB Banka je u svom poslovanju djelovala u skladu sa:

- Kodeksom ponašanja NLB Grupe koji se nalazi na stranici <https://www.nlb.me/kodeks>
 - Korporativno upravljanje NLB Banke je definisano i Statutom NLB Banke, kao i Politikom korporativnog upravljanja koja se nalazi na stranici <https://www.nlb.me/me/nlb-banka/opste/korporativno-upravljanje>
- Kao članica NLB Grupe, NLB Banka je u svojim aktima primjenjivala i Politiku korporativnog upravljanja NLB Grupe, poštujući legislativu Crne Gore, definisanu bliže kroz Zakon o privrednim društvima i Zakon o kreditnim institucijama.

1.2. NLB Banka nije zabilježila ili primijetila značajnija odstupanja od navedenih principa, koja su navedena u aktima koja definišu aktivnosti i postupke iz oblasti korporativnog upravljanja tokom 2023. godine.

1.3. NLB Banka se u svakodnevnom poslovanju, čiji je cilj ostvarivanje sigurnog, efikasnog i uspješnog poslovanja, kako za vlasnike Banke tako i za klijente, susrijeće sa rizicima koji su sastavni dio bankarskog sistema. Zato je jedan od osnovnih zadataka Banke kontrola rizika, pri čemu uspostavljeni aktivan sistem interne kontrole daje razumne garancije za kontrolu rizika.

NLB Banka je uspostavila i održava efikasan sistem internih kontrola, koji odgovara njenoj veličini i stepenu složenosti njenog poslovanja, a koji obuhvata:

- 1) odgovarajuću organizacionu strukturu;
- 2) organizacionu kulturu;
- 3) uspostavljene kontrolne funkcije;
- 4) adekvatne kontrolne aktivnosti i podjelu dužnosti;
- 5) adekvatne interne kontrole koje su integrisane u poslovne procese i aktivnosti Banke, i
- 6) adekvatne administrativne i računovodstvene postupke.

Naime, Banka je uspostavila sljedeće kontrolne funkcije:

- 1) funkciju kontrole rizika;
- 2) funkciju praćenja usklađenosti, i
- 3) funkciju interne revizije.

Lica odgovorna za rad pojedine kontrolne funkcije su dužna da direktno izvještavaju Nadzorni i Upravni odbor, Revizorski odbor i/ili drugi odgovarajući odbor koji je osnovan od strane Nadzornog odbora.

Poslove otkrivanja i sprječavanja pranja novca vrši Ekspertska funkcija za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma koja je u vršenju poslova iz svoje nadležnosti neposredno odgovorna Upravnom i Nadzornom odboru, a funkcionalno i organizaciono je odvojena od drugih organizacionih jedinica NLB Banke.

Područje djelatnosti praćenja usklađenosti poslovanja pored poslova usklađenosti poslovnja čine i poslovi bezbjednosti informacija i zaštita ličnih podataka i koordinacije, kao i nadzora poslova fizičke i tehničke zaštite.

Na sjednicama Upravnog odbora, godišnje se razmatra Izvještaj o funkcionisanju sistema internih kontrola, koji sačinjava Sektor za praćenje usklađenosti poslovanja, na osnovu izvještaja organizacionih jedinica Banke o funkcionisanju sistema internih kontrola.

Tokom 2023. godine Statutom Banke precizirano je ovlašćenje Upravnog odbora da samostalno odlučuje o raspolaganju imovinom Banke čija je knjigovodstvena vrijednost niža od vrijednosti o kojoj odluku donosi Skupština akcionara (imovina velike vrijednosti). Precizirano je da članovi Upravnog odbora vode poslove i zastupaju Banku zajedno. Nije bilo drugih Statutom izvršenih promjena ovlašćenja članova Upravnog i Nadzornog odbora, naročito u pogledu emitovanja akcija ili sticanja sopstvenih akcija.

1.4. Kao segment Politike korporativnog upravljanja definisan je i *Sistem podjele odgovornosti i ovlašćenja organa upravljanja NLB Banke*. U nastavku pružamo detaljne podatke o sastavu i radu organa upravljanja i njihovih odbora za 2023. godinu.

Skupština akcionara

Skupštinu akcionara NLB Banke čine svi akcionari Banke, odnosno njihovi punomoćnici, koji nezavisno od broja i klase akcija koje posjeduju imaju pravo da prisustvuju sjednici Skupštine. Većinski akcionar NLB Banke je NLB d.d. Ljubljana.

Rad Skupštine regulisan je Poslovníkom o radu Skupštine akcionara NLB Banke AD Podgorica i Statutom NLB Banke AD Podgorica. Skupština zasijeda prema potrebi, a najmanje jednom godišnje.

Skupština akcionara je zasijedala 4 puta u 2023. godini.

Na vanrednoj sjednici, održanoj 30. marta 2023. godine, Skupština je donijela odluku o izmjenama i dopunama Statuta NLB Banke AD Podgorica, kojim je, između ostalog, precizirano ovlašćenje Upravnog odbora da samostalno odlučuje o raspolaganju imovinom Banke čija je knjigovodstvena vrijednost niža od vrijednosti o kojoj odluku donosi Skupština akcionara (imovina velike vrijednosti). Precizirano je da članovi Upravnog odbora vode poslove i zastupaju Banku zajedno.

Na redovnoj sjednici, održanoj 27. aprila 2023. godine usvojen je Godišnji izvještaj o poslovanju NLB Banke AD Podgorica za 2022. godinu sa izvještajem spoljnog revizora, koji obuhvata: Godišnji izvještaj o poslovanju NLB Banke AD Podgorica za 2022. godinu, Izvještaj spoljnog revizora - Finansijski iskazi za godinu završenu 31. decembra 2022. godine, koji su sastavljeni u skladu sa MSFI, Izvještaj o izvršenoj reviziji NLB Banke AD Podgorica za potrebe Centralne Banke Crne Gore za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine, Izvještaj o kvalitetu informacionog sistema za 2022. godinu i Pismo rukovodstvu za 2022. godinu. Na predmetnoj sjednici, Skupština je donijela Odluku o raspodjeli ostvarene dobiti po Godišnjem računu za 2022. godinu, kojom je odlučeno: 1. Ostvarena dobit po Godišnjem računu NLB Banke AD Podgorica za 2022. godinu, u ukupnom iznosu od 15.496.710,42 EUR, usmjerava se u neraspoređenu dobit do sticanja uslova za odlučivanje o njenoj raspodjeli, nakon prestanka privremenih mjera Centralne banke Crne Gore; 2. Dio ostvarene dobiti u iznosu 4.649.000,00

EUR usmjeren u neraspoređenu dobit, predstavljajući stavku osnovnog kapitala Banke.

Skupština akcionara se na predmetnoj sjednici upoznala i sa Izvještajem o radu interne revizije za 2022. godinu, kao i usvojila izmjene i dopune Poslovnika o radu Skupštine akcionara i Statuta NLB Banke.

Na vanrednoj sjednici, održanoj 29. septembra 2023. godine, Skupština akcionara je donijela odluku o izboru spoljnog revizora, pri čemu je za spoljnog revizora za vršenje revizije finansijskih izvještaja NLB Banke AD Podgorica, na dan i za godinu koja se završava 31. decembra 2023. godine, izabrano društvo CROWE MNE d.o.o. Podgorica, dok je za vršenje revizije grupnog paketa NLB Banke AD Podgorica za potrebe konsolidacije na nivou NLB Grupe na dan i godinu koja se završava 31. decembra 2023. godine izabrano društvo KPMG d.o.o. Beograd. Na predmetnoj sjednici Skupštine akcionara donijeta je i odluka o priznavanju u redovni osnovni kapital dijela neraspoređene dobiti iz naslova viška rezervi sa računa Rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, kojom odlukom se: 1. Višak rezervi sa računa Rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, u iznosu od 4.503.878,80 EUR, preknjižen na račun Akumulirane dobiti/gubitaka iz prethodnih godina, priznaje u redovni osnovni kapital NLB Banke AD Podgorica. Takođe, donijeta je odluka o raspodjeli dobiti NLB Banke AD Podgorica po godišnjem računu za 2019. i 2021. godinu, koja glasi: 1. Dio ostvarena dobiti po Godišnjem računu NLB Banke AD Podgorica za 2019. godinu, u ukupnom iznosu od 5.000.000,00 EUR i dio ostvarene dobiti po Godišnjem računu NLB Banke AD Podgorica za 2021. godinu, u ukupnom iznosu od 9.806.499,80 EUR (koje su privremeno, do sticanja uslova o njihovoj raspodjeli, raspoređene na stavku neraspoređene dobiti odlukama Skupštine akcionara od 1.6.2020. i 29.4.2022.), raspodjeljuju se za isplatu dividende akcionarima NLB Banke AD Podgorica. Bruto dividenda po jednoj akciji iznosi 0,9648 EUR.

Na vanrednoj sjednici, održanoj 28. decembra 2023. godine, Skupština akcionara je donijela odluku kojom se dio ostvarena dobiti po Godišnjem računu NLB Banke AD Podgorica za 2022. godinu, u ukupnom iznosu od 10.847.710,42 EUR (koji je privremeno, do sticanja uslova o njegovoj raspodjeli, raspoređen na stavku neraspoređene dobiti odlukom Skupštine akcionara od 27.4.2023.), raspodjeljuje za isplatu dividende akcionarima NLB Banke AD Podgorica. Bruto dividenda po jednoj akciji iznosi 0,7068 EUR. Odluka će se primijeniti pod uslovom dobijanja saglasnosti od Centralne Banke Crne Gore.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbora vrši nadzor nad poslovanjem Banke. Nadzorni odbor NLB Banke obavlja zadatke iz svoje nadležnosti u skladu sa zakonima, koji uređuju poslovanje banaka i poslovnih društava, kao i Statutom NLB Banke.

Nadzorni odbor se sastoji od sedam članova, od kojih su tri nezavisna, čime je u skladu sa zakonskim propisima, ispoštovana odredba o broju nezavisnih članova odbora. Članove Nadzornog odbora bira i razriješava Skupština akcionara.

Članovi Nadzornog odbora nijesu u sukobu interesa.

Nadzorni odbor je tokom 2023. godine održao 17 sjednica (uključujući vanredne i korespodentske sjednice) i ispoštovao zakonsku obavezu da se sjednice Nadzornog odbora održavaju najmanje kvartalno.

Tokom izvještajnog perioda, rad Nadzornog odbora je bio usmjeren na nadzor nad poslovanjem banke, odnosno nad aktivnostima, koje su se odnosile na realizaciju zadataka i ciljeva, utvrđenih u dugoročnim strateškim i godišnjim planskim dokumentima u Banci i na nivou NLB Grupe.

Nadzorni odbor se redovno upoznao sa poslovnim i finansijskim izvještajima kao i izvještajima o izloženosti i upravljanju rizicima.

Redovno su razmatrani izvještaji koji se odnose na kontrole i realizaciju preporuka spoljne revizije, Centralne banke Crne Gore, izvještaji Interne revizije, kao i izvještaji vezani za praćenje usklađenosti poslovanja i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Nadzorni odbor je redovno razmatrao i materijale sa sjednica Odbora za rizike, Odbora za imenovanja, Odbora za primanja i Revizorskog odbora i na redovnim sjednicama je neposredno informisan o aktivnostima i zaključcima sa predmetnih sjednica.

Nadzorni odbor je donosio odluke o sazivanju Skupštine akcionara i utvrđivao predloge odluka za Skupštinu akcionara Banke.

Sa ciljem usklađivanja sa zakonskom regulativom i standardima NLB d.d., Nadzorni odbor je davao saglasnost na više internih akata, odnosno njihovih izmjena i dopuna.

Nadzorni odbor upravlja u skladu sa najvišim etičkim standardima upravljanja i uzimajući u obzir sprečavanje konflikta interesa. Tokom 2023. godine evidentirano je 9 (devet) izuzeća članova Nadzornog odbora od odlučivanja, u cilju sprječavanja sukoba interesa.

Odbor za rizike

Odbor za rizike posebno savjetuje Nadzorni odbor o cjelokupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti Banke ka preuzimanju rizika i strategiji i pomaže u nadzoru nad sprovođenjem strategije od strane višeg rukovodstva, preispituje da li su pri određivanju cijena potraživanja i obaveza prema klijentima uzimani u obzir model poslovanja Banke i strategija rizika. Odbor za rizike obavlja i druge poslove u skladu sa zakonskom regulativom.

Sjednice Odbora za rizike se po pravilu održavaju prije svake redovne sjednice Nadzornog odbora. Tokom 2023. godine je održano 14 sjednica, uključujući vanredne i korespodentske sjednice.

Odbor za imenovanja

Odbor za imenovanja vrši procjenu potrebe za promjenama u strukturi, veličini, sastavu i djelovanju Nadzornog i Upravnog odbora Banke, kao i procjenu znanja, sposobnosti i iskustva pojedinih članova Nadzornog i Upravnog odbora, kao i tih organa kao cjeline, predlaže nove kandidate za izbor članova Nadzornog i Upravnog odbora Banke, utvrđuje ciljanu zastupljenost pola koji nije dovoljno zastupljen u Nadzornom ili Upravnom odboru, i obavlja druge poslove iz svoje nadležnosti shodno zakonskoj regulativi.

Sjednice Odbora za imenovanja se po pravilu održavaju prije svake redovne sjednice Nadzornog odbora. Tokom 2023. godine održane su 4 sjednice, uključujući i korespodentske sjednice.

Odbor za primanja

Odbor za primanja posebno pruža podršku i daje savjete Nadzornom odboru u vezi sa politikom primanja, praksom i procesima koji se odnose na primanja, provjerava da li je postojeća politika primanja adekvatna i, ako je potrebno, daje predloge za promjenu tih politika, procjenjuje ostvarivanje ciljeva politike primanja i potrebe naknadnog prilagođavanja, uključujući primjenu malusa i povraćaja primanja. Odbor za primanja obavlja i druge poslove u skladu sa zakonskom regulativom.

Sjednice Odbora za primanja se po pravilu održavaju prije svake redovne sjednice Nadzornog odbora. Tokom 2023. godine je održano 6 sjednica, uključujući vanredne i korespodentske sjednice.

Revizorski odbor

Revizorski odbor prati postupak finansijskog izvještavanja, efektivnost interne kontrole Banke i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društava za reviziju, razmatra planove i godišnje izvještaje unutrašnje kontrole, kao i druga pitanja koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

Sjednice Odbora se održavaju po potrebi, a najmanje jednom kvartalno i, po pravilu, prije sjednice Nadzornog odbora. Tokom 2023. godine je održano 8 sjednica, uključujući vanredne i korespondentske sjednice.

Upravni odbor

Upravni odbor je odgovoran za upravljanje Bankom na dnevnoj osnovi i za njeno zastupanje, shodno ovlašćenjima u skladu sa zakonskim odredbama, Statutom Banke i Pravilnikom o organizaciji Banke.

Poslovníkom o radu Upravnog odbora NLB Banke definišu se nadležnosti i odgovornosti za odlučivanje, predstavljanje i zastupanje, kao i način rada Upravnog odbora Banke.

Na dan 31. decembra 2023. Upravni odbor čine Martin Leberle (predsjednik Upravnog odbora), Dražen Vujošević (član Upravnog odbora) i Lana Đurasović (članica Upravnog odbora).

Odgovornost predsjednika i članova Upravnog odbora je podijeljena po organizacionim djelovima, odnosno poslovnim područjima iz njihove nadležnosti.

Martin Leberle, predsjednik Upravnog odbora, neposredno je nadležan za sljedeća poslovna područja: segment korporativnog upravljanja, komunikacija (marketerske i korporativne), upravljanje ljudskim resursima i organizacijom, segment prodaje (Retail, Corporate i SME), razvoj proizvoda i digitalnih kanala kao i za informacione tehnologije i pravnu podršku.

Dražen Vujošević, član Upravnog odbora, neposredno je nadležan za sljedeća poslovna područja: segment upravljanja rizicima, upravljanje problematičnim plasmanima i restrukturiranjem, platni promet i upravljanje gotovinom, podrška poslovanju, kao i za segment usklađenosti poslovanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Lana Đurasović, članica Upravnog odbora, neposredno je nadležna za sljedeća poslovna područja: kontroling, finansijsko upravljanje, upravljanje bilansnim odnosima i operacijama na finansijskim tržištima, kao i upravljanje projektima, procesima i logistikom. Počev od 01. januara 2024. godine, ona je neposredno nadležna za područje podrške poslovanju.

Na redovnim sjednicama Upravnog odbora i njegovih tijela, raspravlja se o zadacima iz redovnog poslovanja i razvoja NLB Banke, pitanjima kadrova, informacione tehnologije i bezbjednosti.

Članove Upravnog odbora bira Nadzorni odbor, uz odobrenje Centralne Banke Crne Gore.

U 2023. godini održane su 52 redovne sjednice Upravnog odbora, a Upravni odbor je svakodnevno donosio odluke iz svoje nadležnosti.

Specijalizovane sjednice Upravnog odbora

Članovi Upravnog odbora na redovnim specijalizovanim sjednicama donose odluke sa područja upravljanja operativnim rizicima i područja zaštite lica, informacija i imovine i zaštite ličnih podataka.

Specijalizovane sjednice Upravnog odbora se održavaju jednom mjesečno.

Održano je 12 sjednica u 2023. godini.

Radna tijela Upravnog odbora su:

- Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom,
- Kreditni odbor Banke,
- Odbor za listu za intenzivno staranje, nadzornu listu i praćenje problematičnih plasmana,
- Komisija za likvidnost,
- Korisnički kolegijum za informacionu tehnologiju,
- Odbor za upravljanje podacima.
- Komisija za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma

Raznovrsnost organa upravljanja

U NLB Banci na snazi je Politika obezbjeđivanja raznovrsnosti organa upravljanja i višeg rukovodstva. Istom je postavljen okvir i dugoročni ciljevi u oblasti raznovrsnosti i zastupljenosti oba pola u organima upravljanja i višem rukovodstvu, kao i okvir za raznovrsnost u pogledu obrazovanja, opsega znanja, vještina i iskustva, starosti, pola, međunarodnog iskustva i geografskog porijekla. Da bi se ostvarili ciljevi Politike, ista se primjenjuje prilikom imenovanja novih članova ili ponovnog imenovanja članova organa upravljanja. Redovnom procjenom znanja, sposobnosti i iskustva pojedinih članova Nadzornog i Upravnog odbora, uključujući i međunarodno iskustvo, od strane Odbora za imenovanja konstatovano je da su ciljevi u ovom segmentu postignuti u 2023. godini.

U pogledu starosne strukture članova Upravnog odbora postignuta je planirana raznovrsnost i to sa po jednim članom starosne strukture od 30 do 40 godina, od 40 do 50 godina i od 50 do 60 godina.

U pogledu starosne strukture članova Nadzornog odbora postignuta je planirana raznovrsnost za 2023. godinu i to sa 3 člana starosti od 40 do 50 godina, 2 člana od 50 do 60 godina i dva člana preko 60 godina starosti.

Takođe, u pogledu učešća žena u Upravnom i Nadzornom odboru, postignuta je ciljana raznovrsnost za 2023. godinu, i to u:

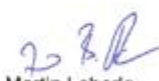
- Upravnom odboru, sa procentom učešća žena od 33%, i
- Nadzornom odboru, sa procentom učešća žena od 57%, čime je cilj od 43% za 2023. godinu premašen.

Podgorica, mart 2024.

Upravni odbor:

Lana Đurasović
Član Upravnog odbora

Dražen Vurošević
Član Upravnog odbora

Martin Leberle
Predsjednik
Upravnog odbora

